ion drăguşanul

povestea aşezărilor moldovene

A

Cluj-Napoca, 2024

Coperţile: fotografii din colecţia Gabri Ojog,
Ţărani la târgul de luni

Precuvântare

Această carte, lucrată şi publicată, mai întâi, pe litere, în volume inegale, începând de la 200 şi ceva de pagini terminând la peste 2.000-2.500 de pagini volumul, înseamnă, în bună parte, povestea secretă a vieţii mele, trăită între anii 2000-2024, adică între cărţile *Identităţi deturnate. O istorie anec-dotică a Bucovinei* şi *Povestea aşezărilor moldovene,* pe care o voi lucra, tot pe parcursul acestui an, şi pe judeţe, pentru a înlesni accesul la cunoaşterea istoriei obşteşti de către cei interesaţi.

Am preferat, totuşi, să încep cu ordinea alfabetică a numelor aşezărilor din Moldova dintre Carpaţi şi Nistru şi de la Dunăre, până la hotarul cu Polonia de la Colacin, convenit în 13 decembrie 1433, pe vechiul hotar, dar pe vale, nu pe culme, precum fusese până atunci. Asta nu înseamnă că aş fi avut premeditări naţionaliste, dragostea mea pentru aceste meleaguri respirând prin memorie şi prin respectul la care obligă memoria.

Demersul a fost dificil, pentru că, după două incendii la Iaşi, cea mai mare parte a mărturiilor străvechi s-au pierdut pentru totdeauna. Lucrasem, în timp, câteva

monografii, inclusiv pentru comuna Rădăuţi-Prut din judeţul Botoşani, şi cunoşteam potecile. În fond, orice documentare este ca mersul în pădure: dacă ştii potecile, ajungi îndată la izvoare; dacă nu, te pierzi şi mori de sete. Ştiam, deci, că multe dintre numele vechi ale aşezărilor au fost schimbate, de-a lungul veacurilor, chiar şi de mai multe ori, ştiam că există multe localităţi cu acelaşi nume (deloc întâmplător) în lungul şi în latul ţării, iar localizarea lor, pe ţinuturi, adesea modificate, de la Alexandru cel Bun, încoace, le-a pricinuit multe şi mari probleme primilor traducători de documente (Theodor Codrescu nici nu a încercat să o facă, în celebrele-i *Uricarii*), care, chiar dacă s-au folosit de hărţi militare. Deci, principala piedică şi în truda mea la volumele *Poveştii aşezărilor moldovene* o reprezentau aceste dese localizările greşite, chiar şi în cadrul volumelor apărute, sub egida Academiei Române, în prestigioasa colecţie *Documenta Romaniae Historica / A. Moldova*", în care, de la volum la volum, fără a urma şirul naraţiunilor din documentele anterioare, autorii – universitari de calibru, în faţa memoriei cărora mă închin – localizează adeseori superficial, fiind preocupaţi mai curând de proprietari, decât de obştile săteşti care le ieşea în cale. Iată câteva astfel de exemple, pe care mi le-am notat, dar pe care le pot interpreta corect doar localnicii din aşezările luate în discuţie: satul **Slipoteni** este localizat, în DRH XXVII (doc. 35, pp. 39, 40, respectiv p. 581), „lângă satul Ionăşeni, comuna Nicoreşti" de lângă Tecuci, deşi acelaşi sat Slipoteni, al lui Lupea Berheci şi al urmaşilor săi, era localizat, pe parcursul volumelor anterioare, „lângă Izvorul Berheciului, Bacău"; / în vecinătatea satului **Burduşeşti** (lângă oraşul Mărăşeşti, Vrancea), o „moşie 60 de paşi pe deal

spre **Ciolăneşti**” (DRH XXVII, doc. 98, pp. 104, 105), este trecut în Index (p. 492), drept „sat pe Răut, probabil lângă Prajila, judeţul Soroca, Republica Mol-dova”; / martorul din **Brăila**, la o stâlpire din Gereni, lângă Tecuci, indică **Brăila** drept municipiu, judeţul Brăila (DRH, vol. XXVII, Bucureşti 2005, doc. 239, pp. 219, 220), alte documente identificând **Brăila** Moldovei în viitorul sat Brăileanca, lângă satul Holmul, comuna Podu Iloaei, Iaşi (DRH vol. XXV, Bucureşti 2003, doc. 236, pp. 236-238; vol. XIX, Bucureşti 1969, doc. 406, pp. 553-556; vol. XXV, Bucureşti 2003, doc. 236, pp. 236-238); / acelaşi sat **Plopeni** este localizat, în DRH vol. XXVII (Bucureşti 2005, doc. 466, pp. 444-446) drept „Popeni, comuna George Enescu, Botoșani”, iar în DRH vol. XXIV (Bucureşti 1998, doc. 525, p. 485), drept „Plopeni, comuna Ungureni, Botoşani” (în DRH vol. XXVIII).

Confuzia este şi mai mare, cu repercusiuni asupra istoriilor muzicale, inclusiv şi mai ales în cea a lui Posluşnicu, atunci când e vorba de aşezări de peste Prut „din ţinutul” sau chiar „din judeţul Iaşi”, actualul teritoriu al judeţului Iaşi fiind, cândva, împărţit între teritoriile ţinuturilor Cârligătura, Hârlău, Suceava, Roman, Tutova, Tecuci, iar teritoriul de atunci fiind din Prut până în târgul Bălţi şi în Briceni, precum este exemplul satului „**Mileşti**, ce este în ţinutul Iaşi” (DRH XXVII, pp. 52, 53), care este, de fapt, „Mileşti, comuna Mileşti, judeţul Ungheni, Moldova” (p.553), deci judeţul Iaşi se întindea mai mult în Moldova (Basarabia era în sud, stăpânită de turci) de dincolo, decât în cea de dincoace.

Dar, vorba lui Vasile Lupu, „apele sunt vii, mereu îşi schimbă matca”, aşa că, lucrând pe obşti rurale distincte şi putând compara lesne mărturiile anterioare, cred că m-am descurcat binişor şi cu localizările, aşa că, precum călugărul Bogza din Todireni, comuna Codăești, Vaslui, care făcuse, în sfârşit şi o milostenie, închei şi eu această primă parte (A) a prefeţei, cu invocaţia, adresată, desigur, cititorului: „Milostive Doamne, ia și știe!”.

ADÂNCATA

(între Burdujeni, Mitoc, Şerbăneşti şi Hânţeşti, Suceava).

Într-o proză a lui Sadoveanu, Adâncata era numită Bulboceanca, deşi numele vechi al aşezării a fost, Poiana Ascunsă sau Pustie, nume dat, conform hărţilor austriece, părţii de sus a satului Adâncata.

1620: Atestarea documentară a satului Adâncata datează din 21 aprilie 1620[1], ca una dintre vetrele satului Mireni (Mereni, prin confuzii ulterioare), devenit moşie a mănăstirii Pantocrator (Teodoreni), după cum o probează uricele ulterioare şi, explicit, hotarnicele din 1735 şi 1738. În 11 ianuarie 1621, se foloseşte formula „cu tot hotarul de unde s-a folosit în veac", aplicată doar aşezărilor care existau înainte de Descălecat[2].

1736: „Iaşi, 13 Iulie 7242 (1736). Costandin Neculae-Vodă către Şerban Cantacuzino, biv Vel Medelnicer, şi Solomon Botez, biv Vel Şătrar, pentru hotărnicie la „sălişte Mereni, de care să ţin Rătunda şi Colacul Bălţii, şi heleşteul ce să numeşti Păscărie Mitropolitului

---

[1] Academia Română, *Documente privind Istoria Românilor, A. Moldova,* sec. XVII, vol. IV, p. 465

[2] Ibidem, doc. 6

Grigorie Nichenschie, ce au fost egumen la mănăstirea Todireni, şi la moşie Todireni, de care să ţin Ceiriul şi **Adâncata şi Poiana Pustie**"[3].

1738: Hotarnica moşiei mănăstirii Todireni asupra Merenilor, în care e citată şi hotarnica din 1735, stabileşte pentru mănăstire, sub denumirea de Mereni (Moreni, scris în document), un teritoriu care, pornind din cel al Plopenilor şi Feteştilor lui Iordache, apoi Lupu Balş, urcă şi trece prin pădure şi include **Adâncata şi Poiana Pustie**, hotarul mergând cu „opcina cu hotar Zvorăşte, pără în hotaru Dragomirnii"[4].

„1762, iulie 14. Gavril, mitropolitul Moldovei, în urma jalbei egumenului mănăstirii Dragomirna pentru apărarea moşiilor Bârnova, Buninţii, Ruşciorii, **Poiana Pustie** (**Adâncata** – n. n.), din ţinutul Suceava, Necşeni şi Mătieni, ţinutul Hârlău, împresurate de locuitorii din jur, dă carte de blestem asupra lui Toader Bădiliţă, Ghedion Popescul şi altor locuitori împregiuraşi, care cunosc hotarele acestor moşii şi nu le vor arăta după dreptate, cum arată scrisorile"[5].

1775: Recensământul făcut de Spleny, în 1775, un recensământ asupra unei suprafeţe geografice mult mai largă decât cea ulterior consacrată drept Bucovina, împărţită pe ocoalele care, cu corecţiile de frontieră de mai târziu, vor deveni tradiţionale, poziţiona Adâncata în Ocolul Mijlociu, cu 32 familii de ţărani, în vreme ce Plopenii cu Poiana Pustie (de fapt, o parte din Adâncata) şi Feteşti aveau 1 boier – Balş, care îşi avea conacul lângă

---

[3] Iorga, N., *Documente amestecate*, p. 56
[4] Iorga, op. cit., p. 58
[5] DGAS Suceava, *Din tezaurul documentar sucevean*, Bucureşti 1983, p. 347

biserica de el zidită, 5 popi şi 148 ţărani[6], ceea ce înseamnă că la populaţia Adâncatei trebuie adăugaţi măcar alţi 30 de ţărani, cei din Poiana Pustie. Adâncata, numită, în vechime, Bulboceanca, era moşia mănăstirii Burdujeni cel mai târziu din 12 octombrie 1777, când, după refuzul celor 11.000 de udeşteni, conduşi de părintele Andrei, de a depune jurământul de credinţă faţă de împăratul Austriei, vechii udeşteni (uideşteni) s-au risipit prin satele „de peste apă”, inclusiv în Adâncata.

1818, februarie 27. „Grigore, arhimandritul mănăstirii Burdujeni, scrie Judecătoriei târgului Şiret că, la 7 februarie 1818, s-au furat patru boi din satul Adâncata, acum aflaţi în pripas prin târgul Sucevei; după mărturia sătenilor, doi boi aparţineau lui Irimie Ţurcan, iar doi, lui Tănase Albu, ambii săteni săraci şi nevoiaşi”[7].

1881: „Raportul Dlui ministru de interne către M. S. Regele. / Sire, / Sunt informat de dl prefect al judeţului Dorohoi că **atât primarul, cât şi membrii ce compun consiliul comunei rurale Adâncata** sunt departe de a cunoaşte datoriile ce le sunt impuse prin legi, săvârşind acte ce sunt totdeauna vătămătoare intereselor comunei şi locuitorilor. / Împlinirea dărilor fiscale este cu desăvârşire lăsată în părăsire şi nu voiesc a ţine de explicările şi îndemnurile ce li se dau de autorităţile superioare pentru a depune mai mult interes în executarea legii şi în cazul neamurilor. / Mai mult decât atâta, primind 1,453 lei, de la casa de depuneri şi consemnaţiuni, pentru construirea

---

[6] Spleny von Mihaly, Gabriel, *Descrierea districtului Bucovina*, în *Bucovina în primele descrieri geografice, istorice, economice şi demografice*, Bucureşti 1998, pp. 236-266

[7] DGAS Suceava, *Din tezaurul documentar sucevean*, Bucureşti 1983, p. 561

localurilor necesare primăriei şi şcolii, pe lângă că nu au luat nici o măsură pentru adunarea materialului trebuitor construcţiunii acelor localuri, dar au cheltuit mai mult din jumătatea acestei sume în plăţi de lefuri şi altele. / Arendându-se pământurile care, după legea împroprietăririi însurăţeilor, s-au cedat şcolilor ce nici s-au înfiinţat, la licitaţia ţinută s-au adjudecat asupra notarului şi din suma arendei nu se găseşte încasat decât o treime. / Pentru aceste motive şi pentru ca administraţiunea numitei comune să se pună pe o cale regulată şi prosperă, rog respectuos pe Majestatea Voastră ca, în puterea art. 71 din legea comunală, să binevoiască a aproba dizolvarea consiliului comunal şi a semna anexatul proiect de decret. / Sunt, cu cel mai profund respect, / Sire, / Al Majestăţii Voastre, / Prea plecat şi prea supus servitor, / Ministru secretor de Stat la departamentul de interne, / No. 12.281. / C. A. Rosetti”[8].

1883: „În Mitocul Dragomirnei a fost, în adevăr, până nu de mult, datina că, dacă un fecior iubea o fată şi fata încă-l iubea pe fecior, iar la căsătoria lor însă se împotriveau sau părinţii feciorului, sau ai fetei, din cine ştie ce pricini, atunci feciorul, pentru împlinirea dorinţei sale, răspândea vestea că are să-şi fure iubita. Şi dacă nici acest mijloc nu ajuta, atunci numai ce se trezeau părinţii feciorului şi-ai fetei că-n cutare duminecă sau sărbătoare feciorul şi fata nu se mai întorc de la joc, acasă. Unde s-au dus? „În ceea parte!”, era răspunsul îndătinat, adică în **Mitocul Moldovenesc**, de peste „Hraniţa” sau în **Adâncata**, sau în alt sat moldovenesc, unde, primind cununia de la vreun preot moldovean, se întorceau înapoi şi nimeni nu mai cuteza să le conturbe viaţa căsătorească.

[8] *Monitorul Oficial*, Nr. 85, 16/28 iulie 1881, p. 2596

Acestui abuz i s-a pus, în timpul din urmă, stavilă de către ocârmuire, fiind statornicite pedepse aspre pentru cei ce s-ar cununa „în ceea parte”. Amintirea datinii vechi însă va trăi în memoria mitocanilor, până când chiuitura „Vai, sărmanii mitocani, / Strigă lumea că-s tâlhari, / Nu-s tâlhari de boi, de cai, / Da-s tâlhari de fete mari” se va auzi în horele lor”[9].

1884: „Prin deciziunea domnului ministru de finanţe cu No. 557 din 16 ianuarie 1884, s-au numit şi confirmat ca debitanţi pentru vânzarea tutunurilor următoarele persoane: Vasile Grigore Bârsan în comuna Adâncata, plasa Berhomete, judeţul Dorohoi”[10]. „Se publică, spre cunoştinţa generală, că moşiile Statului, cuprinse în tabelul de mai jos, al căror period de arendare expiră la 23 Aprilie 1885, se arendează pe un nou period de 10 ani, începători de la citata epocă: Adâncata, pendinte de Theodoreni, arenda actuală a periodului 1880, până la 1885, lei 8.844, garanţia provizorie ce trebuie a se depune: lei 2.211”[11].

1890: „Se publică spre generală cunoştinţă că, în ziua de 10 Ianuarie 1891, se va vinde prin licitaţie, în localul prefecturii de Dorohoi şi la comuna Adâncata, un număr de 1.071 arbori verzi în picioare, de diverse esenţe, 100 juguri nuelişte de salcie şi ulm, aflaţi pe moşia Statului Adâncata, destinată vinderii, din judeţul Dorohoi. / Se publică spre generala cunoştinţă că, în ziua de 11 Ianuarie 1891, se va vinde prin licitaţiune, în localul

---

[9] Morariu, Constantin, *Matrachi şi feciorii ei – Amintiri din trecut* , în *Amicul Familiei*, Nr. 19, Anul VII, 15/27 mai 1883, nota de subsol de la p. 95

[10] *Monitorul Oficial*, Nr, 236, 29 ianuarie / 10 februarie 1884, p. 6118

[11] *Monitorul Oficial*; Nr. 216, 1/16 ianuarie 1884, p. 4759

prefecturii de Dorohoi şi la comuna Adâncata, un număr de 157 arbori uscaţi în picioare, de diverse esenţe, din pădurea Statului Adâncata, situată în judeţul Dorohoi. / Se publică spre generală cunoştinţă că, în ziua de 11 ianuarie 1891, se va vinde prin licitaţie, în localul prefecturii Dorohoi şi la comuna Adâncata, un număr de 553 arbori uscaţi în picioare, de diverse esenţe, marcaţi cu ciocanele silvice PS 5 şi PS 7 şi răspândiţi prin pădurea Statului Mitocul, situată în judeţul Dorohoi, cu condiţiunile ce se pot vedea atât la prefectura judeţului, cât şi la comuna menţionată. Amatorii de a cumpăra aceşti arbori se vor prezenta în localul acelei prefecturi şi la comuna Adâncata, la ziua mai sus fixată, spre a concura, fiind însoţiţi si de garanţia prevăzută prin condiţiuni. / No. 57.385. / 1890, Decembre 10”[12].

1891: „**Adâncata**, comună rurală, plasa Berhometele, formată din satele Adâncata şi Mitocu-Dragomirnei, cu reşedinţa primăriei în Adâncata. Are o populaţie de 488 familii şi 1.952 suflete; 2 biserici, 1 preot, 3 cântăreţi, 1 pălimar; 1 şcoală, cu un învăţător, şi 62 elevi. Locuitorii posedă 1.174 hectare 40 ari pământ; proprietarii moşiilor: 902 hectare 28 ari câmp şi 1.790 hectare 24 ari. pădure. Budgetul comunei este de lei 4.220 la venituri şi de lei 4.196 la cheltuieli. Vite mari cornute: 618, oi: 968, cai: 69, porci: 257, şi stupi: 110. **Adâncata, sat**, în comuna Adâncata, plasa Berhometele, cu 327 familii sau 1.308 suflete şi plăcută situaţie, în înfundătura unui hârtop, adumbrit de pădurea de pe dealurile ce-l încunjură. Aşezările sătenilor sunt în mare parte bune, mai multe cu livezi, restul cu grădini; iar a stăpânului moşiei casă veche, de vălătuci, cu heiuri ordinare. Proprietatea moşiei

---

[12] *Monitorul Oficial*, No. 206, 14/26 decembrie 1900, p. 4870

este a Statului; înainte de secularizare, era a Mănăstirii Teodorenii, din Burdujeni, închinată la Sf. Munte. Biserica, cu patronul „Sfântul Dumitru”, cu 1 preot, 2 cântăreţi, 1 pălimar. este de lemn, mică şi veche, făcută de grămada satului. Şcoala, cu 1 învăţător şi 62 elevi, n-are local propriu al său. Calitatea pământului mai mult mediocră ca loc de pădure. În vechime, mai tot trupul acestei moşii era acoperit cu pădure mare, în care, pe încetul, s-au făcut curături, în urmă locuinţe şi apoi sat şi locuri de agricultură. Sătenii împroprietăriţi au 793 hectare 43 ari pământ; iar proprietatea moşiei are 615 hectare 84 ari câmp şi 1.074 hectare 15 ari pădure, parte bătrână, parte tânără. Între esenţele de arbori, domină fagul, mesteacănul şi stejarul, iar pe piscuri începe a se ivi bradul. Pâraiele principale sunt Valea-Mare, începător din pădurea moşiei şi se varsă în Siret; Grăniceriu, începe de pe Mitoc şi se varsă în Suceava. Piatră calcarică şi gresie se găseşte, dar se extrage numai pentru trebuinţele locale. Drumuri principale sunt acel de la Zvoriştea, la Burdujeni, şi acel ce duce la trecătoarea (vama – n. n.) de la Iţcani. Hotarele moşiei sunt cu: Zvoriştea, Hânţeşti, Burdujeni, Mitocu, Salcea şi Bucovina”[13]. „Mitocu-Dragomirnei, sat, pe moşia cu asemenea numire, comuna Adâncata, plasa Berhometele. În vechime, se numea Dragomireştii, după documente. Are o populaţie de 161 familii, 644 suflete şi plăcută situaţie, pe culmea dealului Dragomirnei. Satul este despărţit în două, prin săpătura unui şanţ ce demarcă linia de hotar dintre România şi Bucovina, venind câte o parte din sat în fiecare din ambele ţări vecine. Aşezările sătenilor sunt mal multe bune, parte cu

[13] Filipescu-Dubău, Nicu, *Dicţionar geografic al Judeţului Dorohoi*, Iaşi, 1891, pp. 1, 2

livezi şi grădini. Proprietatea n-are aici aşezare, fiind moşia alipită la trupul moşiei Adâncata, de unde se administrează. Proprietatea moşiei este a Statului. Din vechime, a fost a Mănăstirii Dragomirna din Bucovina, şi mai în urmă, a schitului Sofroni. Biserica, cu patronul „Sfânta Paraschiva", cu 1 cântăreţ şi 1 pălimar; este veche, făcută din lemn de către săteni. Calitatea pământului e cam slabă ca loc de pădure. Sătenii împroprietăriţi au 351 hectare 87 ari pământ; iar Statul: 286 hectare 44 ari câmp şi 716 hectare 10 ari pădure. Hotarele moşiei sunt cu: Burdujenii, Adâncata, Zvoriştea şi Bucovina"[14].

1892: „Se publică spre generala cunoştinţă că, în ziua de 28 Septembre 1892, orele 11 a. m., se vor vinde prin licitaţie, în localul prefecturii judeţului Dorohoi şi la comuna Adâncata, 157 arbori uscaţi din picioare, având 0,30-0.80 m în diametru, marcaţi cu ciocanele silvice PS 4 şi PS 7 şi răspândiţi prin pădurea Statului Adâncata, din judeţul Dorohoi, şi se vând cu condiţiunile ce se pot vedea atât la prefectură, cât şi la comuna Adâncata"[15].

1895: „Soldaţii mai jos notaţi, nerăspunzând ordinelor de chemare şi care s-au dat nesupuşi, nefiind prezenţi la corpurile lor, sunt rugate toate autorităţile civile şi militare a-i urmări şi, prinzându-i, să-i trimită depozitului de recrutare Dorohoi / **Regimentul 8 Dragoş No. 29**: **Cobzariu Ioan**, contingentul 1882, din comuna Adâncata, judeţul Dorohoi; **Bandel Vasile**, contingentul 1883, din comuna Mitoc, judeţul Dorohoi; **Belehuzu Gheorghe**, contingentul 1883, din comuna Mitoc, judeţul Dorohoi; **Danis Petria**, contingentul 1886, din comuna

[14] Ibidem, p. 227

[15] *Monitorul Oficial*, No. 117, joi 27 august / 8 septembrie 1892, p. 3568

Adâncata, judeţul Dorohoi; **Toma Vasile**, contingentul 1886, din comuna Mitoc, judeţul Dorohoi; **Danişi Constantin**, contingentul 1878, din comuna Adâncata, judeţul Dorohoi; **Grigore I. Tănase**, contingentul 1879, din comuna Adâncata, judeţul Dorohoi; **Constantinescu Leon**, contingentul 1880, din comuna Adâncata, judeţul Dorohoi; **Herşcu Leizer**, contingentul 1881, din comuna Mitoc, judeţul Dorohoi; **Şmil Vainberg, Viziteu Alecu**, contingentul 1881, din comuna Mitoc, judeţul Dorohoi"[16]. „Soldaţii mai jos notaţi, nerăspunzând ordinelor de chemare şi care s-au dat nesupuşi, nefiind prezenţi la corpurile lor, sunt rugate toate autorităţile civile şi militare a-i urmări şi, prinzându-i, să-i trimită depozitului de recrutare Dorohoi / **Regimentul 8 Artilerie**: **Vornicese Vasile**, contingentul 1884, din comuna Mitoc, judeţul Dorohoi. **Regimentul 12 Artilerie**: **Ţugui Constantin**, contingentul 1894, din comuna Mitoc, judeţul Dorohoi. **Batalionul 4 Vânători: Sprinceană Vasile**, contingentul 1890, din comuna Mitoc, judeţul Dorohoi"[17]. „**Regimentul 8 Dragoş Nr. 29: Atănăsoaie Vasile**, contingentul 1877, din comuna Mitoc, judeţul Dorohoi; **Butnariu Gheorghe**, contingentul 1877, din comuna Mitoc, judeţul Dorohoi; **Coţovanu Constantin**, contingentul 1877, din comuna Mitoc, judeţul Dorohoi; **Havărneanu Dumitru**, contingentul 1877, din comuna Mitoc, judeţul Dorohoi; **Murariu Gheorghe**, contingentul 1877, din comuna Mitoc, judeţul Dorohoi**; Pascal Theodor**, contingentul 1877, din comuna Mitoc, judeţul Dorohoi; **Rămbu Gheorghe**, contingentul 1877, din comuna Mitoc, judeţul

[16] *Monitorul Oficial*, No. 118, 26 august / 7 septembrie 1895, pp. 3948-3951
[17] *Monitorul Oficial*, 26 august 1895, p. 4008

Dorohoi; **Simion Dumitru**, contingentul 1877, din comuna Mitoc, judeţul Dorohoi; **Voloşincu Vasile**, contingentul 1877, din comuna Mitoc, judeţul Dorohoi; **Vera Niculai**, contingentul 1877, din comuna Mitoc, judeţul Dorohoi; **Ţugui Gheorghe**, contingentul 1877, din comuna Mitoc, judeţul Dorohoi[18]; **Ungurianu Ioan**, contingentul 1882, din comuna Mitoc, judeţul Dorohoi; **Ciobanu Gheorghe**, contingentul 1882, din comuna Mitoc, judeţul Dorohoi[19]; Iliescu Gheorghe, contingentul 1888, din comuna Mitoc, judeţul Dorohoi[20];

1894: „**Parohia Adâncata**, 378 familii, anexată de cotuna Dragomireşti, astăzi Mitocul, 150 familii, cu biserica parohială „Sfântul mucenic Dimitrie", construită din bârne (lemn), văruită, înăuntru şi afară, de ctitorii strămoşi ai scribăneştilor, fraţii arhierei, cu preoţii Ioan şi Gabriel Horătău. O piatră mormântală, lângă biserică, poartă data 1700. Is. chr. Nica: „Sub aceasta piatră odihneşte trupul roabei lui Dumnezeu Gafiţa, fiica preotului Dimitrie ot satul Adâncata" Alta „V. Cârcu velet 1781 mai 12". Biserica avu reparaţiuni în 1860, prin enoriaşi, când se acoperi cu şindrilă. Catapiteazma cu iconiţe mici, zugrăvită pe o scândură de lemn încheiată, având sub ea icoanele împărăteşti; jos şi sus, podeală din scânduri. Strana arhierească, cu chipul Domnului Christos şi Inscripţie greacă, sfântul disc, reparat, poartă inscripţia: „Luca Creangă". Cimitirul din jurul bisericii, încunjurat cu zid de piatră şi, la poartă, alt cimitir de scânduri. Astăzi se înmormântează în al 3 cimitir, pe deal, partea de miază-zi a satului. Biserica posedă 8,5 fălci.

[18] Ibidem, p. 4008
[19] Ibidem, p. 4010
[20] Ibidem, p. 4012

Locuitorii au 793,43 hectare pământ, proprietatea statului 615,84 hectare câmp şi 1.074,15 hectare pădure. Înainte de secularizare, moşia era a mănăstirii Teodoreni din Burdujeni, închinată la Sfântul Munte. **Filiala din cotuna Mitocu Dragomirnei**, în vechime Dragomireştii, cu hramul „Cuvioasa Paraschiva", e construită din bârne văruite, la 1792, de Vasile Calmuschi, care ţinea în posesie şi moşia Zvorîştea. La 1866, avu reparaţiuni în acoperământ. Asemenea, în 1892, prin enoriaşi, se tencui şi vărui înlăuntru şi se podi prin silinţele preoţilor „Siriteanu", familie cu Scribăneştii. La început avea clopotniţa lipită la intrare, în urmă se aşează la poarta cimitirului, construită de lemn. Un clopot are data l792. Catapiteazma de muşama, unele icoane au litere slavone. Cimitirul din jurul bisericii, închis cu scânduri. Sunt 8,5 fălci pământ bisericesc. Satul Dragomirna (Mitocul), despărţit în 2 prin un şanţ, jumătate e rămas la noi, jumătate în Bucovina, fosta proprietate a mănăstirii Dragomirna; aici mănăstirea avea case pentru găzduire; mai în urmă fu proprietatea schitului Sofroni, astăzi este a statului. Săteni împroprietăriți au 351,87 hectare pământ, iar statul 286,44 hectare câmp şi 716,10 hectare pădure. Personalul clerical, în 1894: paroh – Al. Siriteanu, curs seminar 4 clase, atestat No. 399 din 1892, Galaţi, supranumerar – preot Gh. Siriteanu, curs catihetic, hirotonit la 1850, iunie 10. Cântăreţi: P. D. Horătău, decret No. 71 din 1859, şi V. Siriteanu, No. 1000 din 1885, urmând Al. Şeptelici şi C. D. Horătău"[21].

1895: „Tablou de bunurile mici ale Statului ce se închiriază, pe un period de 5 ani, începător de la 23

[21] Ciocoiu, C., Iconomul, *Note la Monografia Bisericilor parohiale şi filiale din judeţul Botoşani*, Dorohoi 1892, pp. 53, 54

Aprilie 1895: Locul cu cârciumă, compus din 2 camere, de pe moşia Adâncata, situat în satul comunei Adâncata, în suprafaţă totală ca de 1.790 mp; garanţia provizorie, lei 150. / Locul cu ecaretele, de pe moşia Adâncata, compus din o casă de locuinţă cu 4 camere, o bucătărie, un grajd cu 3 despărţituri, un alt grajd, şură, hambar şi un coşar, în întindere suprafaţa totală ca de 1 hectar, 6.250 m p; garanţia provizorie, lei 25”[22].

1899: „Se publică spre cunoştinţa generală că, în ziua de 18 Noiembrie 1899, orele 11 a. m., se va ţine, în localul primăriei comunelor respective de care depinde fiecare din bunurile notate mai jos, licitaţiune publică orală pentru arendarea terenurilor de arătură, de fâneţe şi a golurilor de munte pentru păşune, încorporate pădurilor prin perimetrarea lor, cu ocaziunea vinderii de veci a moşiilor respective: **Adâncata-Mitoc**: „159. **Locurile de arătură şi de fâneţe**, anume: poienile numite Poiana Costan, Rosciorului, Tudor Dumitroaie, Parascan, Mândrului, Bortica, Cotul Morii, Ilincăi, Nicolae Morărescu, Velincerului, Toca, Grigore Iacob, Huciul Bahului, Vasile Morărescu, Craci Ascunsului, în Fundoaia, Ion Chioru, curătura Chihăi, Grigore a lui Toader Mitruşcă, Iftimie Nascului, Maria Polimaru, Fântâna Gioneşti, Hriscoiniţa, Niculci, Stăinişte, Hulubişte, Românoe, Livada, Gion şi Morăreştilor, toate aceste locuri în întindere totală de 32 hectare, 5.448 mp, situate în cuprinsul pădurii Statului **Mitoc**, şi cu arătare că din aceste locuri se scad 6 hectare teren pentru hrana gardienilor pădurii, delimitate 3 hectare la locul numit livada lui Gion, şi 3

[22] *Monitorul Oficial*, No. 25, 3/15 mai 1895, p. 794

hectare la locul numit livada Rocşiori; garanţia provizorie lei 180"[23].

1907, martie 6: Ţăranii din Siminicea, Adâncata, Mereni, Plopeni şi Salcea au intrat şi devastat târgul Burdujeni, în ciuda împotrivirii companiei conduse de maiorul Văscan (100 de soldaţi, care păzeau gara, primăria, oficiul poştal, farmacia Lang şi depozitele de pulbere) din Regimentul 15 Războieni. Răsculaţii „fiind beţi, se dedau la adevărate acte de sălbăticie, fără să comită însă omoruri"[24].

1941: „Se publică mai jos **Lista Nr. 15** de gradele inferioare (trupă), morţi pentru patrie în actualul război, începând de la 22 Iunie 1941, ora 24: **Ilaş Victor**, soldat, ctg. 1937, cu ultimul domiciliu în comuna Adâncata, jud. Dorohoi, mort la 7 august 1941"[25].

1943: „La rând venind rezolvarea cauzei de înregistrare ulterioară a naşterii petiţionarului **Vasile Iroaie**, din comuna Burdujeni, în registrul actelor stării civile pentru născuţi al comunei **Adâncata**. / La apelul nominal s-au prezentat: **Mihai Miron, primarul** comunei Adâncata, în calitate de ofiţer al stării civile, şi dl avocat al Statului în Suceava, dr. Victor Haliţchi, pentru Ministerul Apărării Naţionale, lipsind petiţionarul susnumit. Procedura completă. / S-au ascultat martorii **Gheorghe Atănăsoaie** şi **Ioan Iftode**, consemnându-se declaraţiile lor în procese-verbale separate, care s-au ataşat la dosarul cauzei. S-a dat citire tuturor actelor şi lucrărilor de la dosar… / Având în vedere că parchetul local, cu adresa

---

[23] *Monitorul Oficial,* Nr. 172, 2 noiembrie 1899, pp. 5915, 5916

[24] Roller, Mihail, *Răscoalele ţăranilor din 1907 – documente,* Bucureşti 1958

[25] *Monitorul Oficial*, Nr. 223, 20 septembrie 1941, pp. 5633 şi urm.

Nr. 10.448 din 10 Octomvrie 1942, a trimis acestui tribunal cererea petiţionarului Vasile Iroaie din comuna Burdujeni, adresată Primăriei comunei Adâncata, prin care arată că este născut în comuna Adâncata, la data de 10 Decemvrie 1879, ca fiu legitim a lui **Petre Gh. Iroaie** şi al **Mariei a Iroaie**, născută **Ioan Foca Lucanu,** şi că din motive necunoscute dânsul nu este înregistrat în condica actelor stării civile pentru născuţi ale comunei Adâncata, / Având în vedere că în cauză parchetul local a făcut cercetări şi apoi a trimis dosarul acestui tribunal pentru a se dispune în conformitate cu art. 30 din legea actelor stării civile. / Având în vedere că din declaraţiile martorilor Gheorghe Atănăsoaie şi Ioan Iftode, ascultaţi sub prestare de jurământ, în faţa acestui tribunal, se constată, în fapt, că petiţionarul Vasile Iroaie s-a născut în comuna Adâncata, judeţul Suceava, înainte de cam 60 ani, ca fiu legitim al lui Petre Gh. Iroaie şi al Mariei a Iroaie, născută Foca Ion Lucanu, care au fost legal căsătoriţi între ei… / Ordonă înregistrarea ulterioară a naşterii”[26].

1947: „Având în vedere raportul cu Nr. 16.799 din 1947 al Inspectoratului şcolar regional Suceava, înregistrat sub Nr. 264.182 din 1947[27], următorii învăţători se repartizează, pe data de 1 septembrie 1947, la şcolile primare indicate în dreptul fiecăruia: **Prodan Eugen**, de la Stulpicani, la Adâncata; **Filip Elena**, de la Adâncata, la Burdujeni, Şc. nr. 1, post X, soţ învăţător; **Dracinschi Viorica**, de la Mileanca-Dorohoi, la Adâncata, post III, interese familiare”[28].

[26] *Monitorul Oficial*, Nr. 106, 8 mai 1943, p. 3004
[27] *Monitorul Oficial*, Nr. 250, 29 octombrie 1947, pp. 9652-9657
[28] *Monitorul Oficial*, Nr. 135, 17 iulie 1947, p. 4912

1947: „Următorii funcţionari, ale căror puneri în retragere, în vederea aranjării drepturilor la pensie, făcute în baza art. 132 din Statutul funcţionarilor publici, au fost anulate prin deciziunea cu Nr. 34 din 1947, a Comisiunii ministeriale pentru redresarea economică şi stabilizarea monetară, se licenţiază din serviciu, pe datele de pensionare, arătate în dreptul fiecăruia: **Cucoş Dumitru**, pădurar, Ocolul silvic Adâncata, pe data de 31 Mai 1947. **Saftiuc Alexandru**, pădurar, Ocolul silvic Adâncata, pe data de 31 Mai 1947. **Bălan Gh. Iordache**, pădurar, Ocolul silvic Adâncata, pe data de 31 Mai 1947. **Şuţu Ioan**, pădurar, Ocolul silvic Adâncata, pe data de 31 Mai 1947”[29]. / În comuna Adâncata s-au născut pictorul Mihai DĂSCĂLESCU (21 septembrie 1919) şi publicistul Gheorghe GIURCĂ (11 aprilie 1940).

ADĂŞENI

(Adăşani, sat în comuna Avrămeni, Botoşani
la 15 km nord de Săveni).

1430, aprilie 10: Întărit de Alexandru cel Bun lui Vlad Aldiş, care primeşte uric pentru satele lui, inclusiv „Pătrăuţi, la Suceava, ocolul de sus, unde este casa lui” şi cuturile din megieşie, „pe Vălhăuţi, **la Glod**, unde a fost jude Iacăci, şi Glod Ciorbă tij pe Vălhăuţi, şi, pe gura Drăsăsovei, la Fântână, tij pe Vălhăuţi, şi, pe Borodance, unde a fost Ciorba, şi, pe Lăpuşna, Iucenii şi, la o Petră

29 *Monitorul Oficial*, Nr. 250, 29 octombrie 1947, p. 9662

Cruce, şi Sacărenii, şi Lepoveşna, şi fântâna Epurelui, tij pe Lăpuţna, şi la fântâna lui Ilie, pe Lupuşna, pe din gios de Iurceni, şi unde a fost Hrăste giude, şi pe din gios, unde a fost Stăilă giude, şi unde a fost Jula giude, şi împotrivă… peste deal dinspre Voloca, la fântână, la lacul despre sat, pe deasupra Lăpuşnii, la fântâna lui Gherman… Iar hotarul acelui sat de acelor fântâni să fie dinspre toate părţile după hotarele vechi, pe unde au îmblat de veci”.

1624, mai 1: Zapis de mărturie a Nastasiei, fata lui Ionaşco, despre cum a dat partea ei „din sat din **Adăşeni** (comuna Avrămeni, Botoşani)… Odochiei, pentru doi boi de negoţ şi trei oi, că aceste bucate au pierit la Dorohoi, pentru greşeala noastră, a mea şi a frăţâne-meu Iosip, căci mi i-au ucis pe bărbatu-meu, anume pe Dabija. Deci Odochia m-a pârât înaintea dumisale Glicuţii armaşului şi m-a dat rămas dinaintea frăţâne-său, lui Neculae de **Ghireni** (Botoşani) şi a lui Ştefan Căbac din **Vorocon-teşti** (raionul Chelmenţi, Ucraina), faţă de Griga Vitrean-ca. Şi eu, diaconul Ionaşco de **Bădăgeni** (lângă Adăşeni, comuna Avrămeni, Botoşani), am scris cu mâna mea acest adevărat zapis”.

1774, iunie 22: Satul **Adăşeni**, ţinutul Doro-hoiului, ocolul Prutului, avea, după recensământul lui Rumeanţev[30]**, toată suma caselor: 6**. Scădere rufeturi 4: 4 ruptaşi. Rămân birnici: 2. / **Birnici**: Constandin Dohat / Gherasim Ţurcan. // **Rufeturi**: Dumitraşco Ciomârtan, ruptaş / Lupul Ciomârtan, ruptaş / Ioniţă Ciomârtan, ruptaş / Ursachi sin Pădure, ruptaş.

---

30 ACAD. ŞT. RSS MOLD., *Moldova în epoca feudalismului*, VII, I, Chişinău 1975, p. 516

1837: „Biserica cu patronul Sf. Ilie are 1 preot, 1 cantor, 1 palamar; frumuşel zidită şi încăpătoare, este făcută la 1837 de vornicul Iordachi Ciolac”…

1898: Are 123 familii, cu 371 de suflete. Aşezările sătenilor sunt parte bune… Drumuri principale sunt: acel de la Avrămeni la Săveni şi acel ducător la Dorohoi”[31].

ADJUD

(târg, Vrancea – în stânga râului Trotuş, în apropiere de confluenţa lui cu Siretul… Marginile acestei comune sunt: la nord, Adjudul Vechi, la sus şi vest râul Trotuş, care o desparte de comunele Copăceşti şi Rugineşti, la este Siretul, care o desparte de judeţul Tecuci, la sud-est comuna Burcioaia).

1433: Atestarea documentară a Adjudului, în convenţia comercială a voievodului Iliaş (păstrată la Sibiu, *Tab. Sax.*, No. 67): „in oppido nostro Egyd” – de unde şi sugestia lui Hasdeu „că numele primitiv al acestui orăşel era *Movila lui Agiud-Egydhalma*, iar Adjud n-ar fi decât o formă românească a lui Egyd, *Aegidius*, un nume greco latin care, în veacul de mijloc se obişnuia mult în Ungaria (*Etymologicum magnul Romaniae*, vol. I, p. 513)”.

1460: Într-un aşezământ comercial al lui Ştefan cel Mare este menţionată darea de la Adjud (Azuda), în

---

[31] Lahovari, George Ioan, *Marele Dicţionar Geografic al României*, volumul I, Bucureşti 1898, p. 8

care se plăteau „de car 2 galbeni” (*Arhiva Istorică a României*, tom. III, p. 173)

1472, martie 2: Menţionat de Ştefan voievod, când întăreşte proprietăţile lui Ilea Huru, care primeşte uric pentru „ocinile lui drepte, anume satele: Hurueşti pe Polocini, unde îi este curtea şi, mai sus, Ochienii şi seliştea Stânceoaia, şi Căpoteştii, şi un loc de moară pe sub pădure, unde se unesc două pâraie, sub pădure, să-şi facă moară, şi Urecheştii, care sunt pe Trotuş, în faţa Adjudului, şi, pe Putna, satul anume care se cheamă Cătina şi, la ţinutul Sucevii, un sat, anume Ivăneştii, mai jos de Săcuieni”. Hotarul, din veac.

1480, decembrie: Întărit de Ştefan voievod lui Şerban şi jupânesei lui Ghinda, care cumpăraseră, cu 120 de zloţi tătăreşti, de la Andrei Dolha, fratele lui Miclea şi sora lor Măruşca, nepoţii Oşmeloie „un sat, anume Mărtineştii (o parte din Adjud) de la vadul Trotuşului”. Hotarul, după ale sale bătrâneşti hotare.

1494: Întărit de Ştefan voievod Nastasiei, fraţilor Ivanco, Neagşa, Anuşca şi Anastasia, şi nepoatei de frate Sora, fiica Marincăi, care cumpăraseră, cu 60 zloţi tătăreşti, de la Şerban şi Brânduşa, nepoata lui Giurgiu Şecanul, „ocina lor dreaptă, jumătate din satul Şecani (Şişcani, parte din Adjud), partea de sus, mai sus de Adjud”. Hotarul, din veac.

1621, septembrie 16: Zapisul lui Ghinghea şoltuzul şi cei 12 pârgari de **Adjud**, în care scriu „cum au venit înaintea noastră Tofan Buhaiu ot Conţăşti şi cu fratele său Giurgiu şi cu Malotă de au vândut lui Chiriac,

pârcălab de Putna, a lor dreaptă ocină şi moşie ot **Conţăşti**, dintr-a şaptea parte, a treia parte, drept 33 taleri”[32].

1623, martie 23: Mărturia şoltuzului Ghincea şi a celor 12 pârgari din Adjud, privind vânzarea, de către Lazar, feciorul Sascăi, nepotul lui Dragoş Corpaci, a părţii mamei sale „din sat din Uricheşti (sat numit Copăceşti, în dreptul Adjudului, Bacău), din câmp, şi de selişte, şi din apă şi pe decinde de apa Trotuşului până unde se vor ajunge cu alte hotare. Şi acea parte au cumpărat Cozma din Copăceşti… dinaintea celora ce sunt mai sus scrişi şi dinaintea lui Stanasie din Copăceşti, şi lui Constantin Bârlibaş de acolo şi a mulţi oameni buni. / Şi aşijderea s-au sculat Cozma Stan den Uricheşti şi au vândut o curătură supt coaste, pe locul Uricheştilor, de au cumpărat Cozma din Copăceşti, drept 2 taleri bani buni, iarăşi dinaintea acelor ce sunt mai sus scrişi, şi dinaintea lui Plescoţan, şi dinaintea lui Trif din Mihăileşti şi dinaintea a mulţi oameni buni. / Aşijderea iarăşi au venit Cârstina, fata Şandrului din Copăceşti, şi au vândut o curătură, în Dealul Copaceştilor, Cozmei de acole, pentru 2 taleri, dinaintea Lupului Burciului şi a lui Palade de acolea. / Şi aşijderea au venit, înaintea a oameni buni, Gavrilă, feciorul lui Opriş, nepotul Toloşcăi din Copăceşti, au vândut o săpătura în dumbravă, pe locul Copăceştilor, Cozmei de acolo... pentru 2 taleri, dinaintea Tomei din Mihăileşti şi dinaintea lui Irimiia Ţimirac. / Aşijderea le-au vândut Păcurar Palici de la Boul un pământ din ţarina Boului, drept 25 potronici de argint, dinaintea popii lui Ghervasie de acolea şi a lui Gheorghie de acolea, ca să fíe moşie lui şi feciorilor lui şi nepoţilor lui. Şi au plătit

---

[32] Ghibănescu, Gh., *Surete şi izvoade / Documente slavo-române,* vol. II, Iaşi 1907, p. 258

taleri… Cozma deplin înaintea celor ce sunt mai sus scrişi”.

1632, august 15: Zapisul lui Mârzea, feciorul lui Andronic, şi al femeii sale Irina, fata Dabijei, prin care mărturisesc că au vândut moşia părintească „în sat, în **Hălmăgeşti** (ţinutul Adjud, Bacău), cu vad de moară, cu 6 pământuri în frunte… Dabijei pârcălabul, drept 70 lei bani gata… dinaintea a mulţi oameni buni: popa Toader, Iane şoltuzul, Ghince, Petrea Motco, Apostol sin Ghince sin **Adjud**, Grigorie Susanul din **Torceşti** (comuna Umbrăreşti, Galaţi), Leahul de **Drăguşeni** (Drăguşani, comuna Parva, Bacău), Iuraşco de **Scurta** (comuna Orbeni, Bacău), Arhip de **Dănăeşti** (în Mănăstioara, comuna Fitioneşti, Vrancea), Pătrăşcan de **Bătineşti** (comuna Ţifeşti, Vrancea), Scântee de **Purceleşti** (azi Putna, comuna Boloteşti, Vrancea) şi alţi mulţi oameni buni”.

1632, august 15: Zapisul staroştilor de Putna Tănasie şi Bota, al şoltuzului Iane şi al celor 12 pârgari de **Adjud**, în care mărturisesc că „au venit înaintea lor Mârzea, cu femeia sa Irina, fata Dabijei lui Năbădaico, şi au vândut un vad de moară la **Hălmăgeşti**, cu 6 pământuri în frunte dumisale Dabijăi ce-a fost pârcălab, drept 90 galbeni bani buni”.

1633, februarie 2: Zapisul vornicului de gloată Petre, în care mărturiseşte „cum a venit înaintea noastră Bejan, feciorul lui stan din târgul **Agiud** (Adjud), de şi-a dat a sa dreaptă moşie din sat din **Conţeşti** (comuna Sascut, Bacău), ce se va alege partea mâne-sa Sărădicăi, fata lui Dragoman vătaful... Petrei lui Mătcu, pentru că i-a fost furat nişte cai şi s-au găsit de faţă la Bejan şi la alţi soţi ai săi. Deci şi-a plătit capul de-nchisoare cu această

moşie, dinaintea Petrei lui Mătcu, pentru acei cai. Şi au fost la această tocmeală Gligorie Susanul de **Torceşti** (comuna Umbrăreşti, Galaţi), Fătul de **Micleşti** (lângă Şişcani, oraşul Adjud, Vrancea), Nene şi Gheorghe de **Mihileşti** (lângă Pădureni, oraşul Mărăşeşti, Vrancea), Vasile de **Găleşeşti** (lângă Pânceşti, Bacău), Iuraşcu de **Măţcani** (între Corbeasca şi Gherdana, comuna Tătărăşti, Bacău), Procopie de **Bărăşti** (Bereşti, comuna Sascut, Bacău) şi mulţi oameni buni".

1634, decembrie 7: Zapisul Drăghinei Cozmoe din **Conţeşti** (comuna Sascut-Sat, Bacău) şi a fetelor ei Anghelina şi Ştefania, în care mărturisesc că au „vândut o cumpărătură ce am avut în sat în Conţeşti de la Cernat şi Bădilă… lui Chiriac pitarul din Conţeşti 30 zloţi bătuţi… Şi la tocmeală au fost vornicul Farmachie, Gligorie Suseanul şi Meftodie din **Poşorcani** (lângă Popeni, comuna Căiuţi, Bacău), Nacul cojocarul din **Şchiupeni** (Şchiopeni, lângă Buciumi, comuna Ştefan cel Mare, Bacău), popa Pavel, popa Ilea, popa Theodur din **târg din Agiud**".

1635, mai 6: Întărit de Vasile Lupu voievod starostelui Dabija, în baza unui zapis de mărturie de la cei 12 pârgari din **Adjud** şi de la Arvat fost armaş, Gligorie Susanul, Iuraşci diac, Vasile Băgea diac, Ploscuţan diac, „scriind cum a venit înaintea lor Vasile Bobul, fiul lui Ţigan din satul **Domneşti** (comuna Pufeşti, Vrancea) şi a vândut moşia sa din satul Domneşti, partea de jos… slugii noastre Dabijea staroste, pentru trei boi buni, două vaci şi 30 ughi bani buni".

1635, mai 7: Întărit de Vasile Lupu voievod starostelui Dabija, în baza unui zapis de mărturie de la Petre şoltuzul şi cei 12 pârgari din **Adjud**, „scriind cum

au venit înaintea lor Tudora, fata lui Dragotă, nepoata lui Oţăl, şi Avrămia, fata lui Puşcă, tij (la fel) nepoata lui Oţăl, şi feciorii ei şi au vândut un vad de moară, Vadul lui Puşcă, din sus de **Stoişti** (sat pe Putna, înglobat în oraşul Focşani, Vrancea) lui Dabija părcălabul, drept 20 taleri număraţi, patru boi şi două vaci, înaintea preotului Sava, Ionaşcul, Mircii şi Irimiei din **Păuneşti** (comuna Păuneşti, Vrancea) şi a Iurei din **Bârlădeşti** (lângă Răduleşti, comuna Vânători, Vrancea) şi a multor oameni buni".

1644, ianuarie 10: Mârze şi femeia lui Irina, fata Dabijei, vând fostului staroste Dabija, drept90 de galbeni, „un vad de moară cu şase pământuri în frunte, în sat la **Hălmăgeşti** (satul Sârbi, înglobat în Ivănceşti, comuna Boloteşti, Vrancea)… dinaintea lui Apostol ce a fost şoltuz de **Adjud**, Budzea ot tam (de acolo), Bârlădianul, Ştefan de **Drăguşeni** (comuna Parava, Bacău) şi Dubenschi"[33].

1644, aprilie 18: Căprianu, feciorul Bacei, nepotul Ghindei, din satul Văcărești, vinde lui Petrea lui Motcp, **șoltuzul de Agiudu**, drept 7 galbeni, „parte Ghindei, moașă-mea (bunica mea), din saul **Văcărești** (lângă Strājescul, comuna Garoafa, Vrancea)... din vatra satului, din vad de moară, din câmp, din pădure și din tot locul, ce se va alege parte lui Căprianu"[34].

1644, decembrie 29: Petre Micicoiu vinde „o parte de ocină, ce am avut cumpărătură la satul **Văcărești** (comuna Garoafa, Vrancea) de la Căprianu, feciorul

[33] AŞSP, *Documenta Romaniae Historica / A. Moldova*, vol. XXVII, Bucureşti 2005, doc. 225, p. 205

[34] AŞSP, *Documenta Romaniae Historica / A. Moldova*, vol. XXVII, Bucureşti 2005, doc. 303, p. 297

Bacei, nepotul Ghindei, și Irimia lui Cârstiianu, din moară a patra parte, din sat, din câmp și din tot locul ce se va alege partea Ghindei, de 16 galbeni. Și în tocmeală au fost Postolache, Apostol Ghince și Iane ce-a fost șoltuz de târgul **Agiudu** (Adjud, Vrancea), Dubenschi și Cârstian feciorul Mensei de **Ruginești** (comuna Ruginești, Vrancea), și mulți oameni buni”[35].

1662, mai 15: Întărit de Evstratie Dabija voievod lui Alexa, feciorul popii Ionaşco, nepotul lui Necoară Ciocârlie vatav, şi seminţiei lui feciorii lui Mihăilă, iar nepoţii lui Necoară Ciocârlie, în baza unui zapis de la Bobanul, ce a fost şoltuz la **Agiud** şi cu 12 pârgari şi de la mulţi oameni buni, despre cum a venit Ion Buzea din satul **Huşi**, ce este în hura Tutovei, şi le-a vândut moşia din satul **Găişteni** şi din **Conţeşti**, partea lui, din a opta parte, jumătate, partea Stancăi, din amândouă satele ce sunt la ţinutul Putnei, drept 370 lei; / şi din alt zapis de mărturie, de la Vasile Morar şi Dinga din **Dănăeşti**, Vasile Popăscul, Roşca, Ion Pruş, Mărdarie, Drăgan, Strătulat şi Vasile Luhul din **Rugineşti**, scriind cum au venit Iftimie şi surorile lui Vărvara şi Maria, şi nepoatele lui, fetele lui Avram, şi i-au vândut din satul **Deleni**, jumătate de bătrân, partea maicii lor şi a moaşei (bunicii) lor, sora popii Gheorghe din Deleni, din partea Monei, din şapte bătrâni, jumătate de bătrân al Monei, drept 3 galbeni de argint; şi alt zapis, de la Vasile Morariu, Dima şi Luca din **Dănăeşti**, Vasile Popăscul, Roşca, alt Vasile, Condrea păhărnicel, popa Budaş şi Strătulat din **Rugineşti**, scriind cum au venit Gheorghe cu fratele său şi i-au vândut o săpătură, ce o făcuse tatăl lor, în

[35] AŞSP, *Documenta Romaniae Historica / A. Moldova*, vol. XXVII, Bucureşti 2005, doc. 474, p. 454

Dumbravă mereae, alături cu săpătura Cozmei, ce este la ţinutul Putnei, drept 4 galbeni”[36].

1686, martie 2: Smilac căpitan întoarce lui Savin Mătcă (Matcă), şoltuzul de **Adjud**, fiul lui Grigore Mătcă, „o parte de ocină de la **Şicani** şi de la **Sperleşti**, pe care a fost vândut-o Gligorie Mătcă, tatăl lui Savin şoltuz, lui Ionaşco pitarul, drept 12 ughi (ducaţi ungureşti), iar acum eu, ajungându-mă nevoia şi dumnealui Savin vrând să răscumpere moşia părinţilor săi, ne-am tocmit şi i-am dat acea ocină pentru 12 ughi”[37].

1686, iulie 14: Toader, Leonti şi Gavril Clăpan vând lui Savin sin (fecior) Gligoraşco Matcă, şoltuzul de Adjud „6 pământuri în frunte în satul **Leuşicani**, partea lui Ştefan sin Gheorghe Dalban, căruia m-am zălogit de ne-a dat 5 lei şi jumătate, şi să le ţine, de astăzi, luni, din 14 zile ale lui iulie, până în 4 săptămâni să fie zălog, iar la zi să-i dau banii şi să ne luăm locul înapoi, iar nedând bani la zi şi va trece peste zi, locul acesta să fie al dumisale… Şi în tocmeala noastră au fost căpitan Similachi, Ghince, Simion Coipan, Răzmeriţă – sluga dumisale postelnicului Iordachi, Arsăni Bonta, Vasile Chicior, Enachi şi eu, Lupaşco, pisal (am scris), şi dascălul Ştefan a fost de faţă”[38].

1691, decembrie 1: „Apostol şoltuzul, cu 12 pârgari de **târg de Adjud**” mărturisesc „cum a venit Avram sin Arvat cu nişte drese de cumpărătură din satul

---

[36] Ghibănescu, Gh., *Surete şi izvoade / Documente slavo-române,* vol. IV, Iaşi 1908, pp. 312-314
[37] Ghibănescu, Gh., *Surete şi izvoade / Documente slavo-române,* vol. V, Iaşi 1908, pp. 332, 333
[38] Ghibănescu, Gh., *Surete şi izvoade / Documente slavo-române,* vol. V, Iaşi 1908, pp. 333, 334

Şchiopeni, din partea Mijlocenilor, din partea bătrânului Paicului, sunt 5 fraţi într-acel bătrân, un frate a cumpărat de la frate-său şi de la Florea partea lui Ciută, drept 10 lei bătuţi; aşijderi a mai cumpărat al doilea frate de la Gavriloaia, partea lui Costin Pulian, drept 7 lei bătuţi; aşijderi a mai cumpărat al treile frate, partea lui Grias şi a Badului, ce-au făcut schimb cu Petia, de a dat altui frate la Sascut; aşijderi, a cumpărat al patrulea frate de la Friachiu, ce-a fost lui cumpărătură de la Zlata, fata Măriei, drept 80 taleri bătuţi, şi cu nişte săpături ce sunt la dimbravă; al cincilea frate l-a cumpărat jumătate de la Crăciun Epure, drept 5 lei bătuţi… / aşijderi a cumpărat din bătrânul Putneanilor de la Zaharia călugărul, ce i-a fost cumpărătură lui de la Toader şi de la Vintilă, drept 5 lei bătuţi; aşijderi, a cumpărat de la Sava sin (fiu) Andreacăi partea unui frate, drept 4 lei bătuţi; aşijderi a cumpărat din bătrânul Mirului pe acea parte, partea lui Simion Mocanul, dintr-aceste părţi, toată. / Numai ce au treabă fraţii lui Avram cu partea lui Ciută, celelalte părţi toate le-a cumpărat”[39].

1707, noiembrie 20: Întărit de Mihai Racoviţă voievod fostului mare vistiernic Ilie Catargiul, care primeşte ispisoc pentru părţile lui din satele **Şerbăneşti** şi **Topileni**, în baza unui zapis de la Lupaşco, fecior lui Sălăvăstru de **Başcani**, femeia lui Todosia, fata lui Constantin de **Hănţăşti**, şi de la feciorii lor, de la Dumitraşco Balaci, feciorul lui Bălan de Başcani şi femeia lui Maria, fata lui Eftemie de Başcani, cu feciorii lor, de la Pascal din **Ploscuţiani** şi femeia lui Catrina, de la Vasile Hardalupa, Femeia lui Varvara şi feciorii lor

[39] Ghibănescu, Gh., *Surete şi izvoade / Documente slavo-române*, vol. V, Iaşi 1908, pp. 336, 337

Iosup şi Nicula. De la Dumitraşco Candia, fecior lui Şeptelici de **Poiana**, Ioniţă Ţăpăluş, fecior lui Dumitraşco Ţăpăluş de **Dănăeşti**, care i-au vândut… moşia din satul **Şărbăneşti**, ce este în ţinutul Putnei, pe apa Trotuşului, care sat este alături cu satul dumisale **Topileanii**, însă fără partea Ghindei, cât este în capul hotarului de sus, drept 100 lei bătuţi, însă având şi Miera, ispravnicul Lupului Bogdan hatmanul parte în acel sat, dimpreună cu frate-său Lupaşco, feciorul lui Sălăvăstru, a vândut frate-său şi partea Mierăi, zicând că s-au învoit a-i da lui într-alte locuri pe unde mai au moşii… / şi alt zapis, ce-a cumpărat din satul **Topileani**, un bătrân care se cheamă bătrânul Zmeachei, şi acel bătrân este a treia parte de sat, căci acel sat îmblă pe 3 bătrâni… / şi alt zapis, de la Pavăl Proţap, fecior Irimiei Proţap, şi de la femeia lui Dochiţa, fata lui Şeptilici, şi de la feciorii lor, care i-au vândut un bătrân ce au avut la Topiliani, ce se hotărăsc cu satul dumisale **Domneşti**, unde dă Trotuşul în Siret, care se cheamă acel bătrân Drăghici… / şi alt zapis, de la Ion, fecior lui Mierăuţ Scănteai, şi de la femeia lui Ioana, fata lui Maxin Cotcodaci, şi de la Tanasie, fecior lui Maxin Corcodaci de **Rujineşti**, şi de la femeia lui Nastasia, nepoata Cozmei lui Ţihte, care i-au vândut un bătrân din satul Topileani, ce le-a fost lor moşie din moşi şi părinţi, au vândut şi ei al treilea bătrân, care s-au făcut satul… / şi alt zapis, ce-a cumpărat de la răzeşii din **Răspopi**, tot la ţinutul Putnei, un zapis de la Ioana, femeia lui Ionaşcă Veaveriţ, de la feciorii ei Gligoraş şi Toader, care i-au vândut, din hotarul Răspopilor, ce-a fost cumpărat Ionaşco Veaveriţ din partea de jos, 7 pământuri, de la Chiul, şi 6 pământuri de la Iliana Bobjiloai, iar din partea de jos, şi 6 pământuri de la Necuţa, iar din hotarul de jos,

care fac 18 pământuri, şi 9 pământuri de la Toader Căluţanul, 6 pământuri de la femeia lui Ioana, care sunt acele 9 pământuri de la Papareţ, din sus de hotarul Răspopilor, şi 3 pământuri de la Simion Caul, iar de la Papareţ din sus, şi 3 pământuri de la Gligoraşco Diacăş, tot dintr-acel hotar din sus al Răspopilor, drept 40 lei bătuţi… / şi alt zapis, de la Necula, cu femeia lui Aniţa şi cu feciorii lor, de la Vasile, Rusanda şi Salonca, feciorii lui Gheorghe Zavul, Măriia, cu feciorii ei Condrachi, Cărstea şi Ioneş, de la Groze, fata lui Negoiţ Zavul, şi Partenie, cu femeia lui Savina, nepoată de fată lui Tudosie Zavul, care i-au vândut 7 pământuri şi un răzor în satul **Răspopi**, care acea moşie le-a fost lor cumpărătură de la Grozava şi Mărica, şi de la Irimia, fata lui Urmoş, nepoata lui Anghel cel mare… şi tot într-acel zapis, 4 pământuri şi un răzor în satul Răspopi, cumpărate de la Marica, fata lui Hoidac, nepoata lui Nistor… / Mai arătat-a vistiernicul Ilie Catargiul un zapis de la popa Neculai şi de la feciorii lui Pârvul, Manolache şi fata lui Safta din târgul Adjud, care i-au vândut a patra parte din **Papareţ**, ce este pe apa Trotuşului, din jod de **târgul Adjud**, ce i-a fost lui de la moşii (bunicii) lui Ghidioan şi Creţul, de la Pahiia şi Armanca, preum arată uricul de la Pătru voievod… Aşijderi, tot într-acel zapis, i-au mai vândut popa Neculai, cu feciorii lui, un bătrân în Papareţ, care este din jos de hotarul Creţului, alături de partea lui Crăciun, ce i-a fost de la părintele lui, Vasile de Adjud, cumpărătură de la nepoţii lui Crăciun din Papareţ… / Şi alt zapis, de la Vasile Haret, ginerele lui Gligorie Stavăr, şi de la femeia lui Iliana, care i-au vândut un loc de crâşmă, de casă, de pivniţă, de grajd, care loc este pe locul Stăvăraşilor, unde este Alxa Măreaiu, drept 10 lei

bătuţi… / Mai arătatu-ne-a vistiernicul trei zapise, ce-a cumpărat în **Şendreşti** pe Polocini, iar în ţinutul Putnei, un zapis de la Gavril, ginerele Ştefanii Cărcioae, fata lui Toader Volovatul din Şendreşti, şi de la feciorii lor Enachi, Ursul şi Dochia, care i-au vândut un bătrân de moşie din Şendreşti… / Şi alt zapis, de la Alecsandru Posmag de **Sascut**, fecior lui Dumitraşco Miaună de **Lieşti**, de pe Polocini, de la femeia lui Ioana, fata lui Vasile, şi de la feciorii lor Ion, Vasile, Iliana, Paraschiva şi Tofana, care i-au vândut jumătate de bătrân din satul Şendeşti pe Polocini, din bătrânul Toader Gârneţ, drept 35 lei bătuţi…. Şi alt zapis, de la Ion Tocilă, fecior Petrei Tocilă, şi de la femeia lui Todosica, fata lui Tofan Volovatul, care i-au vândut, în satul Şăndreşti, jumătate de bătrăn din bătrânul Toader Gârneţ”[40].

1795, februarie 15: Serdăreasa Ilinca Canta înfiinţează, pe moşia lui Balş, Târgul Adjud, pe moşia lui Balş, prin hrisovul domnesc al lui Mihail Şuţu[41].

1872, septembrie 13: Se inaugurează staţia CFR Adjud, între staţiile Pufeşti şi Sascut.

1890: Conform recensământului, Adjudul are 1.197 neînsuraţi (545 bărbaţi şi 652 femei), 796 însuraţi, populaţia fiind formată din 1.385 români, 10 greci, 16 bulgari, 75 unguri, 3 ruşi, 14 germani, 3 italieni şi „665 diferite alte naţionalităţi. După religie: 1.414 ortodocşi, 109 protestanţi, 614 mozaici şi 34 armeni”[42].

---

[40] Ghibănescu, Gh., *Surete şi izvoade / Documente slavo-române*, vol. IX, Iaşi 1914, pp. 201-204

[41] Lahovari, George Ioan, *Marele Dicţionar Geografic al României*, volumul I, Bucureşti 1898, p. 14

[42] Lahovari, George Ioan, *Marele Dicţionar Geografic al României*, volumul I, Bucureşti 1898, pp. 13, 14

ADJUDENI

(Agiudenii pe Siret, azi Adjudeni, comuna Tămăşeni,
la 10 km de Roman, Neamţ).

1623, mai 2: Întărit de Ştefan Tomşa voievod lui cneaghinei Mariica a lui Lupul, al treilea logofăt, şi fraţilor ei Gheorghe şi Ion, fiii lui Ştefan Prăjescu, fost stolnic, moşiile pe care le-au avut bunicii lor: „satul anume **Agiudenii** pe Siret (Adjudeni, comuna Tămăşeni, judeţul Neamţ), ce este în ţinutul Roman, şi cu mori pe Siret, care acel sat… l-am fost luat să fie drept al nostru domnesc, pentru că l-a pierdut pentru viclenie Ştefan Prăjescu stolnic, când a venit cu Constantin voievod şi cu oaste leşească”. Radul voievod îl dăruise cămăraşului Anton, care „l-a închinat călugărilor de la mănăstirea Sfântul Sava” din Iaşi. Gaşpar Vodă a luat satul, dăruindu-le la schimb, călugărilor „**Heciul** pe Răut, ce este în ţinutul Soroca” (satul Hleciul, raionul Soroca, Moldova) . Apoi, Alexandru Iliaş voievod şi, acum, Ştefan Tomşa, cu susţinerea divanului, consideră că „se cuvine acel sat Agiudenii boierului nostru mai sus scris, Lupul logofăt, şi cneaghinei sale şi cumnaţilor săi, fiii lui Ştefan Prăjescu”.

1623, noiembrie 20: Întărit de Radul voievod lui Lupul, al doilea logofăt, care fusese pârât pe nedrept de călugării de la mănăstirea Sfântul Sava din Iaşi, împreună cu „cneaghina sa Mariica, şi de fraţii ei Gheorghe şi Ioan, fiii lui Ştefan Prăjescu stolnic, pentru satul Agiudeni, ce este pe Siret, în ţinutul Romanului”.

1774, iunie: Satul **Ajiudenii**, al mănăstirii Treisfetitelor, ocolul de Mijloc, după recensământul lui Rumeanţev[43], avea **toată suma caselor 33**. Rămân birnici 33. / **Birnici**: Medviș Gherghel / Mărtin, băcăoanu / Andrii Mihohu / Petre Andrieș / Mihai Mihoc / Andrei sin (fiu) lui Mihoc / Tămaș Balintu / Andrieș / Gherghel Scupul / Ianăș Dumu / Mihai, cioban / Petre Balintu / Ghezu Gherghel / Fariș Andrieș / Mărtin Bugliș / Petre fiul lui Guțul / Bugliș Mărtin / Fon Antal / Dumitru Domec / Dumitru, dascăl / Andrei Danca / Mihocu Anun / Mărtin Dume / Ianăș Dume / Ion Bălașco / Mihai Beceu / Petre Beceu / Lupul Fronai / Duca Petre / Giurgiu Petre / Mărtin Bălașco / Sandul / Petre.

1881: Se durează la Agiudeni o biserică catolică de zid, foarte bine întreţinută. Moşia satului „era din vechime a mănăstitii Trei-Sfetitelor (Trei Erarhi) din Iaşi, mai pe urmă a şcoalelor, iar acum e vândută de veci de stat, cu 235.100 lei”…

1898: Comuna Agiudeni, formată dintr-un singur sat, are „o populaţiune de 240 capi de familie, cu 883 locuitori (563 locuitori sunt unguri), din care 2 ştiu carte; sunt 253 de case”[44].

AGAFTON

(lângă Curteşti, ocolul Târgului, Botoşani).

[43] ACAD. ŞT. RSS MOLD., *Moldova în epoca feudalismului*, VII, II, Chişinău 1975, p. 278

[44] Lahovari, George Ioan, *Marele Dicţionar Geografic al României*, volumul I, Bucureşti 1898, p. 30

1774, iunie 10: Satul **Posluşnicii schitului Agafton**, ţinutul Botoşani, ocolul Târgului, avea, după recensământul lui Rumeanţev[45]**: Toată suma caselor**i: 4. Scutiţi 4. / **Anume**: Nicola / Andrei Zgârce / Ştefan / Simion. „Legenda spune că un călugăr, numit Agafton, de la fosta mănăstire a Doamnei, pogorându-se în pădure, auzi dintr-un frasin un glas îngeresc şi, întorcându-se la ai săi, spuse cele auzite. În cele din urmă, vreo câţiva călugări au tăiat frasinul şi arborii vecini şi au clădit o bisericuţă de lemn, pe locul frasinului, şi câteva chilii împrejur. / Călugării însă nu au putut sta mult timp aici, căci au fost alungaţi de Olăreasa, din familia Pisoschi, care s-a călugărit şi a adus, în locul călugărilor, călugăriţe… / În 1844, s-a mai clădit o biserică, cu hramul Pogorârea Sfântului Duh, iar în 1889, s-a reparat şi zugrăvit din nou…

1898: Satul se zice să s-a format din stolnicii servitori ai mănăstirii Agafton, cu care se învecinează… are întindere de 161 hectare o populaţie de 67 familii, cu 267 suflete. În sat se află o cârciumă, un comerciant şi 2 meseriaşi… / Mănăstirea de călugăriţe are 2 biserici, cu 3 preoţi şi un diacon, şi 124 de călugăriţe, din care 53 ştiu carte. Împrejurul mănăstirii îi este rezervată o întindere de 171 hectare pentru cultură”[46].

---

[45] ACAD. ŞT. RSS MOLD., *Moldova în epoca feudalismului*, VII, II, Chişinău 1975, p. 200

[46] Lahovari, George Ioan, *Marele Dicţionar Geografic al României*, volumul I, Bucureşti 1898, p. 23

AGAPIA

(fostul Răteşti, parte a satului Agapia, comuna Filioru, la 35 km depărtare de Piatra, Neamţ).

1623, martie 25: Mărturia Agafiei, jupâneasa răposatului vistiernic Boul, care cumpărase „nişte părţi de ocini în Răteşti, de la Tudora şi de la sora ei Erina, şi de la fratele lor Nechifor, şi de la nepoţii lor Sava şi Grozava, feciorii lui Ionaşco Ganea. După aceea, a venit seminţia lor, diaconul Larion, de s-a rugat, după moartea jupânului, ca să ne întoarcă banii pe acele părţi de ocină în Răteşti, ce sunt mai sus scrise, Deci eu, de bunăvoia mea, mi-am luat banii de la diaconul, toţi cât mi-au spus în drese, şi am dat dresele ce le-am avut în mâna diaconului, ca să fie lui ocină”.

1625, mai 7: Porunca lui Radul voievod, trimisă lui Ionaşco jitnicerul şi lui Gligorie Gorovei de a cerceta pricina dintre „feciorii lui Ion din **Obârşie** (la obârşia Pârâului Alb, în Borniş, comuna Dragomireşti, Neamţ) cu Nicoară de **Răteşti** (lângă Păstrăveni, Neamţ) pentru un eleşteu ce l-au făcut feciorii lui Ion”.

1626, aprilie 30: Mărturia lui Gheorghie Borşea comişelul şi a lui Ionaşco ot **Uscaţi** (Războienii de Jos, Neamţ) despre „cum au venit satul **Răteştii** (Agapia, Neamţ)… şi ne-au chemat la un hotar” între Răteştii „şi agăpiianii”, care „s-au împăcat dinaintea noastră”.

1627, februarie 21: Întărit de Miron Barnovschi voievod „rugătorilor noştri, popa Ionaşco şi popa Larion

din **Răteşti** de ţinutul Neamţului”, după pâra „pentru **Ungheni**, cum ţin ei acel sat fără ispravă. Şi a fost vândut, mai dinainte vreme, lui Stroici logofăt de seminţia lor Haruţul diacul. Iar rugătorii noştri, popa Ionaşco şi popa Larion, ei au arătat înaintea domniei mele zapis de la Păscălina Stroicioae şi de la feciorul ei Ionaşco Stroici, scriind cum au dat popa Ionaşco şi popa Larion 280 taleri în mâna lor”.

1628, ianuarie 20: Întărit de Miron Barnovschi voievod, odată cu schimbul de moşii între Larion Diacon, fiul lui Tâmpa, nepotul lui Micul, strănepotul lui Coste, care dă „a sa dreaptă ocină şi dedină şi răscumpărare, ce a răscumpărat de la cneaghina Păscălina Stroicioae logofeteasa şi de la fiul ei Ionaşco Stroici, jumătate din jumătate de satul **Ungheni**, din partea de jos şi, de asemenea, a patra parte din jumătate din partea de sus, din acelaşi sat Ungheni, ce este în ţinutul Neamţ, pe Moldova” şi primeşte la schimb, de la Ştefan, fiul lui Boul vistiernic, şi de la surorile lui Maria, Paraschiva, ocina pe care tatăl lor a avut-o „de la Haruţul şi de la popa Ionaşco, fiul lui Iachim, în satul **Răteşti**, cât se va lege”.

1628, mai 22: Zapisul Sohiicăi, femeia lui Ionaşco din **târg de Iaş**, fata Tudorei, nepoata lui Zeico din **Urecheni**, prin care mărturiseşte cum a „vândut rudei sale, lui Nechifor, diaconul de acolo, drept 13 zloţi i pol… partea de ocină ce se va alege dinspre fraţii săi… Ş-fost în această tocmeală Pântea de târg **Iaş**, Gherase din **Răteşti**, Nechifor Băcea, Ciociul, Vasile Barta şi Foşea din **Urecheni**”.

1774, iunie: Satul **Săcăluşeşti**, ţinutul Neamţului, ocolul de Sus, după recensământul lui Rumeanţev[47], aveau **toată suma caselor 24**. Scădere rufeturi 5: 5 popi. Rămân birnici 19. / **Birnici**: Savin, topolicean / Gheorghi Pomană / Toader Pomană / Irimia / Istrate / Timofte Ionăşcuţă / Simeon Ionăşcuţă / Ion Ionăşcuţă / Ştefan Rudian / Vasile Bejan / Gavril Bejan / In (alt) Gavril Bejan / Stratul, tij (la fel) / Grigoraş Andronic / Radu Tăraş / Andrei Ionăşcuţă / Ion Vrabie / Vasile Ionăşcuţă / Hortolomei, rotar. // **Rufeturi:** Popa Gavril / Iftimi, diacon / In (alt) popa Gavril Bejan / Năstac, diacon / Popa Gheorghi.

1774, iunie: Satul **Hilioara Agapiei**, ţinutul Neamţului, ocolul de Sus, după recensământul lui Rumeanţev[48], aveau **toată suma caselor 110**. Scădere rufeturi 74: 74 ţigani. Rămân birnici 36. / **Birnici**: Barbul, muntean / Ion sin (fiu) lui Negoiţă / Costantin Codrian, muntean / Stanciul, muntean / Grigoraş, muntean / Nedelcu, muntean / Bogdan, muntean / Dumitru, bârsan / Enache, muntean / Chirilă Albii / Tănasă, muntean / Nechita, văcar / Ion, strugar / Cârste, strugar / Costantin, tălgerar / Badiul, strugar / Dragomir, şindilar / Ion Borş / Ion Boldian / Stroe / Ion sin (fiu) lui Ignat / Toader fiul lui Ghenadi / Ion fiul Albei / Nistor Bărban / Grigoraş fiul Agapii / Toader Humă / Vasile Ciorovan / Neculai, cioban / Grigori, morar / Gavril, mrejeriu / Simion, rotar / Apostol Ţămănică /Gheorghe, olar / Petre, ungurian / Irimie, jitar / Mihăilă, jitar. // **Rufeturi:** Nechita, ţigan /

---

[47] ACAD. ŞT. RSS MOLD., *Moldova în epoca feudalismului*, VII, II, Chişinău 1975, pp. 9, 10

[48] ACAD. ŞT. RSS MOLD., *Moldova în epoca feudalismului*, VII, II, Chişinău 1975, pp. 10, 11

Ursul Cenuşă, ţigan / Ion Şule, ţigan / Ion Cenuşă, ţigan / Gheorghe fiul Gaftoniţii, ţigan / Apostol, ţigan / Chirilă, ţigan / Ioniţă, ţigan / Sandul Gârbe, ţigan / Ursul, ţigan / Lupul, herar / Ursul Bonciul, ţigan / Neculai Movilă, ţigan / Chirilă Movilă, ţigan / Ursul Movilă, ţigan / Costantin, ţigan / Neculai, ţigan / Toader, ţigan / Neculai Barbă, ţigan / Gavril, cobzar / Pavăl, ţigan / Iacob, ţigan / Lupul, ţigan / Toader, ţigan / Ion Răcoare, ţigan / Ilii, ţigan / Climenti, ţigan / Gavril, ţigan / Postolachi, ţigan / Ilii, ţigan / Iftimi, ţigan / Măteeş, cobzar / Gheorghe, ţigan / Gheorghe, ţigan, tij (la fel) / Ursul Ciomârtan / Lupul, ţigan / Vasile Şule, ţigan / Iordache, ţigan / Costache, ţigan / Andrei Udre / Iacob, la fel / Lupul Drume, ţigan / Iftimi, ţigan / Toader, ţigan / Lupul, ţigan / Simion, ţigan / Iftim, ţigan / Antohi, olar, ţigan / Ion, ţigan / Nechita, ţigan / Toader, cobzar / Lupul, ţigan / Grigoraş, jude / Lupul, ţigan / Ursul, ţigan / Mihăilă, ţigan / Ursul, ţigan / Onică, ţigan / Luca, ţigan / Grigori, ţigan / Procopi, ţigan / Ion, ţigan / Costantin, ţigan / Ion, ţigan / Tănasă, ţigan / Vasile, ţigan / Iladi, ţigan / Vasile, ţigan / Grigore, ţigan / Iftimi, ţigan / Lupul, ţigan / Postolachi, ţigan / Maftei, ţigan / Toader, herar.

1898: Satul Agapia are 249 familii. „Această localitate este vestită pentru țesăturile de șieac de tot felul (roşii, cafenii, albe etc.), foarte fin lucrate; asemenea, pentru ciorapii împletiți din lână albă țigae, care sunt foarte mult căutaţi în comerţ; tot aici se mai lucrează mohairul, o mătasă fină, din care se fac camelaucele, adică ştergarul cu care se îmbrobod maicele, şi învelitura ce se vede la călugări și arhierei, pusă peste potcap și atârnând pe spate. Numărul ţesătoarelor călugăriţe, pentru șieac e de 18. Afară de acestea, femeile din sat lucrează

foarte mult un fel de țesătură numită catrinţă. În acest sat se află două şcoli: una de băieţi, populată cu 68 de elevi (băieţi) și alta de fete, populată de 99 eleve, dintre care numai 24 au urmat în tot cursul anului”[49].

AGĂŞ

(prin satul Beleghet, comuna Agăş, Bacău – comună în-fiinţată în 5 februarie 1893, cu cătunele Cotumba, Agăşul, Sulţa Goioasa, ce ţineau, mai înainte, de comuna Brusturoasa, la 80 km de Bacău, în plasa Muntelui).

1439, octombrie 28: Întărit de Ilie şi Ştefan voievozi lui Giurgea Moian, care primeşte uric pentru „două sate, anume Moeneşti şi Tăteşti (contopit cu Moineşti), şi **poiana lui Belegheat**… Iar hotarul acestor sate să fie cu toate hotarele lor vechi, pe unde au folosit din veac”.

1898: „Situat de-a stânga Trotușului şi pe piriul cu același nume, la poalele muntelui Pietrosul, şi la o depărtare de 4.237 m de căt. Sulţa, are 4 cârciumi, 1 moară şi 4 ferăstraie. Capi de familie sunt 69, suflete 375. Animale sunt: 19 cai, 246 vite cornute, 49 porci şi 81 capre. În vechime era renumit pentru fabricarea brânzeturilor”[50].

---

[49] Lahovari, George Ioan, *Marele Dicţionar Geografic al României*, volumul I, Bucureşti 1898, pp. 23, 24

[50] Lahovari, George Ioan, *Marele Dicţionar Geografic al României*, volumul I, Bucureşti 1898, p. 27

AGRIŞANI

(lângă Sălăgeni, comuna Grozeşti, Iaşi).

1495, martie 15: Întărit de Ştefan (cel Mare) voievod, lui Vlaşin şi nepotului său Ciocan, care cumpără, cu 160 zloţi, de la Coste Orăş, „dreapta ocină, a treia parte din satul Agrişani pe Prut, partea de sus… Iar hotarul acelei a treia părţi de sat din Argişani, ce sunt pe Prut, partea de sus, să fie începând din vale, de la morminte, şi drept la deal la glod, de acolo la vârful dealului, la un stâlp, şi la coasta dealului la drum, la stâlp, de acolo drept la pârâul ce se cheamă Rihilea, la mal, la stâlp, în faţa unui pisc, şi în sus pe pârâul Rihilei la hotarul Sălăjanilor, şi, iarăşi, din hotarul Sălăjanilor **pe** vechiul hotar, pe unde au folosit din veac”.

ALBEŞTI

(confirmat prin Jumătăţeni pe Jijia, contopit cu Jijia, comuna Albeşti, Botoşani – doar un cătun pe partea stângă a Jijiei, în 1898, la nord de comuna Buimăceni).

1430, iulie 7: Întărit de Alexandru cel Bun fraţilor Jurju Jumătate, Ştiful şi Mândrul, care primesc uric pentru împărţeala „ocinilor părintelui lor, Ioan Jumătate:

Jurji, **curţile de pe Jijia ce se cheamă Giumătăţeni** şi, din sus de Hârlău, Delenii şi Miclăuşenii; acestea s-au dat Jurjii. Iar giupânului Ştiful, s-au dat Sărbăneştii pe Siret, şi cu mori în Siret, şi... Cândeşti, pe Siret, cu moară în Siret, între Grămeşti şi Rogoşeşti, şi, mai jos de Călineşti, ... iar cu mori în Siret, şi Roşiiacii; aceasta-i partea lui Ştiful. Iar partea Mândrului: Balinţii, pe Siret, curţile şi cu morile ce sunt în Siret şi cu tătarii ce sunt la acele curţi şi Mândreşti, în Cârligătură, şi Vorişte, unde au fost curţile lui Dumbravă, şi, din sus de Hârlău, Vlădenii; acestea s-au dat iar giupânului Mândrul".

1617, august 14: Întărit de Radul voievod fraţilor Lupul, Grigore, Gheorghe şi Fedora, feciorii Cristii Balş şi ai jupânesei Odochia Ruxandei, / nepoatei lor de frate Tudosca, fata lui Mateiaş, / nepoţilor de soră Costanda şi Pavăl, feciorii Antemiei, / toţi nepoţi şi strănepoţi lui Ionaşco Căpotici, Ilie Mustaţă postelnic, Bulhac paharnic şi Moga aprod, care primesc ispisoc „pe a lor pcine şi moşii ce au avut de la moşii lor… „jumătate de sat, anume **Albeştii** bătrâni pe Jijia, cu vii şi cu livezi, şi jumătatea satului **Şărbăneştii**, partea din sus, de către Albeştii bătrâni, iarăşi pe Jijie, în ţinutul Hârlăului, şi satul **Zlătarii**, între Cozancea şi satul **Ionăşenii**, iarăşi pe Jijia, cu mori pe Jijia şi cu hotar pe amândouă părţile Jijiei… şi jumătate de sat **Albeşti**, partea de sus, cu mori pe Jijia, ce sunt în ţinutul Dorohoiului, şi jumătate din satul **Fedeştii** pe Prut, şi bălţi de peşte şi cu loc de iaz şi de moară în Camânca şi în Dubovăţ, şi satul **Corhăneştii** şi cu cutul **Giuleşti**, parăşi pe Prut, într-un hotar cu Fedeştii, ce sunt în ţinutul Ieşului, şi jumătate de sat din **Ciuheşti**, parte de sus şi cu vad de moară în Siret, şi cu râmnice ce sunt în ţinutul Sucevei, şi a treia parte din

jumătatea satului **Capoteni** sub Trebice, ce este în ţinutul Hotinului, care aceste moşii sunt osebite de către alte rudenii ale lor”[51].

1644: Scrisoarea fostului vistiernic Solomon, trimisul domnesc să cerceteze pricina dintre Vasile a Petringanei şi Ana Toroneasa pentru o parte de ocină din satul **Mereşti**. „deci am adus martori pe Drăgan şi Bărgău de **Albeşti**, Andreica de **Mereşti**, popa Lupul de **Ivăţeni**, şi au mărturisit cum au cumpărat Petrigana şi Mihail partea de ocină din Mereşti, în zilele lui Ştefan (Tomşa) vodă, în domnia dintâi… / adus-au pe Bilaş din **Băbiceni**, de a mărturisit cum a fost un om din Mereşti, de l-a chemat Tiron, şi a vândut o bucată de loc din Mereşti, ce se cheamă Dolina, şi a cerut un cal bun, murg pentenog, şi un poloboc de miere, drept 12 talei bătuţi, iar un om, anume Petrigan, tatăl lui Vasile, a zis că ar găsi un cal bun la cineva, să-l ia în preţ şi să-l dea lui Tiron pentru acea bucată de loc şi s-a dus la un frate, ce-l chema Tiron, bărbatul Anei de **Lecuşiani**, şi a luat un cal drept 40 taleri bătuţi şi un poloboc de miere şi le-a dat lui Tiron cel bătrân de Mereşti, pentru acea bucată de loc din Mereşti, şi când s-a întâmplat moartea lui Petrigan, a mers frate-său Tiron să-l apuce viu şi nu l-a apucat viu. Iar când a fost la masă preţară, s-a sculat Tiron şi a zis: „Oameni buni, ştiţi un cal, ce l-a dat Petrigan, şi un poloboc de miere pentru acea ocină din Mereşti, nu mi l-a mai dat” – într-acest chip a mărturisit Bilaş din Băluceni, că s-a întâmplat la moartea lui Petrigan, în satul Băbiceani; / aşijderea, a mai adus Ana martori pe Ştefan, vătămanul, Toader, Simion şi Agapie de **Necşani**, de au mărturisit

[51] Ghibănescu, Gh., *Surete şi izvoade / Documente slavo-române,* vol. XX, Iaşi 1928, pp. 235-237

cum nu i-a mai dat Petrigan calul lui Tirin, nici polobocul cel de miere, şi noi am socotit că sau să-i dea bucatele Anei şi să-şi ţină Vasile locul, sau să rabde de acel loc şi să-l ţină Ana, pentru acele bucate ce le-a dat bărbatul ei Tiron"[52].

1774, iunie 22: Satul **Albeşti**, ţinutul Dorohoiului, ocolul Başeului, avea, după recensământul lui Rumeanţev[53]**, toată suma caselor: 43**. Scădere rufeturi 29: 20 scutelnici ai dumisale logofătului Balş, 5 femei sărace, 1 preot, 1 slugă tij (la fel) a dumisale, 1 ţigan, 1 ruptaş. Rămân birnici 14. / **Birnici**: Pavăl Roşca, vornic / Neculaiu, rus, vătăman / Ion, ungurian / Ioniţă Chirilă, prisăcar / Ilie / Ioniţă, crâşmar / Toader Pancul / Ilie Catană / Costandin sin (fiu) muntian / Ursul, rotar / Ştefan Telimbuţă / Acsintii Botezat, holtei / Iacob zet (al) Pleşca / Simion, cioban. // **Scutelnicii dumisale logofătului Balş**: Ion, morar / Vasile, railian (venit din Raiaua Hotinului – n. n.), prisăcar / Ştefan Buhuş, prisăcar / Ioniţă Pleşca, prisăcar / Postolachi, prisăcar / Nichifor, plugar / Simion, plugar / Timoftii / Lupul Captare / Alexandru Capmare / Costandin Mazăre / Toader Bujeniţă / Postolachi, muntian / Andrei, rus / Anton Negru / Eftimie Păscăruş / Neculai, morar / Calistru / Toader Butenco /Ioniţă sin Pavăl. // **Femei sărace**: Marie, babă /Vasilca Ungureniţa / Aniţa, preotiasă, săracă / Aniţa fata Botezătoai / Zoiţa, babă. // **Rufeturi**: Preotul Neculai / Costandin, slugă dumisale logofătului / Costandin, ţigan, faur / Arhip Capşa, ruptaş.

---

[52] Ghibănescu, Gh., *Surete şi izvoade / Documente slavo-române*, vol. V, Iaşi 1908, pp. 26, 27

[53] ACAD. ŞT. RSS MOLD., *Moldova în epoca feudalismului*, VII, I, Chişinău 1975, pp. 529, 530

1898: „La suprafaţa satului Albeşti, se numără şi suprafaţa cătunului Capul-Pădurii, din comuna Buimăceni. Are o populaţie de 266 familii, cu 889 suflete; are o biserică de lemn, cu 1 preot şi 2 cântăreţi, şi o moară de apă. În acest cătun sunt 538 vaci şi boi, 134 cai mari şi mici, 2.096 oi, 140 porci şi 80 stupi. Sunt 5 cârciume, 7 comercianți şi 3 meseriași”[54].

ALBEŞTI

(prin satul lui Popoiuc, numit şi Popoiugi, şi Olăneşti, sat pe Crasna şi Bârlad, lângă Albeşti, Vaslui, la 26 km de Fălciu).

1433, iunie 15: Întărit de Ilie voievod lui Onea clucinic, care primeşte uric pentru „un sat pe Bârlad, anume satul lui Docolin… Iar hotarul acestui sat să fie pe Bârlad în jos, şi pe apă şi pe deal, până la hotarul lui Popoiuc, care şi acesta este un sat al lui, şi cât va putea aşeza în acest hotar, totul să-i fie lui uric, cu tot venitul, şi copiilor lui şi nepoţilor lui, şi strănepoţilor lui, şi răstrănepoţilor lui şi celor mai apropiaţi fraţi ai lui şi surorilor, neclintit niciodată, în veci”.

1436, decembrie 7: Întărit, prin componenta Corni-Albeşti, „la Conoviţe, unde este Mihail Colici”, sat numit şi Coliceni, de Ilie şi Ştefan voievozi protopopului Iuga, care primeşte uric pentru „satele: pe Liubana,

---

[54] Lahovari, George Ioan, *Marele Dicţionar Geografic al României*, volumul I, Bucureşti 1898, pp. 39, 40

Mândzaţi, şi, la gura Studeneţului, unde au fost Temeşeştii, amândouă părţile, cuturi, şi, pe Tutova, unde este Mihnea de la Bahnă, şi, mai sus, la Gura Strâmbei, unde este Balan şi unde este Barbă Stan şi Stanciul, la obârşia Strâmbei, amândouă judeciile, şi Strâmba, de la obârşie până la gură, cât va putea să-şi aşeze sate şi pricuturi, şi, **la Conoviţe, unde este Mihail Colici** … Iar hotarul acestor mai sus scrise sate să fie cu toate hotarele sale vechi, pe unde au folosit din veac”.

1439, iulie 2: Întărit de Ilie şi Ştefan voievozi acestui „adevărat protopop Iuga şi fiului său, Mihail”, care primesc uric pentru „satele anume: Buciumenii, pe Şumuz, unde este casa lor, şi, pe Răut, Cozareuţi, şi, mai jos, la gura Ohrincei, şi cu prisăcile şi cu grădina de la Nistru, oricâte ascultă de aceste sate, şi peste Prut, în dreptul Podolenilor, amândouă cuturile, şi, sub bucovină, Jigărenii, amândouă judeciile, şi **unde a fost Mihail Colici**, şi, pe Strâmba, unde a fost Barbă Stan, amândouă părţile, şi mai jos, un loc, anume Străminoasa, şi unde este Bălan şi Mihnea de la Bahnă, şi la gura Studeneţului, unde au fost Temeşeştii, amândouă cuturile; iar privilegiul lui Stan Poiană să nu aibă câştig asupra acestui privilegiu al nostru niciodată, în veci; şi Mânzaţii, unde este Toder… Iar hotarul tuturor acestor sate să fie cu toate hotarele lor vechi, pe unde au folosit din veac”.

1493, martie 6: Întărit de Ştefan voievod lui Ioan Albul, care primeşte uric pentru „jumătate de sat Rădieşti (Albeşti), partea de sus, de pe pârâul Strajnic, de la ţinutul Fălciului”. Hotarul, din vechi.

1624, decembrie 21: Porunca lui Radul voievod către Istratie, aprodul de **Albeşti**, de a verifica pâra lui Racoviţă împotriva popii Gonţea de **Soleşti** şi alţi răzeşi

de acolo, împreună cu care a făcut o moară, dar „popa tot o au ţinut şi au luat venitul morii, iar lui Racoviţă nu i-au dat nimic, nici l-au lăsat să macine într-însa”. Porunca dată de Radul Mihnea voievod lui Istrate aprod de **Albeşti**, să cerceteze pricina lui Racoviţă cu popa Gonţea din **Soleşti** „şi cu alţi răzeşi de acolo, Racoviţă zicând că a făcut o moară împreună cu popa şi popa o au ţinut şi-a liat tot venitul morii… deci Racoviţă l-a sorocit, cu cartea domniei mele, şi a avut hârtie ca să vină să stea de faţă înaintea porţii domniei mele, dar, când a fost la zi, Racoviţă a fost de faţă şi a aşteptat după zi până a patra zi, iar popa Gonţea tot n-a venit… / tu să socoteşti cu oameni buni, să-i faci lege dreaptă, să ţimă cum vor şti oamenii într-acea moşie”[55].

1625, ianuarie 9: Istratie, păhărnicel de **Albeşti**, scrie despre rezolvarea conflictului dintre Racoviţă, feciorul lui Cehan, „cu popa Gonţea din **Soleşti** şi cu ai săi răzeşi pentru o moară ce au făcut ei împreună în apa Vasluiului”, care, după judecata boierilor, s-au înţeles ca, „de acum, înainte, să aibă a ţine împreună şi înţelepţeşte… Şi-ntr-această tocmeală au fost preotul Toader de **Şteboreni**, şi Grozea armăşel şi Petrea hânsărel de **Fereşti**, şi Parca şetrărel de acolo, şi Ursu de Soleşti, şi Toma Toderiţă de Fereşti”.

1650, septembrie 20: Avrămia, fata lui Dumitru din **Roşiiaci**, vinde lui Crucean Bombar şi femeii sale Urâta, „pentru o vacă cu viţel şi o cergă… părţile ei din satul **Albeşti** şi **Hăceni**, ţinutul Fălciului”[56].

---

[55] Ghibănescu, Gh., *Surete şi izvoade / Fereştii, Vaslui*, vol. XVI, Iaşi 1926, pp. 43, 44

[56] Ghibănescu, Gh., *Surete şi izvoade / Documente slavo-române,* vol. III, Iaşi 1907, pp. 171, 172

1660, august 24: Porunca dată de Ştefan (Lupu) voievod lui Simion Nohat, după ce „s-a jeluit Crucean de **Văleani** pe feciorii Popoteaiului, pe Gapie şi pe Postolache, zicând că a cumpărat o parte de ocină la dânşii, la **Albeşti** şi la **Hăciani**, şi le-a dat o vacă cu viţel şi o cergă bună, preţuită drept 7 lei, şi 4 lei bani, şi acum ţin ei şi moşia, şi bucatele… / tu să să socoteşti ce le-a fi dat pe acea moşie, să-i faci plata acelor bucate dinspre dânşii şi dai în mâinile lui Crucean”[57].

1662, aprilie 25: Postolache şi fraţii lui adeveresc faptul că muma lor, Avrămia, fata popii Dumitru, vânduse „a ei dreaptă moşie din **Albeşti** şi din **Hăceni**… pentru o vacă cu viţel, o cergă ca 7 lei 4 lei bani, apoi s-au sculat feciorii ei, Gapie, Filip şi Nuţul, de au luat moşia înapoi şi n-au voit să întoarcă banii lui Crucean, apoi Crucean s-a dus la vodă şi a făcut vodă carte să-i întoarcă banii, ci bani n-au avut şi iar i-au dat moşia… şi acea tocmeală s-a făcut dinaintea lui Onilă din **Sârbi**, Constantin Borşie, Ignat Intinge, Stratul Carpăn, Răzvan, Postolachi, Frunteş, Macarie, Maftei ţigan şi Căbăran din **Docolina**”[58].

1742, martie 17: Sandul Tamvoia vinde lui Ion Postolachi, drept 12 lei bani noi, partea lui „de moşie din **Albeşti**, ot ţinutul Fălciului, dinaintea moşanilor David Roman, Gheorghiţă Rarul, Gavril Hapcăş chelar, Iftrim Lapteş şi Marin, slugă boierească”[59].

---

[57] Ghibănescu, Gh., *Surete şi izvoade / Documente slavo-române,* vol. IV, Iaşi 1908, p. 6

[58] Ghibănescu, Gh., *Surete şi izvoade / Documente slavo-române,* vol. IV, Iaşi 1908, p. 18

[59] Ghibănescu, Gh., *Surete şi izvoade / Documente slavo-române între 1428-1757*, vol. XXIV, Iaşi 1930, pp. 23, 24

1898: Satul Albeşti „are o şcoală, înființată în anul 1868, 2 biserici, cu 2 preoţi şi 4 cântăreţi; una din ele are o vechime de 200 ani, iar cea de la cimitir e făcută în 1875. Proprietatea moșie este a locuitorilor vechi răzeși, care se ocupă și cu lucrarea viilor şi a livezilor”[60].

ALBEŞTI

(sat pe Stemnic, comuna Deleşti, Vaslui).

1451, iunie 13: Întărit de Bogdan voievod, lui Dragoş Albescu şi fratelui său Petru, care cumpără de la Vlad Zlătărescu şi primesc uric pentru „jumătate de sat anume Albeşti, pe Stebnic, partea lui Barbă Geamănu, pentru 35 zloţi”.

1469, iunie 5: Întărit de Ştefan voievod lui Vlad Mursea, care primeşte uric pentru cealaltă jumătate de sat, „ocina sa dreaptă şi proprie, satele anume: Albeşti pe Stebnic, şi un loc în pustie la fântâna de la obârşia Largei, mai sus de Râşcani”. Hotarul, din veacul veacului.

1625, august 3: Zapis de mărturie pentru cumpărarea, cu 36 de zloţi, de către Petrică Pârvul, a „doi bătrâni din Albeşti, pe Stemnic, ţinutul Vaslui”.

1625, august 13: Zapisul de mărturie prin care Frăsina şi Mălina au vândut părşile lor de moşie din Albeşti pe Stemnic „Petricăi biv armaş”.

---

[60] Lahovari, George Ioan, *Marele Dicţionar Geografic al României*, volumul I, Bucureşti 1898, p. 40

1634, iulie 7: Porunca dată de Vasile Lupu voievod părcălabului de Galaţi şi lui Sanson de **Albeşti** (lângă Drăguşeni, comuna Şcheia, Iaşi), după ce i se plânsese Damian de Custul şi de Toader, „că au fost în **Tatomireşti** (comuna Rebricea, Vaslui), zicând că au fost ei la cislă în sat în Tatomireşti şi le-a plătit el partea lor de cislă, de au dat câteva pentru dânşii, căci au fugit ei din sat şi şi-au lăsat cisla asupra lui… Pentru aceea voi să socotiţi cu oameni buni cât va fi dat Damian pentru Custul şi pentru Toader, ca să aibă a-i întoarce înapoi”.

1635, martie 12: Zapisul vornicului de gloată Neniul, în care mărturiseşte că, după pâra dintre Constandin şi Nicoară, pentru a patra parte din **Bârzăşti** (Bârzeşti, comuna Ştefan cel Mare, Vaslui), a venit în sat şi a adunat oameni pentru mărturie, printre care Pătraşcu de **Buhăeşti** (comuna Vultureşti, Vaslui), Constandin din **Onceşti** (Unceşti, comuna Zăpodeni, Vaslui), Ţiul de **Vultureşti** (comuna Vultureşti, Vaslui), Nicoară Sfeclă de **Răşcani** (comuna Dăneşti, Vaslui), Nechifor de **Bolaţi** (comuna Rebricea, Vaslui), popa Coste de **Deleşti** (comuna Deleşti, Vaslui), Samson şi Gavril Ciurlan de **Albeşti** (comuna Deleşti, Vaslui), cu care a „împărţit vatra satului în 4 părţi şi am stâlpit, ca să ţină Nicoară 3 părţi în vatra satului, dinspre apus, din vale până la marginea pădurii, iar lui Constandin i s-a ales a patra parte din vatra satului, spre răsărit, unde i-s casele. Aşijderea din heleşteie, din ţarină şi din tot locul”.

1636, martie 15: Scrisoarea vornicului Dumitru şi a armaşului Lungul, după cercetarea pricinii dintre Porce şi Postolachi cu fostul vornic Dumitru Gheuca „pentru un loc, unde a fost mănăstirea Rafailă… loc de-a fost făcut Băisanul o mănăstioară cu poiene”, lângă **Oşeşti** (comuna

Oşeşti, Vaslui). Martorii chemaţi de trimişii domneşti au fost Sanson şi Gavril Ciurlan de **Albeşti** (comuna Deleşti, Vaslui), Gavril de **Ruginoşi** (înglobat în Oşeşti, comuna Oşeşti, Vaslui), Gligore, Pavel şi Cârstea Zăpodie de **Cozmeşti** (comuna Deleşti, Vaslui), Porcea de **Băleşti** (comuna Deleşti, Vaslui), Dumitraşco de **Pietreşti** (azi Chetreşti, comuna Bălteni, Vaslui), Busul şi Ştefan de **Fâstâci** (fostă schitul Racoviţă, comuna Deleşti, Vaslui) – „toţi de valea Stemnicului", şi Pinul şi Lazor din **Hultu-reşti** (comuna Vultureşti, Vaslui), Constantin de **Tărâ-ceni** (lângă Unceşti, comuna Zăpodeni, Vaslui), Dumi-traşco şi Pascal de **Buhăeşti** (Buhăieşti, comuna Vultu-reşti, Vaslui), Portărescul de **Condreşte** (lângă Ciofeni, comuna Zăpodeni, Vaslui), Macsin de **Meleşcani** (lângă Dumeştii Noi, comuna Dumeşti, Vaslui), Dumitru Popăs-cul, Gorcea, Raţea şi Dumitru Gâdea de **Ţigăneşti** (înglo-bat în Dumeştii Noi, comuna Dumeşti, Vaslui), Bejan şi Melintie de **Dumeşti** (comuna Dumeşti, Vaslui), Vicol şi Florea de **Borăşti** (azi Cuza Vodă, comuna Ipatele, Vaslui), Dumitru şi Silion de **Armeneşti** (lângă Cotic, comuna Todireşti, Vaslui) – „toţi de pe apa Bârlă-dzelului", şi Gligore şi Bogonie de **Gârcini** (azi Gârceni, comuna Gârceni, Vaslui) şi Căzacul de **Curceci** (azi Curseşti Deal, comuna Pungeşti, Vaslui) – „de pe apa Racovei". Acestora le-au „pus brazde de pământ în capetele lor şi-au mers pe unde au ştiut că merge hotarul Oşeştilor şi se întâmpină cu hotarele satelor dinspre Bârlădzel; dinspre altă parte, cu hotarele Racovei. Deci am mers, de-am înconjurat hotarul Oşeştilor şi am pus stâlpi. Iar pe acel loc ce-a fost mănăstirea ce se cheamă Rafailă nu a fost loc domnesc, ci este hotarul Oşeştilor.

Iar acelui uric, cel are Dumitraşco Gheuca, nu i s-a găsit hotar, nici loc”.

1639, septembrie 12: Întărit de Vasile Lupu voievod diacului Gavril, care primise danie („ca să-i fie lui veşnică pomană”), conform zapisului de mărturie de la Arsănie, Samson, feciorul lui Merăuţă, Gavril Moga, Gavril Ciurlan, Toader sin (fiu) Ciurlan, Crăciun, Ionaşcu, alt Ionaşcu – ginerele lui Necoară, Mihot, feciorul lui Onofrei şi Pătraşco din **Albeşti** (comuna Deleşti, Vaslui), de la Necoară sin Ignat din **Florinteşti** (lângă Hârsova, comuna Deleşti, Vaslui), „cât se va alege din partea Petrinii din satul Florinteştii, ce sunt în ţinutul Tutovii, care el însuşi a cumpărat acea parte de ocină de la Petrina, drept 30 taleri de argint”[61].

1697, august 6: Mărturie de la Dionisie călugărul pt **Rădueşti**, Toader călugărul, Galerie călugărul, Toma şi Apostol Vrabie ot **Albeşti** şi Ariton ot **Petreşti** „pentru jumătate de sat **Rădueşti**, care este pe Stemnic, la ţinutul Vasluiului; noi aşa ştim cu sufletele noastre, cum acea moşie este dreaptă a lui Mihoci, şi Mihoci n-a vândut, nici n-a dat nimănui, nici Mihăcioe, care a murit aici, între noi… şi feciorii popii se acolisesc fără ispravă de nepoţii lui Mihoci”[62].

1712, februarie 15: Ştefan armaşul, feciorul lui Moisăi aprod, primeşte „arvonă un zlot de la logofătul Ion Nacul pentru partea sa de moşie ce o vinde acestuia

---

[61] AŞSP, *Documenta Romaniae Historica / A. Moldova*, vol. XXV, Bucureşti 2003, doc. 232, p. 234

[62] Ghibănescu, Gh., *Surete şi izvoade / Documente slavo-române*, vol. VIII, Iaşi 1913, p. 52

din **Părtănoşi** şi din **Albeşti** şi, după ce se va aşeza pe acele părţi, atunci să-i facă plata deplină”[63].

1737: Obştea satului Albeşti zideşte o biserică.

1774, iulie 5: Satul **Albeştii**, ţinutul Vasluiului, ocolul Stemnicului, după recensământul lui Rumeanţev[64], avea următorii: **Birnici:** Maftei Robul / Ion Preda / Ianachi Gheţiman / Trohin sin (fiu) lui Donos / Ioniță, vătăman. // **Ruptași:** Toma Tiucă / Vasile Sufletu / Ioniță brat (frate) lui. // **Preoți:** Popa Alecsandru / Popa Lupul. // **Diaconi:** Vasile Vulpe, diacon. // **Călărași:** Tănasă.

1898: „Situat în partea de nord-vest a Satului Pietreşti, plasa Stemnic, judeţul Vaslui, situat pe o ripă a dealului Albeşti, satul Albeşti are o suprafaţă de 400 hectare și o populație de 70 familii sau 326 suflete. Biserica a fost zidită de obştea locuitorilor, la 1737. Numărul vitelor e de 204 vite mari cornute, 80 oi, 10 capre, 40 cai, 40 porci şi 50 stupi”[65].

ALBEŞTI

(sau Scorţeşti, înglobat în Albeşti, comuna Brăeşti,
pe valea pârâului Ciorbolea,
format din două răzeşii vechi, Iaşi)

---

[63] Antonovici, Ioan Preotul, *Documente Bârlădene*, III, Bârlad 1915, doc. 294, pp. 234, 235

[64] ACAD. ŞT. RSS MOLD., *Moldova în epoca feudalismului*, VII, I, Chişinău 1975, p. 231

[65] Lahovari, George Ioan, *Marele Dicţionar Geografic al României*, volumul I, Bucureşti 1898, p. 40

1635, august 29: Zapis de la marele spătar Ureche, Gheorghe Roşca, Varlan uşerel din **Ciunceşti** (comuna Brăeşti, Iaşi), Ştefan mare vătav, Toder, ginerele lui Zgâia din **Scorţeşti** (înglobat în Albeşti, comuna Brăeşti, Iaşi), Malici hotnog din **Şepteşani** (lângă Goeşti, comuna Lungani, Iaşi), Simion pitărel, Vasile şi Ionaşco Răspop din **Pleşăşti** (Pleşeşti, azi Zmeu, comuna Lungani, Iaşi), Toder Drăguşan din **Todereşti** (Todireşti, înglobat în Chilişoaoaia, comuna Dumeşti, Iaşi), Iusip din **Brăeşti** (comuna Brăeşti, Iaşi), Gugea şi Pătraşco Fulger din **Goeşti** (comuna Lungani, Iaşi), popa Toder din **Cepliniţi** (Cepleniţa, comuna Cepleniţa, Iaşi), Pătraşco croitor, Mihil şi Stratilat şi Marco diac – slugile lui Ureche din **Iaşi**, care mărturisesc cum au venit înaintea lor fraţii Ipatie Sârbea şi Toader, şi nepoţii lor Nelcăiaco, Isaico şi Măriica, fiii lui Sârbea din **Lungani** (comuna Lungani, Iaşi), nepoţii lui Lupul Coşciug din **Băloşeni** (lângă Borşa, comuna Vlădeni, Iaşi) şi au vândut, „dintr-o jumătate a satului **Băloşăşti** (Băluşeşti, comuna Icuşeşti, Neamţ), a treia parte, cea din jos, lui Neaniul vornic, pentru 30 zloţi bătuţi”.

1681, ianuarie 15: Gligorie Grosul şi Lupaşco, fecior Anei Grămădoae de **Frăteni**, nepoţi lui Răzmeriţă de vistierie, drept 28 lei bătuţi, „fratelui nostru, lui Dumitrachi de **Scorţăşti**, feciorul lui Ştefan pârcălabul, ocina lor de „pe hotarul **Podobiţilor**, la piscul Plopului, o prisacă, care prisacă a fost a tatălui nostru Toader Grămadă din Frăteni”[66].

1725: Mărturie hotarnică despre moşia **Râtul** a lui Ion Neculce, „ce este dinspre **Scorţăşti** şi dinspre **Albeşti**… la capul hotarului din jos, unde se hotărăşte cu

[66] Buletinul *„Ioan Neculce”*, Iaşi, An IV, Fasc. IV, 1924, p. 20

Frătenii şi cu **Bălţaţii**, o piatră pe coastă în malul Bahlueţului"[67].

1725, iulie **2**: Mărturie hotarnică despre moşia **Odaia Gugii** a lui Ion Neculce, „zicând dumnealui hatmanul Ion Neculce cum că merge matca cea bătrână a Bahlueţului, pe sub dealul dinspre **Albeşti** şi dinspre **Scorţăşti**, arătând şi pietre de hotar lângă acea matcă, pe sub deal, în capul hotarului din sus este piatră pusă, încă peste matcă, dinspre Scorţăşti, iar altă piatră, din jos, este pusă iar lângă matcă, dinspre câmp, dinspre **Bălţaţi**"[68].

1763: Scrisoarea paharnicul Alexandru Neculce, despre hotarnica făcută la **Prigoreni**, din porunca lui Grigori Ion voievod: „am mers la satul **Cârsteştii**, ce este în ţinutul Cârligăturii, care moşie este a dumisale Ştefan Bosie, ce a cumpărat de la socrul său Sandul Toma şi Sandului Tomii i-a fost zestre de la Neculai Lazul fost mare sulger. Şi a mai cumpărat jicnicerul Bosie şi alte părţi din Cârsteşti şi de la alţi răzeşi şi, mergând la numita moşie Cârsteşti, am strâns toţi răzeşii şi megieşii dimprejur, anume Grigore Pivіţ răzeş de Cârsteşti, Vasile Tănasă zet (ginere) Ursului căpitan, iarăşi răzeş de Cârsteşti, Ştefan Pascal mazil de **Scorţăşti**, Constantin Calcăntraur mazil ot tam (de acolo), Ion Ghineţ ot **Popişcani**, Constantin Burciuman ot tam, Vasile Sârbul ot tam şi Ilie Tăutul mazil ot **Prigoreni**"[69].

1774, mai 26: Satul **Albeştii**, ţinutul Cârligăturii, ocolul de Sus, avea, după recensământul lui Rumean-

---

[67] Buletinul *„Ioan Neculce"*, Iaşi, An VII, Fasc. VII, 1928, p. 41
[68] Buletinul *„Ioan Neculce"*, Iaşi, An VII, Fasc. VII, 1928, p. 41
[69] Buletinul *„Ioan Neculce"*, Iaşi, An VIII, Fasc. VIII, 1930, pp. 55, 56

ţev[70]**: Toată suma caselor: 9**. Scădere rufeturi, însă 6: 1 popă, 1 ruptaş, 1 săracă, 3 ţigani. Rămân birnici 3. / **Birnici**: Ştefan, crâşmariu / Postolachi, cojocariu / Grigoraş sin (fiu) bârsan. // **Rufeturi**: Popa Petre / Constandin Muste, ruptaş / Iliana, săracă / Mihai, ţigan / Constantin, ţigan / Chiriac, ţigan.

1898: „Are o populaţie de 68 familii, cu 276 locuitori români, între care parte sunt de origine ruși românizaţi; o bisericuţă de lemn aproape ruinată, care ar avea o vechime de aproape peste 200 ani, deoarece se găseşte o carte, donată ei la 1706. În partea dinspre vest de biserică, cam la 500 m, sunt trei pietre mari, cu inscripții slavone nedescifrabile. Atât după inscripțiuni, cât și după poziţiunea pietrelor şi după oasele ce se găsesc în pămînt, se presupune că ar fi fost din vechime un cimitir. În marginea dinspre sud a satului se află o velniţă de fabricat rachiu. Numărul vitelor se urcă la 1.296 capete, din care 443 vite mari cornute, 17 cai, 804 oi şi 35 râmători”[71].

ALBILE

(sau Albele, pe Tazlăul Mare, comuna Bârsăneşti, lângă Târgu Ocna, Bacău).

1774, iunie 15: Satul **Albile**, ţinutul Bacău, ocolul Tazlăului Mare de Sus, sat al mănăstirii Ocnii, avea, după

[70] ACAD. ŞT. RSS MOLD., *Moldova în epoca feudalismului*, VII, I, Chişinău 1975, p. 464

[71] Lahovari, George Ioan, *Marele Dicţionar Geografic al României*, volumul I, Bucureşti 1898, p. 40

recensământul lui Rumeanţev[72]**: Toată suma caselor**: 24. Scădere rufeturi, însă 11: 10 scutelnici ai mănăstirii Ocnii, 1 femeie săracă. Rămân birnici 13. / **Birnici:** Toader, ungurian / Ion, ungur / Postolache, ungur / Iacob, ungur /Barbul, ungur / Gheorghi / Coman / Sandul, vrâncean / Gheorghi, vrâncean / Ion, vrâncean / Nistor, vrâncean / Costandin, dogar / Gavril, pas / Ion, ungurian / Stan, tij (la fel) /Radul, la fel / Gavril, la fel / Ion fiul lui Vasilachi / Ion, muntean / Dragomir, muntean / Dumitru, muntean / Grigori, crâşmar / Toader, ungurian. // **Femei sărace:** Tudora, săracă.

1898; „Despre această moşie, Theodor Codrescu, ne dă următoarele date (*Buciumul Român*, anul I, 1875, p. 344): În această moşie erau răzeși şi Postelnicul Costache Ciocârlie cu ai lui, care, la anul 1840, s-au judecat pentru împresurarea părților lor din acel hotar, cu casa răposatului hatman Constantin Paladi; au părți şi sfintele mănăstiri Berzunţul, Răducanul, Bisericani şi alți mai mulţi răzeși şi părtași în ea; avea o biserică, un preot, doi dascăli, trei nevolnici, două vădane, patru slujnaşi volnici, de lângă moşiile Brătila, Poiana Berzunţul și altele, cu un număr de 10 locuitori”[73].

---

[72] ACAD. ŞT. RSS MOLD., *Moldova în epoca feudalismului*, VII, II, Chişinău 1975, p. 327

[73] Lahovari, George Ioan, *Marele Dicţionar Geografic al României*, volumul I, Bucureşti 1898, p. 36

ALBOTENI

(pe Căinar, ţinutul Soroca, lângă Zguriţa,
raionul Drochia, Moldova).

1570, iunie 5: Jeluindu-se nişte greci „că li s-a omorât un grec, în vremea când păştea oile în hotarul satului **Albotenii** (pe Căinar, ţinutul Soroca, lângă Zguriţa, raionul Drochia[74], Moldova), într-o vale a megieşului Petrea Albotă, starostele de Cernăuţi, am luat acel sat Albotenii, să fie domnesc (Bogdan Lăpuşneanu voievod), pentru omorârea acelui grec. / După aceea, Albotă a plătit acea moarte a grecului acelor oameni şi le-a dat 158 boi amestecaţi cu vaci, 600 oi, 7 cai, 13 iepe, şi a dat cap pentru cap în acea vale, şi de atunci se numeşte valea grecului”[75].

ALBOTEŞTI

(lângă Berezeni, comună în judeţul Vaslui).

1489, martie 13: Întărit de Ştefan (cel Mare) voievod armaşului Lupe, care cumpărase, cu 80 de zloţi

---

[74] Gonţa, Alexandru I., *Indicele numelor de locuri*, Bucureşti 1990, p. 16

[75] Codrescu, Theodor, *Uricarul*, vol. II, Iassi 1889, pp. 256, 257

tătăreşti, de la fraţii Nastea, Toma şi Ilca, fiii lui Coste, nepoţi ai lui Oană vornic „ocina lor dreaptă… o bucată de pământ din hotarul Alboteştilor, la gura Săratei, loc de sat… Şi întru aceea, de asemenea a venit înaintea noastră sluga noastră Stanciul, fiul lui Grigore Husea… şi a vândut ocina sa dreaptă din uricul său drept, o selişte pe Prut, unde a fost Târgul Săratei, mai sus de gura Săratei, de asemenea slugii noastre Lupşe armaş pentru 150 de zloţi tătăreşti… Iar hotarul acestei bucăţi de loc din hotarul Alboteştilor să fie începând de la gura Săratei la vale, pe malul Prutului şi la capătul de sus al Rediului lui Goran, la un ulm însemnat, de aici drept la deal, la un stâlp, de aici pe aceasta parte a dealului, pe coastă, până la doi stejari însemnaţi, de aici la un stejar însemnat, de aici peste dumbrăviţă, la vâlcea, la un stejar însemnat şi pe vâlcea în sus până la Troian, la stâlp, şi pe Troian în sus până unde cade Troianul în Sărata, apoi, pe Sărata în jos, până unde cade Sărata în Prut. / Iar hotarul acestei selişti, unde a fost Târgul Săratei, mai sus de gura Săratei, să fie începând de asemenea de la gura Săratei, şi pe malul Prutului în sus până la seliştea lui Bodea Sârbul, de aici tot pe malul Prutului în sus, până la seliştea lui Bodea Rumârul, iar de aici în sus la deal şi peste câmp la pisc şi la matca Săratei, de aici pe vechiul drum la deal şi pe vârful dealului în jos la movila săpată, de aici pe pisc la un stâlp şi la un alt stâlp, de aici pe drum până la hotarul lui Limbădulce. Acesta le este tot hotarul”.

1493, noiembrie 4: Întărit de Ştefan voievod Nastasiei, fiica Mărinii, nepoata lui Cârstea, care primeşte uric pentru „dreapta ei ocină, satele anume: Stănileşti şi o selişte în acelaşi hotar, anume Alboteştii, şi Cârsteştii pe

Moldova, unde a fost Miroslav, şi, în acelaşi hotar, alt sat, anume Hireştii". Hotarul, din veac.

ALBOTEŞTI

(lângă Poduri, comuna Podurile, Bacău).

1632, august 28: Întărit de Alexandru Iliaş voievod lui Dumitraşcu Solomon, care primeşte uric pentru „satul **Fântânelili** (Fântânele, comuna Hemeiuş, Bacău) şi cu vad de moară în Bistriţă, ce este în ţinutul Bacăului; care acel sat, din zilele vechi, din vremuri de demult, a fost în ocolul târgului Bacăului, ce l-a cumpărat el de la Gheorghiţă şi de la fraţii lui Grigoraş şi Vasile, feciorii răposatului Dumitraşcu Ştefan logofăt, drept 300 galbeni ungureşti… / nişte părţi de moşie din sat **Năsoeştii** (azi Cetăţuia, comuna Strugari, Bacău), ce iarăşi este în ţinutul Bacăului, ce şi l-a cumpărat el de la Ştefan, fecior lui Tetiu, şi de la Alexa, fecior Tomii, şi de la Toma, fecior Zamfirei, nepoţii lui Buzdugan, toate părţile lor din ocină, drept 55 taleri de argint. / Şi iarăşi, altă parte din Năsoeştii… ce şi l-a cumpărat el de la fraţii Gheorghe şi Ion, feciorii lui Grozav, nepoţii Vişii Drăgoaia, dintr-un bătrân a patra parte, jumătate, drept 30 zloţi bătuţi. / Şi iarăşi… o ocină dintr-acelaşi sat Năsoeşti, cu loc de eleşteu şi cu tot venitul, ce-i este lui schimb cu mănăstirea Berzunţii, pentru o poiană ce se numeşte Pârjoaia… / Şi iarăşi… nişte părţi de ocină din sat de **Iadumireştii** (lângă Poduri, Bacău), ce este iarăşi în ţinutul Bacăului, ce şi l-au cumpărat de la Mărica, fata Ilenii, nepoata

Petrii, drept 15 taleri bani gata număraţi. / Şi iarăşi… dintru acela sat Iadumireştii… ce şi l-au cumpărat el de la fraţii Ion şi Nastasia, drept 70 taleri… / Şi iarăşi… altă parte din Iadumireştii, ce şi l-au cumpărat el de la Ion şi Tudora, feciorii lui Toader diacon, drept un cal bun şi 30 taleri număraţi… / Şi iarăşi… altă parte de ocină din sat **Săcătura** (Secătura, azi Pădureni, comuna Mărgineni, Bacău), ce este iarăşi la ţinutul Bacăului, ce au cumpărat el de la Tiron, feciorul lui Dimitrie, drept 40 taleri bani buni. / Şi iarăşi… dintru acelaşi sat Săcătura… ce şi l-au cumpărat de la Dumitru, Vasile şi Nastasia, feciorii lui Trif, drept 40 taleri bani buni. / Şi iarăşi… din Săcătura, ce a cumpărat el de la Agafia, fata Şandrii, nepoată lui Petre biv vel armaş, drept 12 taleri număraţi. / Şi iarăşi… nişte părţi de ocină din sat **Alboteştii** (lângă Poduri, Bacău), ce este iarăşi în ţinutul Bacăului, ce şi le-a cumpărat el de la Chelsia şi Loghina, fetele Măgdălinii, nepoatele Lupii, drept 45 taleri număraţi, însă cu partea fratelui lor, a lui Constandin, fiindcă s-au tocmit cu dânsul ca să aibă el a stăpâni şi părţile lor din **Petrimă-neşti** (lângă Poduri, Bacău). / Şi iarăşi îi întărim altă parte de ocină din sat **Băsăştii** (comuna Pârjol, Bacău), ce este iarăşi în ţinutul Bacăului… ce şi-a cumpărat el de la fraţii Lazăr, Petre Borza, Tănase şi Dochia, feciorii lui Ion Pravăţ, nepoţii Lucăi, drept 40 taleri număraţi”.

1898: „Alboteşti, selişte în plasa Muntelui, judeţul Bacău, în partea de nord-este a târgului Moineşti. Se văd și urmele unei biserici”[76].

[76] Lahovari, George Ioan, *Marele Dicţionar Geografic al României*, volumul I, Bucureşti 1898, p. 44

ALBOTEŞTI

(lângă Peletuci, contopit cu Siretu,
comuna Săuceşti, Bacău).

1622, iunie 13: Maftei, Pintilei şi fraţii lor, feciorii lui Miron de **Grădeşti**, vâbd, pentru 60 taleri, lui Ţinţar de **Peletuci**, „a treia parte de sat de **Alboteşti**… dinaintea Zăpalcii, Silion, Ionaşco Prăvul, Onaşco Burnaci, Grigorie Caş, Novac, Serghi, Eremia diacon, Ion Liavul, Gliga şi Toader Zăpalcea de **Căţeleşti**”[77].

1634, martie 9: Zapisul lui Ionaşco, fiul lui Gavril, „ce a vândut lui Andrei de **Căţeleşti** partea lui din **Alboteştii**”.

1639, aprilie 8: Nepoţii lui Ion Mogâlde vornic, împarte între ei moşiile ce li se cuvin. Deci s-au venit Soltanei jumătate de sat de Drăguşeni (Suceava) şi cu viile din **Dealul Comisului** (comuna Cotnari, Iaşi), un fârtai în **Horodişte** (comuna Cotnari, Iaşi) drept un sat, şi jumătate de Zăvoeni (Suceava), partea de jos, şi a treia parte din **Iurceşti** (comuna Hălăuceşti, Iaşi). / Şi s-au venit lui Neculau Mogâlde şi cumnaţilor lui (Ionaşco Rusul, Cărăiman pitarul, Pavel şi Gheorghe Ştefan postelnic) satul **Onicenii** (comuna Oniceni, Neamţ) şi jumătate de Zăvoeni, partea de sus, şi a treia parte de **Iurceşti**, şi o falce de vie în **Horodişte**. / Şi s-au venit lui

[77] Ghibănescu, Gh., *Surete şi izvoade / Documente slavo-române*, vol. XXI, Iaşi 1929, p. 242

Gheorghe postelnicul satul Mitcăul (Bucovina) şi jumătate din **Pogăneşti** (comuna Hălăuceşti, Iaşi), şi a treia parte de **Iurceşti**, şi o falce de vie în **Horodişte**… / Aşijdere, s-au mai găsit trei părţi la ţinutul Bacăului şi s-au venit jupânesei Soltanei parte din **Mădzănăeşti** (Măzănăeşti, înglobat în Valea Şoşii, comuna Podurile, Bacău) şi lui Neculai Mogâlde **Pertrimăneştii** (comuna Podurile, Bacău) şi lui Gheorghe postelnic **Alboteştii** (înglobat în Siretu, comuna Săuceşti, Bacău)”[78].

1640, iulie 11: Carte de împuternicire, dată de Vasile Lupu voievod lui Pătraşco de **Peletuci** (înglobat în Siretu, comuna Săuceşti, Bacău), „spre aceea ca să fie tare şi puternic a-şi ţine şi a-şi apăra a sa dreaptă ocină şi cumpărătură în satul **Alboteşti** (înglobat în Siretu, comuna Săuceşti, Bacău)… Nimeni să n-aibă treabă cu partea lui, căci s-au pârât Pătraşco cu Eremie de faţă şi l-a rămas pe Eremie”[79].

1643, iunie 28: Foca şi Grozav, feciorii lui Giurgiuman pârcălab, vând lui Ciomârtan din **Căţeleşti** (azi Siretu, comuna Săuceşti, Bacău) şi ginerelui său Ionaşcu, drept 25 lei bătuţi, partea lor „din a treia parte din jumătate de sat **Alboteşti** (înglobat în Siretu, comuna Săuceşti, Bacău), cu baltă de peşti ce este la sat **Siret** (Siretu, comuna Săuceşti, Bacău) şi între apa Siretului, cu loc de prisacă şi de fânaţ, din ţarină şi din vatra satului. / Şi aceste moşii au fost puse zălog de moşul (bunicul) nostru

---

[78] AŞSP, *Documenta Romaniae Historica / A. Moldova*, vol. XXV, Bucureşti 2003, doc. 93, p. 93
[79] AŞSP, *Documenta Romaniae Historica / A. Moldova*, vol. XXV, Bucureşti 2003, doc. 394, pp. 401, 402

Buhociu, de mai înainte, drept 40 florini tătărăşti, şi s-au dat banii înapoi”[80].

1643, septembrie 9: Carte de împuternicire, dată Vasile Lupu voievod lui Ion de **Alboteşti**, ca să „fie tare şi puternic a apuca pe Neculai, sin (fiu) Ursu pitar, pentru moşii ce au fost vândute rău”[81].

ALBOTEŞTI

(raionul Leova, Moldova).

1635, martie 27: Întărit de Vasile Lupu voievod mănăstirii Sfântul Sava din Iaşi, care primeşte uric pentru „satul **Gurbăneştii** (lângă Hănăsenii Noi, raionul Leova, Moldova), unde este **Târgul Sărăţii** (adică satul Gurbăneşti), mai sus de gura Sărăţii, cu vad de mori la Prut şi cu mori gata şi cu o bucată de pământ din hotarul **Alboteştilor** (raionul Leova, Moldova), loc pentru un sat la dura Sărăţii, care este în ţinutul Chigheciului, şi de asemenea satul **Drujeni** (raionul Leova, Moldova), pe râul Prut, şi **Budeştii** (raionul Leova, Moldova), şi **Furteştii** (comuna Vetrişoaia, Vaslui), şi **Vlăşineştii** (raionul Leova, Moldova), în acelaşi ţinut al Chigheciului, şi de asemenea **Stolniceni** (comuna Cioropcani, raionul Ungheni, Moldova), pe Gârlă, şi cu loc de iazuri, şi Gârla şi cu pricuturile sale **Stroicenii** (cătun al satului Stolniceni,

---

80 AŞSP, *Documenta Romaniae Historica / A. Moldova*, vol. XXVII, Bucureşti 2005, doc. 117, p. 121

81 AŞSP, *Documenta Romaniae Historica / A. Moldova*, vol. XXVII, Bucureşti 2005, doc. 170, p. 161

raionul Făleşti, Moldova) şi **Vlăşineasa** (cătun al satului Stolniceni, raionul Făleşti, Moldova), şi alt pricut, care se numeşte **Scumpia** (cătun al satului Stolniceni, raionul Făleşti, Moldova), şi satul **Şetrărenii** (azi Stejari, comuna Ţigănaşi, Iaşi), care este în ţinutul Iaşilor, şi de asemenea satul **Gligenii** (Hlijeni, comuna Hlijeni, raionul Şoldăneşti, Moldova), care este în ţinutul Sorocii, care acele sate fuseseră drepte ocini şi cumpărături ale răposatului Enache postelnic, iar când a murit a dat şi a miluit acea sfântă mănăstire".

ALBOTEŞTI

(înglobat în oraşul Moineşti, Bacău).

1636, februarie 3: Zapisul vornicului de gloată Neaniul, prin care mărturiseşte „cum au venit Nastasia Solomoneasă cu feciorul său Ionaşco… să mergem să le hotărâm nişte ocine şi să le alegem dinspre călugării de Schitul lui Drăguşan, anume la sat la **Băsăşti** (comuna Pârjol, Bacău) şi la **Edumireşti** (Dumitreşti, comuna Scorţeni, Bacău)… Călugării de la schit au adus dresele lor pe jumătate de loc de Băseşti, iar Solomoneasa a scos zapis şi uric de la Alecsandro Vodă… cum a compărat Dumitraşco Solomon, ce a fost sulger, de la Lazor, Petrea, Bordzea, Tănasie şi Dochia, feciorii lui Ion Plavăţ, nepoţi popii Lucăi, partea lor din sat din Băseşti; şi aşijderi, de la Istratie, toată partea lui, drept un cal bun, preţuit drept 20 taleri; şi de la Îndreiu, feciorul Oancei, toată partea lui, drept 23 taleri; de la diaconiţa lui Toader

diacul, drept 10 taleri. / Deci, am socotit și am măsurat cu funia și-am pus stâlp în mijlocul locului și și-au osebit călugării de la schit partea din sus, jumătate de loc, ce este dinspre mănăstire, și muntele Geamăna. Și a luat Solomoneasa partea din jos, și cu răzeșii săi, jumătate de sat. Dintr-acea jumătate, jumătate s-a aflat a Solomonesei cumpărătură, cum mai sus scrie, de la feciorii lui Ion Plavăț, de la Lazor, Petrea Bordzea, Istra Tănasie și Dochiia, și de la Vasilie Plavăț. Iar în cealaltă a patra parte ca să aibă a ține cu răzeșii săi, partea lui Beldiman sin Istratie și a lui Îndrei sin Oancea, și a diaconului, a lui Toader. Iar poienile ce sunt pe de laturi, așa am socotit și s-au tocmit, ca să țină călugării de la schit poiana dinspre cireși, pentru că este în dreptul hotarului; iar Solomoneasa și cu răzeșii săi să țină poiana din jos, de la fântână, pentru ca să nu mai aibă a ținea călugării de la hotar în jos… / De aceasta mărturisim, anume: Vasilie Solomon, Bejan ce a fost paharnic și Ursul din **Verşești** (comuna Sănduleni, Bacău), Pepelea, Alecsa, Ponici, Gherman, Nicoară, Gligorcea, Mărian și Chirilă ot **Sârbi** (înglobat în Floreşti, comuna Scorţeşti, Bacău), și Constantin ot **Comănești** (oraşul Comăneşti, Bacău), Pătraşco ot **Albotești** (înglobat în oraşul Moineşti, Bacău) și alți mulți oameni buni”.

ALEXANDRENI

(Zăvădinele sau Zăvadini pe Răut, inclus în Alexandreni, raionul Lazovsk, Moldova).

1570: Întărit de Bogdan (Lăpuşneanu) voievod Ciorcei, fata lui Toader Fierăi, jupâneasa lui Danciul postelnic, care primeşte ispisoace pentru „ale ei drepte ocini şi cumpărături ale tatălui ei Toader Ferăi… un loc în pustietate pe Botna cea mare, pe de ceea parte de Botna, pe din jos de Batog, în gura văii Colonului, ce se numeşte la Giurge Grecul, partea cea din mijloc, cu heleştee şi cu moi pe Botna, cumpărată de la Dumitru, drept 250 zloţi tătăreşti. Aşjderi, din o a treia parte, o jumătate din partea cea de pe Udrina, partea cea din jos, cu parte din heleşteu şi din moară, cumpărată de la Giurge Grecul, fratele lui Dumitru, drept 150 zloţi tătăreşti. / Şi iarăşi i-am întărit o selişte sub Carahecul lui Mavrodin, pe Dobruşa, în ţinutul Sorocii, anume **Chipi-alca** (lângă Soroca, raionul Rezina, Moldova), la fântâna Niţăi, între **Dobruşa** (sub Caraghine, ţinutul Soroca, raionul Rezina, Moldova) şi între **Răspopeni** (ţinutul Soroca, raionul Rezina, Moldova, cumpărată de la Elisafta, nepoata dumisale, drept 360 zloţi tătăreşti, din drese ce a avut străbunul ei Mihail Dorohonstchi… / un loc din pustietate, pe Ciuluc, unde cade Urâta în Ciuluc, pe amândouă părţile Ciulucului, ce se numeşte acel los după satul **Urâtei**… / două locuri în pustietate, din sus de acel loc, pe acelaşi Ciuluc, în gura Cohanei, unde se numeşte **Curcubete**, ce sunt pe a,ândouă părţile Ciulucului… / şi iarăşi alt loc, unde se numeşte **seliştea lui Ivaşco**, până unde loveşte în drum… / un loc din pustietate, în ţinutul Sorocii, din sus de movila Hecii, de ceea parte de Urâta, şi satele **Zăvădinele** (Zăvadini, pe Răut, în Alexandreni, raionul Lazovsk, Moldova)… un loc în pustietate după **satul lui Ursul**, ce se numeşte acum **la Giurge**”[82].

---

[82] Ghibănescu, Gh., *Surete şi izvoade / Documente slavo-române,*

1588, august 20: Întărit de Petru (Şchiopul) voievod hatmanului Andrei Ghetman, pârcălab de Suceava, care primeşte danie şi miluire domnească „un sat, anume **Zovadinele** (Zăvădeni, ocolul scutăriei domneşti pe Răut, inclus în Alexandreni, raionul Lazovsk[83], Moldova), ce-i în ţinutul Sorocii, pe apa Răutului şi cu loc de moară pe apa Răutului, care a fost drept domnesc… / Iar într-aceasta s-au sculat unele sate, anume **Budăeşti** (pe Răut, lângă Alexandreni, raionul Bălţi[84], Moldova) şi **Heciul** (pe Răut, în hotar cu Zăvădeni, raionul Lazovsk[85], Moldova), şi alte sate ce sunt în jurul **Zăvădenilor** şi s-au tânguit şi-au cerut loru-şi hotarnic pe Danciul fost pârcălab, ca să hotărască lor dinspre satul **Zăvadine**, însă cum le-a hotărât Danciul nu s-au mulţumit, ci au cerut alt hotarnic, pe Cohană spătar… care a strâns oameni buni şi a început a hotărî şi a pune stâlpi; / întâiul hotar se începe în movila cea mare, mai sus de Cheldea; de acolo, alt stâlp, mai în jos de fântâna Bobenilor, în pisc, şi alt stâlp în movila Bobenilor, în vârful Aluneilor; de acolo, alt stâlp, unde se întâlnește hotarul satului Zăvădinilor cu hotarul **satului lui Belici vatag** (Beliceni, raionul Lazovsk[86], Moldova), în vârful Sângereilor; de acolo, drept în jos, unde se unesc văile ce vin din țarina Bobeanilor, dinspre Soloneț, iar de acolo la movila unde este vârful

vol. IX, Iaşi 1914, pp. 41-43

[83] Gonţa, Alexandru I., *Indicele numelor de locuri*, Bucureşti 1990, p. 285

[84] Gonţa, Alexandru I., *Indicele numelor de locuri*, Bucureşti 1990, p. 45

[85] Gonţa, Alexandru I., *Indicele numelor de locuri*, Bucureşti 1990, p. 120

[86] Gonţa, Alexandru I., *Indicele numelor de locuri*, Bucureşti 1990, p. 30

Odăilor, dinspre Soloneț; iar de acolo, peste valea Niceștilor, în pisc, iar de acolo, în vârful rediului Florii, în marginea drumului ce merge la deal; iar de acolo, drept în vârful dealului, la obârșia Bârsanei, iar de acolo, drept în movila lui Ivașcu, ce-i în vârful Vârtopului, iar de acolo, stâlp în marginea salului **Schindireștilor** (pe Răut, lângă Zavedeni, raionul Lazovsk[87], Moldova), iar de acolo, la gura Coboltei, dinspre alte laturi, pe unde din veac a îmblat. / Iar satul **Budăeştii** nu s-a ţinut nici cu acest hotar, ci iarăși a venit cu pâră înaintea noastră. / Deci noi am cercetat din nou de rândul celui sat **Zăvădeni** și de hotarul lui, pe unde a ținut; deci astfel am aflat cum acel sat Zavadinile a fost **scutărie domnească, făcută de Alexandru (Lăpuşneanu) voievod**; și atunci când a stat acolo scutărie, s-au fost risipit toate satele, câte au fost pe Răut și pe îmbe laturile Răutului, până la **Nemțeni** (pe Răut, lângă Zăvedeni, la gura Căinari, raionul Floreşti[88], Moldova), și a fost hotarul salului Zăvădinilor valea până la Nemțeni și până la gura Căinarului, iar din sus, cât a putut cuprinde, căci mai în sus de Zăvadini a fost loc pustiu. Iar celor sale, ce s-au fost risipit, Alexandru Vodă le-a fost dat loc pentru loc, și le-a dat, pentru satul **Ileceștii**, **Visterniceni**, și pentru satul **Joldeștii**, tot în Visterniceni (pe Răut, lângă Gura Camenca, raionul Floreşti[89], Moldova) iar pentru **Prajilele** (Prajila), satul **Goeneștii** (pe Răut, raionul

[87] Gonţa, Alexandru I., *Indicele numelor de locuri*, Bucureşti 1990, p. 226
[88] Gonţa, Alexandru I., *Indicele numelor de locuri*, Bucureşti 1990, p. 175
[89] Gonţa, Alexandru I., *Indicele numelor de locuri*, Bucureşti 1990, p. 278

Floreşti[90], Moldova) pe Răut, iar pentru **Coluneștii** (pe Răut, lângă Zăvedeni, raionul Lazovsk[91], Moldova), salul **Bursuceanii** (pe Căinari, raionul Floreşti[92], Moldova), iar pentru **Drojdiești** (pe Răut, lângă Alexandreni, raionul Lazovsk[93], Moldova) datu-le-a lor între Trifan și între Miron, ce-s pe Căinar; iar pentru Nemțeni datu-le-a în fata Coziilor și mai sus de Coșciug, iar pentru **Mărculești** (pe Răut, raionul Floreşti[94], Moldova), alți Mărculești pe Camănca, iar pentru **Prideani** (pe Răut, lângă gura Căinari, raionul Floreşti[95], Moldova) datu-le-a lor în jos **Hărceni** pe Răut, iar pentru **Begeni** (Bejeni pe Răut, lângă Alexandreni, raionul Bălţi[96], Moldova) alți Begeni, ce-s pe Căinar, iar pentru **Căinărești** dat-a lor în jos de gura Bololei, unde se numește la **Știuca**; iar pentru **Putinești** dat-a lor, în jos de gura Bursucilor, și mai sus de Bursuceani; iar pentru satul **Budăeștii** și **Țiplicеștii** și **Puiceștii** și **Vădurenii** și unde se numește la Oprea, acele sale n-au fost din veac, ci s-au așezat după moartea lui Alexandru (Lăpuşneanu) vodă și după Bogdan voievod, și după risipirea scutăriei. Iar cele sale de mai sus scrise,

---

[90] Gonţa, Alexandru I., *Indicele numelor de locuri*, Bucureşti 1990, p. 112

[91] Gonţa, Alexandru I., *Indicele numelor de locuri*, Bucureşti 1990, p. 65

[92] Gonţa, Alexandru I., *Indicele numelor de locuri*, Bucureşti 1990, p. 47

[93] Gonţa, Alexandru I., *Indicele numelor de locuri*, Bucureşti 1990, p. 89

[94] Gonţa, Alexandru I., *Indicele numelor de locuri*, Bucureşti 1990, p. 157

[95] Gonţa, Alexandru I., *Indicele numelor de locuri*, Bucureşti 1990, p. 202

[96] Gonţa, Alexandru I., *Indicele numelor de locuri*, Bucureşti 1990, p. 30

cât timp a stat acolo scutărie, așezată în acele sate, toate s-au mutat pe unde le-a fost dat lor; iar după Alexandru voievod fost-a mult amestec pe toată țara noastră; și în acel amestec, toate acele de mai sus scrise sate cu jelanie s-au întors fiecare la ale sale locuri, şi le-au fost ţiituri, moșii şi danii; şi le-a fost dat lor Alexandru vodă. / Pentru aceea, domnia mea, văzând atâta jelanie a lor, iarăși am luat acele sate, care sunt scrise mai sus, toate și am miluit domnia mea cu acele sate iarăși pe hatmanul Andrei Ghetman și pârcălab Sucevei, pentru a lui slujbă ce a slujit domniei mele, și țării domniei mele, când au venit acei tâlhari cazaci asupra domniei mele și asupra țării domniei mele; alta pentru că a dat domniei mele și 55.000 aspri, în treaba și în sarcina țării domniei mele”[97].

1904: „Alexăndreni, colonie agricolă a evreilor din judeţul Bălţi, aşezată în valea Răutului, la nord de satul Heciul Nou; face parte din Slobozia Bălţi. Numărul caselor, 55, populaţiunea are 421 suflete. Evreii posedă aici pământ 1.100 deseatini, iar proprietarul Pavel Leonard are are 1.945 deseatini. Satul mai poartă numele de Zavedeni”[98].

---

[97] Ghibănescu, Gh., *Surete şi izvoade / Documente slavo-române*, vol. IX, Iaşi 1914, pp. 46-55

[98] Arbore, Zamfir, *Dicţionarul geografic al Basarabiei*, Bucureşti 1904, p. 6

ALEXEŞTI

(„unde a fost casa lui Alexa”, comuna Ipatele, Iaşi).

1493, martie 7: Întărit de Ştefan voievod urmaşilor lui Negrea, Rabotă, Sora, nepoatele lor de frate Anuşca şi Elisafta, fiicele lui Giurgiu şi fraţii Ion, tot Ion, Mihul, Andruşco, Parasca, Armeanca, fiii lui Pântea, şi Vlaşin, fiul lui Iuga, toţi fii şi nepoţi ai lui Alexa, care primesc, prin bună înţelegere, de la Magda, fiica lui Mihul, şi de la nepoţii ei Coste diac, Toader diac, Luca şi Nichita, şi de la vărul lor Iliaş, fiul Neagşei, şi de la vara lor Donea, „dania panului Negrea, un sat pe Vilna, anume unde a fost casa lui Alexa… pe care sat îl dăduse încă pan Negrea fiului său Alexa… Iar hotarul acestui sat să fie după semnele pe unde le-a pus încă pan Negrea: începând de la Vilna, de la plop, şi la movila de la Mogoş, apoi drept la marginea pădurii, şi, în jos, pe marginea pădurii, la Movila Mare, şi drept la stejar şi la pădurea Delenilor, şi drept la Vilna, la movilă şi la deal, la movilă, apoi prin dumbravă şi peste dumbravă la stejar, şi la alt stejar şi drept la Vilna, la plop. Acesta este tot hotarul”.

1497: Întărit de Ştefan voievod fraţilor Jurja, Anuşca şi Elisafta, care cumpără, cu 70 zloţi tătăreşti, de la fraţii Duma, Vlaşin şi Anghelina, feciorii Iurghinii, nepoţi Alexii „a treia parte de sat de pe Vilna, anume a treia parte din Alexăşti”. Hotarul, din veac.

1636, ianuarie 4: Zapisul lui Apostol medelnicer, Strătulat şi Toader doacul, prin care mărturisesc cum „au venit înaintea lor Irina călugăriţa, ce-a fost jupâneasa lui

Ilii şetrar, fata Agafiei, nepoata lui Toader pârcălabul, şi a vândut jumătate de sat din **Alexăşti** (comuna Ipatele, Iaşi), ce sunt în ţinutul Vasluiului, a noua parte, Lupului Prăjescului clucer”.

ALDEŞTI

(contopit cu Cârligi, comuna Filipeşti, Bacău).

1623, aprilie 8: Întărit de Ştefan Tomşa voievod fostului mare spătar Gheorghe şi cneaghinei lui Nastasia, care primesc uric pentru „o selişte, anume Săcălăşeştii (Săcăluşeşti, Neamţ), pe pârâul Topoliţa, cu vad de moară în Topoliţa, ce este în ţinutul Neamţ”; „a şasea parte din satul Galbeni (comuna Filipeşti, Bacău), cu iaz şi cu moară pe pârâul satului, în acelaşi ţinut Neamţ, care îi este dreaptă cumpărătură de la Toma Birtoc şi de la fratele lui Matei aprod, copiii Erinii Birtocoaie, nepoţii Vasilcăi… Aceasta şi-a cumpărat-o pentru patruzeci de ughi galbeni (ducaţi ungureşti – n. n.)”; „o parte de ocină din satul Aldeşti (contopit cu Cârligi, comuna Filipeşti, Bacău), a treia parte din jumătate de sat, ce este în ţinutul Neamţ, care acea ocină le este lor dreaptă ocină şi cumpărătură de la sora lor Dochiţa, fiica Maricăi, şi de la fiii ei, Pătraşco şi Scânteie, şi Simeon, şi Mărica, şi Tudora, pentru cincizeci de taleri de argint”; „două locuri de două case din satul Durneşti (Dorneşti, Bacău), ce şi-au cumpărat de la Todosia, cneaghina lui Stavăr, şi, de asemenea, toată partea ei, ce se va alege de moştenire din acelaşi sat Durneşti, cu loc de iaz. Aceia ei şi-au cumpărat-o

pentru patruzeci de taleri de argint"; „o casă din acelaşi sat, din Durneşti, pe care şi-a cumpărat-o de la popa Simeon, şi de la Ion, şi Ilarion, şi Toader, şi de la sora lor Mărica, nepoţii Durnei, pentru treizeci de taleri de argint. Şi, de asemenea, jumătate de jirebie din acelaşi sat, din Durneşti, care aceea ei şi-au cumpărat-o de la Gligorie Nicşea, pentru doisprezece taleri de argint".

1628, noiembrie 25: Întărit de Miron Barnovschi voievod marelui sluger Gheorghe Costeanul şi cneaghinei lui Nastasia, care cumpără, pentru 95 ughi şi un cal preţuit la 40 taleri, de la Toader şi Nechita Moţoc, fiii vornicului Moţoc, „jumătate din satul **Petreşti** (azi satul Blăgeşti, Bacău) şi cu jumătate din mori şi cu jumătate din tot locul", zapisul de mărturie fiind semnat de „Păntelei visternicel din **Hărliceşti** (inclus în oraşul Buhuş, Bacău), Pătraşco visternicel şi Zaharia păhărnicel din **Zbereşti** (comuna Costişa, Neamţ), Toader Beldiman aprod din **Vătămani** (Vătăman, lângă Costişa, Neamţ), Vasile Bantăş, Gligorcea păhărnicel şi popa Nicoară din **Costeni** (azi satul Prăjeşti, Neamţ) şi Cozma visternicel din **Aldeşti** (comuna Onişcani, Bacău)".

1634, ianuarie 25: Zapisul fraţilor Toma şi Matei Birtoc din satul **Galbeni** (comuna Filipeşti, Bacău), în care mărturisesc că au vândut, „din jumătate de sat **Tuleşti** (lângă Corneşti, comuna Filipeşti, Bacău), din partea din jos a treia parte, jupânului Toader Boldescul şi frăţâne-său Gheorghe Boldescul, drept 15 zloţi tătăreşti… înaintea lui Gheorghe Moţoc din **Aldeşti** (înglobat în Cârligi, comuna Filipeşti, Bacău), Cozma Ciocârlie din **Sârbi** (lângă Moldovenii, comuna Secuieni, Neamţ), Mihai Bucur din **Pădureni** (comuna Bereşti-Bistriţa, Ba-

cău)… iar Ionaşco diac din Galbeni a scris zapisul, în casa popii Liciului din Galbeni şi şi-au pus peceţile”.

1634, ianuarie 25: Zapisul fraţilor Ştefan şi Druţul, fiii lui Vlaicu din **Bilăeşti**, şi al nepoatei lor Florea, prin care mărturisesc că au vândut partea lor „din sat din **Buciumi**, cât se va alege din a treia parte a satului… panului Toader Boldescul, pentru 50 zloţi tătăreşti… dinaintea lui Lamba, pârcălab de Neamţ, Ionaşco, pârcălab de Bacău, Gheorghe diac din **Aldeşti**, Ştefan diac din Tatomireşti, Coste diac din **Bilăeşti** şi a altor oameni buni”.

1634, aprilie 25: Zapisul popii Ionaşco şi al fratelui său Gheorghe din **Ruşciori** (lângă Jideşti, contopit cu Dochia, comuna Girov, Neamţ), prin care mărturisesc că au vândut a lor „dreaptă moşie din sat din **Aldeşti** (înglobat în Cârligi, comuna Filipeşti, Bacău), din jumătate de sat jumătate, adică din tot satul Aldeşti, a patra parte de sat… jupânesei Nastasia slugeroaei, jupâneasa lui Gheorghe Arapul ce-a fost sulger mare şi cuconilor dumisale, drept 120 lei… Şi în tocmeala noastră au fost preotul Trifan şi Albul ot **Costiani** (Costeni, lângă Podoleni, Neamţ), Ionaşco vătămanul ot **Podoliani** (comuna Podoleni, Neamţ), Păntelei şi Dumitraşco sinovi Păntelei ot **Hărliceşti** (înglobat în Orbic, contopit cu oraşul Buhuşi, Bacău), Constantin Bantăş, ot **Fauri** (contopit cu Zăneşti, comuna Zăneşti, Neamţ) şi mulţi oameni buni s-au prilejit”.

1639, februarie 14: Întărit de Vasile Lupu voievod marelui stolnic Toma, care cumpără, cu 22 lei bătuţi, de la Vasile şi Simion, fiii lui Gheorghe Moţoc din **Aldeşti** şi a Maricăi, fiica lui Ştefan Blendea, nepoata popii Ion Blendea, „dreapta lor ocină şi dedină, pe care o au de la

bunicul lor, popa Ion Blendea, din satul **Tupilaţi** şi din **Bădeşti**, din a patra parte din acele sate, partea lui Ştefan Blendea, jumătate”[99].

1644, septembrie 3: Vasile Moțoc din **Aldești** (contopit cu Cârligi, comuna Filipești, Bacău) vinde lui Dumitrașco Cocriș, drept 5 lei bătuți, „o parte de ocină ce am cumpărat de la Măriica Dăndoe, fata Ciorăi, la sat la Forăști (Suceava)... / Și la tocmeala noastră au fost Ipifanie Băhnașul staroste de **Trotuș**, Naco Brut aprodul, Gligorașco Bejan și Nechita aprodul”[100].

1898: „Albeşti, sat în plasa Siretul de Jos, judeţul Roman, comuna Onişcani, spre nord-vest de micul târgușor Onişcani și la 1 kilometru depărtare de el. Are 17 capi de familie, 17 contribuabili, 53 locuitori, din care 4 știu carte, şi 18 case. Sunt 76 vite cornute mari… Moşia Aldeşti aparţinea, între anii 1840-1850, împreună cu moşiile Sohodolul, Ruptura și Cârlegi, vornicului Alecu Catargiu”[101].

---

[99] AŞSP, *Documenta Romaniae Historica / A. Moldova*, vol. XXV, Bucureşti 2003, doc. 33, pp. 39, 40

[100] AŞSP, *Documenta Romaniae Historica / A. Moldova*, vol. XXVII, Bucureşti 2005, doc. 414, p. 397

[101] Lahovari, George Ioan, *Marele Dicţionar Geografic al României*, volumul I, Bucureşti 1898, p. 47

ALDEŞTI

(pe Horincea, în Covurlui, Galaţi).

1774, iunie 5: Satul **Aldeştii**, ţinutul Covurluiului, ocolul Horincii, avea, după recensământul lui Rumeanţev [102]**. Rufeturi:** Popa Costandin din schit / Gavril Ciolac, ruptaş / Gavril Ciolac / Apostol al Măriuţii, scutelnic schitului Aldeşti / Vasile fratele lui, scutelnic schitului Aldeşti / Ioniţă Movilă, scutelnic schitului Aldeşti / Costandin Berechet, scutelnic schitului Aldeşti / Ioniţă Perciu, scutelnic schitului Aldeşti / Petre Burdilă, scutelnic schitului Aldeşti / Donciul, sârbul, scutelnic al banului Lupului Costache.

ALEXĂŞTI

(sau Alexeşti pe Vilna, „în hotarul Negreştilor”,
comuna Borăşti, Vaslui)

1496: Întărit de Ştefan voievod Anuştii şi Elisabetei, fetele Jurgii, care cumpără de la Duma, Vlaşin şi Anghelina, feciori Iughinii, nepoţi Alecsii, cu 70 zloţi tătăreşti, „a treia parte din satul de pe Vilna, anume a treia

[102] ACAD. ŞT. RSS MOLD., *Moldova în epoca feudalismului*, VII, II, Chişinău 1975, p. 97

parte din **Alecsăşti**”[103].

1898: „Alexeşti, sat în partea de est a comunei Borăşti, plasa Funduri, judeţul Vaslui, aşezat pe dealul cu asemenea numire. Are o suprafață de 429 hectare şi o populaţie de 6 familii sau 20 suflete”[104].

ALEXEŞTI

(în satul Dobrovăţ, comuna Dobrovăţ, Iaşi).

1503, octombrie 7: Întărit de Ştefan voievod, mănăstirii Dobrovăţ, drept danie domnească, „mănăstirea ce este la obârşia Dobrovăţului şi cinci sate pe Dobrovăţ: un sat Feteşti, alt sat Alexeşti, unde a fost Radul, al treilea sat Munteni, al patrulea sat Costiceni, unde a fost Andriaş, al cincilea sat Ostroveni”, cumpărate de Ştefan cel Mare, cu 1.500 zloţi tătăreşti, de la Crâstina, fiica lui Voislav, de la nepoata ei de soră Nastasia şi de la vara lor Vasutca, fiica lui Mihul, nepoţii lui Ivan Damianovici… Iar hotarul acestei mai sus scrise mănăstiri şi al satelor care ascultă de mănăstire, dintre Călugăreşti şi Tăcuteşti, să fie începând de la dumbrava din marginea pădurii, de la un tei însemnat şi o movilă săpată şi în sus prin făget, tot pe vârful dealului, la alt tei însemnat, tot pe acelaşi vârf şi la un stejar mare însemnat, pe acelaşi vârf şi peste bahnă până la capătul piscului, la un stejar însemnat, şi pe

[103] Buletinul *„Ioan Neculce”*, Iaşi, An III, Fasc. III, 1923, p. 109
[104] Lahovari, George Ioan, *Marele Dicţionar Geografic al României*, volumul I, Bucureşti 1898, p. 51

acel pisc, pe vârful dealului, până la marginea altei bahne, la un fag însemnat, aproape de drum, şi, pe acelaşi vârf, până la obârşia Dobrovăţului Mic şi a pârâului Calinei, la un fag însemnat, lângă drum, şi, pe acelaşi vârf, la un fag însemnat, lângă drumul ce vine de la Ruleni, şi, pe acelaşi drum, până la Poiana Nastei, şi, pe vârf, prin poiană şi prin pădure, până la Poiana Mestecenilor, şi, prin acea poiană, la Poiana lui Lehaci, şi, prin acea poiană, la trei tei însemnaţi şi la marginea Poienii Cetăţelii, la un stejar mare însemnat care este lângă drumul ce vine de la Cuţitna, şi, pe acel drum, până la Poiana lui Mogoş, la un stejar însemnat, lângă drum, de acolo, întorcându-se pe marginea acelei poieni, pe obârşiile Dobrovăţului, la poiana celor şapte tei, şi, peste acea poiană, la un stejar mare îngemănat şi însemnat, apoi tot pe deal, pe la toate obârşiile Dobrovăţului, până la Dealul Mare, la movila cea mare a Ciurbeştilor, şi peste drum, pe deal, la obârşia Dobrovăţului şi a Pietroasei, până la obârşia Vasluiului, la un tei mare însemnat, lângă drumul ce merge de la Buciumi la mănăstirea Dobrovăţului, şi pe acel drum, în jos pe deal, la doi fagi însemnaţi, lângă drum, şi din nou pe vârf la vale, până la Poiana lui Andriaş, şi, pe vârf, prin acea poiană şi pădure, la cinci tei însemnaţi, la capătul făgetului, iarăşi pe la obârşia dumbrăvii, până unde se încrucişează drumurile pe valea Pribeştilor, la un stejar însemnat, şi apoi pe drumul cel vechi, pe marginea dumbrăvii, până la vârful dealului, la un stejar însemnat, lângă drum, şi, pe drumul dumbrăvii, până la capătul Dumbrăvii lui Pribici, la o movilă săpată, şi, pe deal în jos, la Movila Evvei, şi, pe deal, la Movila Tătarului, de la acea movilă la vale, pe vale, drept la matca Vasluiului, pe matca Vasluiului, în jos, până la gura Dobrovăţului,

unde cade Dobrovăţul în Vaslui. Acesta este hotarul mai sus scrisei mănăstiri şi al mai sus scriselor sate”.

ALEXEŞTI

(Alecseşti, Alexeşti, comuna Ipatele, Iaşi).

1645, septembrie 1: Măria, fata Ilenei, cu nepoţii săi, fii Savei, Enachi şi Anăsia, vând Lungului armaş, „drept un cal, …ughi şi o vacă, drept 4 ughi (ducaţi ungureşti)… ce se la alege din satul **Alecseşti** (Alexeşti, comuna Ipatele, Iaşi), din partea lui Gherasim, două părţi vândute, iar a treia parte, a Agafiei este nevândută. / Şi au fost Drăgan cu fii lui Drăgan, Vasile, Ion şi Enache, Tănasie, Vrăbioie, Gligoraşco nepot Scorţei şi Tofan fiul lui Carpu. Şi eu, popa Tănasie, am scris”[105].

ALMAŞ

(comuna Gârcina, ulterior în comuna Dobreni, Neamţ).

1492, martie 30: Întărit de Ştefan (cel Mare) voievod, fraţilor Baico şi Ivan, care primesc uric pentru „satul Almaşul… Iar hotarul se începe pe din jos de heleşteu, la un stejar, drept peste Almaşi şi de la Almaşi pe mijlocul

[105] AŞSP, *Documenta Romaniae Historica / A. Moldova*, vol. XXVIII, Bucureşti 2006, doc. 191, p. 154

poienii, din poieni pe din sus de stejarii frumoşi, din stejarii frumoşi la un stejar, la drum, deci prin mijloc la o margine de codru făget, după aceea marginea în lung, deci, de la margine, la deal, de la deal drept la heleşteu, şi de acolo, prin mijlocul luncii, la obârşia pârâului Volha, din Volha, pe culmea dealului, la un izvor, de acolo la o movilă, de la movilă la o baltă, din baltă la altă movilă, din movilă, pe deasupra pârâului, la un frasin, de acolo pârâul în jos la o movilă, de la movilă, peste pârâu, la un stejar, de la stejar, drept pe din jos de heleşteu, la stejarul cel dintâi, pe unde s-a început dintâi”.

1774, iunie: Satele **Almaşul** şi **Sărata**, ocolul Pietrii, după recensământul lui Rumeanţev [106], aveau **toată suma caselor 66**. Scădere rufeturi 35: 7 popi, 1 văduvă, 1 Luca, căpitan de plăieşi, 23 case pustii. Rămân birnici 31. / **Birnici:** Luca, baci / Ion Cojocia / Ion, ţăran / Aron, jidov / Toader Mahu / Iftimi, holtei cu mamă / Toader, rus / Cozma, topolician / Obreja, ungurian / Costantin Postolachi / Floria, ungurian / Ursachi, ungurian / Aniţa cu fecior holtei / Iftimi Tăbol / Ion Balmoş /Costantin, ungurian / Neculai sin ego (fiul lui) / Grigori, ungurian / Ştefan Davidian / Vasile Onciul / Ion Cătană / Toader, ungurian / Crâstia, vrâncean / Ioniţă, moldovan / Vasile a Catrinii / Ion Bezgău / Gheorghe Sava / Ioniţă Oţet / Enache / Agapii, pas / Ion Pavăl. // **Rufeturi:** Popa Nica / Popa Irimie / Diaconul Grigoraş / Popa Neculai / Popa Anton / Popa Enachi / Popa Aftănasă / Luca, căpitan de plăieşi / Ioana, văduvă / Ardina / Maria / Nastasia. // **23 case pustii**.

---

106 ACAD. ŞT. RSS MOLD., *Moldova în epoca feudalismului*, VII, II, Chişinău 1975, pp. 60, 61

1898: „Almaşul, sat în comuna Dobreni, plasa Piatra-Muntele, judeţul Neamţ, aşezat pe valea pârâului cu a sa numire, cum și pe coastele dealurilor Almaşul, Bisericii, Hârcul, Morilor, Cierilor etc. Este format din două trupuri: Cotuna de jos şi Cotuna de sus, care, la un loc, posedă 96 de case, în care trăiesc 396 suflete sau 96 capi de familii române și o familie cvreiască. Dintre aceştia, sunt 128 bărbaţi, 204 femei, 199 necăsătoriți, 153 căsătoriți, 33 văduvi, 1 divorţat și 7 nevolnici, iar din aceştia numai 26 posedă cunoştinţă de carte. / Sătenii se ocupă agricultura şi creșterea vitelor, dar mai cu osebire cu negoţul poamelor (fructelor), de care e îmbelşugat acest sat; puţini se ocupă și cu exploatarea pădurilor vecinașe. / În sat se află 2 biscrici, cu 2 preoţi şi 2 eclisiarhi; o şcoală comunală, cu o populaţiune de 47 elevi; o moară, situată la marginea Cierilor, şi care aparține proprietăţii; 2 cârciumi; o clădire, cu 6 odăi, ce serveşte de locuinţă arendaşului; 5 ferăstrae. Sunt 3 rotari, 3 fierari, 1 stoler, Numărul contribuabililor, 49. / Comunicaţia cu satele vecine sc face prin drumul ce dă în şoseaua judeţeană Piatra Neamţ, în dreptul kilometrului 7. Numărul vitelor se urcă la 454 capete, dintre care 40 boi, 42 vaci, 250 oi, 10 cai, 25 râmători, 30 viței, 16 junci, 1 taur. / Se povestește că, în apropiere, odinioară, ar fi fost o crâncenă bătălie între români și unguri”[107].

[107] Lahovari, George Ioan, *Marele Dicţionar Geografic al României*, volumul I, Bucureşti 1898, pp. 61, 62

AMĂXINEŞTI

(fostul sat Macsineşti, Amăxineşti,
comuna Gâdinţi, Neamţ).

1626, iunie 10: Zapisul unor mari boieri, al lui Cozma visternicel şi Onuţu pitărel de **Macsineşti** (Amăxineşti, comuna Gâdinţi, Neamţ), Necopoe diac de **Oboroceni** (Oboroceni, Iaşi), Lazor ot **Movileni** (comuna Heleşteni, Iaşi), Pătraşco aprod ot **Buţcăteni** (Boscoteni, lângă Hărmăneasa, Iaşi), Gheorghe şi Avram ot **Lăţicani** (Liţca, comuna Doljeşti, Neamţ), în care scriu şi mărturisesc cum au venit înaintea lor Ionaşco, judele de **Druleşti** (lângă Burueneşti, Neamţ) şi cu nepoată-sa Alecandra, şi Ionaşcu, feciorii lui Văscan Bârzotă, nepoţii Gliguţii vătaful, strănepoţii Drulei, şi fraţii Gheorghe şi Duşca, feciorii lui Toader, nepoţii lui Văscan Bârzotă, strănepoţii Drulei, „şi au vândut… partea lor din sat de Druleşti, şi cu tot venitul, cu vad de moară în Siret şi în valea Lăţcoei, şi cu fâneţe la luncă şi cu pomete, fratelui nostru, Lupului Prăjescul, drept 50 taleri buni”.

1898: „Amăcsineşti, moşie nelocuită, în plasa Siretul de sus, juleţul Roman, comuna Gădinţi”[108].

---

[108] Lahovari, George Ioan, *Marele Dicţionar Geografic al României*, volumul I, Bucureşti 1898, p. 73

ANDRASFALVA

(Măneuţi, aproape de Siret, Bucovina**).**

1785, ianuarie 19: Sat întemeiat drept a cincea colonie de emigranţi maghiari[109], când Consiliul Aulic de Război aprobă o contribuţie pentru emigranţii „ceangăi” (secui, după Kaindl, maghiari după Miskolczy István), care vor construi 56 de gospodării, pe teritoriul satului Măneuţi, „lângă râul Sucevei, în apropiere de Frătăuţii Vechi, la nord de oraşul Rădăuţi”[110], ceangăii urmând să se ocupe cu legumicultura şi cu creşterea vitelor, ambele ocupaţii fiind valorificate pe celebra piaţă rădăuţeană. „Pe 4 decembrie 1785, Administraţia de Stat a întrebat biroul economic Frătăuţi „dacă și unde poate fi aşezat satul și unde poate fi locul pentru 40 de familii.” După un timp scurt, administrația a primit planul pentru o așezare de 50 de familii, în partea de răsărit”[111]. „Maghiarii Bucovinei nu sunt descendenți ai imigranților din Ungaria, ci din Transilvania. Strămoșii lor au fost maghiarii și secuii care au fost trimiși de regii maghiari pentru a apăra trecerile Transilvaniei. După anexarea Bucovinei la Austria, s-au făcut eforturi pentru a-i determina pe descendenții vechilor grăniceri de frontieră să locuiască în limitele austriece. Apelul a fost ascultat de mulți care, în conse-

---

[109] Kaindl, Raimund Friedrich, *Das Ansiedlungsweden in der Bukowina*, Innsbruck, 1902, p. 267

[110] Grămadă, Nicolai, *Toponimia minoră a Bucovinei,* vol. I, II, Editura Anima Iaşi 1996, p. 336

[111] Ibidem.

cință, au ales Bucovina ca reședință. Una dintre cele mai vechi colonii a fost fondată la Istensegitz, în timp ce Hadikfalva și Andrásfalva au devenit locurile așezărilor lor în timpul domniei împăratului Iosif al II-lea"[112].

1785: „Încă din 4 octombrie 1785, Bădeuţi a raportat că o întreagă așezare secuiască, formată din 30 de familii calvine, ar fi gata să vină în Bucovina, imediat ce își vor fi consumat proviziile de iarnă. De fapt, au venit 40 de familii, la Suceava, în mai 1786, și au fost găzduite, inițial, în vecinătate, la Şcheia. Întrucât nu doreau să se despartă unii de alţii, a trebuit, din nou, să se găsească o așezare. Deoarece mulți locuitori ai satului Rarance, care, ca și regiunea Joseffalva, aparținea mănăstirii Slatina, din Moldova, și se aflǎ în nord-estul Bucovinei, în 10 mai 1786, Beck a sugerat trimiterea maghiarilor acolo unde ar avea propria comunitate şi s-ar putea forma, fără a provoca, „disciplină și reticență", datorită credinței lor". „Întrucât această zonă era în special în pericol, din pricina vecinătății Hotinului, la izbucnirea războiului ruşilor cu turcii (1788-1790), coloniștii au părăsit ţinutul și s-au mutat în Hadikfalva, Istensegits și Andreasfalva, unde au ocupat terenurile abandonate de către cei ce plecaseră în Moldova. Deci maghiarii reformaţi s-au împrăștiat în aceste așezări"[113].

1786: „La 20 februarie 1786, un raport al pastorului Martonfy arată înființarea coloniei cu 50 de familii, cu numele Andrásfalva, ca iminentă"[114]. Până să-şi facă

---

[112] Dominian, Leon, *The frontiers of language and nationality in Europe*, New York 1917, p. 170

[113] Kaindl, Raimund Friedrich, *Das Ansiedlungswesen in der Bucovina*, Innsbruck 1902, pp. 268, 269

[114] Ibidem

propriile lor case, lângă Frătăuţi, coloniştii secui „au fost adăpostiţi, în cea mai mare parte, la Istensegis”, 27 de familii sosind încă din 12 ianuarie 1785, iar construcţia de case, pregătirea grădinilor şi a pieţelor a început în mai 1786[115]. De procurarea cherestelei s-a ocupat directorul raional din Siret, Heinrich, care, la 28 aprilie 1786, deja plătea factura pentru cheresteaua necesară la construcţia a 100 de case, draniţa fiind adusă din Transilvania[116].

1787: În iulie 1787, s-au mutat la Andrásfalva primele 28 de familii de secui, „astfel că, în august 1787, erau în sat 56 de proprietari”[117]. Fiecare familie de maghiar număra, în medie, câte trei persoane[118]. „Această denumire vine de la numele primului primar din sat, numit Andras, pe care l-au iubit mult… István András”[119]; „Andrásfalva, numit după primarul lor care i-a strămutat (din Moldova), și care era foarte respectat”[120].

1800: Învăţământul, la Frătăuţii Vechi (Andrásfalva), se desfăşura, în limba germană, cu 3 clase, din anul 1800, iar în limba română, cu 5 clase, din 1858, existând, din 1894, şi o şcoală-filială, cu o clasă[121].[122].

---

[115] Ibidem.
[116] Kaindl, op. cit., p. 268.
[117] Ibidem.
[118] Kaindl, op. cit., p. 271.
[119] Pál, László Gergely, *Bucovina unui maghiar*, Imperium Constanţa 2019, pp. 27, 28
[120] Kiss Hadnagy, în „Tudományos Gyűjtemény” 1824 volumul VIII, p. 100 – apud Pál, László Gergely, *Bucovina unui maghiar*, Imperium Constanţa 2019, p. 28
[121] *Schematismul der Bucowinaer*, Czernowitz, 1907, p. 122
[122] Pál, László Gergely, *Bucovina unui maghiar*, Imperium Constanţa 2019, pp. 9, 10

1801: 1801-1835: în Andrásfalva, „preot (reformat) a fost Miskolczy István ... El a descoperit că populaţia satelor maghiare din Bucovina nu se compune numai din secui, ci şi din maghiari veniţi din Sătmar, Baia Sprie, Bistriţa, Nimigea şi comitatul Szolnoc-Doboka”[123].

1826: „Catolicii din Măneuți au avut la începuturi o mică capelă, care a fost înlocuită în anul 1826 de una mai mare din lemn. Cu timpul și aceasta s-a dovedit a fi neîncăpătoare, și ca urmare, în anul 1846 a început construcția noii biserici. Biserica nouă a fost terminată în anul 1852 fiind folosite sutele de mii de cărămizi fabricate în hotarul satului numit „Nagyföldek” de către meseriași germani. În timpul construcției șura lui Pius (Pintyér) László a fost transformată în biserică[124]”. Preoţii acestei biserici au fost: Mártonffy Mór (1786-1795), Stattfeld József (Preot militar din Rădăuți, venit din 1794), Tornay Antal (1820-1873), Juscsák János, Vass Mihály, Kubassek János (1879-1895), Wisniewsky Antal (1785-1914), Németh Lajos (1914-1917), Málec János (1918-1941)[125].

1831: „Măneuțiul nu a fost afectat de epidemia din anul 1831, dar în 1848 au decedat 47 de catolici si 37 de reformați, iar în anul 1866 numărul decedaților era de 77 de catolici și 7 reformați”[126].

---

[123] Árus Csongor László: Szemelvények a moldvai szórványmisszió történetéből – apud Pál, László Gergely, *Bucovina unui maghiar*, Imperium Constanţa 2019, p. 17

[124] Sebestyén Á.– A bukovinai székelység tegnap és ma, Szekszárd, 1989, Tolna Megyei Könyvtár, pag.197

[125] Pál, László Gergely, *Bucovina unui maghiar*, Imperium Constanţa 2019, pp. 90, 91

[126] László Gergely, *Bucovina unui maghiar*, Imperium Constanţa 2019, p. 71

1835: „Reformații au venit la Măneuți sub conducerea levitului[127] Sámuel Ajtay, care a fost cu ei până în anul 1801. Târziu, în jurul anului 1835, pe timpul preoției lui Mózes Bíró și-au ridicat o biserică din lemn și o casă parohială din piatră. La aproape 60 de ani de la construcția primei biserici au construit biserica nouă, în timpul preoției lui János Szász. Aceasta a fost preluată prin 1947 de către ortodocși. Din scrisoarea părintelui Bíró din anul 1858 aflăm numărul exact al maghiarilor reformați, care aparțineau de Măneuți[128]"(„Din cauza lipsei preoților reformați, de multe ori ceremoniile religioase erau oficiate de către preoții catolici"): Miskolczy István (26 august 1801 - 1826), Bíró Mózes (2 martie 1830 – 12 septembrie 1866), Kovács Sándor (1867 -1871), Zsadányi Benjamin (1873-1875), Láng Károly (1876-1878), Thomka Károly (1878 – 15 mai 1884), Zoles András – preot catolic (Octombrie 1884 – decembrie 1884), Kubassek János – preot catolic (Februarie 1885 – mai 1885), Láng Károly (Mai 1885 – februarie 1888), Kubassek János – preot catolic (Mai 1888 – februarie 1889), Ketskeméthi M. Lajos (Mai 1889 – 10 ianuarie 1894), Szász János (1895-1911), Magyari Zoltán (1911-1927), Fehér János (1927-1929 levit), Dakó Lajos (1929-1931 levit), Bognóczky Géza (1931-1941), iar cantori au fost Pap Mihály, Biszak György, Kerekes Eduárd (1866 -1867)[129].

---

[127] Levit (maghiară = levita), expresia arhaică printre reformați, însemnând dascăl, care însă are voie să și slujească, să țină liturghii. Ei au apărut ca o soluție de criză din cauza lipsei mari a preoților și dascălilor reformați în acea perioadă.
[128] Idem Foki-Solymár-Szőts, pag. 68
[129] László Gergely, *Bucovina unui maghiar*, Imperium Constanţa 2019, pp. 91, 92

1836: În 1836, Direcţia Hergheliilor din Rădăuţi „a cerut 80-100 de familii sărace din Andrásfalva”, care să fie aşezate la „Klein-Tomnatic, deasupra Strajei”, unde secuii aveau să primească câte „34 juguri de pământ fiecare, parţial dezbrăcate, parţial acoperite cu pădure”, contractele fiind semnate în 14 decembrie 1836 şi în 23 decembrie 1837[130].

1848: Secuii din Andrásfalva, „sau satul lui Andraş”[131], şi-au întemeiat prima şcoală, încă din 1848. În 1866, datorită foametei, secui din alte colonii bucovinene „s-au mutat parţial la Andrásfalva şi parţial la Hadikfalva, pământurile lor abandonate intrând în posesia ţăranilor români”[132].

1877: Biserica ortodoxă din Frătăuţii Vechi (Andrásfalva), construită între anii 1877-1880, dar dată în folosinţă în 1883, cu hramul Sfinţilor Arhangheli Mihail şi Gavril, a fost slujită de parohul Petru BOCA, născut în 1843, preot din 1873 şi paroh din 1884, de preotul cooperator Michail DOLINSCHI, născut în 1864, preot din 1893, şi de cantorul Ioan URSACHI, născut în 1876, angajat în 1906.

1880: În 1880, Andrásfalva avea 2.468 locuitori, dar în 1883 au plecat 336 în Ungaria, în mlaştinile de la vărsarea Tisei (Cisleithania), rămânând în sat, în 1890, 1.712 locuitori, ceea ce înseamnă, conform topografiei lui Werenka, 360 de familii, conduse de primarul Kelemen ISTVAN, învăţător fiind Carol DOHI. „Pe baza registrelor bisericești ale celor cinci sate maghiare din Buco-

---

130 Kaindl, op. cit., p. 272

131 Iorga, Nicolae, *Neamul românesc în Bucovina*, Rădăuţi, 1996, pag. 80

132 Kaindl, op. cit., p. 274.

vina, cât și a celor aproape 40 de registre studiate în județul Hunedoara, suntem capabili să stabilim unele trasee urmate de către maghiarii din Bucovina în timpul „fericitelor” colonizări, urmărind mai ales nașterile și locul de înregistrare a copiilor. / Primul copil al lui Antal Dávid si Anna László, botezat András, s-a născut în 1885 la Măneuți, Rozália la Giurgevo în 1887, Sándor la Deva (1889) iar Antal, Pál, Mária, Ágnes, Anna și Dávid la Măneuți între anii 1892-1908. Deci traseul este Măneuți-Giurgevo-Deva-Măneuți. / Copiii lui József Kozma și Éva Balázs s-au născut la: Mária, János, Fábián și Erzsébet la Măneuți între anii 1875-1888, Anna la Deva în anul 1891, iar András si Ferenc din nou la Măneuți, între anii 1892-1895”[133].

1882: „În anul 1882 la Măneuți locuiau 700 de familii, dintre care doar 30 nu aveau datorie”[134] la bănci.

1887: În octombrie 1887, „întrucât unele case din Andrásfalva erau goale, la vremea respectivă, comisarul de colonizări Danss” a aşezat în acele case câteva familii de germani şi de lipoveni din Motocul Dragomirnei[135]. „În data de 30 martie 1883 a plecat primul tren din gara de la Dornești cu 600 de oameni, majoritatea erau reformați din Măneuți”[136].

1908: În 1908, conform Dicţionarului lui Grigorovitza, „**Andreasfalva**, comună rurală**,** districtul Rădăuţi, aşezată pe malul drept al râului Suceava, în vecinătatea

---

[133] Pál, László Gergely, *Bucovina unui maghiar*, Imperium Constanţa 2019, p. 56
[134] Pál, László Gergely, *Bucovina unui maghiar*, Imperium Constanţa 2019, p. 56.
[135] Kaindl, op. cit. p. 425
[136] Pál, László Gergely, *Bucovina unui maghiar*, Imperium Constanţa 2019, p. 37

comunei Frătăuţul-Vechi şi la Nord de oraşul Rădăuţi. Suprafaţa: 21.32 kmp; populaţia; 2.040 locuitori, maghiari, de religie rom. cat. şi o parte de confesiune evanghelică. Se compune: 1). din vatra satului, care, împreună cu târla Cut, numără 2.025 locuitori; şi 2). din ferma Dorneşti. Are două străzi longitudinale, pe marginea cărora sunt înşirate case uniforme şi legate unele de altele, după arhitectura caracteristică acestui popor. Aceste 2 străzi se contopesc, la marginea comunei, într-una singură, care comunică, de o parte, cu Frătăuţul Nou, iar de alta, cu Hadicfalva. În lăţime, comuna e străbătută de un drum districtual, ce vine de la Rădăuţi şi se prelungeşte, apoi, până la hotarul districtului Siret, unde se uneşte cu alt drum districtual, ce vine de la Frătăuţul Nou şi se continuă spre oraşul Siret. Are: 2 şcoli maghiare, o biserică rom. cat şi una evanghelică de confesiunea helvetică. Colonie înfiinţată la anul 1785, pe teritoriul vechiului sat românesc Măneuţi, de numeroase familii de maghiari, venite din Moldova. Numele coloniei (falva = sat) s-a dat în onoarea generalului Andrei Hadik, baron de Futak. Populaţia se ocupă cu agricultura şi, mai ales, cu creşterea vitelor, excelând printr-o bună prăsilă de cai. Comuna posedă 1.548 hectare pământ arabil, 211 hectare fânaţe, 19 hectare grădini, 183 hectare izlaz, 53 hectare pădure. Se găsesc 340 cai, 775 vite cornute, 275 oi, 540 porci"[137].

1910: În 1910, conform „Cadastrului naţional din Bucovina", existau „389 alegători unguri în András-

---

[137] Grigorovitza, Em., *Dicţionarul geografic al Bucovinei*, Bucureşti 1908, p. 2

falva"[138]. În acelaşi an, se stabileau la Deva, venind din Cislethania, „coloniști originari din Bucovina, majoritatea din Măneuți: 54 de cupluri, 94 de băieți și 87 de fete"[139].

1919: În aprilie 1919, sufereau de „râia cailor", boală contagioasă, animalele din 61 de gospodării din Andrásfalva[140].

1919: „În registrul însoţirilor s-au introdus la, 7 August 1919, privitor la „Însoţirea de economie şi credit pentru germani în **Frătăuţii Vechi** comuna rom. şi **Măneuţi**" (Spar- u. Darlehenskassen-verein für die Deutschen in Altfratautz rom. und Andrásfalva) următoarele schimbări: membrul în direcţiune Johann Bulbuc şters; membrul în direcţiune Friedrich Bulbuc introdus"[141].

1930: „Un eveniment care merită să fie menționat s-a desfășurat prin anii 1930, când reformații din Măneuți au fost vizitați de către episcopul reformat din Transilvania, Sándor Makkai[142]"[143].

1941, 22 mai: „După ultimul recensământ, numărul enoriașilor mei a ajuns la 180 de suflete. Motivul rămânerii lor este, că pe data de 20 a promis Consulatul că vor veni garniturile. Acum, că trenurile nu au sosit,

---

138 *Tribuna*, Nr. 223, Anul XIV, Arad, duminică 17/30 octombrie 1910, p. 3.

139 Pál, László Gergely, *Bucovina unui maghiar*, Imperium Constanţa 2019, p. 40

140 *Monitorul Bucovinei*, fascicula 31, Cernăuţi, în 25 mai nou 1919, p. 3.

141 *Monitorul Bucovinei*, Fascicula 68, Cernăuţi 30 septembrie nou 1919, p. 5

142 Sebestyén Ádám, idem, pag 121

143 Pál, László Gergely, *Bucovina unui maghiar*, Imperium Constanţa 2019, p. 92.

oamenii disperați s-au enervat, și nu mai așteaptă nici o clipă. Nu așteaptă, fiindcă și-au pierdut încrederea în conducătorii săi, și nu cred, că vor mai veni trenuri promise în iulie. Momentan situația este în așa fel încât toată lumea își poartă singură grijă de lucruri și de viitor. În sat au mai rămas 1300 de suflete, care reprezintă 2/3 din total. Dar și ei pleacă, și până vor ajunge „trenurile maghiare„ nu va mai fi nimeni în sat. Iar eu mă uit cum îmi dispar enoriașii. Au plecat și s-au împrăștiat în toata țara. Cine-i va aduna pe aceștia? Câțiva mi-au scris, și le știu adresa, dar mare parte din ei au dispărut. Avem un al doilea Siculeni. Acesta e destinul maghiarilor. După un exil de 177 de ani, acum vor fi hoinari în propria țară" (scrisoarea preotului reformat din Măneuți, Géza Bognóczky) [144] . Au plecat „din Măneuți 593 de familii"[145]. Şi au mai rămas „doar câteva familii maghiare în Bucovina", printre care „**Schmidt János** (1868, Măneuți – 15 septembrie 1942, Măneuți), tatăl: János (20 decembrie 1830, Măneuți - ?), mama: Katalin"[146].

1944: „Parohia ortodoxă de la Măneuți s-a înființat la 1 martie 1944, dar nu dispunea de nimic: nici biserică, nici parohie, și nici pământ. Parohia catolică avea parcelele 5053/38 și 5016/5 din fascicola 302, suprafața fiind de 6ha 90 ari și 19m^2, iar ce reformată avea parcela virană nr. 112 și parcela 103 și 107 din fascicola 813, în suprafață de 72 ari și 76m^2. În data de 12

---

[144] Pál, László Gergely, *Bucovina unui maghiar*, Imperium Constanţa 2019, pp. 9, 10
[145] Pál, László Gergely, *Bucovina unui maghiar*, Imperium Constanţa 2019, p. 34.
[146] Pál, László Gergely, *Bucovina unui maghiar*, Imperium Constanţa 2019, p. 47

septembrie 1945, sub nr. 7638 s-a înregistrat o cerere de către parohia din Măneuți, ca aceste pământuri să le fie date în folosință”[147]. Încet-încet şi într-o desăvârşită tăcere, satul secuilor dispare, ultimii etnici de dincolo de Carpaţi integrându-se, pentru totdeauna, în obştile cele mari ale Frătăuţilor şi chiar a Măneuţilor.

ANDREEŞENI

(comuna Zăbriceni, judeţul Edineţ, Moldova).

1640, iulie 6: Porunca dată de Vasile Lupu voievod lui Condrea de **Andreeşeni** (comuna Zăbriceni, judeţul Edineţ, Moldova), după ce „s-a jeluit Constantin de **Puţichioaia** (azi Viile, comuna Fârţăneşti, Vaslui) pe nişte răzeşi ai săi din satul **Răsâpeni** (lângă Pleşca, comuna suburbană Meria, oraşul Bereşti, Galaţi), zicând că a cumpărat el acolo o parte de ocină din tot locul, dar răzeşii lui au hotărât şi i-au dat de şi-a făcut case pe vatra cea din sat, unde a fost moşia lor, şi ei au luat locul lui cel de vatră de sat, unde a fost cumpărat Constantin… / Pentru aceea, tu să le faci lege cu dreptul, să-şi mute ei casele pe locul unde li s-a cuvenit”[148].

---

[147] Pál, László Gergely, *Bucovina unui maghiar*, Imperium Constanţa 2019, pp. 51, 52

[148] AŞSP, *Documenta Romaniae Historica / A. Moldova*, vol. XXV, Bucureşti 2003, doc. 386, p. 395

ANDREICĂUŢI

(sau Andrăcăuţi, Andriecăuţi, apoi Varticeni, Varticani, azi Varticăuţi, raionul Chelmenţi, Ucraina)

1562, septembrie 11: Întărit de Ioan Despot voievod lui Vartic, prin ispisoc de danie pentru „o selişte, anume **Andreicăuţii** (sau Andrăcăuţi, Andriecăuţi, apoi Varticeni, azi Varticăuţi, raionul Chelmenţi[149], Ucraina), în ţinutul Hotinului, care acea selişte fusese de ocolul Bozovinţi"[150].

1567, septembrie 15: Întărit de Bogdan (Lăpuşneanu) voievod lui Vartic, prin ispisoc de întăritură pentru „o selişte, anume **Andreicăuţii**, în ţinutul Hotinului, care acea selişte a fost a domniei mele, din ocolul Bozovinţi"[151].

1587, martie 5: Întărit de Petru (Şchiopul) voievod logofătului Gavrilaş Flore şi jupânesei Mărinţa, fata vistiernicului Stroici, care cumpără, cu 660 zloţi tătăreşti, de la Vartic Nemiş, „o selişte, anume **Andreicăuţii**, ce este în ţinutul Hotinului… / şi apoi, sculându-se Ion şi Liciul din **Sincăuţi**, strănepoţi Bilavii, cu un uric ce a avut Bilava de la bătrânul Ştefan voievod, s-a judecat cu Vartic Nemiş pe un loc, anume **Derepţii** şi **Soloneţul**, ce

[149] Gonţa, Alexandru I., *Indicele numelor de locuri*, Bucureşti 1990, p. 17

[150] Ghibănescu, Gh., *Surete şi izvoade / Documente slavo-române*, vol. II, Iaşi 1907, pp. 277, 278

[151] Ghibănescu, Gh., *Surete şi izvoade / Documente slavo-române*, vol. II, Iaşi 1907, pp. 278, 279

este către hotarul **Varticenilor**, şi ei au fost aduşi cu carte domnească, în zilele lui Petru voievod cel bătrân, fiindcă au ucis nişte greci. Apoi Ion şi Liciul s-au dat rămaşi din toată legea”[152].

1635, august 14: Întărit de Vasile Lupu voievod lui Avram de **Lucăceni** (azi Lukacivka, comuna Nelipăuţi, raionul Chelmenţi, Ucraina) „pe satul **Soloniuca** (Solominca, azi Coteala, comuna Coteala, raionul Briceni, Moldova), pe pârâul Cotele, cumpărătură de la Tudori pârcălab… din movila săpată, din colţul a patru moşii, şi până în opcina dealului, în colţul iar a patru moşii: **Săncăuţii** (Sancăuţi, comuna Cotiujeni, raionul Briceni, Moldova), **Buticiul** (Butuşeni, Butici, comuna Nelipăuţi, raionul Chelmenţi, Ucraina), **Cochiujăni** (Cotiujeni, comuna Cotiujeni, raionul Briceni, Moldova) şi **Soloniuca**.. Tot opcina, până în hotarul **Varticăuţilor** (comuna Vartikivţi, raionul Chelmenţi, Ucraina)”[153].

ANDRIEŞTI

(sat cu mănăstire pe Bârlad, comuna Dumeşti, Vaslui).

1469, februarie 9: Întărit de Ştefan voievod lui Petrea şi fraţilor săi, Oană şi Duma, care primesc uric pentru „ocinile lor drepte şi proprii, satele anume: Brudureştii, unde le este casa, şi Săcălâşeştii pe Bârlădzel, şi

---

[152] Codrescu, Theodor, *Uricarul*, vol. XIV, Iassi 1889, pp. 156-158
[153] AŞSP, *Documenta Romaniae Historica / A. Moldova*, vol. XXIII, Bucureşti 1996, doc. 207, p. 246

jumătate din Tonguzeni şi loc de moară pe Şacovăţ, şi Poiana de Sus pe Şacovăţ, şi Andrieştii pe Bârlad, şi mănăstirea, şi unde a fost moara pe Bârlad, şi, pe Racovăţ, o selişte unde a fost casa bunicului lor Oană Giuratul, şi Bereştii mai jos de Soholeţi, şi seliştea anume Căşcioarele pe Pârâul Fânaţelor". Hotarul, din veacul veacului.

ANDRIEUŢI

(sau Andreuţ sau Andrieuţi pe Dobruşa,
ţinutul Soroca, raionul Floreşti, Moldova).

1673, septembrie 17: Ispisoc de judecată de la Ştefan Petru voievod, după ce „s-au pârât de faţă doamna Ruxanda cu Ilie Moţoc pitarul, pentru nişte vecini din satul **Andreuţ** (sau Andrieuţi pe Dobruşa, ţinutul Soroca, raionul Floreşti[154], Moldova), zicând Ilie Moţoc pitarul că acei vecini i-a dat tatăl său Gheorghe Moţoc feciorului său Coste Moţoc spătarul, de i-a mutat în Andreuţ, care sat a fost dat zestre lui Gheorghe Moţoc. Deci acel sat s-a aflat că a fost selişte fără oameni, iar oamenii s-au aflat din **Tăistreni** (pe Cobolta, ţinutul Soroca, raionul Lazovsk[155], Moldova), mutaţi la Andreuţi. / Deci noi n-am crezut şi am făcut carte la pârcălabii de Soroca, de au strâns oameni, de i-au întrebat cum ştiu de rândul acelor

[154] Gonţa, Alexandru I., *Indicele numelor de locuri*, Bucureşti 1990, p. 17
[155] Gonţa, Alexandru I., *Indicele numelor de locuri*, Bucureşti 1990, p. 253

oameni. Deci ei au mărturisit cu sufletele lor precum acei oameni au fost ai lui Gheorghe Moţoc, tatăl lui Ilie Moţoc din satul **Trăisteni** (!), şi i-a dat feciorului său, lui Coste Moţoc spătarul, de i-a mutat în **Andreuţ**… Deci am dat rămas pe doamna Ruxanda"[156].

ANGHELEŞTI

(Budea, Buda, înglobat în Angheleşti,
comuna Rugineşti, Vrancea).

1636, aprilie 2: Întărit de Vasile Lupu voievod cămăraşului Pătraşco, fraţilor şi tuturor rudelor lui, care primesc uric pentru „jumătate din satul **Şoldeşti** (comuna Fitioneşti, Vrancea), pe apa Zăbrăuţi. Şi hotarul acestui sat începe mai în jos de hotarul **Spăriiaţilor** (azi Zăbrăuţi, înglobat în Moviliţa, comuna Moviliţa, Vrancea), pe valea Zăbrăuţi, drept în sus până la obârşie şi dealul de la **Căpoteşti** (comuna Boloteşti, Vrancea), pe unde arată şi uricul pe care îl au de la Ştefan voievod cel Bătrân. Iar poienile şi curăturile să aibă a le stăpâni pe unde le-a hotărnicit Dumitraşco Gheuca vornic, cu oameni buni, megieşi, anume: Calcea din **Muncel** (Muncelu, comuna Străoane, Vrancea), Zăbrăuţi din **Brudureşti** (pe Putna, Vrancea), Ursu Dudăilă din **Săcătură** (în Viişoara, comuna Vidra, Vrancea), Gliga din **Budea** (Buda, înglobat în Angheleşti, comuna Rugineşti, Vrancea) Oprea fost pârcălab, popa Ioachim de la mitropolitul Varlaam, popa

[156] Codrescu, Theodor, *Uricarul,* vol. XI, Iassi 1889, pp. 282, 283

Sava de la **Cruce** (înglobat în Panciu, Vrancea), Focea uricar şi Frâncul din **Nădălbiţi** (în Putna, Vrancea), Pricopie diac din **Băloteşti** (comuna Boloteşti, Vrancea) şi mulţi oameni buni”.

1658, februarie 16: Vasile hatmanul vinde „fratelui nostru Dabijei, vornicului celui mare, pentru 700 lei bani gata… satul întreg **Popenii** şi părţile noastre din **Poşorcani**, ce este în ţinutul Trotuşului, cu vecini şi cu tot venitul, şi cu trei prisăci de stupi, ce sunt acolo, o prisacă la **Bălca**, altă prisacă la **Ruginoasa** şi o prisacă la **Angheleşti**¸cu 300 ce sunt într-însele”[157].

1753, aprilie 9: Efrim Michiu monah dăruieşte „vărului Toader Danu… beavând roadă, adică copii, părţile care le am dreaptă ocină de la moşul (bunicul) meu Michiul comis, adică toate părţile mele de la ţinutul Putnei: la **Rugineşti, Păuneşti, Bou, Angheleşti** şi **Uricheştii din jos**, câte le-am stăpânit eu”[158].

1774, iunie 26: Satul **Angheleştii**, mocanii din **Dumeşti** şi bejenarii din **Buda**, ţinutul Putnii, ocolul Luncii, după recensământul lui Rumeanţev[159], avea **toată suma caselor 56**. Scădere rufeturi 7: 5 popi și diaconi, 1 nevolnic, 1 slujitor. Rămân birnici 49. / **Birnici**: Ștefan Băzoiu / Simion Anton / Toma Pleș / Marian Pleș / Toader Pleș / Radul, muntean / Radul Țeul / Tănasă Drile / Ștefan Belicâne / Tănasă Toma / Grigoraș al lui Pleș / Ilie Gurălată / Sima Corcoz / Radul Păzălescul / Ion Brezan / Bucur Brezan / Petre Pleș / Costantin Pleș / Matei Pleș / Radul Cojan / Costantin Chiovan / Stănilă

157 Codrescu, Theodor, *Uricarul*, vol. XI, Iassi 1889, p. 209
158 Codrescu, Theodor, *Uricarul*, vol. X, Iassi 1888, pp. 74, 75
159 ACAD. ŞT. RSS MOLD., *Moldova în epoca feudalismului*, VII, I, Chişinău 1975, pp. 283, 284

Slabu / Ion Cucul / Ștefan Crucian / Ion Toderașcu / Sandul Istode / Ion Ghine / Grigoraș Băștinar / Pavăl, blidar / Mihalcii a babii Dobrii / Mihaiu, morar / Stoica Chivoiu / Ion Gane / Gheorghe Gane / Iordache Lăzăroiu / Mane fiul lui Stănilă / Irimie Ababii / Vasile Belicâne / Lupul, vornic / Vasile, vătăman / Mănăilă, mocan, bejenar / Voicu al lui, bejenar / Stoian Urmitian, bejenar / Uncheș Badiul, bejenar / Radul fiul lui, bejenar / Voina Urmitian, bejenar / Ion Tane, bejenar / Miron Lefter, bejenar / Nica fiul lui Uncheș Badiu, bejenar. // **Rufeturi:** Mafteiu Gorgul, nevolnic / Ion, slujitor de Focșani / Popa Mihăilă / Popa Mănăilă / Diaconul Dumitru / Diaconul Vasile / Diaconul Ioniță.

1898: „Populuţiunea comunei, după cel din urmă recensământ, din 1890, e de 142 capi de familie, cu 520 suflete, din care 271 bărbaţi și 239 femei. Această populaţiune se împărţea astfel: După stare civilă: 269 neînsuraţi, din care 136 barbați şi 113 femei; 204 însuraţi şi 37 văduvi, din care 13 bărbaţi şi 24 femei. Dupa naţionalitate, 508 români şi 2 unguri. După religie: 501 ortodocşi, 2 catolici şi 7 armeni. După felul ocupaţiunii: 162 aricultori, 2 comercianţi, 5 profesiuni libere şi 3 muncitori. Știu cutte 19 persoane, din care 13 bărbaţi şi 6 femei. Mişcarea populaţiunii, în anul 1902, au fost 3 căsătorii, 26 naşteri, 27 morţi… Şcoală nu se află în comună, deşi sunt 71 copii în vârstă de a o frecventa. Comuna numără 95 contribuabili, adică 1 la 537 locuitori. În anul 1886, erau 83 contribuabili, iar în 1869 erau 73”[160].

[160] Lahovari, George Ioan, *Marele Dicţionar Geografic al României*, volumul I, Bucureşti 1898, p. 84

ARĂMEŞTI

(fost Ciorşeceşti, comuna Bahna, Neamţ).

1448, iulie 27: Întărit de Petru voievod lui Ion Porcu, care primeşte uric pentru „satele anume: unde este curtea lui, pe Pârâul Negru, şi Sârbi, şi Arămeşti, şi Românești, şi Ştiubeeşti, şi Corneşti, şi Tuleşti, şi moara din câmp, care a fost a lui Andreicu, şi Cuciulăteşti, şi Bârjoveni, şi seliştea lui Manuil, şi Săcuiani, şi, pe Tutova, Mihail Croitor, şi la Glog, şi, pe Bâc, la Botne, Voloseni, şi la Creţul, şi la Clim, şi unde este Cruglici, şi prisaca, şi, la Mealure, unde este Oancea, şi la Jac, şi la Dragoman, şi Grozeştii lui Marco, şi la Golâmboanie, cu vadul, şi Nebureşti, şi, la Tecuci, la Săseni, pe amândouă părţile pârâului, şi casa lui Frâham din Tirgul de Jos". Hotarele, din veac.

1491, ianuarie 16: Menţionat de Ştefan voievod, când întăreşte cumpărătura fraţilor Miclăuş şi Iancu, fiii lui Dancovici, care cumpărase, cu 52 zloţi tătăreşti, de la Mara, fiica Neagăi, nepoata lui Ion Ţutcă, „ocina sa dreaptă, un sat anume Urgicenii… Iar hotarul acelui sat, al Urgicenilor, să fie începând de la capătul câmpului de la drum, de acolo pe marginea dumbrăvii, în sus la drumul vechi, de acolo pe drumul vechi, până la troian, la marginea dumbrăvii de la Broşteni, de acolo tot pe marginea dumbrăvii până la hotarul Arămeştilor, de acolo, peste pădure şi peste pârâu, la râpă, de acolo, pe sub deal, la jidovină, de acolo, mai sus de mănăstire, prin făget, la Pârâul Rău, şi, peste Pârâul Rău, înapoi la

capătul câmpului, unde iese drumul din pădure. Acesta este tot hotarul”.

1502, aprilie 17: Întărit de Ştefan (cel Mare) voievod fraţilor Tăbuci Mititelul şi Frece, care „au adus dresuri ce au de la moşul (bunicul) domniei mele Ştefan voievod, pe satul **Disculţii** (pe Trotuş, inclus în Borzeşti[161], Bacău), ce este în ţinutul Trotuşului, pe jumătate din **Găureana** pe pârâul Turbata, pe satul **Ciorşeceşti** ce se cheamă acum **Arămeşti**, unde a fost Avram jude, ce este în ţinutul Neamţului, pe satul **Hărmăneştii** (Hrăneşti pe Siret, aprpape de Roman[162], Bacău), **Rusciorii** pe Siret, dinspre amiază-noapte, peste Cobâla, în ţinutul Romanului, unde a fost Stan jude, dinspre amiază peste Cobâla, valea pe Siret, satul **Dumbrăviţa** (pe Siret, la Cobâle[163], Bacău), unde a fost Giurge jude, satul **Petreştii** (pe Siret, lângă Adjud[164], Bacău) pe pârâul Diineţului, unde a fost Gavrilă diacu jude, din capul pârâului Diineţului, valea pe amndouă părţile ape Diineţului, până la pârâul Zmeului, ce este în ţinutul Ajudii”[165].

1609, aprilie 14: Todiriţă Zosin din **Muşeteşti** cumpără, cu 78 taleri curaţi, de la Vasile şi Dediul din satul **Păstrăveani**, fraţii lor Sava şi Agahie, verii lor Ştefan şi Toader, fiul Anisiei, Pătraşco, Odochia, Obratina şi Maria, fata Nastasiei din satul Păstrăveani „moşia

---

[161] Gonţa, Alexandru I., *Indicele numelor de locuri*, Bucureşti 1990, p. 82
[162] Gonţa, Alexandru I., *Indicele numelor de locuri*, Bucureşti 1990, p. 118
[163] Gonţa, Alexandru I., *Indicele numelor de locuri*, Bucureşti 1990, p. 93
[164] Gonţa, Alexandru I., *Indicele numelor de locuri*, Bucureşti 1990, p. 189
[165] Codrescu, Theodor, *Uricarul,* vol. XIV, Iassi 1889, pp. 105-107

ce au avut în satul **Arămeşti** şi în satul **Hălăseni**… în casa preotului Pricopie din satul **Săceşti**, dinaintea lui Simion, Samoil, Eremia vatag, Ignat Hulpe din **Săceşti**, Gligoraşco hotnog din **Muşeteşti**, Toader vistiernicul şi Vasile medelnicer"[166].

1622, martie 6: Tudosca şi Pătraşco, feciorii Nastasiei, vând „moşia noastră dreaptă din **Arămeşti** şi din **Hălăseni**, din a treia parte din tot locul, a treia parte, lui Toderiţă din **Muşeteşti** şi ne-a dat pe acea moşie 9 galbeni… dinaintea lui Ionaşco fost hotnog şi Moglan din **Muşeteşti**, Sămion şi Santan ot **Săuceşti**. / Aşijderi, a mai cumpărat Toderiţă o parte de ocină din **Avrămeşti** şi din **Hălăseni** de la Miron şi Nichita, feciorii Dochiei, sora lui Sămion ot Hălăseni, drept 19 taleri"[167].

1623, noiembrie 24: Întărit de Radul voievod, după împărţirea moşiilor, între urmaşii lui Seachil, când s-a convenit şi „s-a venit în partea slugii noastre Dumitraşco Seachil şi a cneaghinei lui Nastasia satul **Seliştea Rusii** (Selişte, Neamţ) şi satul **Bârjovenii** (comuna Secuieni, Neamţ) şi **Feleştii** (inclus în Brănişteri, Neamţ); iar în partea lui Tofan Seachil şi a surorii lui Todosia s-a venit satul **Gocimani** (Goşmani, Neamţ) şi satul **Arămeştii** (comuna Bahna, Neamţ) şi **Seliştea Rumânii** (Seliştea, Neamţ)".

1634, februarie 15: Zapisul Sorei, fiica lui Ion Chiţu din **Popeşti** (lângă Izvoare, comuna Bahna, Neamţ), nepoata lui Maftei Hociungu, prin care mărturiseşte că a vândut „partea mea toată din sat, şi din câmp, şi

---

166 Ghibănescu, Gh., *Surete şi izvoade / Documente slavo-române,* vol. XX, Iaşi 1928, pp. 175, 178

167 Ghibănescu, Gh., *Surete şi izvoade / Documente slavo-române între 1428-1757*, vol. XXIV, Iaşi 1930, pp. 111, 112

din ţarină, drept 6 taleri buni (lui Toader Boldescul – n. n.), dinaintea lui Mihăilă din **Bereşti** (comuna Bereşti-Bistriţa, Bacău), Tomei din **Galbeni** (comuna Filipeşti, Bacău), Budei din **Arămeşti** (comuna Bahna, Neamţ), Ciomârtan din **Căţeleşti** (azi Siretul, comuna Săuceşti, Bacău), Platon din Popeşti şi dinaintea a mulţi oameni buni".

1634, septembrie 3: Zapisul de mărturie al marilor boieri, privind împărţirea moşiilor între neamurile Seachil. „Şi s-a venit partea lui Toader Seachil jumătate din **Goşmani** (comuna Români, Neamţ) şi din cealaltă jumătate de sat, a patra parte şi jumătate de sat din **Arămeşti** (comuna Bahna, Neamţ). Şi ceste părţi de sat fost-au date şi tatăl lui Neculai Seachil frăţâne-său Tofan. / Aşijderea, Neculai Seachil şi cu văru-său Constantin au mai dat partea din **Ţuţcani** (comuna Bahna, Neamţ), câtă se va alege, cu tot venitul. / Aşijderea, în partea lui Neculai Seachil s-au venit trei părţi din sat de **Bârjoveni** (contopit cu Siliştea, comuna Români, Neamţ), iar a patra parte de sat este a răzeşilor, şi jumătate de sat din **Feleşti** (înglobat în Brănişteni, comuna Trifeşti, Neamţ). / Iar siliştea **Ruşii** (comuna Moldoveni, Neamţ) s-a venit, de pe partea moaşă-sa Stancăi, ce s-a dat cu partea ei mamei lui Neculai Seachil. / Iar partea lui Constantin Buhuş s-a venit satul **Siliştea Rumânii** (azi Siliştea, comuna Români, Neamţ)… Iar cine va porni pâră, să aibă a da porţii 50 de boi".

1636, iulie 6: Întărite de Vasile Lupu voievod, după un schimb de moşii între Gavril din **Găneşti** (nume schimbat în Uricari, comuna Voineşti, Vaslui), nepotul lui Stiian aprod, care a dat „toată partea bunicului său Stiian din satul Găneşti pe Tutova, cu partea unchiului

său Maftei… lui Focea uricar şi cneaghinei lui Mariica, nepoţii lui Drăgăilă şi ai Dumitrei”, primind la schimb „toată partea lor din satul **Arămeşti** (comuna Bahna, Neamţ), din ţinutul Neamţului, jumătate din partea bunicii lor Dumitra Drăgăileasă”.

1637, martie 28: Zbeară, feciorul Petrei, nepotul lui Larion din **Urdzici** (Urzici, înglobat în Bahna, comuna Bahna, Neamţ), vinde un loc de casă în Urdzici, moştenit drept „partea lui Larion”, lui Simion Trincul, drept 13 lei. Martori: Ionaşco Macotă, Ştefan a lui Dumitru şi Toader Lungul din Urdzici, Ştefan Zbânco din **Arămeşti** (comuna Bahna, Neamţ), Vicol vistiernicul şi Gavril, feciorul lui Vicol din **Hociungi** (comuna Moldoveni, Neamţ), Bălan, popa Vasile, Iuraşco, Iosip ce bătrân şi Arsenie din **Porceşti** (azi Moldoveni, comuna Moldoveni, Neamţ) „şi alţi mulţi oameni buni”.

1675, decembrie 21: Porunca dată de Dumitraşcu Cantacuzino voievod lui Dumitru din **Arămeşti**, după ce „s-au jeluit Dumitraşco Boldescul şi Vasile aprodul pe Sava Drelea, zicând că au moşiile într-un loc şi au împărţit părinţii lor şi ei moşia, de au arat şi au cosit, iar acum Sava le-a cosit o bucată de loc şi a luat fânaţul altor răzeşi, şi o face că este livadă… / tu să socoteşti cu oameni buni, precum vor şti, şi cum vor fi ţinut să ţină şi acum, iar de va avea niscaiva drese, să le dai zi, să vină la domnia mea, să-şi întrebe, şi să le faci şi o mărturie”[168].

1762, iunie 24: Zapisul preotului Vasile, cu soţia lui Balaşa, şi cu cumnata Şofana, fetele lui Mihalache Bărzul, vând lui Gavril Burchi şi Ursului Burchi, pentru 80 lei, „ce s-ar alege din satul **Arămeşti**, de la apa

---

[168] Ghibănescu, Gh., *Surete şi izvoade / Documente slavo-române*, vol. V, Iaşi 1908, pp. 88

Bistriţei ot ţinutul Neamţului, parte din satul **Cărtişe** ot ţinutul Romanului, partea din satul **Sohodol**, ot ţinutul Bacăului, partea din **Oniscanii** şi din **Sârbii** ot ţinutul Neamţului, şi parte din **Silăvestrii** ot ţinutul Romanului"[169].

1774, iunie: Satele **Bahna, Arămeşti** şi **Urzâcii ot Şchiau**, ocolul Siretului, după recensământul lui Rumeanţev[170], aveau **toată suma caselor 42**. Scădere rufeturi 15: 9 popi, 4 ruptaşi, 1 văduvă, 1 casă pustie. Rămân birnici 27. / **Birnici:** Ion Holteiul / Ion Biber / Pavăl Melinte / Lupul Galiţ / Ştefan Bută / Andrei Bută / Iftimie Bută / Timofti Bută / Andrei a Frăsinii / Apostol Bută / Mihălache Andrieş / Ion Ciumaş / Gheorghe Costandoş / Lupul zet (ginere) lui Căprioară / Vasile Costandoş / Sava zet (ginere) lui Neguroi / Ioniţă, crâşmar / Lupul Săcure / Andrei Tiliman / Gheorghe Galeroi / Irimia Arămescu / Grigoraş Tătaru / Gavril Negură / Toader, strugar / Ion sin (fiu) lui Toader / Ştefan fiul lui / Toader Floreş. // **Rufeturi:** Popa Grigore / Popa Ion / Diaconul Iordache / Diaconul Ion / Diaconul Ifrim / Diaconul Ion / Diaconul Buzdugan / Diaconul Gheorghe / Diaconul Sancu / Neculai Schifirniţă, ruptaş / Ion Schifirniţă, ruptaş / Toader Schifirniţă, ruptaş / Ioniţă Goga, ruptaş / Palaghia, văduvă. // **1 casă pustie**.

1778, decembrie 20: Scrisoarea de învoială a lui Grigoraş Luncanul, dată vărului său Ursul Burchi, şi nepotului Oprişan Burchi sin (fiu) lui Gavril Burchi, „precum să se ştie că am cumpărat eu partea de moşie de la vărul meu Andrei Negrul, ce a avut-o de pe maică-sa

---

169 Codrescu, Theodor, *Uricarul*, vol. XIV, Iassi 1889, p. 43

170 ACAD. ŞT. RSS MOLD., *Moldova în epoca feudalismului*, VII, II, Chişinău 1975, pp. 65, 66

Aniţa, fata Nastasiei, nepoata lui Grigore Bărzul, din satul **Arămeşti**, ţinutul Neamţului, pe apa Bistriţei; / aşijderi, am mai cumpărat partea vărului meu Andrei Negrul din satul **Sohodol**, ţinutul Bacăului; şi plata am dat un cal, drept 20 lei, pe partea de moşie Arămeşti; iar pe Sohodol am dat 4 lei pol (jumătate), ce a fost zălogită de vărul Andrei Negrul la vatavul Andrei Bibire din **Călugăra**”[171].

1898: „**Arămeşti-Boereşti**, sat în judeţul Roman, plasa Siretul de jos, comuna Bahna, aşezat pe şes, spre nord-est de satul Bahna, şi la o depărtare de 2 km de el. Are 53 capi de familie, 51 contribuabili, 165 locuitori, din care 5 ştiu carte; 43 case. Populaţiunea este numai română. Sunt 228 capete vite mari. Are o biserică de lemn. Se mai numeşte şi Liliac. / **Arămeşti-Răzăşi**, sat în plasa Siretul de jos, judeţul Roman, comuna Bahna, situat pe şes și spre est de satul Bahna, la o depărtare de 500 m de el. Are 30 capi de familie, 28 contribuabili, 107 locuitori, din care 14 ştiu carte; 24 case. Populaţiunea este română. Sunt 193 capete vite mari. Are o biserică de vălătuci. Este legat cu orașul Roman prin şosea”[172].

---

[171] Codrescu, Theodor, *Uricarul*, vol. XIV, Iassi 1889, pp. 41, 42
[172] Lahovari, George Ioan, *Marele Dicţionar Geografic al României*, volumul I, Bucureşti 1898, p. 101

ARBORE

(lângă Rădăuţi, Bucovina).

1497, octombrie 19: Istoria satului Arbore este legată, pentru totdeauna, de numele nefericitului Portar de Suceava, Luca Arbure. Cariera militară şi dregătorească a fiului fostului mărunt diac domnesc Ivan Arbure pare să fi început „în 19 zile ale lui octomvrie, joi, leat 7005 (1497), când s-au întors craiul (polonez Albert) de la Suceava şi s-au apucat de cale. Ci nu s-au întors pre calea pre unde venise, ci pre altă cale, pre unde era ţara întreagă, spre Codrul Cozminului… Ştefan vodă… au trimis înainte ca să apuce calea la Codrul Cozminului, să săciuiască pădurea, să o înţineze, ca să o poată porni asupra oştii, daca vor intra în pădure. Iară el cu toată oastea au intrat după dânşii şi cu două mii de turci. Şi a patra zi i-au ajuns în pădure, joi, octomvrie în 26 de zile, luând ajutor pre Dumnezeu şi cu ruga Precistei şi a sfântului marelui mucenic Dimitrie şi lovindu-i de toate părţile şi doborând copacii cei înţinaţi asupra lor, multă oaste leşească au pierit, unii de oşteni, alţii de ţărani, că le cuprinsese ca cu o mreajă calea, alţii de copacii cei înţinaţi”[173]. Cel care s-ar fi ocupat de „săciuirea” pădurii pare să fi fost Luca Arbure, care ar fi beneficiat de mari danii din partea Voievodului, pentru că, „după aceea, au dat cuvânt Ştefan vodă a toată oastea să se strângă la Hârlău, în ziua lui sfeti Nicolae. Şi aşa s-au adunat cu

[173] Ureche, Grigore, op. cit.

toţii la Hârlău, într-aceia zi, şi acolo Ştefan vodă au făcut ospăţ mare tuturor boierilor şi tuturor vitejilor săi şi cu daruri scumpe i-au dăruit pre ei. Şi deci i-au slobozit cine şi pre la casa sa, dându-le cuvânt ca toţi să dea laudă lui Dumnezeu, pentru ce că toate puterile sunt de la Dumnezeu”[174]. / Aflat în plină glorie, iubit de Ştefan cel Mare ca un fiu, dar şi de Bogdan-Vlad, cu care se asemăna în multe privinţe, inclusiv în cea a vârstei, Luca Arbure, proaspăt căsătorit cu cneaghina Iuliana, cumpără, de la „neamul lui cel mai apropiat”, pe linie maternă, „sluga noastră Sima şi sora lui, Nastasia, copiii Stanei, nepoţii lui Cârstea Horaeţ… un sat, anume Solca, jumătatea de jos, şi a cincea parte din jumătatea de sus din acelaşi sat… pentru trei sute cincizeci de zloţi tătăreşti”, iar de la „Ivul şi sora lui, Nastea, copiii lui Mihul, şi verii lor, Fădor, fiul Malei, şi Dragotă şi sora lui, Stana, copiii lui Ivul, toţi nepoţii lui Şandru Gherman… patru părţi din jumătatea de sus a aceluiaşi sat, anume Solca… pentru trei sute şi treizeci de zloţi tătăreşti”[175], urmând să construiască, pe moşia Solca Mică, curţi şi o biserică de piatră, în jurul cărora se va închega un sat nou, numit, după ctitor, Arbure sau Arbore.

1517: După moartea lui Ştefan cel Mare şi Sfânt, când pe tronul Moldovei a urcat tovarăşul tinereţilor lui Luca Arbure, Bogdan, care urma „întru totul pilda domnului, tatăl său, e sfios ca o fată şi e bărbat viteaz,

---

[174] Ibidem

[175] AŞSP, *Documenta Romaniae Hostorica,* A. Moldova, vol. III, pp. 477-480

prieten al virtuţilor şi al oamenilor virtuoşi"[176], Portarul Sucevei s-a înţeles bine cu noul domn, dar, în cele din urmă, „Bogdan vodă cel Grozav, ficiorul lui Ştefan vodă cel Bun, s-au pristăvit în anii 7025 (1517), aprilie în zile 18, în ceasul cel dintâi al nopţii, în târg, în Huşi, nu cu puţină laudă pentru lucrurile cele vitejeşti ce făcea, că nu în beţii, nici în ospeţe petrecea, ci ca un strejar în toate părţile priveghea, ca să nu să ştirbească ţara ce-i rămăsese de la tată-său. Şi domnind 12 ani şi 9 luni şi 3 săptămâni, multe lucruri bune au făcut. Şi deci, cu mare cinste l-au îngropat în mănăstire, în Putna"[177].

1523: Şi cu fiul lui Bogdan, Ştefăniţă, ajuns în scaunul domnesc la vârsta de doar 9 anişori, Luca Arbure, care, într-un anume fel, îşi asumase un rol patern, s-a înţeles bine, vreme de vreo cinci ani, purtând, alături de Petrea Carabăţ, o parte dintre primele războaie ale tână-rului domnitor, dar, începând cu ziua de 23 aprilie 1523, când Cozma Şarpe, postelnicul, fuge în Polonia, bănu-ielile lui Ştefăniţă, cum că bătrânul Arbure ar unelti să-l înlăture de la domnie, se transformă în certitudini pentru nepotul lui Ştefan cel Mare, şi, drept consecinţă, câteva zile mai târziu, „în cetatea Hârlăului, Ştefan vodă au tăiat pre Arbure hatmanul, pe care zic să-l fie aflat în viclenie, iară lucrul adevărat nu să ştie. Numai atâta putem cunoaşte că norocul fie unde are zavistie, ales un om ca acela, ce au crescut Ştefan vodă pre palmele lui, având atâta credinţă şi în tinereţile lui Ştefan vodă toată ţara otcârmuia, unde mulţi vrăjmaşi i s-au aflat, cu multe cuvinte rele l-au îmbucat în urechile domnu-său. Ci

---

[176] Muriano, Matteo, *Călători străini despre ţările române,* vol. I, pg. 149

[177] Ureche, Grigore, op. cit.

pururea tinerii să pleacă şi cred cuvintele cele rele. Şi acea plată au luat de la dânsul, în loc de dulceaţă, amar, pentru nevoinţa lui cea mare, că nici judecat, nici dovedit, au pierit. De care lucru mulţi înspăimântaţi din lăcuitorii ţării au început a gândi cum vor lua şi ei plată ca şi Arbure, că nu multă vreme după aceia, într-acelaşi an, au tăiat şi pe ficiorii lui Arbure, pre Toader şi pre Nichita… / Văzând boierii şi lăcuitorii ţării Moldovei moartea lui Arbure hatmanul, mai apoi şi a ficiorilor lui, ştiind ce bine au avut Ştefan vodă de la dânşii şi mai apoi cu ce plată le-au plătit, cu toţii s-au întristat de vrăjmăşia lui Ştefan vodă, socotind că şi ei vor lua acea plată, care au luat şi Arbure, cu toţii s-au rădicat asupra lui, septemvrie şapte zile. Ci nimica nu au folosit, că celui fricos şi înspăimat, ştiindu-şi moartea de-a pururea înaintea ochilor, nici un loc de odihnă nu-i, nici inima de război. Şi văzând că lui Ştefan vodă i-au venit ţara întru ajutor, s-au risipit printr-alte ţări, lăsându-şi ocinile şi moşiile. Iară pre Costea pârcălabul şi pre Ivanco logofătul şi pre Sima vistiernicul şi pre alţii pre mulţi i-au prins vii şi le-au tăiat capetele în târg, în Roman”[178]. / În ciuda faptului că urmaşii, pe linie bărbătească, ai lui Luca Arbure sfârşesc sub securea călăului, fetele lui şi ale cneaghinei Iuliana, Sofiiţa, Nastasia, Stanca, Odochia, Maria călugăriţa, Tudosia, Ana Plăcsoaie şi Cheldoaei, scapă cu viaţă, iar moşiile părinteşti le moştenesc, prin urice de folosinţă, încă din vremea lui Petru Rareş, ginerii lui Luca, precum Gavril Trotuşan, mare vistier şi vameş, comisul Plaxia (Praxia, adică Plăieşul), Grigore Udre sau Toader Turcea, păstrându-şi capetele, slujbele domneşti şi averile. Desigur că Ştefăniţă confiscase o parte din moşiile Arbu-

[178] Ureche, Grigore, op. cit.

reştilor, aşa cum se întâmpla, de regulă, în cazul „hainirii”, adică al trădării de ţară şi de domn, dar vinovăţia lui Luca, pusă la îndoială şi în acele vremi, şi mai târziu, nu s-a putut solda cu confiscarea brutală şi irevocabilă a moşiilor, toate revenind, datorită Anei, jupâneasa comisului Praxia, în folosinţa familiei, Ana fiind cea care, în aprilie 1523, ceruse lui Ştefăniţă Vodă rămăşiţele pământeşti ale părintelui ei, pe care, obţinându-le, le-a şi înhumat creştineşte, în ctitoria lui de la Solca Mică, biserica Arbure. / Cum nu a avut copii, fiind „rudă stearpă”, Ana a cedat o parte din moşii surorilor şi nepoţilor ei, în vremea Movileştilor, iar altele au fost înstrăinate ulterior.

1589: În 20 martie 1589, uricul, scris în slavonă (sârbesc), al lui Ieremia Movilă, face un scurt istoric al satului şi al moşiei („satul Solca la pârâul Solca, cu mori în Solca, şi cu biserică de piatră şi cu case de piatră, şi cu pomete şi cu slatine, şi cu izvoare cu peşti, cu tot venitul”), pe care moştenitorii lui Luca Arbure, „credincioasa Părasca, fiica Odochiei, nepoata lui Luca Arbure, portar de Suceava, şi nepoata Sohiicăi, şi Nastasiei şi Stancăi, şi Maricăi şi a Anei, fiicele panului Luca Arbure, portar de Suceava, jupâneasa panului Grigore Udre, şi fiica ei, Nastasia, nepoata Odochiei, strănepoata panului Luca Arbure, portar de Suceava, jupâneasa lui Toader Turcea, mare vătaf de Suceava”, le schimbă pe Stănileşti-Hotin şi pe „500 ughi roşii înaintea întregului sfat”, satul lui Luca Arbure devenind proprietatea mitropolitului Gheorghe Movilă şi, ulterior, prin danie, proprietatea mănăstirii Suceviţa. / În uric se spune că moşia se moşteneşte „din ale lor drepte privilegii din uricul de cumpărătură, pe care l-a avut moşul lor, panul Luca Arbure, de la Ştefan cel Bătrân voievod, şi din uricul de întărire, pe care l-a avut

de la Bogdan şi de la alt Ştefan voievod, şi din ispisocul de împărţeală ce l-au avut cu rudele lor, când s-au împărţit de Petru voievod, care acel sat anume Solca rămase în partea mai sus-scrisei mătuşii lor Ana, fiica panului Luca Arbure; dar, neavând copii din trupul ei, această mătuşă a lor mai sus-scrisă, Ana, s-a lăsat de acel sat şi l-a dat nepoatei sale, mai sus-zisei Parasca, fiica Odochiei, care a fost fiica panului Luca Arbure, jupâneasa panului Udre, ca să aibă a o pomeni şi ca să-i fie ei acel sat, scris mai sus, Solca, ocină şi moşie deosebită despre alte rude ale ei”[179].

1614: Din 3 octombrie 1614, satul aparţine mănăstirii Solca, din voinţa ctitorului, sângerosul Ştefan Tomşa al II-lea, care începuse şi construise mănăstirea Solca până în 13 martie 1615, când a sfinţit-o, înzestrându-o cu sate şi moşii încă din 3 octombrie 1614, după ce au „pierit în hiclenie” Vasile Stroici şi „alţi pribegi” care „s-au sculat… asupra domniei mele”. Ba chiar şi satul Solca, pe vatra căruia îşi va construi mănăstirea, şi l-a însuşit motivând „cum că Arbure au fost hain, au ucis pre stăpânul său şi pentru aceia satul Solca au umblat din mână în mână”[180].

1775: În 1775, satele Solca şi Arbore, din Ocolul Vicovelor, aveau 4 popi şi 68 ţărani de ţărani, conform evidenţelor generalului Spleny.

1776: În 1776, satul Arbore avea 72 de gospodării, iar în 1784, 225, fiind, pentru acele vremuri, un sat

---

[179] Balan, Teodor, *Documente bucovinene*, vol. I / 1507-1653, Cernăuţi 1933, pp. 120-126

[180] Mazerean, Vartolomei, op. cit., pg. 23

mare şi important. În 1785, se aşezaseră în sat 9 familii de colonişti germani[181].

1785: Între anii 1758-1776, se aşează pe proprietatea mănăstirii Solca, numită Arbore, preotul Mihai ALEXOVICI din Abrud, Ioan CÂNEPĂ, plugar din Coplean, Gavril LUPU, plugar din Borla, Ion MIHULEAC, plugar din Budeşti, Ion TRUNCHINEC, plugar din Sălecia, şi Dumitru POP din Chintelnic.

1787: În 1787, vin 8 familii germane, cu 24 de adulţi şi 10 minori, formând, împreună cu familiile stabilite în sat, o colonie de etnici germani, veniţi din Renania, Bavaria şi Baden-Württemberg, numită Deutsch-Arbora şi compusă din 40 de familii, cuprinzând 141 de adulţi şi 44 de minori. La fel ca fiecare comunitate germană din Bucovina, coloniştii au primit gratuit seminţe, inclusiv mazăre, şi unelte agricole[182].

În **1788**, naturalistul breton Baltazar Hacquet întâlneşte, prin Bucovina, „mulţi din bejenarii Moldovei de Jos şi ai Basarabiei, care scăpaseră de apăsarea turcilor şi a tătarilor" („aceşti bieţi oameni, care îşi aveau vitele cu ei şi trăiau mai mult pe seama acestora, rătăceau acum, de patru luni, dintr-o pădure într-alta, pentru a nu fi văzuţi de turci), naturalistul merge la Gura Humorului, apoi revine la Arbore[183]. „Numărul coloniștilor germani a crescut foarte mult la Bucovina, de la domnia lui Joseph II, încoace; astăzi există opt sate formate în întregime din

---

181 Kaindl, Raimund Friedrich, *Das Ansiedlungsweden in der Bukowina*, Innsbruck, 1902, p. 258
182 Kaindl, Raimund Friedrich, *Das Ansiedlungsweden in der Bukowina*, Innsbruck, 1902, p. 429
183 Călători, X, II, p. 823

acești coloniști. Arbore și Satu-mare sunt cele mai importante”[184].

1819: Învăţământul în comuna Arbore s-a desfăşurat, cu 6 clase, din 1819, o şcoală germană cu 5 clase fiind deschisă în 1901[185].

1843: Biserica din Arbore, ctitorie a lui Luca Arbure, pârcălab de Suceava, construită după anul 1500, era slujită, în 1843, când populaţia comunei număra 2.563 creştini ortodocşi, de preotul Ioan BALMOŞ, postul de paroh fiind vacant. În 1876, când populaţia ortodoxă a comunei sporise la 4.052 persoane, paroh era Ştefan ISOPESCUL, iar preot cooperator, George POPESCU. Altarul bisericii era slujit, în 1907, de parohul Teodosie ILIUŢ, născut în 1840, preot din 1865, paroh din 1869, espozit din 1880, de preotul cooperator Vasile MIRONOVICI, născut în 1860, preot din 1888, şi de cantorul Isidor BEUCA, născut în 1854.

1850: În 1850, trăiau la Arbore, printre alţii, germanii: Adam WÜRTH – numărul casei: 150, Jakob SCHLOTTER – numărul casei: 151, Wilhelm NEU – numărul casei: 152, Lorenz NEHR – numărul casei: 153, Michael SCHLOTTER – numărul casei: 154, Peter BURGHART – numărul casei: 155, Jakob LEIB – numărul casei: 156, Georg WAGNER – numărul casei: 157[186].

1867: În 1867, Nicolae Ştir, din Arbore, a fost citat în faţa Comisiunii electorale Solca, să declare dacă a

---

[184] De Serres, Marcel, *Voyage dans l’Empire d’Autriche, pendant les années 1809 et 1810*, Livre VIII, Bukowine, Paris, 1814, pp. 227-233

[185] *Schematismus der Bucowinaer*, Czernowitz, 1843 p. 42, 1876 p. 48, 1907 p. 120

[186] Kaindl, pp. 534-535

fost îndemnat cu bani de neguţătorul Chaim Schieber, ca să-l voteze pe pretorul din Umor Victor Tustanowski[187].

1869: Din 1869, din administraţia raională Solca (judecătorie raională), făceau parte satele: Arbore cu Bodnăreni, Bălăceana, Botoşana, Clit cu Lichtenberg, Iaslovăţ, Cajvana, Comăneşti, Ludihumora, Pârteştii de Sus cu Soloneţul Nou sau Slovac, Cacica, Pârteştii de Jos, Poieni[188].

1890: În 1890, Arbore avea 4.896 locuitori, păstoriţi de parohii Teodosie Iliuţ şi Constantin Tarnavschi, de învăţătorul Matei Sahlean şi de cantorul Isidor Beuca-Costineanu. Primar al comunei era, de ani buni, Teodor Irimescu.

1891: O listă de subscripţie pentru zidirea bisericii orientale din Cacica, întocmită, în iunie 1891, de „Neculai al lui Zaharia BULIGA, agricultor din Arborea", menţionează, printre familiile satului, pe: Trifon PAHOMI, George BRAESCU, George a lui Teodor GRECU, Grigori CIBUC, Gavril MACSIM, Ioan TEPERCIUC, Toader IRIMESCU, Isidor BEUCA, Ferdinand COSMANEC, Toader al lui Nichita MACSIM, Ioan MACSIM, George IRIMESCU, George a TITIENI, Ilie IACOTA (JACOTĂ), Samoil GROSARIU, Precob LIAHU, Ştefan HODINESCU, Ioan CUPSEHANU, Pavel LUPU, Toader BULIGA a CIOGOLI, Simion TEPERCIUC, Ioan al ILIESI, Mihalachi CÂMPANU, Ciori MITRIUC, Axenti TEPERCIUC, Constantin MACSIM, Georgi a ILIESI, Ştefan SCRIPCARIU, Niculai PAHOMI, Pavel SOBOLESCHI, Petrea NISTOR, Vasile

[187] *Albina,* Anul II, Nr. 16/123, miercuri 8/20 februarie 1867
[188] *Politische und gerichtliche / Organisation / der / im Reichsrathe vertretenen Länder von Öesterreich,* Wien 1869. pp. 158-161

LUPU, Vasile PAHOMI, Vasile TEPERCIUC, Ignatie BULIGA şi Vasile MACSIM[189]. O altă colectă, pentru Internatul de studenţi din Cernăuţi, făcută, în mai 1896, de „dl paroh Teodosiu ILIUŢ din Arbora”, menţionează următoarele nume de localnici: primar Toader IRIMESCU, Trifan PAHOMI, Vasile PAHOMI, Miron PAHOMI, Vasile T. PAHOMI, Ştefan PAHOMI, George BRĂESCU, Nicolai PAHOMI, evreul Chaim ZWECKER şi Mihai a lui George a lui Toader IRIMESCU[190].

1891: „Conservatorul Romstorfer a făcut un raport detaliat asupra fostei biserici mănăstirești din Revna, în Bucovina. De asemenea, a dat un raport despre fosta biserică mănăstirească din Solca și despre cea pe care a studiat-o în Arbore și s-a decis să atragă atenția Ministerului cezaro-crăiesc de culte și instruire asupra acestor monumente. Ulterior, el a făcut şi alte comunicări cu privire la restaurarea bisericii din Solca, distrusă de trăsnet, ulterior. Același conservator a raportat și despre lucrările de restaurare necesare în biserica mănăstirii de la Humor și a fost numit profesorul Luntz să se ocupe de restaurarea menționată în decizia Ministerului cezaro-crăiesc al Cultelor și Instruirii. Mai mult, el a subliniat că, de-a lungul vremii, clădirilor bisericii din Bucovina nu li s-a acordat deloc îngrijirea necesară. Comisia Centrală a recunoscut importanța deosebită a acestui raport, dar și-a menținut punctul de vedere, afirmând că, din păcate, nu primește rapoarte despre puținele renovări din Bucovina,

[189] *Gazeta Bucovinei*, nr. 12, Duminecă 9/21 Iunie 1891, p. 4
[190] *Gazeta Bucovinei*, Nr. 48/1896, p. 3

care au loc, deoarece nu se încearcă aproape nimic, în atâtea locuri, pentru a elimina răul structural existent“[191].

1892: În 1892, biserica lui Luca Arbure a fost studiată de conservatorul Carl A. Romstorfer, care a scris studiul „Die griechisch-orientalischen Pfarrkirchen in Solka und a Arbora”, cu o planşă, pe care l-a publicat în mai multe gazete din Bucovina şi din Viena[192].

1895: „Prin anul 1895, săpându-se un mormânt în cimitirul din comuna Arborea, în Bucovina, la o adâncime de doi metri s-a dat peste o lespede (acoperământ) de piatră, sub care s-a observat că ar fi o criptă familiară, un canal sau alte asemenea. Se ştie că în Arborea zac osemintele căpitanului Arbore, care-şi avea acolo moşia sa şi care a zidit biserica din acea comună, o biserică vestită pentru arta sa arhitectonică. În interesul arheologiei ar fi foarte de dorit ca conţinutul acelei cripte să fie cercetat de bărbaţi specialişti. Între comuna Solca şi Arborea se află o cruce, despre care poporul pretinde că ea ar fi aşezată acolo de mitropolitul Atanasie Crimca, care a urzit mănăstirea Dragomirna şi care, şi de altmintrelea, are un rol însemnat în istoria Moldovei. Se mai vorbeşte prin popor, că pe acel loc să fi fost mitropolitul Crimca lovit de buzduganul lui Vasilie Vodă cel Cumplit. Ar merita ca specialiştii să adune aceste tradiţiuni din acele părţi, care pot fi de mare valoare. Profesorul Fleischer, de origine

---

[191] Romstorfer, Carl A., *Aus „Mittheilungen der k. k. Central-Commission*, în Maximovici, E.; Mikulicz, A.; Polek, Dr. J; Romstorfer, C. A.; *Jahrbuch des Bucowiner Landes-Museum / 1893*, Czernowitz 1893, pp. 45-71

[192]*Mittheilungen der k. k. Central-Commission* , Wien 1892, pp. 44-47

din Suceava, actualmente în serviciul gimnaziului românesc din Pomârla”[193].

1896: Cabinetul de lectură „Lumina” din Arbore se va înfiinţa în 1896, în casa cantorului Isidor Beuca-Costineanu, cu 88 membri, 48 de cărţi, un abonament la gazetă şi un capital de 26 florini şi 62 creiţari. Preşedintele acestei prime biblioteci săteşti era preotul Teodosie Iliuţ, secondat de vicepreşedintele Vasile Mironovici şi de secretarul Nicolae Buliga.

1898: „O icoană fidelă proiectul de drumuri pentru seria Solca: numai puţine drumuri mai vechi, care însă sunt rău făcute şi care duc mai că exclusiv spre comuna Arbore… Drumurile mai vechi, care, în parte, sunt mai bine făcute, vor mijloci şi mai departe transportul lemnului spre Arbore şi spre regiunile din apropiere, sărmane, ca şi comuna aceasta, de lemne” [194].

1901: În 19 august 1901, dialectologul german Gustav Weigand a fost la „Arburea, o comunitate mare, frumoasă de români și germani, cu o biserică veche, în care se află interesante şi bine conservate picturi în frescă. Tatăl preotului m-a întâmpinat cu ospitalitatea caldă a acestei familii”, unde i-au cântat Casandra lui Ion Cotleţ (*Jos, la ţara muntenească*) şi Domnica Aruşte (17 ani)[195].

1902: Banca populară Raiffeisen s-a înfiinţat în 12 februarie 1902, sub direcţiunea lui Trifan Pahomi, cu

---

[193] *Biserica şi Şcoala*, Nr. 28, Anul XX, Arad 14/26 iulie 1896, p. 2

[194] Guzman, E., *Silvicultura şi industria silvică, de E. Guzman*, tratată în limba română de J. cav. de Cuparenco, în *Geschichte der österreichischen Land- und Forstwirtschaft und ihrer 1848-1898 / Supplementband*, Wien 1901, pp. 81-231

[195] Weigand, Gustav, Prof. Dr., *Die Dialekte der Bukowina und Bessarabiens*, Leipzig 1904, pp. 7-17

Nicolai Buliga preşedinte şi cu Isidor Beuca-Costineanu vicepreşedinte, membrii direcţiei de control fiind George a lui Ion Hrincescu şi vistiernicul însoţirii, Vasile Mironovici.

1904: În primăvara anului 1904, când Nicolae Iorga trece prin „Arburea", în ceas târziu, de noapte întunecoasă, „aici sunt lumini în multe case, dar nu lumini de lampă atârnată, ci lumini de policandre cu cinci ramuri. Spre acele case luminate se urcă cete de oameni negri în caftane, cu brâie lungi şi cizme, cu feţe prelungi albe supt căciuli de blană de vulpe. Ei stau în loc şi se uită foarte caraghios la trăsura care trece. Iar jos, în vale, e o căsuţă care străluceşte toată şi din care, unul câte unul, se strecoară cei cu căciuli blănite cu vulpe. E havra: Evreii au intrat în sărbători în satul lui Arbure Hatmanul, care atârnă de ei"[196].

1907: „Prin rostul economului Buliga din Arbore şi a lui Filaret Doboş din Cernăuţ, fostul prezident al societăţii „Dacia", care acuma a devenit cu întreaga sa societate agent politic plătit a lui Aurel Onciul, au încercat domnii democraţi proclamarea lui Aurel Onciul de candidat… Sub scutul jandarmeriei, toţi democraţii au fost necesitaţi să părăsească sala din Solca şi au fost conduşi de aceasta până la hotarele comunei Arborea. Mai ales în contra unor învăţători era îndreptată furia poporului, care le striga că locul lor e să instruiască copiii încredinţaţi conducerii lor, dar nu în localuri unde se face politică"[197].

---

[196] Iorga, Nicolae, *Neamul românesc în Bucovina*, Rpădăuţi, 1999, pag. 45

[197] *Apărarea Naţională*, Nr. 20, Anul II, Cernăuţi, duminică 17 martie stil nou 1907, p. 2

1907: În acelaşi an 1907, liniştea românilor din Arbore e tulburată de zavistia politică dintre „Iliarie Isopescul, teolog absolvent de 25 de ani, dar până astăzi încă fără examen”, care „e încătrănit contra dlui O. Manescu, conducătorul comunii noastre, încă de pe timpul alegerilor, din cauza că dl Manescu ne povăţuise şi ne arătase că nu democraţii, acei ce scriu înjurături la „Voinţa poporului”, ne sunt prieteni, ci numai acei care s-au apucat să înjghebe comitetele naţionale de prin cele districte şi comitetul central naţional”, primarul fiind acuzat de către tânărul teolog că „ar fi comis fapte samovolnice, fapte contra legilor”, chestie care nu s-a adeverit în justiţie, aşa că „Manescul, la rândul său, a fost silit să dea în judecată pe dl Ilarie Isopescu, pentru calomniere şi pentru vătămare de onoare, şi dlui Isopescu nu i-a mers deloc bine, căci judecata l-a aflat vinovat şi l-a condamnat la 14 zile arest sau la o amendă de 140 coroane. Afară de astea, dl Isopescu trebuie să plătească şi spesele judecăţii, în sumă de 30 coroane”[198].

1908: Adunând „cântece populare româneşti din Bucovina”, care aveau să vadă lumina tiparului sub semnătura nemeritată a lui Mattias Friedwagner[199], în 1940, Alexandru VOEVIDCA a cules folclor şi de la Eugenia MEDVIGHI (soţia învăţătorului superior Simion Medvighi, 38 ani în 1908) din Arbore.

1908: În 1908, conform Dicţionarului lui Grigorovitza, „**Arbora** (româneşte Arbore), comună rurală, districtul Gura-Humora, aşezată pe ambele părţi ale pârâului

---

198 *Apărarea Naţională*, Nr. 56 şi 57, Anul II, Cernăuţi, duminică 11 august stil nou 1907, p. 3

199 Friedwagner, Matthias, *Rumanische Volkslieder aus der Bukowina*, Konrad Triltsch Verlag Wurzburg, 1940

Solca, la confluenţa sa cu pârâul Clitului. Suprafaţa: 41.17 km p.; populaţia: 2.896 locuitori, dintre care trei părţi români, restul germani şi izraeliţi; religia gr. or. pentru majoritate, rom. cat., evanghelică şi mozaică pentru rest. Se compune din vatra satului, cu 4.731 locuitori, şi din cătunul Bodnăreni. Este legată cu comunele din vecinătate, Burla, Iazlovăţul şi Botuşna, prin drumuri districtuale; cu Solca, printr-un drum principal; iar cu Clitul, printr-unul comunal. Are un oficiu poştal, o şcoală populară românească cu 4 clase, înfiinţata la 1844, şi una particulară evanghelică, cu o clasă, înfiinţată mai târziu; o biserică parohială, cu hramul „Tăierea Capului Sf. Ioan Botezătorul”, zidită din piatră, la 1502, de Luca Arbore, pârcălabul Sucevei. Poporul crede că, sub zidul bisericii, care e gros de 2 metri, s-ar fi ascunzând subterane cu comori. Are o casă de economie românească şi alta germană, apoi un ferăstrău (gater – n. n.) şi mai multe mori. Localitatea purta, odată, numele de Solca de Jos, fiindcă ţinea de teritoriul comunei Solca, care teritoriu a fost cumpărat, la 1492, de pârcălabul Arbore. După moartea acestuia (decapitat fiind la 1523), s-a înfiinţat, pe acest teritoriu, satul Arbora, pomenit, pentru prima dată, la 1576. La 1598, satul a trecut în proprietatea Mitropolitului Sucevei, Gh. Moghilă, care l-a dăruit, în acelaşi an, mănăstirii Suceviţa. La ocuparea Bucovinei, s-au stabilit aci multe familii româneşti din Transilvania; iar la anul 1787, au fost aduşi şi colonişti germani. Populaţia se ocupă, în general, cu agricultura şi cu prăsila de vite; sărăcimea trece, peste vară, în România, la munca câmpului. Comuna posedă 2.950 hectare pământ arabil, 315 hectare fâneţe, 40 hectare grădini, 849 hectare izlaz,

437 hectare pădure. Se găsesc 340 cai, 2.317 vite cornute, 1.880 oi, 2.646 porci, 240 stupi de albine”[200].

1908: „Zidindu-se o biserică gr. or. în Arbore, a fost fiecare locuitor îndatorat să contribuie la zidirea bisericii cu oareşcare sumă de bani. Ar fi ajuns, dacă ar fi contribuit fiecare locuitor dintr-un sat aşa de mare ca Arborea, deocamdată numai suma de cel mult 40 coroane pentru clădirea casei lui Dumnezeu; dară unii gheşeftari din Arbore, ca fostul vornic Grecu şi alţii de tagma lui, care voiau să aibă şi ei vreun folos, nu s-au mulţămit cu atâta, ci au silit pe fiecare, chiar şi pe acela care are o mulţime de copii şi care numai cu vai îşi poate agonisi 25 cruceri pe zi, ca să-şi susţină femeia şi copiii, să plătească o sumă de tot mare, pe care aceştia nu sunt de loc în stare a o solvi. Mai ales acum, în timpul iernii, şi când domneşte criza aceasta de bani, n-are ţăranul de unde scoate paralele. Toţi însă au promis că vor plăti, însă în fiecare an câte o sumişoară, după putinţa lor. Neputând aşadar ţăranii să solvească îndată taxa impusă cu de-a sila, au chemat pe un secvestru districtual, anume Ostra-kiewicz, ca să împlinească, cum se zice, pe fiecine care nu va plăti. Auzind ţăranii de sosirea dlui secvestru, unii neavând ce începe, au încuiat casele şi au luat-o la sănă-toasa, alţii fiind mai viteji au încuiat uşa şi i-au ieşit dlui secvestru la poartă, înainte, ca să-i spună, că nu pot să dea nimică, având numai un suman şi un cojoc în casă, pe care, în timpul iernii, nu pot să îl dea. Cu sumanul merge bărbatul la lucru, ca să-şi câştige cei 25 cruceri, iară cu cojocul umblă băietul la şcoală ori îl întrebuinţează nevasta. Dl secvestru, cu o botă groasă în mână, se

[200] Grigorovitza, Em., *Dicţionarul geografic al Bucovinei*, Bucureşti 1908, pp. 2, 3

apropie răcnind ca un leu şi dă navală asupra ţăranului. În disperarea lui, ţăranul caută, cum ar face fiecine într-o astfel de stare, să oprească pe dl secvestru şi pe cei plăiaşi de a străbate mai departe. Dl secvestru se uită iute împrejur. Vede el mulţi oameni împrejur, căci se uitau vecinii ca la o panaramă, şi atunci dă poruncă celor 5 plăiaşi să strice uşa şi să intre. Dacă nu erau mulţi spectatori, atunci dl secvestru întorcea bota şi începea a trânti în vrăjmaşul său. În modul acesta a fost maltratată o femeie, care era singură acasă, fiind bărbatul dus la lucru. În modul acesta a purces dl secvestru, în mai multe locuri, luându-le şi straiele din casă şi lăsându-i astfel batjocoriţi. Atunci ţăranii, neştiind ce face, au pus băieţii pe câte trei înaintea sfintei icoane, zicând: „Rugaţi-vă, băieţi, voi, că pe voi vă va auzi mai degrabă Dumnezeu, să se dărâme zidurile bisericii, până mâine dimineaţă!". Alţii iarăşi au luat bâta şi traista în spate şi s-au dus la munte, să câştige banii pentru biserică. Astfel voiesc ei să zidească locaşul sfântului Dumnezeu! Suntem curioşi, ori judecătoria din Solca are ştire despre toate acestea?"[201].

1909: „Arborea, satul Hatmanului Arbore, cu o populaţiune de 5.657 locuitori, dintre care 4.581 români, 670 nemţi, 363 evrei 13 ruteni"[202].

1910: Conform hărţii etnografice, din 1910, în Arbore trăiau doar români şi germani, în proporţie de 9 la 1, dar harta lui Iancu Nistor nu exclude prezenţa evreilor în satul Portarului de Suceava, în cadrul micii colonii germane.

---

[201] *Apărarea Naţională,* Nr. 18, Anul III, Cernăuţi, duminică 8 martie stil nou 1908, p. 4

[202] *Viaţa Românească,* Anul IV, vol. 13, 6 iunie 1909, pp. 454-460

1914: „În luna mai 1914 au dat examene de capacitate”, printre alţi „învăţători şi învăţătoare”, în limba germană, „Buliga Vasile din Arbore-Cotul” şi „Velehorschi Cornel din Arbore-Bodnareni”[203].

1916: Colecta pentru cei amputaţi şi orfanii celor căzuţi în luptă îi are, printre eroii solidarităţii şi generozităţii, şi pe geniştii din Arbeiter Abtig I/41 **Irimescu I. Onofrei**, din Arbore, cu 2 coroane, **Ruşte Gavrilă**, din Arbore, cu 60 fileri, şi **Bodnariu Cosma**, din Arbore, cu 1 coroană[204].

1917: În 27 august 1917, spune un comunicat românesc, „în Bucovina, între Solca şi Arbore, 3 ofiţeri şi 50 de călăreţi ruşi au făcut o recunoaştere îndrăzneaţă, până pe culmea Cipornița, atacant la baionetă o parte a avanposturilor duşmane şi revenind cu zece prizonieri austrieci. După mai multe atacuri şi contraatacuri ale duşmanului, care a fost obligat să se retragă însângerate, trupele româneşti au intrat în posesia Piscului Coessila”[205]. În 21 septembrie 1917, ruşii, aflaţi între Solca şi Arbore, încearcă un atac împotriva Clitului, apărat de trupe ale arhiducelui Joseph, dar care nu reuşeşte[206]. Nici încercarea de a cuceri Arbora nu izbutise, pentru că, aşa cum spunea comunicatul german din 20 septembrie (Berlin), pentru că „focul nostru defensiv s-a transformat într-un atac dur asupra tranşeelor ruse, iar mitralierele au încercat să-i secere, pentru a contraataca”. Conform comunicatului vienez, din aceeaşi zi, „aproape de Arbora,

---

[203] *Gazeta Mazililor şi Răzeşilor Bucovineni*, Nr. 13 şi 14, anul III, Cernăuţi 29 mai 1914, p. 222

[204] *Românul*, Nr. 25, Anul VI, joi 17/4 februarie 1916, p. 5

[205] *Le XIXe siècle*, No. 17087, 30 august 1917, p. 3

[206] *La Guerre Mondiale*, No. 909, 22 septembrie 1917, p. 7270

în Bucovina, ruşii au încercat să atace, după o pregătire de artilerie; trupele noastre au dispersat trupele atacatoare, obligându-le să se retragă în tranşeele lor”[207]. În 2 noiembrie, conform unui comunicat românesc transmis din Iaşi, „în sectorul Arbora, artileria noastră a dispersat mai multe detaşamente de recunoaştere”[208], „trupele germane din Bucovina încercând să fraternizeze cu cele ruseşti”[209].

1919: În 1919, Comisia agrară de ocol Solca îi număra, printre componenţii ei, şi pe **Ion Tonigar, preot**, Arbore, iar ca reprezentant al ţăranilor, din acelaşi sat, pe agricultorul **Vasile Buliga**[210].

1919: În 1919, Eroii Necunoscuţi din Arbore sunt, încetul cu încetul, identificaţi de instanţele bucovinene. „**Ion a lui Florea Brăiescu**, din Arbore, a participat la război şi e dispărut din anul 1917, după cum afirmă martorii. Fiind deci decesul probabil, se îndrumează, la cererea soţiei sale, Magdalena a lui Ion Brăiescu, procedura pentru declararea morţii celui dispărut”. „**Roman a lui Axenti Apostol**, din Arbore, a participat la război şi e dispărut din anul 1917, după cum afirmă martorii. Fiind deci decesul probabil, se îndrumează, la cererea soţiei sale, Frosina a lui Roman Apostol, procedura pentru declararea morţii celui dispărut”. „**Vasile a lui Gheorghe Tabarce**, din Arbore, a participat la război şi ar fi căzut pe frontul rusesc, după cum afirmă martorii. Fiind deci decesul probabil, se îndrumează, la cererea soţiei sale,

---

207 Ibidem, p. 7271
208 *La Lanterne,* 5 noiembrie 1917, p. 3
209 *The Chicago Tribune,* No. 141, 6 noiembrie 1917, p. 1
210 *Monitorul Bucovinei*, Fascicola 73, 13 octombrie nou 1919, pp. 1-8

Ilinca a lui Vasile Tabarce, procedura pentru declararea morţii celui dispărut”[211]. „**Trifon Dulgher**, din Arbore, a participat la război şi ar fi murit, în anul 1916, în tabăra din Şipote, după cum afirmă martorii. Fiind deci decesul probabil, se îndrumează, la cererea soţiei sale, Floarea a lui Trifon Dulgher, procedura pentru declararea morţii celui dispărut”[212]. „**Vasile a lui Gherasim Ursan**, din Arbora, a participat la război şi ar fi murit ca prizonier în Rusia, după cum afirmă martorii. Fiind deci decesul probabil, se îndrumează, la cererea soţiei sale, Floarea a lui Vasile Ursan, procedura pentru declararea morţii celui dispărut”[213].

1921: „În 17 septembrie 1921, în comuna Arbore, 15 bărbaţi şi femei au participat la slujba religioasă (adventişti – n. n.). La mijlocul oficierii slujbei, au năvălit jandarmii, conduşi de primarul Gheorghe Balmoş; ei au luat cu forţa toate Bibliile şi i-au bătut pe credincioşi. L-au înşfăcat pe predicatorul A. Sireteanu şi au bătut pe toată lumea într-o asemenea măsură, încât feţele şi trupurile lor erau acoperite de vânătăi. Apoi, credincioşii au fost duşi la jandarmerie, şi cum era într-o sâmbătă (sărbătoarea publică a adventiştilor), jandarmii i-au obligat să cureţe grajdurile”[214].

---

[211] *Monitorul Bucovinei*, Fascicula 19, Cernăuţi, 1 iulie nou 1921, pp. 244-254

[212] *Monitorul Bucovinei*, Fascicula 9, Cernăuţi 15 martie nou 1921, pp. 98-105

[213] *Monitorul Bucovinei*, Fascicula 18, Cernăuţi, 15 iunie nou 1921, pp. 232-240

[214] *Recueil des griefs de la minorité hongroise de Roumanie*, I (1919-1922), Societatea Naţiunilor, 1922, p. 13

1922: Văduva Frusina Apostol, din comuna **Arbore**, judeţul Gura Humorului, a pierdut „certificatul de înlesnire de trai No. 2.461”, care s-a declarat nul[215].

1923: „În anul 1923, luna Aprilie, s-au pus bazele primei societăţi de combaterea alcoolului în comuna Arbore, jud. Gura-Humorului. Astăzi, avem în toată Bucovina peste 30 de societăţi, purtând toate acelaşi nume, „Trezvia”. Rezultatul e că la crâşme li s-au ridicat licenţa; peste 3.000 de oameni s-au lăsat, prin jurământ, să nu a mai bea alcool; un număr de ajuns de mare de crâşme, care-şi au numărate zilele; discuţia în Parlament asupra acestei atât de mari probleme, în urma multor telegrame şi jalbe, adresate de săteni pe la oamenii de la cârmuire, etc. Nu se poate vorbi de luptă fără a se vorbi şi de jertfe. Astfel, **Teodor Hrib**, preşedintele „Trezviei” din Arbore, a fost închis la puşcărie, pentru că a îndrăznit să se apere contra duşmanilor neamului nostru, duşmani care, plătiţi de străinii crâşmari, au vrut să-l ucidă. Tot în această luptă trebuia să cadă şi preotul **Tonigari**, din același sat, preot care trebuie să fie dat ca pildă de către autorităţile în drept, de cinste în îndeplinirea serviciului său, dreptate şi dragoste pentru neam. Deci, cu astfel de elemente nici nu se poate ca izbânda să nu fie a noastră”[216].

1924: Ctitorul bisericii şi a satului, Luca Arbure, „s-a serbat, cu toată evlavia şi toate onorurile”, pentru prima dată, în 17 august 1924, când s-au comemorat 400 de ani de la moartea lui Luca Arbure. „Încă de dimineaţă, a început a se scurge pe drumurile şi potecile ce înconjoară frumosul sat, care poartă numele fericitului său

---

[215] *Monitorul Oficial,* nr. 05 din 5 ianuarie 1924, p. 244
[216] *Cultura Poporului*, Nr. 85, Anul IV, Cluj, duminică 9 noiembrie 1924, p. 6

întemeietor, mulţime de popor şi intelectuali din împrejurime… După sosirea domnului Ministru Ion Nistor, iniţiatorul acestei serbări… s-a oficiat prohodul pentru odihna şi liniştea sufletului lui Luca Arbore de către IPSS Ipolit, Episcopul Rădăuţilor, şi înaltul cler ce-l înconjura, în asistenţa înalţilor demnitari civili şi militari şi a tot ce Bucovina are mai de seamă”[217].

1924: Abţinerea de la alcool, cu jurământ în biserică nu a prea prins la Arbore, „dovadă, păţania preşedintelui „Trezviei” din Arborea, Toader Hrib, şi a preotului din Arbore, care au fost crunt bătuţi de către vreo 70-80 de beţivani, puşi la cale de către crâşmarii satului, fiindcă s-au văzut stânjeniţi în negustoriile lor”[218].

1925: În 1 octombrie 1925, se înfiinţa în comuna **Arbore**, printr-o decizie a judecătoriei Solca, „o societate cooperativă de producţie forestieră cu numele **Zimbrul Moldovei**”, scopul declarat al societăţii (să vedeţi ce demagogii urmează) fiind „de a lua păduri în exploatare sau în plină proprietate, de a înfiinţa ateliere şi fabrici pentru lucrarea lemnului şi a deschide depozite de desfacere a produselor lemnoase, pentru ca, pe deoparte, membrii să poată găsi de muncă în condiţiuni mai bune şi să poată desface pe piaţă produse cât mai ieftine, combătând specula, intermediarii şi câştigul fără muncă, iar pe de altă parte, printr-o exploatare raţională a pădurilor, să contribuie la conservarea şi mărirea avuţiei naţionale”[219].

1926, iulie 2: „Populaţia evreiască din satul Arbora (Bucovina) a fost bombardată, în noaptea trecută,

---

[217] *Calendarul „Glasul Bucovinei”*, Cernăuţi, 1925, p. 127
[218] *Cultura Poporului*, Nr. 89, Anul IV, Cluj, duminică 7 decembrie 1924, p. 2
[219] *Monitorul oficial al României*, nr. 17, 22 ianuarie 1926, p. 832

cu grenade explozive, care au aprins casele. A fost un grup de „cuzişti” care, aşa cum au mai spus, voiau să semene panică printre evrei, pentru a-i forţa să părăsească imediat satul. Un mare număr de case au fost distruse de suita exploziilor şi mulţi evrei au fost grav răniţi”[220].

1930: „Străduinţele autorităţilor de a evita turburări. Suceava, 17 (iulie): Zvonindu-se că în comuna Arbore s-ar proiecta dezordini, dl Gorcea, care este foarte popular acolo, a plecat imediat în comună, a luat contact cu consiliul comunal şi cu fruntaşii satului şi a reuşit să liniştească spiritele”[221]. „Locţiitorul de prefect, dl inspector administrativ Miloceanu, a primit o delegaţie a meseriaşilor din comuna Arbore, care au cerut micşorarea impozitelor pe cifra de afaceri şi încurajarea micilor meseriaşi. Dl Miloceanu a promis că va transmite la Bucureşti aceste doleanţe”[222]. „Ieri se zvonise că, în cursul nopţii, se vor produce demonstraţii antisemite la Arbore şi că, de aici, turburătorii vor merge la Solca. Domnii Cădere şi general Gavrilescu, comandantul Brigăzii 8 de Infanterie, au plecat imediat într-acolo. Ştirile sosite astăzi, în cursul zilei, anunţă că pretutindeni a fost linişte. Totuşi, viligiaturiştii de la Solca sunt foarte îngrijoraţi şi se gândesc să renunţe la restul curei şi să se întoarcă acasă. Astăzi este, la Solca, zi de târg săptămânal. Prefectul judeţului asigură că nu se va petrece aici nici o dezordine”[223]. „Zvonindu-se că în comuna Arbore s-ar proiecta dezordini, dl Gorcea, care este foarte popular acolo, a plecat imediat în comună, a luat contact cu

---

[220] *L’Univers Israélite*, 2 iulie 1926, p. 439.
[221] *Adevărul*, Anul 43, nr. 14280, vineri 18 iulie 1930, p. 3
[222] *Adevărul*, Anul 43, nr. 14279, joi 17 iulie 1930, p. 3
[223] *Adevărul*, Anul 43, nr. 14279, joi 17 iulie 1930, p. 3

consiliul comunal şi cu fruntaşii satului şi a reuşit să liniştească spiritele. Dl Gorcea a mai vizitat comunele Pârteştii de Jos, Pârteştii de Sus, Cacica, Botoşana, Cajvana etc."[224].

1940: Tablou de cărţile de capacitate (atestate de meserie – n. n.) eliberate de Oficiul Rădăuţi, anulate de minister prin decizia Nr. 66.017 din 1940[225]: **Gross Iosef**, cizmar, domiciliat în Arbore; **Lupaştiuc Gheorghe**, dogar, domiciliat în Arbore".

1941: „Tablou de condamnaţii care au beneficiat de suspendarea executării pedepselor, conform decretului-lege Nr. 1.132/941, Monitorul Oficial Nr. 94 din 1941 [226] : **Josanu Constantin**, agricultor, cu ultimul domiciliu în comuna **Arbore**, jud. Suceava, născut în comuna Arbore, jud. Suceava, condamnat de Trib. Mil. C. IV Arm., pentru nepredarea armei, la 3 ani închisoare corecţională şi un an interdicţie, conform art. 8 şi 9, ord. Nr. 1 A. M".

1941: „Se publică mai jos Lista Nr. 13, de gradele inferioare (trupă), morţi pentru patrie, în actualul război, începând de la 22 iunie 1941, ora 24[227]: **Bolboca Trifan**, soldat, ctg. 1932, cu ultimul domiciliu în comuna **Arborea**, judeţul Suceava, mort la 2 iulie 1941; **Maxim Trifan**, sergent, ctg. 1932, cu ultimul domiciliu în comuna **Arbore**, judeţul Suceava, mort la 11 iulie 1941; **Turculeţ Ilie**, fruntaş, ctg. 1937, cu ultimul domiciliu în comuna **Arbore**, judeţul Suceava, mort la 29 iulie 1941"; „**Tomuţ Vasile**, caporal, ctg. 1933, cu ultimul domiciliu

---

[224] *Adevărul*, Anul 43, nr. 14280, vineri 18 iulie 1930, p. 3
[225] *Monitorul Oficial*, Nr. 58, 10 martie 1941, pp. 1197-1208
[226] *Monitorul Oficial*, Nr. 122, 26 mai 1941, pp. 2856-2860
[227] *Monitorul Oficial*, Nr. 220, 17 septembrie 1941, pp. 5543-5549.

cunoscut în com. Arbore, jud. Suceava, mort la 7 iulie 1941; **Maxim Ifrim**, caporal, ctg. 1931, cu ultimul domiciliu cunoscut în com. Arbore, jud. Suceava, mort la 17 iulie 1941”[228].

1941: „Tabloul normaliştilor cu diploma de capacitate, numiţi în învăţământul primar, prin „încredinţare de post”, pe ziua de 1 octombrie 1941[229]: **Prahase N. Nicolae**, seria 1938, media 7,70, numit în comuna **Arbore** Cotul de Jos, postul V, jud. Suceava; **Irimia Nichita**, seria 1938, media 7,66, numit în comuna **Arbore** Cotul de Jos, postul II, jud. Suceava”

1942, ianuarie 29: „Noi, general Victor Iliescu, subsecretar de Stat al Educaţiei Extraşcolare; / Având în vedere jurnalul Consiliului de Miniştri Nr. 21 din 14 Ianuarie 1942… / Decidem: Art. unic. Se angajează, pe data prezentării la serviciu, ca diurnişti la formaţiunile tineretului extraşcolar, următorul personal, plătibil cu îndemnizaţia de şedinţă respectivă: **Prahase N. Nicolae**, seria 1938, media 7,70, numit în comuna Arbore, **Irimia Nichita**, seria 1938, media 7,66, numit în comuna Arbore, Cotul de Jos, postul II, jud. Suceava Cotul de Jos, postul V, jud. Suceava”.

1943: „Se numesc cu titlul definitiv, pe ziua de 1 septembrie 1943[230], următorii învăţători şi învăţătoare: **Netea Vera**, comuna **Arbore**, jud. Suceava, media 7,28; **Toacă Aurora**, comuna **Arbore**, jud. Suceava, media 7,00”.

---

228 *Monitorul Oficial*, Nr. 202, 27 august 1941, pp. 5043 şi următoarele

229 *Monitorul Oficial*, Nr. 249, 20 octombrie 1941, pp. 6439 şi următoarele

230 *Monitorul Oficial*, Nr. 71, 24 martie 1944, pp. 2549-2552

1945: „Prin Ordinul Nr. 319.634 din 15 Noiemvrie 1945[231], se fixează, pe data de 1 noiemvrie 1945, următorii învăţători la şcoalele arătate în dreptul fiecăruia: **Truşcan Aurora**, la **Arbore**-Centru, p. 10, soţie fixată; **Tolocariu Chirică**, la **Arbore**-Centru, p. 11, soţie fixată; **Caba Valeria**, la **Arbore** pe Clit, p. 6; **Constantinovici Aurelia**, la **Arbore**, Cot de Jos, p. 7; **Vatmanu Silvia**, de la **Arbore**, Cotul de Jos, la Satu Mare; **Vlasie Ioan**, de la Arbore, Centru, la Strigoaia; **Cătălin Teodor**, de la Bosanci Nr. 1, la Arbore, Centru. **Bohatereţ Viorica**, de la Rădăuţi, la Arbore, Centru; **Luapaşcu Vladimir**, de la Arbore, Centru, la Cajvana; **Hrincescu Fevronia**, de la Arbore, Centru, la Arbore Clit; **Cătălin Olga**, de la Bosanci, Nr. 2, la Arbore, Centru; **Heriuc Ştefania**, de la Clit, la Arbore Clit; **Mihalache Spiridon**, de la Arbore Clit, la Arbore Botnăreni; Cosmaru Eleonora, de la Arbore Centru, la Pârteştii de Jos".

1947: În baza raportului cu Nr. 16799 din 1947 al Inspectoratului regional Suceava, de la 1 septembrie 1947 sunt confirmaţi pe posturi „**Vlasie Ioan**, de la Arbore, Centru, la Strigoaia; **Cătălin Teodor**, de la Bosanci Nr. 1, la Arbore, Centru; **Bohatereţ Viorica**, de la Rădăuţi, la Arbore, Centru; **Luapaşcu Vladimir**, de la Arbore, Centru, la Cajvana; **Cătălin Olga**, de la Bosanci, la Arbore Centru; **Heriuc Ştefani**a, de la Clit, la Arbore Clit; **Mihalache Spiridon**, de la Arbore Clit, la Arbore Botnăreni"[232]; „**Cătălin Olga**, de la Arbore Centru, la Bosanci, Şc. nr. 2, post IX, singurul solicitant; **Cătălin Teodor**, de la Arbore Centru, la Bosanci, Şc. nr. 1, post XII, interese familiare; **Heriuc Ştefania**, de la Arbore,

---

[231] *Monitorul Oficial*, Nr. 277, 3 decembrie 1945, p. 10553
[232] *Monitorul Oficial*, Nr. 250, 29 octombrie 1947, p. 9656

Clit, la Clit, post V, vechime în serviciu; **Pahomie Mircea**, de la Stânca-Sculeni-Iaşi, la Arbore, Cotul de Jos, post VI, interese familiare şi materiale; **Pantiuc Mihai**, de la Arbore, Bodnăreni, la Udeşti, post X, interese familiare; **Tulvinschi Floarea**, de la Cajvana, la Arbore, Clit, post VII, interese familiare; **Truşcan Aurora**, de la Arbore Centru, la Ipoteşti, post XII, soţ preot; **Hrincescu Fevronia**, de la Arbore Clit, la Arbore Centru, post IX, interese materiale şi familiare; **Coşmaru Eleonora**, de la Arbore Centru, la Pârteştii de Jos”[233].

1948: „Tablou de întreprinderile naţionalizate trecute în administrarea comunelor, potrivit dispoziţiunilor art. 1, aliniatul penultim, din legea N. 119 din 1948, şi pentru care urmează să se ia deciziuni în cauză de către Preşedinţia Consiliului de Miniştri: Moara şi gater fostă **proprietate a lui Zavada Dumitru** din comuna Arbore; Moara fostă **proprietate a lui Lupu Victor** din comuna Arbore”[234].

1948: „Se înfiinţează, pe data publicării prezentei deciziuni în *Monitorul Oficial*[235], Centrala Industrială a Lemnului… Fac parte din Centrala Industriei Lemnului, următoarele întreprinderi industriale: „**Horjinek & Savoda**”, cu sediul în Arbore”. / La Arbore s-au născut autorul de manuale şcolare Gherasim BULIGA (12 iulie 1849), personajul unic al satului românesc, autorul cărţii „Cronica de la Arbore” (1971), Toader HRIB (22 iunie1897), conferenţiarul universitar Octavian D. MUNTEANU (16 decembrie 1905), doctorul în ştiinţe Aurel MUNTEANU (14 august 1908), pictorul naiv Gheorghe COTLEŢ (13

---

[233] *Monitorul Oficial*, Nr. 135, 17 iulie 1947, p. 4912
[234] *Monitorul Oficial*, Nr. 229, 2 octombrie 1948, p. 7974
[235] *Monitorul Oficial*, Nr. 167, 22 iulie 1948, pp. 6049-6052

octombrie 1932), poetul de limbă ucraineană Stelian GRUIA (16 aprilie 1933) şi graficianul Teodor HRIB (1 ianuarie 1946). Şi, bineînţeles, surprinzătorul interpret şi chibzuitul folclorist Mihai HRINCESCU (5 octombrie 1989).

ARBUROAE

(Moţoteşti, Moşoteşti, apoi Arburoae,
lângă Coticeri şi Micleşti, Vaslui).

1755, mai 20: Scrisoarea slugilor domneşti, după ce „a venit monahul Climent Scărlet, cu luminata carte a lui Matei Ghica voievod, pentru că are o hliză de loc la **Moşăteşti**, ce se cheamă acum **Arburoae**, ce este în ţinutul Vasluiului, pe apa Crasnei, partea de sus, ce a fost dată danie de Dumitraşcu Pitic medelnicerului Toader Lambrino, pentru o facere de bine, şi, câtă vreme a trăit, Toader Lambrino a arat pe acea hliză, şi, şezând pe acea moşie Moşăteţti un diacon, anume Ion Moleş şi cu cumnatul său Ioniţă Ojde, ar fi împresurat hliza, ce este pe din sus, şi Toader medelnicer n-a ştiut nimic, dar, fiind Toader bolnav şi luând pe nepotul său Constantin Scărlet, care este acum călugăr, de l-a făcut clironom al moşiilor sale, l-a trimis la acea hliză, să are, iar acel diacon Moleş şi cu Ioniţă Ojde n-au zis nimic, iar dacă a murit Toader medelnicer, ei n-au mai vrut să-l mai lase pe monahul Climent Scărlet să stăpânească moşia… zicând că ei nu ştiu să fi fost a lui Pitic sau că i-ar fi dat-o danie medelnicerului Toader, şi, fiind neamul acelui Pitic faţă,

anume Neculai Pitic şi Ursachi Pitic, deteră seamă că scrisorile ce-au avut au ars când le-a ars casa, dar dete seamă Ursachi Pitic că, îmblând de-a strâns nişte bani gospod, a mers pe la Moşăşti, la Molieş cel bătrân, unchiul lui Ion diaconul, şi spunându-i Ursache că este fecior lui Pitic, moşneagul Moleş a purces, ţinându-se de dârlogul calului lui Ursache Pitic, şi a arătat hotarul acelei hlize de moşie de la Moşăteşti, ce merge pe din sus, arătându-i fântâna moşului (bunicului) său Pitic, dar tăgăduind Ion diaconul şi Ioniţă Ojde că nu ştiu nici de unele, Ursache Pitic a ridicat cu sufletul lui cum că după arătatul acelui moşneag Moleş ştie hotarul acelei hlize şi, nefiind scrisori nici la Piticeşti, nici la Moleş, le-am zis să meargă la sfânta biserică, să jure… dară Ion diaconul şi cu Ioniţă Ojde nu au primit să jure şi, la urmă, ei singuri au mărturisit că, nemergând Piticeştii niciodată să stăpânească, au stăpânit ei şi acea hliză de loc, dat de acum să să stăpânească Climent, că s-a dovedit că acea hliză peste a Piticeştilor”[236].

ARDĂNEŞTI

(pe Siret, Iaşi).

1628, aprilie 19: Întărit de Miron Barnovschi voievod mănăstirii Bistriţa, după o pâră cu mănăstirea Secul, călugării de la Bistriţa primind uric pentru „două

[236] Ghibănescu, Gh., *Surete şi izvoade / Documente slavo-române între 1428-1757*, vol. XXIV, Iaşi 1930, pp. 72-75

sate, anume **Tâmpeşti**, ce este în ţinutul Neamţului, şi satul **Ardăneşti**, ce este în ţinutul Sucevei, pe Siret".

1637, iunie 6: Întărit de Vasile Lupu voievod marelui spătar Gligorie Ureche, care primeşte uric pentru „două sate, anume **Ardăneşti** (?) pe Siret, cu vaduri de moară la râul Siret, în ţinutul Suceava, şi **Tâmpeşti** (azi Valea Mare, comuna Războieni, Neamţ), ce este în ţinutul Neamţ, pe Pârâul Alb, cu iazuri şi cu mori pe acelaşi pârâu".

ARDEOANI

(prin Cristeşti, sat pe Calnaş, comuna Ardeoani, Bacău).

1471, noiembrie 2: Întărit de Ştefan voievod lui Danciul Boldăş, care primeşte uric pentru „satele lui, anume satul Cristeştii pe Calnaş, cum şi la gura pârâului Muncelului, unde dă în Solonţul, ca să-şi facă descălecătură de sat, şi jumătate de poiană Muncel, cum şi Poeniţa Calului". Hotarul, din vechi.

1518, decembrie 26: Întărit de Ştefan (cel Tânăr) voievod, după schimbul de moşii făcut de postelnicul Cozma Şarpe cu pârcălabul Petru, fiul lui Pascu Hociung, schimb prin care Cozma Şarpe dă „jumătate din satul **Crăsteştii** (sau Cristeşti, sat pe Calnăş, inclus în Ardeoani[237], Bacău), care este pe Călniş, partea cea de sus, cumpărată drept 220 galbeni tătăreşti de la Sofiica, fata

[237] Gonţa, Alexandru I., *Indicele numelor de locuri*, Bucureşti 1990, p. 73

lui Boldeş, şi de la nepotul ei Lazăr Groşiţa, nepoţii lui Danciul Boldeş… şi patru părţi din satul **Ilieşeşti** (sau Ilieşti, sat pe Solonţ, inclus în Ardeoani[238], Bacău), ce-au fost cumpărat de la Gavril şi Romaşcu şi de la fiii Sorinei, drept 120 galbeni", iar „Petru pârcălab, feciorul Pascului Hăciung, a dat Cozmii Şarpe postelnic… din uricele ce le-a avut tatăl lui de cumpărătură de la Ştefan voievod şi din dresuri ce a avut Onca de la străbunul nostru Alexandru voievod, care au pierit când turcii au venit cu război asupra pământului nostru… acel sat unde au fost casele Oncăi pe Cracău, şi cu moară în Cracău, pe care l-a avut tatăl său Pascu Hăciung de la Măruşca, fiica Oncăi, şi o mănăstire a Turbatului, care se numeşte acum **Brusturii**, ce a fost cumpărat şi acea mănăstire Pascu Hăciung de la Alexa şi Mihnea, nepoţii Turbatului, drept 240 galbeni tătăreşti"[239].

1644, aprilie 17: Întărit de Vasile Lupu voievod lui Gavril hatman și pârcălab de Suceava, care primește uric pentru „un sat anume Epoteștii (Bucovina), în ținutul Suceava... / Și de asemeni, satul **Păstrăveni** (comuna Păstrăveni, Neamț), ce este în ținutul Neamț, pe pârâul Topolița, cu locuri de iazuri și de mori, ce și-a cumpărat mai întâi de la Iane și de la Luca, foști vătafi, apoi de la răposatul Pană vistiernic, toată partea lui Căzan fost postelnic, mai înainte cumpărate de Pană vistiernic de la feciorii lui Căzan și zălogite la un turc, anume Abdul Celebi, pentru datoriile sale. Iar după moartea vistiernicului Pană, au fost Iane și Luca, care l-au înlocuit în

---

[238] Gonţa, Alexandru I., *Indicele numelor de locuri*, Bucureşti 1990, p. 135

[239] Ghibănescu, Gh., *Surete şi izvoade / Documente slavo-române*, vol. I, Iaşi 1906, pp. 258-262

acele părți de ocină și în alte ocini ale lui, să aibă a le vinde și să plătească datoriile lui. Și a plătit Gavril hatmanul acea datorie, 80 de galbeni ungurești, în mâinile lui Iane și Luca vătafi. Și au plătit ei acea datorie acelui turc, Abdul Celebi... / Apoi s-au ridicat toți fiii lui Căzan postelnicul și au venit înaintea domniei mele și s-au plâns că îi strâmtorează Pană vistiernic și nu le-a plătit deplin acele părți de ocină, ce le-au avut de la tatăl lor. Și s-a ridicat milostivirea sa Gavril hatman și s-a tocmit cu feciorii lui Căzan postelnic și a plătit din nou acele părți de ocină din banii săi și a dat Dochiței și surorii ei Tudosca și fratelui ei Tofan, fiii lui Căzan, 50 de taleri numărați; și de asemeni, în mâinile fratelui lor Iancul, ginerele lui Căzan, și soției sale Todosia, fiica lui Căzan, 16 taleri; și de asemeni, în mâinile lui Simion și Mihail, fiii lui Căzan, 16 taleri; și de asemeni, în mâinile lui Ionașco și Tofan, fiii lui Căzan, 20 galbeni ungurești... și i-au dat privilegiile lor. / Și de asemeni, a plătit milostivirea sa Gavril hatman și alte părți din acel sat Păstrăveni, de la alți răzeși, anume: Anisia, soția lui Simion Herța din Păstrăveni, fiul lui Eremia Pagahia, fiica lui Nicoară Bechea, nepoata bătrânului Bechea, cu fiii lor Dumitru, Iachim, Toader, Grigorie, Cristea, Ionașco, Pārasca și Vasilca, din vatra satului și un loc cu 20 de pământuri în țarină și din apă, cu loc de moară pe Topoliță, și a dat în mâinile lor 20 de galbeni de aur bătuți; și de asemenea, altă parte din acel sat Păstrăveni, ce-a cumpărat-o de la Mihail și Simion, fiii lui David, din vatra satului și din țarină, 50 de pământuri, și cu părți de vad de mori, cu 40 galbeni ungurești. Și de asemeni, altă parte din Păstrăveni, 20 de pământuri, ce le-a cumpărat de la Glafira, fiica lui Ionașco Cujbă, soția lui Vasile Ho-

ciungu, și de la fiii ei Gheorghiță, Ionașco și Niculcea, și de la fratele ei Bantăș, pentru 30 de lei... / Și de asemeni, satul **Bălăneștii** (comuna Bârgăoani, Neamț), în ținutul Neamț, satul **Biceștii** (comuna Bârgăoani, Neamț) și din **Vârtop** (Hârtopul, comuna Bârgăoani, Neamț), din același ținut, cu trei iazuri și cu tot hotarul, cât se va alege, că acel sat și cu iazuri i-au dat lui călugării de la mănăstirea Râșca, cu mare rugăminte să aibă el a le face zid de piatră în jurul mănăstirii Râșca. Și s-a apucat Gavril hatman și a cheltuit banii săi, 850 lei de argint, și a zidit acel zid de piatră, de 55 stânjeni, și încă a dat sfintei mănăstiri 10 iepe. Iar mănăstirii i-au fost danie și miluire acel sat Bălănești și acele părți din Becești și din Vârtopel, și cu trei iazuri, de la Damian vistiernic și jupâneasa Nastasia... / De asemenea, jumătatea satului **Gocimani** (azi Goșmani, comuna Români, Neamț), în ținutul Neamț, oe Orbic, cu un iaz mare și cu o altă parte din iaz, cumpărat de la Constantin Dracea, pentru 200 de galbeni ungurești, iar lui Dracea i-a fost danie și miluire de la Dumitrașco Ștefan logofăt și de la fiii lui Gheorghe, Grigorașco și Vasile, pentru slujba lui; și i-au făcut zapis fiii lui Dumitrașco, fiindcă tatăl lor n-a apucat cu limbă de moarte... / Și satul **Iliești** (înglobat în Ardeoani, comuna Ardeoani, Bacău), din ținutul Trotușului, pe râul Tazlăul Sărat, cu curți gata, cu mori, cumpărat de la jupâneasa Nastasia Solomoneasa și de la fiii ei Ionașco, Lupul și Solonca, pentru 800 lei bătuți... / Și satul **Solonțeni** (Solonț, comuna Solonț, Bacău), de asemenea în ținutul Trotușului, pe Tazlăul Sărat, cumpărat, din jumătatea satului a treia parte, de la Gheorghe (Ștefan) al treilea logofăt și de la frații săi Grigorașco și Vasile, fiii lui Dumitrașco Ștefan, pentru 4 galbeni ungurești. Și jumătate de sat, din

partea de sus, și a treia parte din jumătatea satului de jos, cumpărat de la Nastasia Solomoneasa și de la fiii ei Ionașco, Lupașco și Solonca, fiii lui Dumitrașco Solomon, pentru 160 galbeni ungurești; și a treia parte, din partea de jos a satului, cumpărată de la Ionașco Țâra și sora lui Maria, fiii Saftei Țâroaie, și de la ginerele ei Mierăuță de la Bahnășeni, pentru 40 galbeni ungurești. / Și satul **Tătărașii** (azi Muntenii de Jos, comuna Muntenii de Jos, Vaslui), din ținutul Vasluiului, pe râul Bârlad, ce-i este danie și miluire de la însăși domnia mea... / Și satul **Bulboci** (comuna Bulboci, județul Soroca, Moldova), în ținutul Soroca, pe râul Căinari, cu iazuri și cu loc de moară, cumpărat de la Danciul și Grigorie, și de la nepoții lor Dumitrașco și Pătrașco, fiii Urâtei, și un alt Dumitrașco, cu soția lui Santa, fiica Urâtei, și de un alt Dumitrașco și fratele lui Pepelea, fiii Antemiei, și de la Mis și sora lui Olena, cumnatul lui Focșa, fiii Todosiei, și rudele lor Nastasia, Maria, Candachia și Elena, fiicele Chirenei, nepoatele lui Dumitru Grecul din **Bulboci**, pentru 550 lei de argint. / Și satul **Corjouți** (Corjeuț, județul Edineț, Moldova), ce este în ținutul Hotin, pe râul Vilia, cu iaz și cu moară, ce și-a cumpărat el înainte, parte de jos, și altă parte din jumătatea de sus, ce se cheamă partea Popeștilor, de la Grigorie Pilipovschi și jupâneasa lui Mitrofana, fiica lui Solomon vistiernicul, și de la Baico, Pătrașco și Elina, fiii lui Petrică, pentru 180 taleri de argint. Și alte părți din Corjouți, cumpărate de la Constantin, Simion și Vasile, fiii lui Gânscă, nepoții Maricăi și strănepoții Dreacăi, și de la Eremia, fiul lui Hilip Răspopa, nepoții Andreicăi și Nastasiei Creacă, și de la Gheorghe și Simion, fiul lui Andreica Răspopa, de la Sofronia, Ionașco și Vasile, fiii Mănuntei, nepoții lui

Corju, și de la nepoții lor Bilăi și Părasca, fiii Draghinei, de asemeni nepoții lui Corju, pentru 52 taleri numărați și doi boi; și altă parte din Corjouți, ce-a fost demult partea lui Vasile Lozenschi cămăraș și acum am dăruit-o rudelor lui Lozenscgi, Toderașco mare logofăt, Iurgachi vistiernic, Răcoviță Cehan logofăt, Constantin Stârcea pârcălab și Ștefan Șoldan și alte rude ale lor. / Și satul **Husieni** (în Răuseni, comuna Răuseni, Botoșani), în ținutul Dorohoiului, pe râul Jijia, cumpărat, jumătate, de la Atanasie și Simion, nepoții lui Gavril Jegon, și de la Strătulat și Lupa, de asemeni nepoții lui Jegon, pentru 120 taleri numărați; altă parte de sat, cât se va alege partea lui Onuțul, cumpărată de la Grigorie, fiul lui Mihăilă, nepotul lui Onuțul, pentru 120 taleri; și a treia parte din acel sat Husieni, partea de sus, pe cealaltă parte a Jijiei, cu locuri de mori pe Jijia, cumpărată de la jupâneasa Todosia, nepoata lui Cucora stolnic, pentru 100 taleri, ce i-a fost cumpărătură lui Cucora de la Măgdălina, fiica Anesiei, și de la mătușa ei Anesia, fiica Oașei, și de la Cristina, fiica lui Ștefan, nepoata Măgdălinei; și, din a patra parte de sat, o parte, de la Onuțul, cu iaz, cumpărată de la Gligan, fiul lui Petre, ce le-a fost lor cumpărătură de la Trifan și de la soția lui Nastasia, fiica lui Loghin, nepoata lui Jegon, pentru 60 taleri; și a patra parte din Husieni, cumpărată de la Gligan, fiul lui Hus, de la sora lui Dochia și de la cumnatul Țopa, pentru 60 taleri... / Și saul **Miclăușeni** (comuna Corlăteni, Botoşani), în ținutul Dorohoi, cu loc de iazuri și cu hotar, pe unde a stăpânit mai înainte Balica hatman, ce și-a cumpărat el de la Maria vorniceasa, jupâneasa răposatului Lupul vornic, și de la frații ei Gheorghiță și Ion fost ceașnic, fiii lui Ștefan Prăjescul, pentru 550 de galbeni unguești... după moartea

lui Balica, au umblat ocinile lui din mână în mână... Și am cercetat noi și am luat toate ocinile lui Balica hatman din mână străină și le-am dat în mâinile nepotului său. Și a venit **Miclăușenii** în partea Mariei vorniceasa și a fraților ei, fiii lui Ștefan Prăjescul"[240].

1754, mai 8: Mărturia lui Ion Ghineţ din **Şesuri**, feciorul lui Neculai Ghineţ, „la mâna nepotului meu Ursachi Şoroagă şi a fraţilor săi, precum să se ştie că fiind moșul (bunicul) meu Istrati Șorici, frate cu moșul dumilorsale (lui Ursachi Şoroagă) , care, fiindcă moșiile sale nu fost nedespărțite la **Moinești**, și la **Ardeoani**, ce sunt pe Tazlăul Sărat, și la **Nadișa**, și în poiana lui Coman, pe Tazlăul Mare, care aceste părți de moșie, se trag de pe Stănilă Giurgea, și fiindcă dumnealor s-au depărtat la alte locuri, nedându-le mâna ca să-și caute aceste părți de moșie, au rămas toate scrisorile la mâna mea; dar fiindcă moșul meu Istrate Șorici, la moartea lui, a lăsat cu blestem cum că, de nu vom trage pe acest neam la moșiile strămoșești, ce se trag din neamul lui Stănilă Giurgea, adică din moșiile arătate mai sus, din tot locul ce s-ar alege, după scrisorile ce sunt la mâna mea, a treia parte, să fiu sub blestemul acela. / Din care, știind eu acel blestem asupra mea, n-am putut să-l țin ascuns la inima mea, și de a nu arăta adevărul, și așa mărturisesc cu sufletul meu înaintea lui Dumnezeu și înaintea a fiece judecată, de s-ar întâmpla, cum că moșul dumilorsale cu moșul meu Istratie Șorici au fost frați buni, ce se trag din Stănilă Giurgea, și are parte de moșiile acestea pomenite mai sus, din tot locul ce se vor alege, a treia parte, care și dumnealor este să împartă cu răzeșii dumilorsale frățește,

---

[240] AŞSP, *Documenta Romaniae Historica / A. Moldova*, vol. XXVII, Bucureşti 2005, doc. 297, pp. 274- 284

care se vor trage din neamul dumilorsale, și după arătarea de moșiile acestea, ce i-au arătat nepotului meu, lui Ursache Șoroagă, pe unde sunt, s-au făcut și crâșmă la **Moinești**, din deal de drum. / Și sculându-se toți răzeșii din Moinești, de au dat jalobă Ia măria sa vodă, zicând că nu are el parte de moșie ca mine, și să-i risipească și crâșma. Au adus luminata carte a măriei sale lui vodă, la măria sa beizadea Ioniță Cantemir, fiind vechil ținutului întru care scrie măriei sale, fiind precum au jeluit să-i risipească crâșma, dar măria sa beizadea, după porunca lui vodî, strângând pe toţi răzeşii Moineştilor şi stând a ne lua seama cu amănuntul, a aflat mărturia mea şi s-a cunoscut că îmblă răzeşii fără de cale, şi fiind toţi de faţă, nici ei n-au tăgăduit; şi a rămas să-i stăpânească Ursachi Şoroagă crâşma cu pace"[241].

1774, iunie 15: Satul **Ardeoanii**, ţinutul Bacău, ocolul Tazlăului Mare de Sus, după recensământul lui Rumeanţev[242]**: Toată suma caselor**: 31. Scădere rufeturi, însă 11: 1 popă, 1 diacon, 6 ruptași, 2 sărace, 1 nevolnic. Rămân birnici 20. / **Birnici:** Țârul, muntean / Niagu, muntean / David Cucul, morar / Radul Rențe cu mamă / Ion brat (frate) lui Coman / Pavăl Bântul / Dumitrașcu Sghebeleu / Ursul, morar / Iftimi Râncul / Toader Nica / Ion Râncul / Costandin Bârle / Lupașcu / Ioniță a Iovii / Ion sin (fiu) lui Lupașcu / Opre, argat lui Strătulat / Vasile Sălicul / Costandin fiu lui popa Ion / Andreiu Sărăcuțu / Ion fiul lui Gabor. // **Rufeturi:** Popa Ursul / Simion, diacon. // **Mazili și ruptași:** Neculaiu Strătulat, ruptaș / Vasile Strătulat, ruptaș / Manolache Strătulat,

---

241 Codrescu, Theodor, *Uricarul*, vol. XVII, Iassi 1891, pp. 259-261

242 ACAD. ŞT. RSS MOLD., *Moldova în epoca feudalismului*, VII, II, Chişinău 1975, p. 308

ruptaş / Ioniță Strătulat, ruptaş / Gheorghe Strătulat, ruptaş / Costandin Cămară, ruptaş.

1898: „**Ardeoani**, comună rurală, plasa Tazlăul de sus, judeţul Bacău, la o distanţă de 37 km de capitala judeţului, al cărei teritoriu se întinde de la la Tazlăul Mare, la Tazlăul Sărat, în locul unde aceste râuri confluează. Este alcătuită din 4 cătune: Ardeoani, primăria, Hemeieni, Iliești și Mărzeneşti. În statistica din 1873, găsim un cătun mai mult: Valea Bejeniei, azi siliște. Comuna se mărginește la est cu comunele Scorţeni şi Nadișa, la sud cu comuna Teţcani, la vest cu comuna Leontineşti, și la nord, cu comuna Băhnăşeni. / Pârâiaşele Bârzul, Mârza şi Bejenia şerpuiesc printre dealurile Hemeieni, Prianul şi Cristești şi se varsă în Tazlăul Sărat. / Are o scoală mixtă, înfiinţată la 1867, care funcționează în satul Ardeoani, întreţinută de comună. Biserici sunt 3 ortodoxe, câte una în fiecare cătun, deservite de 1 preot şi 3 cântăreți. Sunt 294 vase de locuit şi 6 cârciumi. / Populaţiunca numără 304 capi de familie, cu 993 suflete, dintre care 495 bărbaţi şi 498 femei. După naţionalitate, sunt 933 români, 4 bulgari, 36 unguri, 18 izraeliţi şi 2 armeni, dintre care 989 sunt de protecțiune română şi 4 bulgară. / După felul ocupaţiunii, sunt 543 agricultori, 7 meseriași, 5 industriaşi sau fabricanți, 6 comercianţi, 16 profesiuni libere, 56 muncitori şi 28 servitori. Ştiu a citi şi scrie 132 (2 femei). Nu ştiu carte 861 (498 femei). / Contribuabili, după noul revensământ, sunt 193. După legea rurală din 1864, s-au împroprietărit 31 locuitori, cu 77 fălci şi 40 prăjini pământ. / Teritoriul comunei are o întindere de 1.200 hectare. Pădurile numără 85 hectare. Proprietar mare este Nicolae Haciu; are o moşie de 600 hectare, ce-i dă un venit anual de 10.000 lei. / Viile ocupă o întindere

de 14 hectare, care au dat, în 1890, 302,40 hectolitri vin alb. / După controalele diviziei filoxerice (1891), viia lucrătoare are 11 hectare, iar cea nelucrătoare 8,5 hectare. / Animale sunt: 68 cai, 477 vite cornute, 133 porci şi 1.069 oi, care aparţin unui număr de 15 proprietari și care, în 1891, au dat 30 kg lână ţigae şi 1.574 kg lână ţurcană. Stupi de albine sunt 100, care, în 1890, aut dat 150 kg miere şi 100 kg ceară. / Totalul pămînturilor de cultură este de 721,05 hectare… Teritoriul comunei este străbătut de calea judeţeană Bacău-Moineşti-Palanca-Târgul Ocna și de căi vecinale spre comunele vecine. Distanţele: la Bacău, capitala districtului, 37 km; la Târgul Ocna, 48 km; la comuna Teţcani, 5 km; la comuna Leontineşti, 5 km; la comuna Bucşeşti, 9 km; la comuna Scorţeni, reşedința plășii, 9 km; și la comuna Băhnăşeni, 7 km. / **Ardeoani**, sat, plasa Tazlăul de sus, judeţul Bacău, reședința comunei cu acelaşi nume, situat pe şoseaua Bacău-Moineşti şi pe valea Tazlăului Sărat. Are o şcoală mixtă, o biserică ortodoxă, clădită de locuitort, pe la 1820, cu 1 preot și 2 cântăreți; cârciumi 5, capi de fumilie 196, suflete 682. Animale se numără: 37 cai, 271 vite cornute, 104 porci”[243].

[243] Lahovari, George Ioan, *Marele Dicţionar Geografic al României*, volumul I, Bucureşti 1898, pp. 103, 104

ARESTEUCA

(Berestia sub Hotin, comuna Prigorod,
raionul Hotin, Ucraina).

1456, iunie 8: Întărit de Petru voievod lui Sin de Hotin, care primeşte uric, pentru „ocina soţiei lui, nepoata lui Mihăilaş (Mihail de Dorohoi – n. n.), satele anume Şizcăuţi, unde a fost curtea lui Iurie pe Prut, şi Malinţi, şi Şizcăuţi, unde este Hodorici, şi, mai sus de acesta, Zamcăuţi, şi, sub Hotin, **Berestia** şi Gorodişte, mai jos de Urmez, şi Crainicăuţii, şi Vâşniveţ. Şi, la graniţă, Boriscăuţi". Hotarul, din veac.

ARGEL

(lângă Moldoviţa, Bucovina)

1776: Înfiinţat în 1776, pe valea pârâului Argel, cu 97 de familii de colonişti galiţieni, satul s-a numit, iniţial, Ruşii Moldoviţei şi se învecina, în 1785, cu Putna, cu Straja, cu Sadova, cu Fundu Moldovei, cu Vatra Moldoviţei, cu Ciumârna şi cu Frumosu.

În 1843, când „Ardzel", numit şi „Russ Moldowitza", dar şi „Czumerna", în evidenţele metropolitane, avea 1.412 locuitori, paroh era Manolie MATIAS-

CHEWICZ. În 1876, când satul avea 2.240 locuitori, paroh era Vasile COCÂRLĂ. Altarul bisericii era slujit, în 1907, şi de parohul Teofilact BOCANCEA, născut în 1846, preot din 1873, paroh din 1876, espozit din 1900, şi de preotul Ioan BERARIU, născut în 1881, preot din 1906, şi de cantorul Dimitrie MOLDOVAN, născut în 1881. / Învăţământul, la Ruşii Moldoviţei, funcţiona, cu 4 clase, din 1872, iar în Argel, cu o clasă, din 1899[244]. / Biserica din Ruşii Moldoviţei a fost sfinţită, Duminică, 8/20 Septembrie 1896, de arhimandritul şi vicarul general Vladimir de Repta, întâmpinat de „o mulţime de huţani călări, în pitorescul şi frumosul lor costum, împuşcând din pistoale şi strigând necontenit „Hura!". Lângă biserica cea nouă din Ruşii Moldoviţei era ridicat un portal frumos. La acest portal îl primi pe I.P.C. Sa epitropia bisericească cu pâine şi cu sare, oferindu-i doi colaci mari şi frumoşi şi cu huşte de sare. Asemenea, îl aşteptară şi Evreii din loc, cu Tora lor"[245]. / În „anii l897 şi 1898 se aflǎ în lucrare o cale de vagonete spre Dragoşa (7 km), Ciumǎrna (8,6 km) şi Argel (7 km)[246].

1908: „**Argelul**, sat, districtul Câmpulung, aşezat pe râul cu acelaşi nume. Suprafaţa: 5.710 km p.; populaţia: 275 locuitori, ruteni, de religie gr.-or., şi care se românizează foarte încet. Cuprinde, pe lângă vatra satului, 139 locuitori şi cătunele: Bradul, Dubul, Poharul, Poloneanca, Roseş, precum şi târla Plaievca. Este legat cu

---

[244] *Shematismus der Bukowinaer*, Czernowitz, 1843 p. 55, 1876 p. 61, 1907 p. 68

[245] *Gazeta Buvovinei*, Nr. 78/1896, p. 3

[246] *Silvicultura şi industria silvică, de E. Guzman*, tratată în limba română de J. cav. de Cuparenco, în *Geschichte der österreichischen Land- und Forstwirtschaft und ihrer 1848-1898 / Supplementband*, Wien 1901, pp. 81-231

Ruşi-Moldoviţa printr-un drum mare, comunică apoi cu Putna, adică valea Sucevei, printr-un drumeag de călărie, ce trece peste muntele Oglinda, precum şi cu Breaza, adică valea Brodinei, printr-o potecă ce trece peste muntele Sihloia (1.225 m). Ca parohie, ţine de biserica din Ruşi-Moldoviţa; şcoală nu are. La 1776, era în posesia mănăstirii Moldoviţa. Populaţia, formală din huţani şi din colonişti transilvăneni, se ocupă cu exploatarea pădurilor. Satul posedă 17 hectare pământ arabil, 498 hectare fânațuri, 1 hectar grădini, 600 hectare izlaz, 108 hectare poieni, 4.446 hectare pădure. Se găsesc 75 cai, 573 vite cornute, 980 oi, 244 porci şi 16 stupi. Argelul se numeşte şi râulețul Moldoviţa, de la locul de izvorâre şi până la salul Argel, districtul Câmpulung”[247].

1915: A căzut rănit pentru Bucovina şi rezervistul **George Chiraş**, din Argel, ostaş în Regimentul 22 Infanterie[248].

1919; Prin decizia judecătoriei din 7 mai 1919, „se declară Vasile a lui Ioan Kocerhan din Argel minor, din cauza boalei mintale. Ca curator s-a instituit Nicolai Kuşnir din Argel”[249].

1922: „Având în vedere concursurile publicate, cererile prezentate şi propunerile făcute de revizorate, Consiliul şcolar al ţării a făcut, în şedinţa din 27 Martie 1922, sub preşedinţia domnului Director general delegat al învăţământului din Bucovina, următoarele numiri, pe

---

[247] Grigorovitza, Em., *Dicţionarul geografic al Bucovinei*, Bucureşti 1908, p. 3

[248] *Viaţa Nouă*, IV, nr. 157 – Supliment, din 8 iulie n. 1915

[249] *Monitorul Bucovinei*, Fascicula 38, Cernăuţi în 15 iunie nou 1919, p. 8

ziua de 1 Aprilie 1922: **Climentie Stefanovici** la Argel”[250].

1922: „Având în vedere concursurile publicate, cererile prezentate şi propunerile făcute de revizorate, Consiliul şcolar al ţării a făcut, în şedinţa din 27 Martie **1922**, sub preşedinţia domnului Director general delegat al învăţământului din Bucovina, următoarele numiri, pe ziua de 1 Aprilie 1922”, se numeşte „în calitate de învăţători definitivi şi învăţătoare definitive… Climentie Stefanovici la Argel”[251].

1943: „Se numesc cu titlul definitiv, pe ziua de 1 septembrie 1943[252], următorii învăţători şi învăţătoare: **Cotlarciuc Artemiza**, comuna **Argel**, jud. Câmpulung, media 7,50”.

ARIONEŞTI

(Larioneşti, azi Arioneşti, raionul Donduşani, Moldova).

1624, aprilie 26: Zapis de mărturie al boierilor divaniţi, despre cum au vândut fraţii Gherasim Roşca, Petrea, Gavril şi Marica, feciorii Gligăi Roşca din **Conceşti** (comuna Conceşti, Botoşani), nepoţii lui Boiştean, lui Enachie postelnicul, cu 600 taleri de argint, „un sat ce se cheamă **Larioneşti** (azi Arioneşti, judeţul Edineţ, Moldova) pe Nistru, în ţinutul Sorocei”.

---

[250] *Monitorul Bucovinei*, Fascicula 8, Cernăuţi 21 aprilie 1922, p. 41
[251] *Monitorul Bucovinei*, Fascicula 8, Cernăuţi 21 aprilie 1922, p. 41
[252] *Monitorul Oficial*, Nr. 71, 24 martie 1944, pp. 2549-2552

1633, martie 6: Întărit de Alexandru Iliaş voievod mănăstirii Sfântul Sava din Iaşi, care primeşte urice pentru „satele **Broscăuţii** (raionul Donduşani, Moldova) şi **Căcăcenii** (raionul Donduşani, Moldova) şi **Lario-neştii** (azi Arioneşti, raionul Donduşani, Moldova) şi **Măşceanii** (raionul Donduşani, Moldova) şi de asemenea **Gamţenii** (ţinutul Soroca, Moldova) şi **Mateuţii** (comuna Mateuţi, raionul Rezina, Moldova), care sunt în ţinutul Soroca, cu locuri de moară şi cu toate veniturile, care acele sate au fost drepte ocini şi cumpărătură răposatului Enachi postelnic. Iar după aceea, când a fost la moartea lui, el a dat acele sate acelei sfinte mănăstiri”.

1634, mai 16: Porunca dată de Vasile Lupu voievod „la vătămani şi la toţi mişeii domniei mele din **Larioneşti** (Arioneşti, raionul Donduşani, Moldova), **Măşceni** (raionul Donduşani, Moldova), **Căcăceni** (raio-nul Donduşani, Moldova), **Broscouţ** (Broscăuţi, raionul Donduşani, Moldova), **Gliţeni** (Hlingeni, comuna Mihu-leni, raionul Rezina, Moldova), **Mătiuţ** (comuna Mateuţi, raionul Rezina, Moldova) şi din **Slobozia Saucăi** (comu-na Sauca, raionul Donduşani, Moldova)… voi toţi ca să aveţi a asculta de egumenul şi de tot soborul de la sfânta mănăstire Sfântul Sava”, pentru că „a dat acele sate răposatul postelnic Ianache sfintei mănăstiri”.

1636, octombrie 20: Ispisoc de judecată de la Vasile Lupu voievod, după ce „s-au pârât de faţă rugă-torul nostru, egumenul de la Sfântul Sava, cu Gherasim Roşca şi cu fratele lui Petre din **Conceşti** (comuna Con-ceşti, Botoşani) pentru a patra parte de sat din **Larioneşti** (comuna Arioneşti, raionul Donduşani, Moldova), care parte a fost vândută de Roşceşti lui Enache postelnicul, apoi s-a aflat că este acea parte de ocină vândută Balicăi.

/ Deci domnia mea le-am făcut lege să dea Gherasim şi Petrea Roşca 100 de galbeni rugătorului nostru, egumenul de la Sfântul Sava. Şi le-am pus zi, să dea acei bani la zi: şi ziua a trecut şi bani n-au dat la zi. Pentru aceea, dat-am carte rugătorului nostru ca să fie tare şi puternic a oprin a patra parte din **Conceşti**... Şi până nu vor da Roşcenii 100 galbeni egumenului, ei să nu aibă nici o treabă cu acea parte de ocină”[253].

1639, iulie 18: Întărit de Vasile Lupu voievod mănăstirii Sfântul Sava, care primise danie şi miluire de la ctitorul Enachie postelnic „trei lărţi din satul **Larioneşti** (Arioneşti, comuna Arioneşti, judeţul Edineţ, Moldova), ce este în ţinutul Sorocii, pe unde a hotărât şi a stâlpit Vasile vornicul de gloată şi pe unde au pus stâlpi de piatră în vatra satului şi în ţarină, de unde s-a pus un stâlp din mijloc, deasupra fântânii lui Costea, şi până la un stâlp al Mociuleştilor (familie), şi până la al treilea stâlp, deasupra **Căinarilor** (Gura Căinarilor, comuna Putileşti, judeţul Soroca, Moldova), unde ţine până în stâlpul lui Potlog, şi până la alt stâlp, deasupra Hristeiuvcăi (toponim în Arioneşti), şi de acolo până la alt stâlp de piatră, ce este în mijlocul ţarinii, dinspre partea lui Balica hatman, iar dinspre alte părţi, după al său vechi hotar, pe unde din veac a umblat”[254].

1904: „Sat în valea Arioneştilor, aproape de şoseau dintre Soroca şi Otaci-Mohilău, de la malul Nistrului, la un km depărtare, între satul Rudi, unde era altădată vechiul schit, desfiinşar, la 1812, de ruşi, şi satul

---

[253] AŞSP, *Documenta Romaniae Historica / A. Moldova*, vol. XXIV, Bucureşti 1998, doc. 489, pp. 457, 458

[254] AŞSP, *Documenta Romaniae Historica / A. Moldova*, vol. XXV, Bucureşti 2003, doc. 181, p. 194

Unguri. Este centrul volostiei Arioneşti. Biserică, şcoală de băieţi cu 2 clase, prisăcu cu 77 stupi, 784 capete de vite cornute, 87 cai. Populaţiunea: 1577 suflete de ţărani români. Satul mai poartă numele de Ravaneşti”[255].

ARMĂŞENI

(fostul sat Bereşti, comuna Băceşti, Vaslui).

1623, aprilie 9: Întărit de Ştefan Tomşa voievod uricarului Mierea Marmure, care primeşte uric pentru „o parte de ocină din a patra parte din satul **Zmiiani** (lângă Băcani, Vaslui), a patra parte cu locuri de mori până în pârâul Smilei şi în Bogdana, şi cu casele pe care el şi le-a cumpărat de la nepoţii Maricăi şi de la fiii ei Ofrim şi Albul, pentru 20 taleri de argint, partea Erinei şi a fratelui ei Gligorie, fiii Parascăi, şi partea mătuşii lor Odocsia, pentru care Irina şi fratele ei Gligorie, fiii Parascăi, au dorit să ia bani de la Necoară mare vornic şi să întoarcă de la Marica şi fiii ei, Frum şi Albul, pentru acea parte de ocină din satul Zmiiani, iar sluga noastră Mierea Marmure, fiind lor (neamul – n. n.) cel mai apropiat, nu a vrut să lase oameni străini să intre în ocina lor adevărată şi dedină, ci însuşi a întors acei bani mai sus scrişi. / Şi iarăşi o altă parte de ocină a dat din jumătate din satul **Bereşti** (azi Armăşeni, comuna Băceşti, Vaslui) jumătate, care îi este lui cumpărătură de la Maxim, fiul Ilenei, ocină

---

[255] Arbore, Zamfir, *Dicţionarul geografic al Basarabiei*, Bucureşti 1904, p. 8

din uric de împărţire ce l-a avut bunica lui, Neaga, de la Bogdan voievod, şi cu jumătate din moara gata pe pârâul satului, pentru 40 de taleri bătuţi. De aceea, să-i fie lui şi de la noi uric şi întărire cu tot venitul. / Şi iarăşi altă parte de ocină dintr-un vad de moară cu moară gata din satul **Gtereşti** (Vrancea), în gârla Putnei jumătate, dar din a opta parte care îi este lui cumpărătură de la Petrea şi de la fraţii lui şi de la fraţii lui Pătrăşcan, fiii lui Toader Corchil, pentru16 bani buni, şi din cealaltă jumătate de moară din satul Ghereşti jumătate care îi este lui cumpărătură de la Toader Bărbosul şi de la sora lui Anghelina, pentru 9 bani buni. Şi de asemenea altă parte de ocină, din a patra parte din acel vad de moară din satul Ghereşti, a treia parte, şi din cealaltă jumătate, a opta parte, care îi este cumpărătură de la Spiridon şi de la sora lui, Anca, fiii lui Patcul, pentru 6 bani buni. Şi de asemenea altă parte de ocină din acelaşi vad de moară din satul Ghereşti, din a patra parte, a treia parte, care îi este cumpărătură de la Toma şi de la fratele lui, Bălciul, şi sora lor, Roxanda, fiii lui Stoica, pentru 3 bani buni. Şi de asemenea altă parte de ocină, din a patra parte din acelaşi vad de moară şi cu moară gata din satul Ghereşti, a treia parte care îi este lui cumpărătură de la Deleu şi de la surorile lui, Catrina şi Sofiica, fiii Ancăi, toţi nepoţii lui Toaderco Chiril, pentru 3 bani buni. De aceea să-i fie şi de Ia noi uric şi întărire cu tot venitul. / Şi întru aceea a venit înaintea noastră şi înaintea tuturor boierilor noştri moldoveni, mari şi mici, sluga noastră Vasilie Huhulea diac, fiul Maricăi, nepotul lui Ghiorghie logofăt, de bunăvoia lui, de nimeni silit, nici asuprit, şi a vândut a sa dreaptă ocină şi dedină din uricul de dedină pe care l-a avea bunicul lui, Ghiorghie logofăt, de la Ştefan voievod

cel Bătrân şi din ispisocul de cumpărătură de la Ioan voievod, şi din privilegiile de cumpărătură şi întărire în semne pe care Ie-a avut bunicul lui, Ghiorghie logofăt, de la Petru voievod, un sat anume **Ivăneştii** (Ivănceşti, comuna Boloteşti, Vrancea), cu curţi gata şi cu loc pentru moară pe pârâul satului şi cu prisăci şi cu poieni. Aceea a vândut-o slugii noastre Mierea Marmure uricar, pentru 300 de bani ungureşti buni. Şi i-a plătit deplin toţi acei mai sus scrişi bani, 300 de bani ungureşti buni, înaintea noastră şi înaintea tuturor boierilor noştri moldoveni".

1625, martie 15: Zapisul de mărturie al lui Miron de **Grăcina,** întocmit în casa lui Iuraşco de **Hodorăni,** prin care vinde ocina lui „de la sat de la **Armăşăni**, şi am vândut până la Rediul lui Ţigan şi Rândoaia, vale în sus", pentru 180 lei bătuţi, martori fiind Ţigan din **Ţâbăneşti**, Diaconul de **Crăieşti**, Iuraşco de Hodorăni, Rango de **Marmoceni**, Neniul de **Soholeţ,** Done de **Mormorăni**".

1625, martie 15: Zapisul de mărturie al lui Marco Mutre din **Armăşeni,** prin care vinde Lungului, pentru doi boi buni şi două vaci cu viţei, ocina lui „de la sat de la **Armăşeni**, la câmp şi la fânaţ, şi cu vad de moară unde se loveşte Bârzărelul în gura Bârzărelului, în **Drăguşani**, martori fiind Neniul şi popa Misail din **Suholeţ**, Nistor din **Mereşti**, Miron Ungureanu şi Iuraşco de **Hodorăni**, Murgoci de Marcoviceni**,** Done de **Mormorăni**".

1625, septembrie 25: Zapis de mărturie despre „cum a vândut Petriman a treia parte de sat de **Armăşăni** (comuna Băceşti, Vaslui), din tot locul, cât este hotarul satului, cu loc de prisacă şi cu vad de moară; şi l-a cumpărat Lungul armaş şi a dat pe tot locul aista un cal bun şi i s-a socotit preţul 80 taleri. Şi s-a întâmplat această tocmeală a lor înaintea vornicului de **Soholeţ**

(Suholeţ, în Jigălia, comuna Şuletea, Vaslui), Nistor din **Mereşti** (Mirăşti, inckus în Lieşti, Galaţi), popa Toader din **Găureni** (lângă Albeşti, Vaslui), Iuraşcu din **Hodorăni** (în loc de Todireni, comuna Stăniţa, Neamţ), Ursu şi Muriuţi de **Marcoviceni** (sat inclus în Dumeşti, Vaslui), Ţigan de **Ţâbăneşti** (Ţibăneşti, Iaşi)”.

1625, octombrie 6: Zapis de mărturie prin care fraţii Rusul, Ionaşco, Părasca şi Sofronie, feciorii Nastii scriu despre „cum au vândut parte din sat din **Roşiori** (comuna Buneşti, Vaslui) a Nastii, jumătate de bătrân, jupânesei Antimii, drept un bou ş-o vacă cu viţel, dinainte a oameni buni, anume: Cârste, popa, Ştefan, diacul de **Armăşene** (Armăşeni, comuna Băceşti, Vaslui), Burghele, diac de **Tăbălăeşti** (comuna Băceşti, Vaslui), Costantin de Roşiori şi Platon de acolo”.

1626, ianuarie 9: Întărit de Radul voievod lui Bosiiuc şi cneaghinei Antimia, în baza unui zapis de mărturie semnat de Căzan şi Neniuţa din **Buneşti** (sat în Fălciu, Vaslui), Toader Beghiul, diac din **Cioruşeni** (lângă Buneşti, Vaslui), Ştefan, diac din **Armăşeni** (sat în Fălciu, Vaslui), Nechifor Ţogoe şi Bosanciu din **Răspopi** (lângă Crasna, Vaslui), „o parte de ocină de sat din **Căbeceşti** (Căbiceşti, lângă Buneşti, Vaslui), din care se va alege partea unui bătrân, de la Nastasia, fiica lui Vasilie… pentru 25 taleri bătuţi. / Şi de asemenea a cumpărat o parte de ocină din satul **Roşiori** (în Fălciu, Vaslui)”, de la fraţii Rusul, Ionaşco şi Sofronia, fiii Nastei, pentru 20 taleri bani buni. / Şi de asemenea a cumpărat „patru părţi din **Tălpigeni** (în Fălciu, Vaslui)”.

1636, iunie 30: Întărit de Vasile Lupu voievod diacului Bosiiuc, după pâra „cu popa Cârstea din **Armăşeni**, cu Măria şi Ştefănească tot de acolo, pentru o

bucată de ocină din Armăşeni, partea popii Gavril… ce acea parte de ocină o au dat Gavril fină-sa Măricuţii, cucoanei lui Bosiiuc, zicând popa Cârstea cu seminţia lui că n-au dat popa Gavril acea bucată de ocină din Armăşeni, la moartea lui, finei sale. Iar Bosiiuc a arătat un zapis, făcut de mâna popii Gavril, şi a adus mărturie oameni buni, megieşi din sus şi din jos, de au mărturisit cum au dat popa Gavril şi cu preoteasa lui fină-si, cucoanei lui Buciioc".

1638, iulie 19: Ispisoc de judecată de la Vasile Lupu voievod, după ce „Gavriţa, cu ai săi răzeşi din satul **Pâhneşti** (comuna Arsura, Vaslui), ce este în ţinutul Fălciului, s-au pârât de faţă, înaintea domniei mele, cu Gheorghe Boghiul, Mirea şi Mărdarie din sat din **Roşiori** (comuna Buneşti-Avereşti, Vaslui) şi cu Terchilă din **Mogoşeşti** (comuna Ipatele, Vaslui) pentru hotarul satului Pâhneşti, anume pentru poiana ce se întâmpină cu hotarul Roşiorilor, cu al Mogoşeştilor şi cu hotarul **Armăşenilor** (comuna Băceşti, Vaslui), zicând Gheorghe Boghiul, Mirea şi Mărdarie din Roşiori şi Terchilă din Mogoşeşti cum nu are satul Pâhneşti nimic treabă în acea poiană, nici le ajunge hotarul Gavriţei şi al răzeşilor lui în Poiană, Iar Gavriţa şi răzeşii lui au zis că ei au apucat din moşii lor ţinând acea poiană jumătate de sat Roşiori, iar dinspre Mogoşeşti vin hotarele alături şi dinspre Armăşeni iar se întâmpină hotarele. / Şi au zis că s-au mai pârât în zilele Radului vodă pentru acea poiană şi le-a dat hotarnic pe Toader Cehan sulgerul, de le-a hotărât şi le-a pus semne pe unde a venit hotarul satului pâhneşti dinspre Roşiori, Mogoşeşti şi Armăşeni; un semn este din drumul cel mare, la locul **Lohanului**, în sus, spre Lohan, până în capătul poienii, în dreptul lacului, în capul rediului, din

jos pe marginea rediului, dinspre răsărit, până în capătul rediului din sus, până în fântâna poienii, în jos pe valea Arsurii, până unde se împreună cu hotarul **Ţinteştilor** (comuna Arsura, Vaslui)... Deci domnia mea şi cu tot sfatul domniei mele am dat Gavriţei şi răzeşilor lui să-şi ţină ocina şi moşia lor, pe unde au ţinut-o moşii lor şi pe unde au pus semne hotarnicii”[256].

1774, iulie 5: Satul **Armăşănii**, ţinutul Vasluiului, ocolul Fundului, după recensământul lui Rumeanţev[257], avea următorii: **Birnici:** Ioniță Lupan / Costandin, butnar / Toader Lupan / Gheorghi Smere.

1898: „**Armăşeni**, sat în partea dinspre apus a satului Dumești, plasa Fundurile, judeţul Vasluii, situat pe coasta dinspre sud-vest a dealului Ringoaia. Are o suprafață de 328 hectare și o populație de 42 familii sau 240 suflete. Numărul vitelor mari cornute e de 188; sunt 400 oi. Moșia este proprietatea statului; a fost pendinte de mănăstirea Aron-Vodă, donată ei de un fost proprietar, Rosnovanu”[258].

---

[256] AŞSP, *Documenta Romaniae Historica / A. Moldova*, vol. XXIV, Bucureşti 1998, doc. 422, p. 402

[257] ACAD. ŞT. RSS MOLD., *Moldova în epoca feudalismului*, VII, I, Chişinău 1975, p. 237

[258] Lahovari, George Ioan, *Marele Dicţionar Geografic al României*, volumul I, Bucureşti 1898, p. 120

ARMĂŞOAIA

(Luşceşti, sat pe Racova, azi Armăşoaia,
comuna Pungeşti, Vaslui).

1437, mai 15: Întărit de Ilie şi Ştefan voievozi lui Tofan, care primeşte uric pentru „cinci sate pe Racova, anume: Pungeşti, unde este casa lui, alt sat, mai sus, Gârcineşti, al treilea sat **Luşceşti**, al patrulea sat, unde este Cursec, al cincilea sat, unde a fost văratecul lor vechi din veac… Iar hotarul acestor cinci sate să fie cu toate hotarele lor vechi, pe unde au folosit din veac, însă începând de la cei patru stejari, apoi drept la dealul Racovei, apoi, pe deal, până la dealul Stemnicului.... apoi până la dealul Lipovei, la deal, drept la cei patru stejari numiţi mai înainte, la Racova. Acesta le este tot hotarul”.

1560, aprilie 3: Întărit de Alexandru (Lăpuşneanu) voievod lui Oprea vatag din **Ungureni** şi lui Drăguş, al doilea armaş, care cumpără de la Anghelina, fata Solomiei, nepoata lui Petrică portarul, cu 300 zloţi tătăreşti, „a ei dreaptă ocină şi moşie din drese ca a avut sodăşul lor Vlad Semenescul de întărire de la bătrânul Ştefan voievod şi din drese de cumpărătură ce a avut Petrică portar de la Petru voievod, din jumătate de sat **Vlădeaştii** pe Racova, care e numit **Leuceştii** (fost Vlădeşti pe Racova, în Armăşoaia[259], Vaslui), din partea de jos, jumătate; însă dintr-un sat, ce este în cel hotar,

[259] Gonţa, Alexandru I., *Indicele numelor de locuri*, Bucureşti 1990, p. 145

care acum se numeşte **Dejugaţii**, partea de jos, şi cu jumătate de moară în Racova, însă acea cumpărătură a lui Ivul armaşu"[260].

1898: „**Armăşoaia**, comună rurală din plasa Racova, judeţul Vaslui; se află în jos de comuna Pungeşti, pe valea pârâului Racova, la distanţă de 29 km de orașul Vaslui şi la 4 km de comuna rurală Pungeşti, reţedinţa subprefecturii. E formată din satele: Armășoaia, Siliştea, Valea lui Năstase, Rădiul, Bleașca, Ursolea și Albina, pe o suprafaţă cam de 3.697 hectare, din care 520 hectare pădure și 2.501 hectare, loc de cultură, finaţ, imaș, sunt ale proprietăţii, jar 1.196 hectare, ale locuitorilor. Populaţia, de 214 familii sau 1.292 suflete de români, din care 21 străini, ocupându-se cu lucrarea pămîntului şi creşterea vitelor; ei posedă: 33 pluguri şi 30 care cu boi, 10 pluguri şi 18 căruţe cu cai și 119 stupi. / Prin această comună trece şoşeaua judeţeană Vaslui-Pungeşti. Are 3 biserici, cu 2 preoţi şi 4 cântăreţi, o şcoală și 3 cârciumi; comerțul se face de 2 români. / Vite: 290 vite mari cornute, 1.157 oi, 11 capre, 52 cai şi 18 râmători. // **Armăşoaia**, sat de reşedinţă, în partea de nprd a comunei Armășoaia, plasa Racova, judeţul Vasluiă, situat în marginea șoselei Vaslui-Pungești şi pe coasta dealului Armăşoaia. Acest sat a fost mai înainte pe valea dintre satele Corseşti și Toporăşti, pe care loc se află astăzi o vie. De la 1864, cînd s-a făcut împroprietărirea locuitorilor, s-a strămutat pe locul unde se află astăzi. După inscripțiunea ce e săpată în lemn în pridvorul bisericii, se dovedește că satul şi biserica, de unde s-au strămutat, au fost înfiinţate în 1798, și că de atunci s-a

[260] Ghibănescu, Gh., *Surete şi izvoade / Documente slavo-române*, vol. XIX, Iaşi 1927, pp. 44-47

numit Armăşoaia, de la o femeie proprietară, Armă-şeanca. / Suprafaţa teritoriului este de 1.358 hectare, din care 85 hectare de pădure şi 1.116 hectare loc de cultură, finaţ şi imaş ale proprietăţii, iar 157 hectare sunt ale locuitorilor; ei posedă 10 pluguri și 15 care cu boi, 1 plug şi 3 căruţe cu cai, precum şi 5 stupi de albine. Are o populație de 55 familii sau 152 suflete, o biserică, cu 1 preot şi 1 cântăreţ, şi o şcoală, înfiinţată la 1887, frecventată de 28 elevi. / Numărul vitelor mari cornute e de 61; sunt 365 oi, 4 capre, 12 cai şi 17 râmători”[261].

ARMENEŞTI

(azi Cotic, comuna Todireşti, Vaslui).

1635, iulie 12: Zapisul lui Iuraşco diac ot **Hodoreni** (comuna Dumeşti, Vaslui), Petrea Gânscă şi Căpracea aprod de **Armeneşti** (lângă Cotic, comuna Todireşti, Vaslui), prin care mărturisesc faptul că, dând curs poruncii lui vodă, din cartea adusă lor de Dumitraşco diacul, fecior lui Andronic, nepot Tâmpei pârcălabul, „ca să socotim şi să-i alegem o parte de ocină din sat din **Borăşti** (azi Cuza Vodă, comuna Ipatele, Iaşi), ce-s pe Bârlădzel, dreaptă cumpărătură a părinţilor lui, partea lui Ion şi a lui Costin şi a surorii lor Vasilca, fraţi Muşei, feciorul Annesiei”, au fost şi au căutat martori care să sunoască hotarele vechi: popa Dumitru, Panhilie călugă-

[261] Lahovari, George Ioan, *Marele Dicţionar Geografic al României*, volumul I, Bucureşti 1898, pp. 121, 122

rul şi Gheorghe Turcul din **Cuci** (comuna Bozieni, Neamţ), Liontie de **Hodoreni**, Vicul din **Borăşti**, Hilip, Urlea, Bejan, Vasile Banul şi Gligorie de **Dumeşti** (comuna Dumeşti, Vaslui), Dumitru Rânjea de Meleş-cani… Şi am aflat cu aceşti oameni buni şi i-am ales partea lui din a cincea parte de sat din Borăşti, din a treia parte trei părţi ale celor trei fraţi mai sus scrişi".

1636, martie 15: Scrisoarea vornicului Dumitru şi a armaşului Lungul, după cercetarea pricinii dintre Porce şi Postolachi cu fostul vornic Dumitru Gheuca „pentru un loc, unde a fost mănăstirea Rafailă… loc de-a fost făcut Băisanul o mănăstioară cu poiene", lângă **Oşeşti** (comuna Oşeşti, Vaslui). Martorii chemaţi de trimişii domneşti au fost Sanson şi Gavril Ciurlan de **Albeşti** (comuna Deleşti, Vaslui), Gavril de **Ruginoşi** (înglobat în Oşeşti, comuna Oşeşti, Vaslui), Gligore, Pavel şi Cârstea Zăpodie de **Cozmeşti** (comuna Deleşti, Vaslui), Porcea de **Băleşti** (comuna Deleşti, Vaslui), Dumitraşco de **Pietreşti** (azi Chetreşti, comuna Bălteni, Vaslui), Busul şi Ştefan de **Fâstâci** (fostă schitul Racoviţă, comuna Deleşti, Vaslui) – „toţi de valea Stemnicului", şi Pinul şi Lazor din **Hultureşti** (comuna Vultureşti, Vaslui), Constantin de **Tărâceni** (lângă Unceşti, comuna Zăpodeni, Vaslui), Dumitraşco şi Pascal de **Buhăeşti** (Buhăieşti, comuna Vultureşti, Vaslui), Portărescul de **Condreşte** (lângă Ciofeni, comuna Zăpodeni, Vaslui), Macsin de **Meleşcani** (lângă Dumeştii Noi, comuna Dumeşti, Vaslui), Dumitru Popăscul, Gorcea, Raţea şi Dumitru Gâdea de **Ţigăneşti** (înglobat în Dumeştii Noi, comuna Dumeşti, Vaslui), Bejan şi Melintie de **Dumeşti** (comuna Dumeşti, Vaslui), Vicol şi Florea de **Borăşti** (azi Cuza Vodă, comuna Ipatele, Vaslui), Dumitru şi Silion de

Armeneşti (lângă Cotic, comuna Todireşti, Vaslui) – „toţi de pe apa Bârlădzelului”, şi Gligore şi Bogonie de **Gârcini** (azi Gârceni, comuna Gârceni, Vaslui) şi Căzacul de **Curceci** (azi Curseşti Deal, comuna Pungeşti, Vaslui) – „de pe apa Racovei”. Acestora le-au „pus brazde de pământ în capetele lor şi-au mers pe unde au ştiut că merge hotarul Oşeştilor şi se întâmpină cu hotarele satelor dinspre Bârlădzel; dinspre altă parte, cu hotarele Racovei. Deci am mers, de-am înconjurat hotarul Oşeştilor şi am pus stâlpi. Iar pe acel loc ce-a fost mănăstirea ce se cheamă Rafailă nu a fost loc domnesc, ci este hotarul Oşeştilor. Iar acelui uric, cel are Dumitraşco Gheuca, nu i s-a găsit hotar, nici loc”.

1637, mai 6: Ispisoc de judecată de la Vasile Lupu voievod, după ce s-a pârât Ionaşcu Curea cu cumnaţii săi Ionaşcu dărăban, Vasile dărăban şi Doboşeriul, feciorii Arvasiei, nepoţii lui Văsiiu din Glodeni „pentru o parte de ocină din sat din **Glodeni** (înglobat în oraşul Negreşti, Vaslui), ce-a fost a lui Văsiu”. Cumnaţii şi-au susţinut cauza, „iar Ionaşco Curea a avut mărturii, anume: Vasile Căpracea din **Armeneşti** (azi Cotic, comuna Todireşti, Vaslui), Gavril Bolea şi Mirăuţă de **Jigoreni** (comuna Ţibăneşti, Iaşi), cum a dat Petrea Curea, tatăl lui Ionaşcu, pentru Văsiiu din Glodeni, de l-a plătit de bir nemişesc şi l-a ras de la nemişie”.

1643, mai 1: Gavril, feciorul Sorii, vinde diaconului Dumitraşco, drept 35 leu bătuţi, „a sa moşie din **Armeneşti** (inclus în Coticul, comuna Todireşti, Vaslui), din jumătate de sat, partea dinspre răsărit, din bătrânul Coşula două părţi”[262].

[262] AŞSP, *Documenta Romaniae Historica / A. Moldova*, vol. XXVII, Bucureşti 2005, doc. 86, pp. 92, 93

1689, august 13: Porunca dată de Constantin Cantemir voievod curteanului de cămară Tănase Burghelea, după ce „avu pâră de faţă Neculai Paiul cu Ionichie Gânscă călugărul, zicând Neculai Paiul cum a avut moşie, dimpreună cu Ionichie călugărul, la satul **Armeneşti**, care lucru îl mărturisi înaintea domniei mele Zotina, femeia lui Şăremet, precum a apucat ea pe părinţii lui Neculai Paiul ţinând moşie dimpreună cu Ionichie călugărul, şi au luat de-a zecea, deci… să cauţi trei oameni dintre răzeşii lor, însă nu sintre oamenii călugărului, ci să fie străini, să jure cum tatăl lui Paiul n-a avut moşie cu călugărul dimpreună, nici au ţinut, jurând în acest chip, Paiul să rabde de moşie, iar nejurând, să ţină Paiul moşia dimpreună cu călugărul”[263].

1689: Vasile, feciorul Măricuţei, fata Maicăi, care a fost fata Paiului, iar Paiul a fost fecior Coşulei, vinde lui Statie Abageriu şi femeii sale Zotina, drept 7 lei bătuţi, părţile lui „din satul **Armeneşti** … şi la această tocmeală s-au prilejit Tanasie Abăgerul, Nastasia, Simion din **Olăşei**, şi eu, Constantin, sluga postelnicului Proca, am scris acest zapis”[264].

1692, iunie 16: Ispisoc de judecată de la Constantin Cantemir voievod, după ce „s-au pârât de faţă Neculai Paiul, ginerele Trofanii, fata lui Beştelic, nepot lui Mihai din satul **Armeneşti**, ce sunt pe Sacovăţ, în ţinutul Vasluiului, cu seminţiile femeii lui, anume Ignat, Gheorghiţă călugărul, Pavăl, Tănasie şi Ştefan, fiii lui Gânscă, şi cu Zota, nepoţi şi strănepoţi lui Mihoci, zicând Niculai Paiul

---

[263] Ghibănescu, Gh., *Surete şi izvoade / Documente slavo-române*, vol. V, Iaşi 1908, pp. 105, 106

[264] Ghibănescu, Gh., *Surete şi izvoade / Documente slavo-române*, vol. V, Iaşi 1908, pp. 207, 208

cum şi el are parte de ocină în Armeneşti, după soacră-sa Trofana, iar seminţiile au fost dând seamă cum Trofana nu are parte în Armeneşti cu dânşii, însă numai cu gurile lor grăind, iar nici un dres n-au avut să scoată… / Deci domnia mea am judecat ca să jure aceşti răzeşi toţi, cum Trofana n-are moşie în Armeneşti, şi, jurând, ei să lipsească pe Neculai Paiul din moşie; şi am pus pe Golăe vornicul ca să-i ducă la biserică, să-şi dea credinţa, dar ei n-au vrut să jure, ci l-au primit părtaş şi frate de moşie”[265].

1693, noiembrie 6: Carte de împuternicire, dată de Constantin Cantemir voievod lui Dima bacalul „spre aceea, să fie volnic a opri şi a ţine ale lui drepte ocini ce are la satul **Olăsei** şi la satul **Armeneşti**, ce sunt în ţinutul Vasluiului, 53 de pământuri ce sunt din Armeneşti şi 47 de pământuri ce sunt din Olăşei, care se fac, la amândouă seliştile, o sută de pământuri, cumpărătură lui de pe socrul său Gheorghe neguţătorul… / Aşijderi, s-a mai jeluit pe Ştefan Bâtcă, că şi-a făcut casă cu zămnic pe locul lui şi pe hotarul Dimei, fără voia Dimei, de aceea să aibă a strica toate acele ce or fi pe hotarul Dimei, la Olăşei şi la Armeneşti, şi să aibă a lua şi a zece de pe acele locuri”[266].

1704, aprilie 15: Trifan, femeia lui Sofiica şi feciorii lor Ion, Irimie şi Vasilca dăruiesc lui Tănasă, nepot lui Gânscă, „partea Stratului, a lui Ionichie şi Trifan, partea a trei fraţi ce se va alege din satul **Armeneşti**, parteamoşului (bunicului) nostru Druţă

---

[265] Ghibănescu, Gh., *Surete şi izvoade / Documente slavo-române*, vol. VIII, Iaşi 1913, pp. 14, 15

[266] Ghibănescu, Gh., *Surete şi izvoade / Documente slavo-române*, vol. VIII, Iaşi 1913, pp. 15, 16

Budăi, din partea dinspre răsărit”[267].

1705, ianuarie 30: Trifan, femeia lui Sohiica şi feciorii lor Ion şi Irimia dăruiesc postelnicului Miron Cuza „un loc de prisacă în **Armeneşti**, în ţinutul Vasluiului, să-şi facă din pădure, din întreg, acest loc de prisacă”[268].

1706, martie 11: Stratina, sora lui Trifan şi Stratului, fata lui Vasile Afendi, vinde jupânesei Safta Dinuleasa, cu 4 zloţi, „patru pământuri, pământul câte un zlot, care este din bătrânul Druţe, ce este la **Armeneşti**, pe din jos de moşia Saftei Dinuleasa”[269].

ARONEANU

(prin Şorogari, comuna Aroneanu, Iaşi).

1639, martie 12: Ionaşco Cujbă, feciorul lui Dumitraşco Cujbă şi al Agaftiei, fata lui Manule, dăruieşte mănăstirii Aron Vodă „o falce de vie de la **Şorogari** (comuna Aroneanu, Iaşi), din Dealul cel Bătrân… pentru sufletul sufletele şi păcatelor părinţilor mei şi ale noastre. Acea vie mi-a fost mie de la maică-mea, Agaftia”[270].

1681, septembrie 9: Fostul armaş Curbet şi femeia

---

[267] Codrescu, Theodor, *Uricarul*, vol. XXIII, Iaşi 1895, p. 265

[268] Ghibănescu, Gh., *Surete şi izvoade / Documente slavo-române*, vol. VII, Iaşi 1912, p. 268

[269] Ghibănescu, Gh., *Surete şi izvoade / Documente slavo-române*, vol. VIII, Iaşi 1913, p. 70

[270] AŞSP, *Documenta Romaniae Historica / A. Moldova*, vol. XXV, Bucureşti 2003, doc. 57, p. 63

lui Aniţa vând comisului Cuze, pentru 30 de merţe de mălai, „o falce şi jumătate de vie la **Şorogari**, cu faţa lângă via logofătului Racoviţă, din jos, care vie ne este nouă danie de beizadeaua Alexandru, feciorul lui Antonie Rusăt vodă, iar lui i-a fost cumpărătură, în domnia lui Aron vodă, de la Papuc”[271].

1898: „**Aroneanul**, sat din comuna Copoul, plasa Copoul, judeţul Iaşi, situat pe platoul dealului cu asemenea numire, pe o suprafaţă de 2.412 hectare şi cu o populaţie de 114 familii sau 408 locuitori. / În 1879, făcându-se împroprietăriri, satul s-a mărit, prin înfiinţarea unei noi părți de sat, numit **Aroneni**. În acest sat se află mănăstirea Aroneanul, zidită de AronVodă, la anul 1504, întreţinută de stat, cu 2 preoţi, 1 cântăreţ şi 1 eclisiarh; o şcoală, înființată la 1880, frecventată de 32 elevi, având un local construit în condiţiuni foarte bune. / Numărul vitelor e de 1.815 capete, din care: 552 vite mari cornute, 989 oi, 89 cai şi 185 râmători. / Ca fapt istoric, petrecut în această localitate, se înseamnă războiul urmat între Stefâniţă vodă şi Conastantiu vodă, unde au fost înfrânți cazacii, care ajutau pe Stefăniţă”[272].

---

[271] Ghibănescu, Gh., *Surete şi izvoade / Documente slavo-române*, vol. VII, Iaşi 1912, p. 268

[272] Lahovari, George Ioan, *Marele Dicţionar Geografic al României*, volumul I, Bucureşti 1898, p. 126

ARPĂŞEŞTI

(Hărpăşeşti, apoi Goeşti în Cârligătură,
comuna Popeşti, Iaşi).

1456, februarie 18: Întărit de Petru voievod protopopului Ioil şi fiului său Giurgea, gramatic, care primesc uric, pentru „satele anume: Oneşti la Cârligătură, pe amândouă părţile pârâului, şi prisaca pe care a întemeiat-o Giurgiu Negru, şi mănăstirea lor, şi loc de prisacă în acelaşi hotar, şi, mai sus, Voroveşti, şi poiana de la Ştefan Roşul, pe care le-a dat-o Ştefan de bunăvoia lui, şi, mai jos, pe acelaşi pârâu, la lazul lui Simion, loc de moară, şi prisaca lor din dreptul Podobitului, în pădure, şi **Arpăşeştii lui Arpaş**, şi, peste Bahlui, la Glodurile de la Movila Mare şi la fântâna lui Berbeniţă un loc din pustie, să-şi întemeieze sat şi fânaţ, şi, pe Şacovăţ, un loc de moară, unde vor putea să-şi facă, şi pe Stavnic, asemenea, şi, deasupra Nistrului, Cunicea, amândouă cuturile, şi Cobâlia, şi Armeni, lângă Suceava, şi seliştea lui Scandal, lângă Roşiori, şi Todereşti ”[273]. Hotarul, din veac, iar pentru pustii, îndestul.

1488, ianuarie 12: Întărit de Ştefan voievod, popii Ivul şi vărului său Manciul, care primesc uric pentru „ocina lor dreaptă, satul la Cârligătură anume jumătate din Todereşti, partea de sus (în Hărpăşeşti), dinspre Arpăşeştii lui Arpaş… Iar hotarul acestei jumătăţi de sat

---

[273] AŞSP, *Documenta Romaniae Historica / A. Moldova*, vol. II, Bucureşti 1976, doc. 56, pp. 81-83

să fie începând de la Andrea, din iazul cel vechi, la stâlp şi de la stâlp la alt iaz, şi de acolo până la alt stâlp, mai sus de cânepişte, şi de acolo la vie, şi de acolo la stâlp, la marginea rediului o movilă găunoasă, iar dinspre alte părţi, după hotarul vechi, pe unde au folosit din veac”[274].

1607, mai 12: Întărit de Eremie Moghilă voievod marelui logofăt Lupul Stroici, care cumpără, cu 20 taleri de argint, de la fraţii Dumitru, Gavril, Gheorghe, Marena şi Anisia, fiii Savei, şi de la fiii lui Păcurar, nepoţi Sofroniei, „a treia parte din satul **Arpăşeşti** (Hărpăşeşti)”[275].

1623, ianuarie 27: Mărturia popii Simion ot Todereşti, Cârstea arman, Miron, Floriţa şi Eremiia Arpaş despre vânzarea părţii de ocină „cât au avut în Arpăşeşti, în partea de sus”[276], pe care a cumpărat-o, cu 15 galbeni, Misăilă şi fraţii săi de la Vasile, Palaghia, Paul şi Costin, toţi Honicei, şi, cu parte separată, de la Anghelina, fata Măricăi, nepoata Honcei (Honicei).

1623, iunie 20: Întărit de Ştefan Tomşa voievod diacului Dumitraşcu Fulger, în baza unui zapis de mărturie a boierilor ţării, care garantau că „el şi-a cumpărat, în faţa lor, nişte case din satul **Todereşti**, din ţinutul Cârligătura, cu locul caselor. Şi de asemenea o parte de ocină de la sluga noastră, Simion Capşea medelnicerel, pentru 53 de taleri bătuţi, toată partea lui, cât se va alege din vatra satului şi din apă, cu loc de iaz şi din câmp şi

---

[274] AŞSP, *Documenta Romaniae Historica / A. Moldova*, vol. III, Bucureşti 1980, doc. 25, pp. 42-44
[275] Ghibănescu, Gh., *Surete şi izvoade / Documente slavo-române*, vol. XX, Iaşi 1928, pp. 115, 116
[276] AŞSP, *Documenta Romaniae Historica / A. Moldova*, vol. XVIII, Bucureşti 2006, doc. 10, pp. 9, 10

din ţarină şi din pădure. Ci acea parte de ocină i-a fost cumpărătură de la mătuşa lui, Frăsina, fiica lui Vicol. / Şi, de asemenea, el şi-a cumpărat o parte de ocină din acelaşi sat Todereşti de la Iachim şi de la fratele lui, Toader, şi de la surorile lor, Anghelina şi Măria, fiii Anei, nepoţii lui Bulaşco, toată partea lor, câtă se va alege, din tot locul, şi cu loc de prisacă, pentru 12 taleri bătuţi. / Şi de asemenea, o parte de ocină din acel sat el şi-a cumpărat de la Nastasia fiica lui Arman, din cât se va alege partea lui Arman, jumătate de parte, pentru doisprezece taleri bătuţi. / Şi, de asemenea, el şi-a cumpărat jumătate de sat de **Lupşeşti** pe Soluneţ, în ţinutul Soroca, şi cu iaz în apa Soluneţului, de la Ion Ujdilă, pentru cincizeci de ughi galbeni”[277].

1626, iulie 3: Zapisul surorilor Todosia, Nastasia şi Prohira, cetele Vărvarei, nepoatele Nastei şi Frăţinei, ce-a fost mumă Nastei, prin care mărturisesc cum au vândut, „dintr-a treia parte de sat **Arpăşeşti** (Hărpăşeşti, apoi Goeşti în Cârligătură, Iaşi), două părţi, ce se cheamă acum **Goeştii**…, dar şi partea moaşei noastre, Nastei… Neniului, pârcălabului de Cârligătură, drept doi boi şi o vacă cu viţel”. Martori: Ionaşco Bilţu şi popa Gligorie ot **Todereşti** (Chilişoaia, Iaşi), Iordachi şi Gheorghiţă Murăţel, Misail, Cârste arman.

1627, mai 30: Întărit de Miron Barnovschi voievod pârcălabului Neniul, în baza unui zapis de mărturie semnat de Ionaşco Bilţu şi popa Gligorie din **Todereşti**, de Iordachie arman, Gheorghi Murăţăl, Misăilă, Zaharia, Cârtea arman şi Drăguşan diac, „scriind şi mărturisind acel zapis că el şi-a cumpărat două părţi

---

[277] AŞSP, *Documenta Romaniae Historica / A. Moldova*, vol. XVIII, Bucureşti 2006, doc. 86, pp. 125-127

din a tria parte a satului **Arpăşeşti**, ce se cheamă acum **Goeşti**, de la Todosia, fiica Vărvarei, nepoata Nastei, de la Nastasia şi Porfira, fiicele lui Lupul, nepoatele Nastei, toate nepoate şi strănepoate ale Frăsinei. Şi el le-a dat pentru aceste părţi trei boi buni, de 70 taleri. / Şi de asemenea a cumpărat şi altă parte din acel sat de la acei oameni scrişi mai sus, nepoate ale Nastei, din partea de peste râu, ce se va alege partea ei din acest sat Goeşti, cu tot venitul, din câmp şi din fâneţe, şi cu loc de iaz şi cu grădini, care vor fi în rediu şi cu tot rediul".

1633, martie 22: Zapisul lui Eremia, feciorul Onciului, nepotul lui Obriajie, în care mărturiseşte că a vândut moşia lui „din sat din **Arpăşeşti**… jupânului Iorgachi diacul, drept 10 taleri bătuţi de argint... Şi în tocmeala noastră fost-au Neniul, vătaful cel mare de ţinutul Cârligăturii, Drăguşan diacul, Gheorghiţă diac şi popa Gligorie de **Todereşti**".

1635, august 29: Printre martorii lui Neniul vornic, care cumpără „o parte din moşia **Băloşeani**", se numără „şi Gugea din **Goeşti**"[278].

1636, ianuarie 23: Zapisul Măricăi, fata Cârstii şetrarul, în care mărturiseşte că a vândut partea ei „din **Ţibăneşti**, din ţinutul Vasluiului… lui Gheorghe Roşca vistiernic, drept 25 taleri bătuţi… dinaintea vornicului Neniul, Silion al lui Ştefan Ciocârlan şi Iordache din **Arpăşeşti**".

1637, decembrie 15: Uliana şi Costanda, fetele Măricăi, nepoatele lui Arpaş, nepoţii lor Mirăuţă şi Alexa, feciorii Părascăi şi Crăciun, bărbatul Ulianei, vând lui Iordachi diacul, drept 25 de talei bătuţi, părţle lor „din sat

[278] Buletinul *„Ioan Neculce"*, Iaşi, An III, Fasc. III, 1923, p. 36

din **Arpăşeşti**, în ţinutul Cârligăturii, din a şasea parte de sat, jumătate”.

AVEREŞTI

(seliştea lui Mârlec pe Crasna,
comuna Buneşti-Avereşti, Vaslui).

1434, ianuarie 29: Întărit de Ştefan voievod, boierului Blaj şi fraţilor lui Domocoş stolnic şi Iacob, care primesc uric pentru „satele pe Crasna, anume Roşiori, unde este Negrilă, şi, mai jos, sub pădure, unde este Pavel Bulgarul, şi **seliştea lui Mârlec** şi unde este Mic Ruptura… Iar hotarele acestor sate să fie după hotarul vechi, pe unde au folosit din veac”.

1800, decembrie 19: Schimb de moşii între episcopul Huşului şi spătarul Constandin Roset, „adică dând episcopul Gherasim un iaz cu moară pe apa Crasnei, ce se numeşte iazul Savei, şi părţile ce le are în moşiile **Roşiorii** şi **Avereştii** pe apa Crasnei, la ţinutul Fălciului, şi **Cioricenii**, la ţinutul Vasluiului, iarăşi pe Crasna, luând împotrivă episcopia alte părţi, tot din ţinutul Fălciului”[279].

1898: „**Avereşti**, comună rurală în partea de nord-vest a plăşii Crasna, judeţul Fălciu, la 17 km distanță de capitala judeţului. Situaţia teritoriului accicdentată. E mărginită, la nord, cu comuna Armăşeni, la sud cu Tăbăläeşti, la est cu Păhnești, și la vest cu Boţeşti. Este formată din satele: Avereşti, Plopi şi Roşiori, pe o suprafaţă

[279] Codrescu, Theodor, *Uricarul,* vol. II, Iassi 1889, pp. 19-22

cam de 1.187 hectare, şi cu o populaţiune de 150 familii sau 826 suflete și 180 contribuabili. Are o biserică, cu 1 preot. Numărul vitelor cornute e de 500; cai sunt 50, oi 500 şi porci 220. / **Avereşti**, sat în centrul comunei Avereşti, plasa Crasna, judeţul Fălciu, situat pe coasta dealului şi pe valea cu asemenea numire, cu o populaţiune de 95 familii, 480 suflete și 98 contribuabili. Este reşedinţa comunei, are o biserică veche, cu 1 preot și 2 dascăli. Locuitorii sunt răzeşi vechi"[280].

AVEREŞTI

(lângă Girov, aproape de Roman, Neamţ).

1623, iulie 12: Întărit de Ştefan Tomşa voievod lui Neculai, fiul lui Dumitraşcu Seacheal, care s-a pârât… cu Luca Fuştele din Avereşti, pentru un sat anume Siliştea Ruselor, ce este în ţinutul Neamţ".

1624, noiembrie 15: Întărit de Radul voievod „rugătorilor noştri egumenul şi călugării de la sfânta mănăstire Aron Voievoda, din ţarina Iaşilor, unde este hramul Sventi Nicolai", care primesc uric pentru „trei sate la ţinutul Neamţului, anume **Avereştii** şi **Giurovul** şi **Nicoreştii**, date acele sate şi miluite de alţi voievozi, ce-au fost mai înainte de domnia mea".

1625, ianuarie 7: Porunca lui Radul voievod „slugilor noastre, tuturor dăbilarilor, câţi veţi umbla cu

---

[280] Lahovari, George Ioan, *Marele Dicţionar Geografic al României*, volumul I, Bucureşti 1898, p. 140

slujba domniei mele prin ţinutul Neamţului" de „a lăsa foarte în pace bucatele oamenilor din sat de Avereşti şi din Giurov, nimică să nu le învăluiţi bucatele… ci să-i lăsaţi în pace pentru că sunt satele sfintei mănăstiri a lui Aron Vodă din ţarina Iaşilor".

1626, martie 24: Porunca lui Miron Barnovschi, dată slugilor domneşti din ţinutul Neamţului, de „a lăsa foarte în pace bucatele oamenilor din satele sfintei mănăstiri a lui Aron vodă, din **Avereşti** şi din **Girov** şi din **Necoreşti**… numai să aibă ei a-şi plăti dabila lor, ce va fi".

1626, aprilie 24: Întărit de Miron Barnovschi voievod diacului Cozma din **Popşeşti**, care cumpără, cu 20 taleri de argint, de la Marica Ciomârtăneasa şi sora ei Anghelina, fiicele lui Fârtat, şi de la Toader, soţul Anghelinei, cumnatul Măricăi, „un loc de stupină, care a fost făcut de ele în hotarul **Avereştilor** dinspre **Gâdinţi**".

1628, ianuarie 20: Întărit de Miron Barnovschi voievod aprodului Luca din satul Avereşti, care este în ţinutul Romanului, în baza unor mărturii de la Toader, Bălan, Gligorie, Scânteoae, Sava şi Ciomârteasă din satul Avereşti, care primeşte uric pentru „părţi de ocină din **Avereşti**, o parte de ocină – a patra parte din a treia parte din tot satul Avereşti, ce a cumpărat-o bunicul său Sava de la Valeş de acolo, pentru 300 zloţi tătăreşti, din partea Nemţenilor, şi o altă parte de ocină, ce-i este cumpărătură de la Busca Onceoae, mătuşa lui, pentru 140 taleri bătuţi, toată partea ei, ce-i este ei cumpărătură de la Nemţeni, şi cu loc de prisacă".

1632, aprilie 19: Porunca lui Alexandru Iliaş voievod, dată slugilor domneşti din târgul Piatra (Neamţ), în urma jeluirii „rugătorilor noştri, călugării de la sfânta

mănăstire a răposatului Aron voievod, din ţarina Iaşilor", care călugări „au trei sate în ţinutul Neamţ, anume **Avereştii**, **Giurovul** şi **Nicoreştii**", şi cer să nu fie trase „acele sate ca să asculte de ocolul târgului Piatra".

1632, iulie 2: Întărit de Alexandru Iliaş voievod călugăriţelor de la mănăstirea de peste pârâul Bistriţei, care primesc uric pentru „o bucată de pământ din satul lor **Doneşti**, dinspre răsărit… căci ele s-au pârât cu rugătorii domniei mele, călugării din ţarină, de la Sfântul Nicolae, pentru acea bucată de pământ, pe care ei au cotropit-o către satul lor, **Avereşti**".

1638, noiembrie 13: Întărit de Vasile Lupu voievod lui Luca Fuştele din satul **Avereşti** (comuna Ion Creangă, Neamţ), ce este în ţinutul Romanului, în baza unui zapis de la Alexa şoltuz din târgul Siret (Bucovina) şi de la 12 pârgari şi de la mulţi oameni buni, „scriind în acel zapis cum a venit înaintea lor fata lui Vasile Popa din satul Avereşti şi a vândut, din a treia parte din satul Avereşti, a patra parte... rudei sale Lucăi Fuştele, drept doi boi şi o vacă, şi doi stupi; şi au preţuit acele trei vite şi acei doi stupi drept 35 zloţi, şi cu cheltuiala pe ispisoc, drept 46 zloţi şi un pol"[281].

1663, aprilie 9: Întărit de Evstratie Dabija voievod mănăstirii lui Ion vodă din ţarina Iaşilor, care primeşte ispisoc pentru „un sat, anume **Rânzeştii** pe Prut, în ţinutul Fălciului, cu toate bălţile sale şi cu jumătate din **Hărceata** (Hereşti pe Moldova, în hotar cu Cârsteşti şi Miroslăveşti[282], Iaşi), în semne, şi alt sat, anume **Ave-**

---

[281] AŞSP, *Documenta Romaniae Historica / A. Moldova*, vol. XXIV, Bucureşti 1998, doc. 503, p. 469

[282] Gonţa, Alexandru I., *Indicele numelor de locuri*, Bucureşti 1990, p.120

reştii pe Cracău, în ţinutul Neamţului, cu mori pe Cracău… satul **Selicicănii**, cu loc de moară în apa Başăului, în ţinutul Dorohoiului, ce a fost supus ocolului târgului Ştefăneşti… / Şi tij (ls fel) dăm mănăstirii satul **Nicoreştii** pe Cracău, în ţinutul Neamţului, cu mori în Cracău… a treia parte din satul **Ochinteştii** din ţinutul Sorocii, danie de la Nastasia Oproae, şi un sat anume **Ştorov** şi cu loc de mori pe Cracău, ce-i în ţinutul Neamţului, care a fost drept domnesc, supus ocolului târgului Petrei… şi aşijderi satul **Pârliţii** în ţinutul Sorocii, danie de la Lepndari vameşul, cu limbă de moarte… 510 stânjeni din satul **Mierăeştii**, care vine în ţinutul Tecuciului, pe apa Bârladului, şi altă parte din acelaşi sat Mierăeştii, câtă se va alege lui Macarie, fiul lui Neagul, pe care au cumpărat-o monahii drept doi boi şi un cal, preţuit drept 14 galbeni ungureşti… tij (la fel) jumătate din satul **Coropceni**, pe gârla Scumpăi, ce este în ţinutul Iaşului, miluire de la Ionaşco Coropcă şi de la Tărauca… jumătate de sat **Fetioneştii** şi jumătate de sat **Coţmăneştii**, cu vad de moară în Jijia, ce-i mai jos de Stânca, în ţinutul Iaşului, aproape de hotarul Posadnicilor… şi loc de 14 dughene în târgul Iaşii, cu loc de pivniţă în uliţa nouă”[283].

1678, iunie: Vasile Vicol din **Mărgineni**, femeia lui Aniţa şi feciorii Dumitraşco şi Hortolomeu vînd spătarului Grigoraş Jora şi feciorului său Constantin Jora, pentru 25 lei, „moşia din satul **Avereşti**, care este în ţinutul Romanului, din partea Nemţenilor, care este dintr-un stâlp moşie cu Constantin Jora… iar de nu se va ajunge moşia la preţul banilor, noi să avem a da dum-

[283] Ghibănescu, Gh., *Surete şi izvoade / Documente slavo-române*, vol. IV, Iaşi 1908, pp. 180-188

nealui dintr-altă moşie, dintr-alt stâlp, care este în altă selişte, mai sus de Avereşti”[284].

1774, iunie 26: Satul **Aveştii**, sat răzeşesc, ocolul de Jos, după recensământul lui Rumeanţev[285], avea **toată suma caselor 16**. Scădere rufeturi 16: 1 diacon, 2 ruptași, 12 panțări, 1 văduvă. / **Rufeturi:** Cozma Vrăjitoru, panțăr / Ion, grecu, tij (la fel) / Ștefan Țifărdan / Neculai Chiper / Toader / Costandin / Toader Cenușă / David Curjos / Sandul zet (ginere) lui Cozma / Vasile Mahul / Vasile Grăjdian / Simion / Ion Mitru, ruptaș / Sârghii, ruptaș, priș ot (vine din) Iași / Ion, diacon / Anușca, săracă.

1898: „**Avereşti**, comună rurală, în plasa Fundul, judeţul Roman, spre sud-est de oraşul Roman. Este alcătuită din sutele: Avereşti (Avereşti-Răzăşi) şi Golani (Avereştii de jos), cu reşedinţa comunei în satul Avereşti-Răzăşi… Este situată la o depărtare de 31 km de Dămieneşti, reședința plășii, şi la 14 km de orasul Roman. E legată cu amândouă aceste localități prin şosea. Are o populaţiune de 284 capi de familii, 262 contribuabili, 1.218 locuitori, din care 56 ştiu carte; sunt 341 case. Populaţiunea este romînă, afară de 6 familii de evrei. Locuitorii acestei comune se ocupă, pe lângă altele, și cu transportul de piatră din dealurile acestei comune, care sunt situate parte în partea de de nord est şi cele mai mari în partea de nord. Are o şcoală mixtă şi 2 biserici, una de piatră şi alta de lemn… / **Avereşti**, sat în centrul comunei Avereşti, plasa Crasna, judeţul Fălciu, situat pe coasta dealului şi pe valea cu asemenea numire, cu o popu-

---

[284] Ghibănescu, Gh., *Surete şi izvoade / Documente slavo-române*, vol. V, Iaşi 1908, pp. 39, 40

[285] ACAD. ŞT. RSS MOLD., *Moldova în epoca feudalismului*, VII, II, Chişinău 1975, p. 276

lațiune de 98 familii, 480 suflete și 98 contribuabili. Este reşedinţa comunei, are o biserică veche, cu 1 preot și 2 dascăli. Locuitorii sunt răzeşi vechi”[286].

AVRĂMENI

(sate în comuna Avrămeni, Botoşani).

1430, aprilie 10: Întărit de Alexandru cel Bun lui Vlad Aldiş, care primeşte uric pentru satele lui, inclusiv „Pătrăuţi, la Suceava, ocolul de sus, unde este casa lui” şi cuturile din megieşie, „pe Vălhăuţi, **la Glod**, unde a fost jude Iacăci, şi Glod Ciorbă tij pe Vălhăuţi, şi, pe gura Drăsăsovei, **la Fântână**, tij pe Vălhăuţi, şi, pe Borodance, unde a fost Ciorba, şi, pe Lăpuşna, Iucenii şi, la o Petră Cruce, şi Sacărenii, şi Lepoveşna, şi fântâna Epurelui, tij pe Lăpuţna, şi la fântâna lui Ilie,, pe Lupuşna, pe din gios de Iurceni, şi unde a fost Hrăste giude, şi pe din gios, unde a fost Stăilă giude, şi unde a fost Jula giude, şi împotrivă… peste deal dinspre Voloca, la fântână, la lacul despre sat, pe deasupra Lăpuşnii, la fântâna lui Gherman… Iar hotarul acelui sat de acelor fântâni să fie dinspre toate părţile după hotarele vechi, pe unde au îmblat de veci”.

1558, aprilie 12: Întărit de Alexandru (Lăpuşneanu) voievod lui Anton gumelnic (păsărarul), care primeşte uric pentru „jumătate din satul **Avrămeni**, ce-i

---

[286] Lahovari, George Ioan, *Marele Dicţionar Geografic al României*, volumul I, Bucureşti 1898, p. 140

la Vâlhovăţ, sub dreslive, cumpărătura dumisale de la logofătul Toader; şi uricul de cumpărătură de la Petru voievod încă l-am rupt domnia mea”[287].

1774, iunie 22: Satul **Avrămeni**, ţinutul Dorohoiului, ocolul Başeului, avea, după recensământul lui Rumeanţev[288]**, toată suma caselor: 98**. Scădere rufeturi 98: 4 preoţi şi dascăli, 1 chihae de poştă, 1 ruptaş, 1 slugă a dumisale jitnicerului Manolachi, 1 argat a căpitanului de poştă, 1 jidov, 89 poştaşi ce slujesc la poşta Volovăţ. / **Ce slujesc la poşta Volovăţ**: Ion Ţurcan / Petre Ţurcan / Andrei Armăşan / Ştefan sin (fiu) Andrei / Ion Paiu / Ştefan Cirimpeiu / Ioniţă, scutar / Toader, dohotar / Grigoraş Ager / Sandul, scutar / Grigoraş, dohotar / Iacob zet (ginere) lui / Sandul Chelsiian / Ursul Chelsiian / Toader Şurcan / Nichita / Grigorie Oroşan / Vasile Oroşan / Dănilă, bejenar / Lupul zet lui / Vasile, baciul / Dumitraşco Stele / Grigorii sin Catrinii / Dumitru Brad / Ursul Irincăi / Todosii Mogâldan / Acsintii Ciocoiu / Ion zet Brandaburului / Georgie Brad / Lupul sin Pătraşco / Georgie Strâmban / Apostul / Vasile Iacob / Ursachi Iacob / Ion Bogdan, slab / Neculai Borlen / Toader brat (frate) lui / Georgiţă zet Iacov / Lazor sin Grigorie / Iordăchiţă / Grigoraş Borlen / Ion sin cărăuş / Ştefan Beţiv, slab / Ion zet Susii / Grigoraş, bejenar / Ştefan, cioban / Georgii Glodan / Ioniţă Ciucian / Ştefan brat lui / Mihaiu, rus / Gavril, dohotar / Ioniţă, dohotar / Georgii Robul, slab / Neculai Haitur / Ion Armăşan / Andrieş, dohotar / Toader cumnat Petrii, slab / Pintilie Ţurcan /

---

[287] Ghibănescu, Gh., *Surete şi izvoade / Documente slavo-române*, vol. XIX, Iaşi 1927, pp. 35-37

[288] ACAD. ŞT. RSS MOLD., *Moldova în epoca feudalismului*, VII, I, Chişinău 1975, p. 517

Toader Bobul, nevolnic / Ştefan, văcar / Iosip, văcar / Toader, văcar / Costandin, văcar / Ioniţă sin Apostul / Acsintii Novac / Lupul sin Macovei / Lupul, muntian / Ion Balaur / Costandin holtei cu mamă / Ion sin Neculăesii / Vasile cumnat popei, argat la popă / Vasile sin Pătraşco / Pavăl Său, slab / Vasile sin Nichitii, rus / Roman sin Brad / Petre Bouren / Gavril Cumpătă / Pricop sin Robul / Acsintii, dohotar, slab / Lupul sin Macovei / Eftimie, bejenar / Todosii sin Lungul / Dumitraşco, bejenar ot ocolul Botoşani / Georgie brat lui / Pentilie Burcel, bejenar ot ţinutul Eşului / Ion sin Paraschiva / Lupul Budin, vornic / Toader, vătăman / Mateiu zet Bogdan, vătăman. // **Rufeturi, preoţi, dascăli**: Preotul Ştefan / Preotul Grigorie / Arhip, dascăl / Grigoraş, dascăl. // **Chihae la poştă**: Neculaiu. // **Slugă**: Ioniţă Brad, sluga dumisale jitnicerului Manolache. // **Jidov**: Kopel. // **Scutelnic**: Moisa, scutelnicul căpitanului Dumitraşcu de poştă.

1898: „**Avrămeni**, comună rurală în plasa Başeu, judeţul Dorohoi, formată din satele Adăşăni, Avrămeni, Borolea și Zahoreni, cu reşedinţa primăriei în Avrămeni. Are 509 familii şi 1.454 suflete; 2 biserici cu 2 preoţi, 2 cântăreţi și 2 pălămari; o şcoală cu un învăţător. E la 10 km de Săveni, reşedinţa plășii, şi la 58 km de Dorohoi. Sătenii posedă 558 hectare 56 ari de pămînt, iar proprietarii 5.106 hectare 23 ari câmp, 300 hectare 76 ari pădure, 14 iazuri şi 12 pogoane vie… / Vite mari cornute 1.131, cai 296, oi 3.924, capre 31, porci 490 şi stupi 179. / **Avrămeni**, sat în comuna cu asemenea numire, plasa Başeu, judeţul Dorohoi, cu 222 familii sau 633 suflete și o plăcută situaţie… Aşezările sătenilor în mare parte sunt bune; unele au livezi, altele grădini. Proprietatea moșiei

este a fraților Isăcescu. / Biserica, cu patronul Sf. Nicolae, este mică, făcută din lemn şi tencuită la 1852, din ordinul fostului proprietar, marele logofăt Nicolae Andrei Milo. / Are o şcoală, cu 1 învăţător. / Calitatea pământului este bună. Sătenii posedă 420 hectare 63 ari de pământ, iar proprietatea 2.864 hectare 39 ari de câmp şi 55 hectare 93 ari pădure de stejar tânără. Iazuri sunt trei, dintre care mai mare este acela numit al Milului, de 4 hectare întindere. Livezi pe moșie sunt în două locuri, cu diferiţi pomi roditori, şi 4 pogoane vie. Pâraie principale, ce trec pe moşie, sunt Volovăţul și Bodeasa. Drumuri, acel de la Darabani, la Stefăneşti, la Săveni, Dorohoiu şi Botoşani. Hotarele moşiei: cu Ichimeni, Săveni, Sârbi, Livenii Mitropoliei, Tescureni şi Adăşani. / E de observat că familia Isăcescu este una din vechile familii ale Moldovei. Aţa, la 1577, februarie 5, mănăstirea Moldoviţa, din Bucovina, cumpără a 8-a parte din moșia Corlata din ținutul Sucevei, de la Ioan Isăcescu. La 1737, mănăstirea Ilieşti se întemeia de Ionaşcu Isăcescu, care îi dete moşiile Ilieşti, a 3-a parte, Bălăceanca, Iacobineşti, a 4-a parte, Orăşani jumătate, pe lângă Saseşoara. / Familia Milo este veche. Aşa, la 1761, în timpul domniei lui Calimach vodă, se găseşte staroste de Cernăuţi Enache Milo, franc de origine (*Letop*., t. 3, p. 246). La 1769, când țara era ocupată de ruși sub generalul Elem, în deputăţia ce fu trimisă la Impărăteasa Ecaterina a II-a se afla şi Enache Milo, biv vel spătar. Pe când republicile Veneţiei şi Genevei disputau preponderența în Orient, multe familii din aceste locuri se stabiliră la Constantinopole, în mahalalele Pera şi Galata. Din aceste familii italiene, trecură în Moldova şi Valahia, cu timpul, aduşi de domnii pâmânteni şi fanarioţi. Între aşa familii era și Milo, pe

lângă Alexandri, Cozadini, Cuza, Negri, Romalo, Ventura şi alţii”[289].

AVRĂMENI

(comuna Avrămeni, raionul Edineţ, Moldova).

1637, iunie 28: Vasile, feciorul Roşâorului de **Stancăuţi** (Stancăuţi, comuna Şapte-bani, raionul Râşcani, Moldova) şi femeia lui Fetiţa, fata Aniţei, nepoata Ştefei de **Brătăşeni** (Brătuşeni, comuna Brătuşeni, raionul Edineţ, Moldova), vând marelui vistiernic Dumitraşco Buhuş, drept 15 galbeni, partea lor „din sat de Brătăşeni, din stâlpul ce este al moşului nostru, al Ştefei, din mijlocul satului, partea noastră, a treia parte, ce este de la acel stâlp… dinaintea lui Miron Ciogolea, Dondei, Iomaşco Someş – dregătorul de Stancăuţi, Lazor vătămanul de Stancăuţi, Istrati Demeşcanul, Ggeorghe din **Verteb** (lângă Noua Suliţă, raionul Noua Suliţă, Ucraina), Struţ de **Buteşti** (comuna Ciobani, raionul Glodeni, Moldova), Alecsii – dregătorul de **Avrămeni** (comuna Avrămeni, raionul Edineţ, Moldova) şi dinaintea a mulţi oameni buni şi bătrâni”.

---

[289] Lahovari, George Ioan, *Marele Dicţionar Geografic al României*, volumul I, Bucureşti 1898, pp. 141, 142

AVRĂMENI

(peste Prut, în dreptul Ştefăneştilor,
judeţul Bălţi, Moldova).

1640, septembrie 3: Scrisoarea trimişilor domneşti „la satul vistiernicului celui mare Iordachi (Cantacuzino), la **Ploscureni** (comuna Costeşti, judeţul Bălţi, Moldova), să hotărâm şi să stâlpim hotarul acestui sat. / Deci noi am venit şi am strâns oameni şi am socotit, şi am ales hotarul acestui sat de unde se începe, din gura Ciuhurului, ce dă în Prut, tot matca în sus până în gura Prăvalului, ce dă în Ciuhur, şi matca Prăvalului până în stâncă, şi de acolo drept la deal, peste drumul cel mare, într-un stâlp de piatră, ce s-a pus, şi de acolo drept la deal, în Movila Maradineţului, în dumbravă şi peste altă movilă, ce este lângă sânsa; şi de aici, prin dumbravă, până într-altă movilă, ce este găunoasă, lângă drumul Dămăşcanilor, la obârşia viei Dihanului, şi de aici muchia Dihanului dinspre răsărit, până într-un stâlp de piatră, şi de aici peste valea Dihanului, într-alt stâlp de piatră, ce s-a pus dinspre apus, dinspre Prut, şi de acolo drept la vale în coastă, la stâlp de piatră, şi de acolo iarăşi într-o movilă din sus, unde s-a pus alt stâlp de piatră în a treia movilă din sus. Iar şesul Prutului şi bălţile dinspre Iaşcăuţi, noi n-am ales… şi încă am mai lăsat hotarul Ploscuţenilor spre hotarul Păşcăuţilor, şi i-am tocmit. / şi la acest hotărât au fost Vasile Balş şi Bogdan căpitan de curteni din ţinutul **Dorohoiului**, Grigoraşcu Jora, Ionaşcu Cociorvei din **Turăuţi** (comuna Costeşti, judeţul Bălţi, Moldova),

Dande şi Pantelei din **Ştefăneşti** (comuna Ştefăneşti, Botoşani), Sămion, Laghii şi Drăgance din **Băscăceni** (Boscoteni, comuna Româneşti, Botoşani), Alecsăi din **Avrămeni** (judeţul Bălţi, Moldova) şi alţi oameni buni”[290].

1656, februarie 26: Porunca dată de Gheorghe Ştefan voievod „la vătămanul şi la toţi sătenii din satul **Avrămeani**… să aveţi a asculta de biarinul nostru, de Iordache (Cantacuzino), ce-a fost vistiernic, pentru că m-am milostivit şi v-am dat iarăşi lui, cum aţi fost mai înainte”[291].

1904: „**Avrameni** se află în judeţul Bălți, volosti Balotina. Este așezat pe malul Prutului, între satele Braniștea și Balotina… Satul se compune din 74 case de țărani români, care posedă 479 deseatini pământ de împroprietărire, iar mănăstirea Trei Sfinți (Ierarchi din Iași) are aci 495 deseatini. Populațiunea e săracă; viile, vătămate de filoxeră. La Avrameni este punct de trecere în România; aci locuiesc trei sergenți din corpul de jandarmi, pentru verificarea pașapoartelor. E și o stație de cai de de poștă, ținută în arendă de un evreu. De la acest sat și până la Balotina, 12 verste. La 1901, Zemstvo din judeţul Bălți a cerut, de la guvernul central, voie ca prin Avrameni să se permită și traficul cu vite, deoarece judeţul Bălți mult s-a sărăcit de vite. În apropiere de Avrameni, în România, la Ștefănești, e centrul pentru negoțul cu vite și acolo are locuință un medic veteri-

---

290 AŞSP, *Documenta Romaniae Historica / A. Moldova*, vol. XXV, Bucureşti 2003, doc. 452, pp. 445, 446

291 Ghibănescu, Gh., *Surete şi izvoade / Documente slavo-române*, vol. IV, Iaşi 1908, p. 1

nar”[292].

AVRĂMEŞTI

(lângă Prigorenii Mari, înglobat în Târgu Frumos, Iaşi).

1622, martie 6: Tudosca şi Pătraşco, feciorii Nastasiei, vând „moşia noastră dreaptă din **Arămeşti** şi din **Hălăseni**, din a treia parte din tot locul, a treia parte, lui Toderiţă din **Muşeteşti** şi ne-a dat pe acea moşie 9 galbeni… dinaintea lui Ionaşco fost hotnog şi Moglan din **Muşeteşti**, Sămion şi Santan ot **Săuceşti**. / Aşijderi, a mai cumpărat Toderiţă o parte de ocină din **Avrămeşti** şi din **Hălăseni** de la Miron şi Nichita, feciorii Dochiei, sora lui Sămion ot Hălăseni, drept 19 taleri”[293].

1629, decembrie 11: Întărit de Alexandru (Lăpuşneanu) voievod vornicului de gloate Tănasie, care primeşte ispisoc pentru dania şi miluirea domnească „o selişte, anume **Avrămeştii**, din hotarul nostru de la **Târgu Frumos**, ce a fost ascultătoare de ocolul târgului, ce este în ţinutul Cârligăturii… cu loc de heleştee în pârâul Pocrişului şi cu loc de prisacă în rădiul **Prigo-reanilor**, şi cu loc de fânaţ în pârâul Socilor. Până în pârâul Sirbca, şi cu loc de heleştee în pârâul Sârbca”[294].

---

292 Arbore, Zamfir, *Dicţionarul geografic al Basarabiei*, Bucureşti 1904, p. 9

293 Ghibănescu, Gh., *Surete şi izvoade / Documente slavo-române între 1428-1757*, vol. XXIV, Iaşi 1930, pp. 111, 112

294 Buletinul *„Ioan Neculce”*, Iaşi, An V, Fasc. V, 1925, p. 43

1630, august 18: Întărit de Moise Moghilă voievod fostului vornic Tănasie, care primeşte ispisoc pentru „dania şi miluirea de la Alexandru voievod, fiul Radului voievod, o selişte, anume **Avrămeşti** şi cu loc de heleşteu, care acea selişte a fost ascultătoare de ocolul Târgului Frumos, şi un loc de prisacă în rediul Prigorenilor, şi cu loc de fânaţ la apa Socilor, până în apa Sirbca şi cu loc de heleşteu în apa Sirbca şi în apa Pocrişului, şi cu tot venitul”[295].

1631, noiembrie 1: Ispisoc de judecată de la Moise Moghilă voievod, după ce vornicul de gloată Tănasie „s-a pârât de faţă cu Neaniul vornic de gloată, pentru o selişte, anume **Avrămeştii**, care selişte a fost dreaptă domnească, atârnătoare de ocolul Târgului Frunos, dreaptă danie şi miluire lui Tănasie vornic de la Alexandru vodă… cum ne-a arătat drese pentru acea selişte. Iar Neaniul a zis cum este a lui dreaptă danie şi milă de la Alexandru vodă pe un loc din hotarul satului **Avrămeştii**, anume Prigorenii, şi a arătat drese de danie şi miluire şi a zis cum a fost sat **Prigorenii;** astfel domnia mea am socotit şi am făcut carte lui Vasile Banul, fost vornic de gloată, ca să strângă oameni buni, să arate cu sufletele lor cum este nau cu sreptul: deci ei au socotit şi au arătat, şi cu şoltuzul şi oameni buni din Târgul Frumos, dinspre rediul Prigorenilor, pe care l-a făcut Neaniul vornic, cum a fost; că au fost acolo nişte prisăci şi un rediu, care se numeşte Progorenii, iar sat acolo n-a fost niciodată… şi este hotarul satului **Avrămeştii**. / Astfel, şi domnia mea, cum am văzut că umblă Neaniul vornic cu hicleşug şi cu gură nu cum se cade… i-am luat

[295] Ghibănescu, Gh., *Surete şi izvoade / Documente slavo-române*, vol. II, Iaşi 1907, pp. 144-146

acele drese, iar Neaniul a rămas dinaintea noastră din toată legea”[296].

1635, iunie 28: Ispisoc de judecată al lui Vasile Lupu voievod după pâra vornicului de gloată Tănasie „cu rugătorii noştri, călugării de la sfânta mănăstire Hangu… zicând Tănasie vornic că i-a dat şi la miluit Radul voievod cu o selişte, anume **Ruscanii** (lângă Buznea, în componenţa Târgului Frumos, Iaşi)… şi ajunge hotarul acelei selişti în iazul călugărilor de la Hangu, iaz cu mori, făcut de Miron Barnovschi voievod la **Târgu Frumos** şi l-a dat acelei mănăstiri. Însă, la un vad, care este pe un pârâu ce se numeşte Plotuniţa şi din jos de acel iaz iarăşi are Tănasie vornic altă selişte, anume **Avrămeşti** (lângă Prigorenii Mari, intrat în componenţa Târgului Frumos, Iaşi), dania şi miluirea lui de la Alexandru voievod, şi voieşte a se întinde cu acele două selişti în acel iaz… / Şi am ales boieri şi i-am trimis acolo, să cerceteze cu oameni buni şi bătrâni, megieşi dimprejur… şi au ales 12 oameni buni, voind a le pune brazdele în capete, să arate ei cu sufletele lor pe unde este hotarul acelei seliştii, dar acei oameni buni n-au vrut să ia brazdele pe capetele lor, ci au arătat drept că nu ajunge hotarul seliştii Ruscani pe valea Plotoniţei – pentru că s-a aflat şi uricul pe care l-a avut Târgul Frumos de la Ştefan voievod cel Bătrân – şi seliştea Plotoniţa, la Rediu, cu valea ei, n-a fost dată lui Tănasie vornic de nici un domn şi să nu aibă nici o treabă cu Plotoniţa”.

1635, noiembrie 26: Ispisoc de judecată de la Vasile Lupu voievod, după pâra dintre Neaniul vornic cu Tănasie vornic, Neaniul susţinând că a „avut danie o

---

[296] Ghibănescu, Gh., *Surete şi izvoade / Documente slavo-române*, vol. II, Iaşi 1907, pp. 152-154

selişte de sat de la Alexandru Radul voievod, în hotarul **Târgului Frumos**, pe pârâul Plotoniţa, sub Rediu, care se numeşte **Prigorenii** („unde a fost biserica de piatră", în hotarul Târgului Frumos, Iaşi); Iar Tănasie a arătat un dres de la Acelaşi Alexandru voievod, de asemenea danie, pe o selişte pe acel loc şi în acelaşi hotar, care este numită **Avrămeşti** (lângă Prigoreşii Mari şi Târgu Frumos, Iaşi). Şi s-a sculat Tănasie, în zilele lui Moise voievod, şi a pârât pe Neniul vornic şi a spus că acea selişte, Prigorenii sub Rediu, este tot o selişte cu Avrămeştii şi a adus Tănasie vornic şi martori şi cuvinte mincinoase şi au mărturisit, înaintea acelui domn, că nu a fost niciodată o asemenea selişte, Prigorenii pe Plotoniţa, ci este în hotarul Avrămeştilor, şi a rămas Tănasie vornic pe Neaniul vornic cu acei martori cu cuvinte deşarte şi mincionoase. / Deci, când a fost acum, Neaniul vornic, văzând strâmbătatea sa, s-a sculat şi a adus uricul Târgului Frumos, şi am căutat şi am aflat, în acel uric, acea selişte deosebită Avrămeşti, între Ruscani şi între Avrămeşti pe Plotoniţa".

1636, noiembrie 26: Ispisoc de judecată de la Vasile Lupu voievod, după pâra dintre Tănase vornic, proprietar în **Prigoreni**, şi vornicul Neaniul, pentru seliştea pe care o vânduse lui Neaniul, „zicând Tănase că această selişte Prigorceanii, pe Plotoniţă, sun Rediu, este o selişte a **Avrămeştilor**". Citind uricul „de la Ştefan vodă bătrânul, Vasile Lupu constată că „această selişte este deosebită de Avrămeşti, între **Ruscani** şi Avrămeşti pe Plotoniţa", deci „dă rămas pe Tănase vornic, miluind pe Neaniul vornic cu seliştea Prigorenii"[297].

---

[297] Buletinul *„Ioan Neculce"*, Iaşi, An VI, Fasc. VI, 1926, p. 87

1637, martie 12: Zapisul fostului vornic Tănasie, în care mărturiseşte că a vândut „satul **Avrămeşti**, ce este în ţinutul Cârligăturii, ce a fost ascultând de **Târgu Frumos**, jupânului Iordache (Cantacuzino), marele vistiernic, drept 500 taleri de argint”.

1637, mai 14: Fostul vornic Tănasie, „şoltuzul de la **Târgul Frumos** şi bătrânii de acolo” stabilesc hotarul seliştii **Avrămeştilor** şi s-au pus şi semne dinspre alte hotare. Alta, locul de care se apucă vornicul Neaniul, ce se cheamă **Prigorenii**, de zice că-a fost sat, noi aşa ştim cu sufletele noastre, că sat n-a fost, ci au fost nişte prisăci de târg ale moşilor noştri şi ale noastre şi este rediu, acel rediu se cheamă Prigorenei, iar alt sat n-a fost şi s-a ţinut acel sat de Avrămeşti”.

1637, septembrie 12: Întărit de Vasile Lupu voievod marelui vostier Iordachie (Cantacuzino), care primeşte uric pentru „un sat, anume **Avrămeştii**, ce este în ţinutul Cârligăturii, cu vad de moară în râul Bahlueţ… cumpărat de la Tănasie vornic pentru 500 taleri de argint” şi pentru „jumătate din satul **Păşcanii**, ce este în ţinutul Sucevei, pe râul Siret danie de la Savin Prăjescul, Dumitraşco Şoldan” şi cumnaţii lor, sat care a fost, cândva, „drept al lui Isac Balica hatman”.

1638, martie 22: Întărit de Vasile Lupu voievod fostului vistiernic Iordache (Cantacuzino), care cumpără, cu 500 taleri de argint, de la fostul vornic Tănasie „satul anume **Avrămeşti**, ce este în ţinutul Cârligăturii”.

1639, septembrie 7: Întărit de Vasile Lupu voievod lui Iurdachie (Cantacuzino) fost mare vistier, care primeşte ispisoc pentru dania domnească „o bucată de şes, ce se cheamă **Râtul** (în hotarul Târgului Frumos, Iaşi), pe Bahlueţ… din hotarul **Târgului Frumos**. Şi se

începe acea bucată de şes din iazul călugărilor de la sfânta mănăstire Hangul, în jos, pe Bahlueţ, pe ambele părţi, până în hotarul satului **Avrămeşti** (lângă Prigorenii Mari, oraşul Târgu Frumos, Iaşi)”[298].

1656, februarie 25: Porunca lui Gheorghe Ştefan voievod, dată „vătămanului şi la toţi sătenii din **Avrămeani**… să aveţi a asculta de boiarinul nostru Iordache, ce-a fost vistiernic… căci domnia mea m-am milostivit şi v-am dat iarăşi lui, cum aţi fost înainte”[299].

1665, iunie 22: Văduva vistiernicului Iordache se pârăşte cu Bejan, Ursul, popa Acsinte şi cu alţi răzeşi ai lor „pentru hotarul **Avrămeanilor**, căci ni s-a jeluit spătăroaia că au intrat peste hotar”. Evstratie Dabija voievod porunceşte lui Dubău, pârcălabului de Cârligătura, să meargă acolo, şi, împreună cu oameni buni să socotească „dresele pe unde va spune uricul **Târgului Frumos** de or merge oameni cu brazda în cap pe acele semne, pe acolo să fie hotarul acelor sate”[300].

1665, iulie 25: **Hotarnica satului Avrămeni**, făcută de Tudose Dubău, „pentru o pâră ce are spătăroaia Iordăchioae cu Bejan din **Ciunceşti**, Ursul de acolo, popa Acsinte din **Brăeşti**, Iftimie feciorul popii Simion, Coste şi Mihalcea, nepoţi lui Varlan, Gavril a Gligorcii, Andonie ginerele lui Toader de **Ciunceşti** şi cu alţi răzeşi de acolo pentru hotarul **Avrămenilor**, ce se împreună cu hotarul **Ciunceştilor**. Deci pâra o au pentru movila săpată, ce este împotriva Rediului Hulturului, deasupra heleşteului spătăroaei. Ciunceştii aşa zic, cum că hotarul

---

298 AŞSP, *Documenta Romaniae Historica / A. Moldova*, vol. XXV, Bucureşti 2003, doc. 225, pp. 225, 226

299 Buletinul *„Ioan Neculce”*, Iaşi, An V, Fasc. V, 1925, p. 49

300 Buletinul *„Ioan Neculce”*, Iaşi, An V, Fasc. V, 1925, p. 49

este din acea movilă săpată, drept la vale, pe un drum vechi, ce loveşte în Bahlueţ, iar spătăroia scrie din acea mobilă săpată, peste pisc şi de acolo drept în sat, mai jos de iaz – răzeşii se împacă cu spătăroaia şi se pun semne Avrămenilor dinspre Ciunceşti”[301].

AVRĂMEŞTI

(ţinutul Tutovii, Vaslui).

1666, septembrie 8: „Andriu din **Avrămeşti** dăruieşte lui Neculai Buhuş vel logofăt 10 stupi, cu un loc de prisacă, unde sunt stupii, la sat la Avrămeşti, ţinutul Tutovii”[302].

1898: „**Avrămeşti**, sat în plasa Tutova, judeţul Tutova, spre nord-vest de orașul Bârlad, pe pârâul Valea-Mare. Are 772 locuitori, din care 51 ştiu carte, și 193 case. Formează o comună (comuna Avrămești) cu cătunele: Uricari, Mărăşeşti şi Corobănești. Are, în toată comuna, 1351 locuitori, din care 90 ştiu carte, 345 contribuabili și 854 case. Se cultivă viia, pe o suprafaţă de 73,50 hectare, şi livezile cu pruni, pe o suprafață de 5,75 hectare. Cu comereţul se ocupă, în toată comuna, 9 oameni, din care 8 români şi 1 evreu, în 10 stabilimente comerciale, din care 6 cârciumi. Teritoriul comunei este deluros. Într-o pădure, din cuprinsul acestei comune, s-au

---

301 Buletinul *„Ioan Neculce”*, Iaşi, An V, Fasc. V, 1925, pp. 49, 50

302 Antonovici, Ioan Preotul, *Documente Bârlădene*, III, Bârlad 1915, doc. 166, p. 152

găsit monede antice, ce sunt donate liceului din Bârlad. Are o şcoală primară de băieţi şi 4 biserici”[303].

AZĂNCEŞTI

(în Covurlui, Vaslui).

1610, iunie 11: Porunca dată de Constantin Moghila voievod paharnicului Bontăş, după ce „s-a jeluit nouă Dumitru diac, ginerele Varvarei, fata Anghelinei. Fata lui Huru vornic, şi cumnatul lui Buciumaş, vătaf de pitari, zicând că dânsul a avut un sat în ţinutul Covurluiului, **Azănceşti**, şi-i este lui ocină şi moşie, şi are drese vechi pe acest sat… / tu să aduci oameni buni, să arate hotarul acelui sat, pe unde a îmblat din veci; după aceasta, să dai această bucată de pământ în mâinile lui Dumitru diac şi lui Buciumaş vătaf, şi să se dea veste tuturor oamenilor din jurul acestui loc şi mimeni să nu cosească sau să are pe acel loc, fără foia lor”[304].

---

303 Lahovari, George Ioan, *Marele Dicţionar Geografic al României*, volumul I, Bucureşti 1898, p. 142
304 Codrescu, Theodor, *Uricarul*, vol. XVIII, Iaşi 1892, pp. 265-267

Bibliografie

ACAD. ŞT. RSS MOLD., *Moldova în epoca feudalismului*, VII, I, Chişinău 1975

ACAD. ŞT. RSS MOLD., *Moldova în epoca feudalismului*, VII, II, Chişinău 1975

Arhivele Statului Iaşi, transp. 166, of. 143, No. 7, filele 31-32; tr. 885, op. 1011, Nr. 10, filele 21-24; tr. 696, op. 722, Nr. 1084, filele 80-84; tr. 1316, op. 1488, Nr. 1174, filele 53-59

AŞSP, *Documenta Romaniae Historica / A. Moldova*, vol. I, Bucureşti 1975

AŞSP, *Documenta Romaniae Historica / A. Moldova*, vol. II, Bucureşti 1976

AŞSP, *Documenta Romaniae Historica / A. Moldova*, vol. III, Bucureşti 1980

AŞSP, *Documente privind Istoria Românilor, A. Moldova*, sec. XVII, vol. IV

AŞSP, *Documente privind Istoria Românilor*, A. Moldova, sec. XVII, vol. V

AŞSP, *Documenta Romaniae Historica / A. Moldova*, vol. XVIII, Bucureşti 2006

AŞSP, *Documenta Romaniae Historica / A. Moldova*, vol. XIX, Bucureşti 1969

AŞSP, *Documenta Romaniae Historica / A. Moldova*, vol. XXI, Bucureşti 1971

AŞSP, *Documenta Romaniae Historica / A. Moldova*, vol. XXII, Bucureşti 1974

AŞSP, *Documenta Romaniae Historica / A. Moldova*, vol. XXIII, Bucureşti 1996

AŞSP, *Documente Romaniae Historica. A. Moldova*, vol. XXIII, Bucureşti 1996

AŞSP, *Documenta Romaniae Historica / A. Moldova*, vol. XXIV, Bucureşti 1998

AŞSP, *Documenta Romaniae Historica / A. Moldova*, vol. XXV, Bucureşti 2003

AŞSP, *Documenta Romaniae Historica / A. Moldova*, vol. XXVII, Bucureşti 2005

AŞSP, *Documenta Romaniae Historica / A. Moldova*, vol. XXVIII, Bucureşti 2006

AŞSP, *Documente privind Istoria Românilor, A. Moldova,* sec. XVII, vol. IV

AŞSP, *Documente privind Istoria Românilor, A. Moldova*, sec. XVII, vol. V

AŞSP, *Documente privind relaţiile agrare în veacul XVIII,* Editura Academiei, 1966

AŞSP, *Călători străini despre Ţările Române în secolul al XIX*-*lea*, I, Bucureşti 2004

AŞSP, *Călători străini prin Ţările Române,* Vol. VII, Editura Ştiinţifică şi Enciclopedică, Bucureşti, 1980

AŞSP, *Călători străini despre ţările române,* IX, Bucureşti, 1997

AŞRSSM, *Moldova în epoca feudalismului,* vol. I, Chişinău 1975

Angeli, Moriz, Edler von, *Erzherzog Carl von Österreich als Feldherr und Heeresorganisator,* Wien 1897

Antonovici, Ioan Preotul, *Documente Bârlădene*, I, Bârlad 1911

Antonovici, Ioan Preotul, *Documente Bârlădene*, II, Bârlad 1912

Antonovici, Ioan Preotul, *Documente Bârlădene*, III, Bârlad 1915

Antonovici, Ioan Preotul, *Documente Bârlădene*, IV, Bârlad 1924

Antonovici, Ioan Preotul, *Documente Bârlădene*, V, Huşi 1926

Arbore, Zamfir, *Dicţionarul geografic al Basarabiei*, Bucureşti 1904

Ardeleanu, C., căpitan invalid de război, *Amintiri din timpul ocupării Bucovinei*, în Nistor, Ion I., *Amintiri răzleţe din timpul Unirii / 1918*, Cernăuţi 1938

Árus Csongor László: Szemelvények a moldvai szórványmisszió történetéből – apud Pál, László Gergely, *Bucovina unui maghiar*, Imperium Constanţa 2019

Averescu, Ales., Maior, *Lecţiuni de geografie militară predate la Şcoala de Ofiţeri*, Bucureşti 1895

Baciu, Cornelia A., *Bucşoaia*, în *Afirmarea*, No. 8-9, august-septembrie 1939

Bălan, Teodor, *Documente bucovinene*, I (1507-1653), Cernăuţi 1933

Balan, Teodor, *Documente bucovinene*, vol. II / 1519-1662, Cernăuţi 1933

Balan, Teodor, *Documente bucovinene*, III, 1573-1720, Cernăuţi 1937

Balan, Teodor, *Documente bucovinene*, IV, 1720-1745, Cernăuţi 1938

Bălan, Teodor, *Documente bucovinene*, vol. V, Cernăuţi 1939

Balan, Teodor, *Bucovina în Războiul Mondial*, Cernăuţi 1929

Bergner, Rudolf, *Rumänien / Eina Darstellung des Landes und der Leute*, Breslau 1887

Bianu, Ioan (bibliotecarul Academiei Române), *Catalogul manuscriptelor româneşti*, Bucureşti 1907

Bianu, Vasile, *Însemnări din războiul României Mari*, I, Institutul de Arte Grafice *Ardealul*, Cluj, 1926

Biblioteca Academiei Române, *Creșterile din anul 1906*, No. II, aprilie 107, București 1907

Biserica Ortodoxă Română, *Jurnal Periodic Ecleziastic*, București 1905, Nr. 6, Anul 29, septembrie 1905

Biserica Ortodoxă Română, *Jurnal Periodic Ecleziastic*, Anul XXXII, nr. 9, decembrie 1908; Nr. 3, Anul 33, iunie 1909; nr. 40, 1916

Bogdan, I., *Documentele moldoveneşti de la Ştefan cel Mare*, Iaşi 1933

Boldur, Alexandru V., *Ștefan celo Mare, Voievod al Moldovei*, Editura „Carpații”, Madrid 1970

Botez, Corneliu, *Omagiu lui Mihail Eminescu, cu prilejul a 20 de ani de la moartea sa,* Atelierele grafice „Socec”, Bucureşti, 1909

Brumaru, Emil, *Julien Ospitalierul*, Polirom, Iași 2009

Bucşă, Prof. Viorel; Hutu, Prof. Cătălin; *110 ani de învăţământ românesc la Prelipca*, în revista *Primele iubiri,* Suceava, 15.01.2004

Bumbac, Vasile, *Schiţe de escursiuni făcute prin Bucovina în feriile de vară ale anului 1888*, în *Revista Bucovinei*, Anul IV, nr. 4 / 15 Februar 1889; *Schiţe de*

excursiuni feriale. Anul 1889, în *Revista Politică*, Anul V, nr. 17 / 1 septemvrie 1890

Cantemir, Dimitrie, *Hronicului Romano-Moldo-Vlahilor*, Bucureşti 1928

Cantemir, Dimitrie, *Descrierea Moldovei*, Bucureşti, 1967

Ciocoiu, C., Iconomul, *Note la Monografia Bisericilor parohiale şi filiale din judeţul Botoşani*, Dorohoi 1892

Codrescu, Theodor, *Uricarul*, vol. I, Iassi 1889

Codrescu, Theodor, *Uricarul*, vol. II, Iassi 1889

Codrescu, Theodor, *Uricarul*, vol. III, Iaşi 1892

Codrescu, Theodor, *Uricarul*, vol. VI, Iassi 1875

Codrescu, Theodor, *Uricarul*, vol. VII, Iassi 1886

Codrescu, Theodor, *Uricarul*, vol. VIII, Iassi 1886

Codrescu, Theodor, *Uricarul*, vol. IX, Iassi 1887

Codrescu, Theodor, *Uricarul*, vol. X, Iassi 1888

Codrescu, Theodor, *Uricarul*, vol. XI, Iassi 1889

Codrescu, Theodor, *Uricarul*, vol. XII, Iassi 1889

Codrescu, Theodor, *Uricarul*, vol. XIII, Iassi 1889

Codrescu, Theodor, *Uricarul*, vol. XIV, Iassi 1889

Codrescu, Theodor, *Uricarul*, vol. XV, Iassi 1889

Codrescu, Theodor, *Uricarul*, vol. XVI, Iassi 1891

Codrescu, Theodor, *Uricarul*, vol. XVII, Iassi 1891

Codrescu, Theodor, *Uricarul*, vol. XVIII, Iaşi 1892

Codrescu, Theodor, *Uricarul*, vol. XIX, Iassi 1891

Codrescu, Theodor, *Uricarul*, vol. XX, Iaşi 1892

Codrescu, Theodor, *Uricarul*, vol. XXIII, Iaşi 1895

Codrescu, Theodor, *Uricarul*, vol. XXIV, Iaşi 1895

Codrescu, Theodor, *Uricarul*, vol. XXV, Iaşi 1895

Costăchescu, Mihai, *Documente moldoveneşti înainte de Ştefan cel Mare*, Iaşi 1931

Crăciun, Georgeta, *Moldova în vremea Domnitorului Grigore Alexandru Ghica*, Bucureşti 1984

Daimer, Dr. J, *Ošterreichische Zeitschrift für Stomatologie*, Wien 1891

Damian, Constantin C., *Les banques populaires en Roumanie*, Orléans, Imp. P. Pigelet et Fils et Co, 1922

Dan, Dimitrie, *Mânăstirea şi comuna Putna*, Bucureşti 1906

Dan, Dimitrie, *Igeştii*, în *Revista Istorică*, N-rele 4-6, Anul VIII, Aprilie-Iunie 1922

D'Avril, Adolphe, *De Paris a l'Ille des Serpents*, Chapitre VIII / La Boukovine, Paris 1876

De Martens, G. Fr., par Felix Stoerk, *Nouveau recueil général de traités wt autres actes relatifs aux rapports de droit international*, Tome XV, Goettingue, 1891

Denarowski, Dr. Carl, *Die mineralquellen in Dorna-Watra und Pojana-Negri in der Bukowina*, Wien 1868

De Plason, Adolphe, *Recueil des traités et convention conclus par l'Autriche*-*Hongrie*, Tome dix-neuvième, Vienne 1891

De Serres, Marcel, *Voyage dans l'Empire d'Autriche, pendant les années 1809 et 1810*, Livre VIII, Bukowine, Paris, 1814D DGAS Suceava, *Din tezaurul documentar sucevean*, Bucureşti 1983

DGAS Suceava, *Din tezaurul documentar sucevean*, Bucureşti 1983

DGAS Suceava, *Suceava / File de istorie*, Bucureşti 1989

Diaconovich, Dr. Corneliu, *Enciclopedia Română*, Tomul I, Sibiu 1898; Tomul II, Sibiu 1900

Dimitriu, Constantin V., Dr., *Bacăul istoric / Monografia istorică a 12 sare de răzeşi de pe valea Tazlăului Mare*, Bucureşti 1936

Direcțiunea Administrațiunii Locale, *Tablou de regruparea comunelor rurale*, București 1931

Doboş, Filaret, profesor, ofiţer voluntar, fost membru al Consiliului Naţional din Bucovina, *În preajma zilei de 28 noiembrie 1918*, în Nistor, Ion I., *Amintiri răzleţe din timpul Unirii / 1918*, Cernăuţi 1938

Dominian, Leon, *The frontiers of language and nationality in Europe*, New York 1917

Drăgan, Dr. Valentin, *Serbarea de la Putna – 3/16 iulie 1904*, în *Gazeta Transilvaniei*, Nr. 144, Anul LXXVII, Braşov 3/16 iulie 1914

Drăguşanul, Ion, *Identităţi deturnate. O istorie anecdotică a Bucovinei*, Grupul editorial Muşatinii – Bucovina viitoare, Suceava, Anul Eminescu

Dugan, Ilie, *Patroni şi patronat în biserica ortodoxă din Bucovina. Date şi reflexii*, în *Românul*, Nr. 98, Anul II, Arad, joi 3/16 mai 1912

Engel, Alexander von, *Österreichs Holz*-*Industrie und Holdzhandel*, I Theil, Wien 1907

Felea, Dr. I., *Impresii de călătorie*, în *Românul*, Nr. 178, Anul IV, Arad, joi 14/27 august 1914

Filip, Preotul Neculai, *30 de ani în parohia Văratec*, Botoşani, 1911

Filipescu-Dubău, Nicu, *Dicţionar geografic al Judeţului Dorohoi*, Iaşi, 1891

Florescu, George D., *Andrei Vistierul şi Andrei Hatmanul-Logofătul*, Bucureşti 1936

Forescu, V. A., *Obiceiurile sătenilor şi Măriuţa din Rădăşeni*, în *Gazeta Transilvaniei*, 9 iunie 1907

Formanek, Jaromir; Dvorák, Karl, *Geschichte des k.k. Infanterie-regiments nr. 41*, II Band, Czernowitz 1887

Friedwagner, Matthias, *Rumanische Volkslieder aus der Bukowina*, Konrad Triltsch Verlag Wurzburg, 1940

Gane, N., *Zile trăite*, Iaşi 1902

Gatti, Friedrich, *Geschichte der k. k. Ingenieur- und k. k. Genie-Akademie / 1717-1869*, Wien 1901

Georgescu, Marin I., căpitan, I , *Grupa Măriei Sale în Bucovina*, în *De strajă*, Nr. 1-3, Anul I, ianuarie-martie 1938

Ghibănescu, Gh, *Catastihul Iaşilor din 1755*, Iaşi 1921

Ghibănescu, Gh., *Surete şi izvoade / Documente slavo-române*, vol. I, Iaşi 1906

Ghibănescu, Gh., *Surete şi izvoade / Documente slavo-române*, vol. II, Iaşi 1907

Ghibănescu, Gh., *Surete şi izvoade / Documente slavo-române*, vol. III, Iaşi 1907

Ghibănescu, Gh., *Surete şi izvoade / Documente slavo-române*, vol. IV, Iaşi 1908

Ghibănescu, Gh., *Surete şi izvoade / Documente slavo-române*, vol. V, Iaşi 1908

Ghibănescu, Gh., *Surete şi izvoade / Documente slavo-române*, vol. VII, Iaşi 1912

Ghibănescu, Gh., *Ispisoace şi Zapise*, Vol. I, Partea I, Iaşi 1906

Ghibănescu, Gh., *Surete şi izvoade / Documente slavo-române*, vol. VIII, Iaşi 1913

Ghibănescu, Gh., *Surete şi izvoade / Documente slavo-române*, vol. IX, Iaşi 1914

Ghibănescu, Gh., *Surete şi izvoade / Documente slavo-române*, vol. X, Iaşi 1915

Ghibănescu, Gh., *Dorohoiul / Studii şi documente*, vol. XII, Iaşi 1924

Ghibănescu, Gh., *Surete şi izvoade / Fereştii, Vaslui*, vol. XIV, Huşi 1925

Ghibănescu, Gh., *Surete şi izvoade / Fereştii, Vaslui*, vol. XVI, Iaşi 1926

Ghibănescu, Gh., *Surete şi izvoade / Fereştii, Vaslui*, vol. XVIII, Iaşi 1927

Ghibănescu, Gh., *Surete şi izvoade / Documente slavo-române*, vol. XIX, Iaşi 1927

Ghibănescu, Gh., *Surete şi izvoade / Documente slavo-române*, vol. XX, Iaşi 1928

Ghibănescu, Gh., *Surete şi izvoade / Documente slavo-române*, vol. XXI, Iaşi 1929

Ghibănescu, Gh., *Surete şi izvoade / Başoteştii şi Pomârla*, vol. XXIII, Iaşi, 1929

Ghibănescu, Gh., *Surete şi izvoade / Documente slavo-române*, vol. XXIV, Iaşi 1930

Ghibănescu, Gh., *Surete şi izvoade / Documente slavo-române*, vol. XXV, Iaşi 1933

Giurescu, C. C., *Principatele române la începuturile secolului XIX*, Bucureşti 1964

Giurescu, Constantin C., *Istoria pădurii românești*, Bucureşti 1976

Gonţa, Alexandru I., *Documente privind Istoria României / A. Moldova / Indicele numelor de locuri*, Bucureşti 1990

Gonţa, Alexandru I., *Indicele numelor de persoane*, Bucureşti 1995

Gonța, Al. I., *O problemă de geografie istorică*, în *Studii*, an. XI, 1958, nr. 6

Gorovei, Artur, *Cruzimi*, Iaşi, Editura *Viaţa Românească*, 1921

Gorovei, Artur, *Monografia Oraşului Botoşani*, Ediţia Primăriei de Botoşani 1926

Gorovei, Artur, *Folticenii. Cercetări istorice asupra oraşului*, Bucureşti 1938

Gorovei, Artur, *Folklorul şi Justiţia*, în *Şezătoarea,* No. 3-5. Anul XII, Mai-Iunie 1904

Gorovei, Artur, *Ouăle de Paşti*, Bucureşti 1937

Grămadă, Ion, *Ocuparea oraşului Cernăuţi de către ruşi*, în *Adevărul,* din 2 noiembrie 1914

Grămadă, Nicolai, *Toponimia minoră a Bucovinei*, vol. I, II, Editura Anima Iaşi 1996

Grigorovitza, Em., *Dicţionarul geografic al Bucovinei*, Bucureşti 1908

Grigorovitza, Em., *Cum a fost odată / Schiţe din Bucovina*, Bucureşti 1911

Guzman, E., *Silvicultura şi industria silvică, de E. Guzman*, tratată în limba română de J. cav. de Cuparenco, în *Geschichte der österreichischen Land*- und *Forstwirtschaft und ihrer 1848-1898 / Supplementband,* Wien 1901

Hain, Joseph, *Handbuch der Statistik des österreichischen Kaisersstaates*, Wien 1852

Helfert, Joseph Alexander, Freihaerr von, *Ausgang der französischen Herrschaft in Ober*-*italien und Brescia-mailänder Militär-verschwörung*, Wien 1890

Hellwig, Albert, Dr., *Zufall und Aberglaube* (Şansă şi Superstiţie), în *Globus*, Nr. 19, Bd. XCV, 27 Mai 1909

Hrehor, Constantin, *Muntele mărturisitor*, Editura Apologetica, Iași 2004

Hüffer, Hermann, *Quellen zur Geschichte des Zeitalters der französischen Revolution Bd. Der Frieden von campoformio*, Leipzig 1900

Hurmuzaki, Eudoxiu de, *Documente privitoare la Istoria Românilor*, Volumul II, Partea 4, Bucureşti 1894

Iacobescu, Mihai, *Din istoria Bucovinei*, vol I, Ed. Academiei Române 1993

Iasinchi, Vasile, *Crucile de pe muntele Pietrosu*, Colecția Dacoromania 1962

Ilisei, Ilie, *Dosarele suferinţei*, Suceava 1999

„Ioan Neculce" / Buletinul Muzeului Municipal din Iaşi, Anul I, Fascicola I, octombrie 1921

„Ioan Neculce" / Buletinul Muzeului Municipal din Iaşi, Anul I, Fascicola II, iulie 1922

„Ioan Neculce" / Buletinul Muzeului Municipal din Iaşi, Anul III, Fascicola III, 1923

„Ioan Neculce" / Buletinul Muzeului Municipal din Iaşi, An IV, Fasc. IV, 1924

„Ioan Neculce” / Buletinul Muzeului Municipal din Iaşi, An V, Fasc. V, 1925

„Ioan Neculce” / Buletinul Muzeului Municipal din Iaşi, An VI, Fasc. VI, 1926

„Ioan Neculce” / Buletinul Muzeului Municipal din Iaşi, An VII, Fasc. VII, 1928

„Ioan Neculce” / Buletinul Muzeului Municipal din Iaşi, An VIII, Fasc. VIII, 1930

„Ioan Neculce” / Buletinul Muzeului Municipal din Iaşi, An IX, Fasc. IX, 1931

Ionescu, Serafim, *Dicţionar geografic al Judeţului Suceava*, Bucureşti 1894

Ionescu, Ion, *Esposiţiunea Naţionale din 1865 în Jassi – Catalogu Officialu*, Jasii 1865

Ioanițiu, Cicerone, *Martiri și mărturisitori ai Bisericii din România*, București 2004

Iorga, Nicolae, *Memorii*, I, Editura *Ramuri*, Craiova, 1928

Iorga, Nicolae, *Neamul românesc în Bucovina*, Rădăuţi, 1996

Iorga, Nicolae, *Note despre vechea Bucovină*, în *Revista Istorică*, I, No. 5, București mai 1915

Iorga, Nicolae, *Războiul nostru în note zilnice / 1914-1916*, Vol. I, „Ramuri” Craiova 1926

Iorga, Nicolae, *Conferinţe bucovinene*, Bucureşti 1919

Iorga, Nicolae, *Istoria Bisericii Româneşti şi a vieţii religioase a Românilor*, Vol. I, Vălenii de Munte 1908

Iorga, Nicolae, *La cronologia vechii domni moldoveni*, Academia Română, Memoriile Secțiunii Istorice, Seria III, Tomul XII, 1931

Iorga, N., *Opinia publică germană şi România lui Carol I, înainte şi după Războiul de Independenţă*, Bucureşti 1933

Iorga, Nicolae, *România cum era până la 1918*, volumul II, *Moldova și Dobrogea*, București 1972

Iorga, Nicolae, *Românismul în trecutul Bucovinei*, Bucureşti 1938

Iorga, N., *Studii şi documente cu privire la Istoria Românilor*, volumul VI, Partea II, Bucureşti, 1904

Iorga, N., *Studii și documente cu privire la Istoria Românilor*, vol. VII, partea III, București 1904

Iorga, N., *Studii şi Documente cu privire la Istoria Românilor*, Vol. XXI, Bucureşti 1911

Jüttner, J. M., *Mitteilungen der kaiserlich-königlichen geographischen Gesellschaft*, Wien 1891

Kaindl, Raimund Friedrich, *Das Ansiedlungsweden in der Bukowina*, Innsbruck, 1902

Kaindl, Raimund Friedrich, *Die Huzulen*, Wien 1894

Kaindl, Raimund Friedrich, *Hexenleiter*, în *Am Ur-Quell. Monatschrift für Volkkunde*, III B, 1892

Kiss Hadnagy, în „Tudományos Gyűjtemény” 1824 volumul VIII, p. 100 – apud Pál, László Gergely, *Bucovina unui maghiar*, Imperium Constanţa 2019

Kogălniceanu, Mihail, *Cronicile României sau Letopiseţele Moldaviei şi Valahiei*, Tomul II, citat din Neculce, Ion, *O samă de cuvinte*, Bucureşti 1872

Kogălniceanu, M., *Scrisori / 1834-1849*, Bucureşti 1913

Kotzebue, Wilhelm, *Lascăr Viorescu /O icoană a Moldovei din 1851*, în *România Liberă*, Nr. 3238, Anul XII, joi 23 iunie / 5 iulie 1888; Nr. 3241, Anul XII, marți 28 iunie / 10 iulie 1888; Nr. 3457, Anul XIII, marţi 28 martie / 9 aprilie 1889; Nr. 3459, Anul XIII, joi 30 martie / 11 aprilie 1889

Lahovari, George Ioan, *Marele Dicţionar Geografic al României*, volumul I, Bucureşti 1898

Lahovari, George Ioan, *Marele Dicţionar Geografic al României*, volumul II 1899

Lahovari, George Ioan, *Marele Dicţionar Geografic al României*, volumul III, Bucureşti 1900

Lahovari, George Ioan, *Marele Dicţionar Geografic al României*, Volumul IV, Bucureşti 1901

Lahovari, George Ioan, *Marele Dicționar Geografic al României*, Volumul V, București 1902

Lapedatu, Alex., *Antichităţile de la Baia*, în *Buletinul Comisiunii Monumentelor Istorice*, No. 2, Anul II, aprilie-iunie 1909

Lazăr, Grigore, *Monografia geografică a comunei Bogdăneşti, judeţul Suceava*, Bucureşti 1980

Lesur, C. L., *Annuaire Historique Universel pour 1823*, Paris 1824

Lupaşcu-Stejar, Alexandru, general, *Paradisul Românesc*, Bucureşti 1929

Lupescu, Mihai, *Intratul flăcăilor şi scosul fetelor la horă*, revista *Ion* Creangă, Nr. 6/1915

Marian, Sim. Fl., *Insectele. Limba, credinţele şi obiceiurile românilor*, Bucureşti 1904

Marian, Sim. Fl., *Legendele Maicii Domnului*, București 1904

Marian, S. Fl., *Înmormântarea la Români,* București 1892

Marian, S. Fl., *Nașterea la Români*, București 1892

Marian, Sim. Fl., *Hore și chiuituri din Bucovina*, București 1911

Marie, Queen of Roumania, *The story of my Life*, London, Toronto, Melbourne and Sydney 1935

Martens, G. Fr. De, *Nouveau recueil général de Traités et autres actes relatifs aux rapports de droit international*, Tome XVIII, Goettingue 1898

Maximowicz, E; Mikulicz, A.; Polek, Dr. J.; Romstorfer, C. A., *Jahrbuch des Bukowiner Landes-Museums 1893*, Czernowitz 1893

Mihalache, M., *Cuza Vodă*, Ed. Tineretului, 1967

Mihordea, V., *Relaţii agrare din secolul al XVIII-lea în Moldova*, Bucureşti 1974

Morariu, Constantin, *Cursul vieţii mele*, Suceava 1998

Morariu, Constantin, *Matrachi şi feciorii ei – Amintiri din trecut* , în *Amicul Familiei*, Nr. 19, Anul VII, 15/27 mai 1883

Morariu, Leca, *Ţara scaunelor de domnie*, în *Revista Fundaţiilor Regale*, Nr. 8-9, Anul VIII, 1 august 1 septembrie 1941

Morariu, Victor; Pavelescu, Ştefan, *Istoricul Reuiniunii muzical-dramatice „Ciprian Porumbescu” din Suceava / 1903-1938*, Suceava, 1939

Müller-Meiningen, Ernst, *„Who are the Huns?”*, Berlin 1815

Neale, Adam, *Voyage en Allemagne, en Pologne, en Moldavie et en Turquie*, Tome second, Traduit de l’Angloise par Charles-Auguste Def., Paris 1818

Negruzzi, Iacob, *Din Carpaţi / Fragmente*, în *Convorbiri literare*, Anul I, No. 22, Iassi 15 ianuarie 1868

Nicolae, Eugen, *Monede de cupru bătute în Oraşul Nou (Şehr al-cedid)*, în *Revista numismatică*, 1992

Nistor, I., *Românii şi rutenii în Bucovina*, Bucureşti 1915

Pacurariu, Mircea, *Istoria Bisericii Ortodoxe Române*, vol. 2, ediţia a II-a, Bucureşti 1994

Pál, László Gergely, *Bucovina unui maghiar*, Imperium Constanţa 2019

Palade, V. I, *O excursiune la Suceava / 17 şi 18 august 1871*, Iaşi 1871

Panaitescu, P. P., *Obștea țărănească în Țara Românească și Moldova*, Bucureşti 1968

Pannach, A., *Zwei Jahre als Ingenieur în Rumänien und Russland*, în *Zeitschrift für Vermessungswesen*, Band XLV, 1916 November

Paul, K. M., *Grundzüge der Geologie der Bukowina, în Jahrbuch der k. k. Geologischen Reichsanstalt*, volumul XXVI, Viena 1876

Păunel, Eugen I., *Acvarelele lui Franz Jaschke*, în *Codrul Cosminului*, VIII, 1933-1934, Cernăuţi

Petrescu, Ghenadie; Sturdza, Dimitrie A.; Sturdza, Dimitrie C., *Acte şi documente relative la Istoria Renaşterii României*, Vol. VII, Bucureşti 1892

Petriceicu-Hasdeu, B., *Etymologicum Magnum Romaniae*, IV, Bucureşti 1898

Platon, Gh., *Domeniul feudal din Moldova în preajma Revoluţiei de la 1848*, Bucureşti 1976

Polek, Johann, *Începuturile hergheliei de stat de la Rădăuți*, în *Jahrbuch des Bukowiner Landes-museums*, Cernăuţi 1893

Polek, J., Ansgewält Capitel aus d. Gedenkbuche der röm.-kat. Pfarre zu Czernowitz. Czernowitz 1890

Polek, J., *Regenzauber in Osteuropa*, în *Zeitschrift des Vereines für Volkskunde*, Berlin 1893

Polek, Johann, *Recenzie privind cercetările asupra pământului și obiceiurilor Bucovinei după 1773*, în Maximovici, E.; Mikulicz, A.; Polek, Dr. J; Romstorfer, C. A.; *Jahrbuch des Bucowiner Landes-Museum / 1893*, Czernowitz 1893, pp. 3-20

Polek, Dr. Johann, *Joseph's Reisen nach Galizien und der Bukowina*, Czernowitz 1895

Polek, Dr. J., *Topographische Beschreibung der Bukowina mit militärischen Anmerkungen von Major Friedrich von Mieg*, în *Jahrbuch des Bukowiner Landes-Museum*, Fünter Jahrgang, Czernowitz 1897

Popinciuc, Mardarie, *Pentru Sfânta Cruce, pentru Ţară*, Freiburg 1985

Porumbescu, Iraclie, *Zece zile de haiducie* în *Scrieerile lui Iraclie Porumbescu*, Cernăuţi 1898

Raffelsperger, Franz, *Itinerär oder Verzeichniss aller Postrouten in den k. k. österreichischen Staaten*, Wien 1851

Rice, D. Talbot, *Byzantine Art*, London 1954

Roller, Mihail, *Răscoalele ţăranilor din 1907 – documente*, Bucureşti 1958

Romstorfer, Carl A., *Aus „Mittheilungen der k. k. Central-Commission*, în Maximovici, E.; Mikulicz, A.; Polek, Dr. J; Romstorfer, C. A.; *Jahrbuch des Bucowiner Landes-Museum / 1893*, Czernowitz 1893

Romstorfer, Carl A., *Mittheilungen der k. k. Central-Commission*, Volumul 15

Romstorfer, Karl A., *Tumuli, alte Ansiedlung und verschazungen m Bezirke Suczawa*, în *Mittheilungen der k. k. Central-Comision*, XXII. Jahrgang, Wien 1896

Rosetti, Radu, *Pământul, sătenii şi stăpânii*, Tomul I, Bucureşti 1907

Roşu, Traian, *Amintiri în legătură cu Unirea Bucovinei şi intrarea Armatei Române*, în Nistor, Ion I., *Amintiri răzleţe din timpul Unirii /* 1918, Cernăuţi 1938

Rudtorfer, Franz Xaver, traduit de l'Allemand par L. A. Unger, *Géographie militaire de l'Europe*, Première partie, Paris 1847

Sava, Aurel V., *Documente privitoare la târgul şi ţinutul Lăpuşnei*, Bucureşti 1937

Sava, Aurel V., *Documente privitoare la târgul şi ţinutul Orheiului*, Bucureşti 1944

Sava, Aurel V, *Documente Putnene*, I, *Vrancea / Odobeşti-Câmpuri*, Focşani 1926

Sava, Aurel V, *Documente Putnene*, II, *Vrancea / Ireşti-Câmpuri*, Chişinău 1931

Sbiera, I. G., *Baronul Alesandru Vasilco-Sireteanul*, în *Familia*, Nr. 34, Anul XXXI, 13 august / 1 septembrie 1895

Scharler, Franz Ser, *Archiv für österreichische geschichte*, Wien 1848

Schmedes, Carl Ritter von, *Geographisch-statische uebersicht Galizien und der Bukowina*, Lemberg 1869

Schwab, Franz, *Mittelungen der Erdbebeden-Komission der kaiserlichen Akademie der Wissenschaften in Wien*, Wien 1903

Scolik, Charles, *Photographische Rundschau*, VI. Jahrgang, Nummer 61 – incl. 72, Halle a. S., 1892

Spleny von Mihaly, Gabriel, *Descrierea Bucovinei*, ediţia lui J. Polek, Czernowitz 1893

Spleny von Mihaly, Gabriel, *Descrierea districtului Bucovina*, în *Bucovina în primele descrieri geografice, istorice, economice şi demografice*, Bucureşti 1998

Stanciu, Aurel, *Pagini monografice* – manuscris

Stanciu, Aurel; Drăguşanul, Ion, *Pagini monografice: Salcea, Mereni, Plopeni, Prelipca, Văratic*, Suceava 2004

Sturza, Dimitrie, *Însemnătatea divanurilor ad-hoc din Iaşi şi Bucureşti*, 1912

Şotropa, Virgil, *Zavera din 1821 şi Regimentul năsăudean*, în Lapedatu, Alex.; Lupaş, Ioan, *Anuarul Institutului de Istorie Naţională*, IV 1926-1927, Bucureşti 1929

Tamba, S., *Impresiuni şi reflexiuni dintr-o călătorie*, în *Tribuna*, Nr. 185, Anul VIII, joi 30 septembrie / 13 octombrie 1904

Todică, Gavril, *În plin necunoscut*, în revista *Societatea de mâine*, Anul IV, Nr. 22, Cluj, Duminică 5 ianuarie 1927

Tofan, George, în *Viaţa Românească*, Volumul V, Anul II, Iaşi 1907

Tommaséo, Nicolò, *Geografia storica moderna universale*, Milano 1857

Ţarălungă, Ecaterina, *Enciclopedia identităţii româneşti. Personalităţi*, Bucureşti 2011

Ţopa, Dimitrie, Preot, *Românismul în regiunea dintre Prut şi Nistru din fosta Bucovina*, Cernăuţi 1927, Bucureşti 1928

Ureche, Grigorie, *Letopiseţul Ţării Moldovei*, ediţia Const. Giurescu, Bucureşti 1916

Urechia, V. A., *Din domnia lui Alexandru Calimach*, Bucureşti 1901

Varone-Niculescu, G. T., *Dicţionarul jocurilor româneşti*, Bucureşti 1931

Vizirescu, Pan. M., *Sânge românesc pentru Lumea Nouă / Marea de Azov şi Crimeea / Prima parte a operaţiunilor*, Bucureşti 1942

Xenopol, A. D., *Amintire din Bucovina*, în *Revista Politică*, Anul II, nr. 13 / 1 Decembrie 1887

Zelea-Codreanu, Ion, *Pentru ordine, muncă şi dreptate*, Huşi 1920

Wachlowski, A., prof. dr. in Czernowitz, *Die Hagelverhältnisse in der Bukowina*, în *Sitzungsberichte der Kaiserlichen Akademie der Wissenschaften, Mathematisch-Naturwissenschaftliche Classe*, Wien 1887

Weigand, Gustav, Prof. Dr., *Die Dialekte der Bukowina und Bessarabiens*, Leipzig 1904

Woestyne, Adolphe de Plason de la, *Recueil dest Traités et Conventions conclus par L'Autriche-Hongrie avec les Puissances étrangères*, Vienne 1904

Adevărul, No. 28, Anul I, vineri 16 septembrie 1888; No. 605, anul III, joi 30 august 1890; No, 638, Anul III, duminică 7 octombrie 1890; No. 1447, Anul VI, miercuri 24 februarie 1893; No. 1480, Anul VI, miercuri 31 martie 1893; No. 1654, Anul VI, vineri 1 octombrie 1893; No. 2435, Anul IX, joi 25 ianuarie 1896; nr. 9980 din 22 decembrie 1914; nr. 9994, 8 ianuarie 1915; nr. 10506, 10 iunie 1916; , nr. 14279, joi 17 iulie 1930; nr. 14280, vineri 18 iulie 1930; nr. 14351, 9 octombrie 1930;

Albina, Anul I, nr. 58, Viena, miercuri 7/19 martie 1866;Anul II, nr. 27, Duminică 4 aprilie 1899; No. 29, Anul X, 15 aprilie 1907

Analele Parlamentare ale României, Tomul 15, partea a 2-a Anexe, Iași 1848

Apărarea Naţională, Nr. 6, Anul I, Cernăuţi, joi 25 octombrie stil nou 1906; Nr. 21, Anul II, joi 21 martie stil nou 1907; Nr. 27, Anul III, joi 9 aprilie stil nou 1908;

Archiv für österreichische Geschihte, Wien 1899

Austria, Nr. 26, anul XXII, Viena 25 iunie 1870

Bericht über die Ergebnisse der k. k. Staatseisenbahnverwaltung, Wien 1896

Beschreibender Katalog des k. k. historischen Museum der österreichiscen Eisenbahnen, Wien 1902

Biserica şi Şcoala, Anul XXIV, Nr. 39, Arad 24 septembrie / 7 octombrie 1900; Nr. 31, duminică 28 iulie / 10 august 1924

Boabe de grâu, Anul V, Nr. 9, 1934

Buletin de la Société d'Etudes Psychiques de Nancy, 28 Année, No. 3, Novembre-Décembre 1927

Calendarul Minervei pe 1907

Catalog Administrația Domeniului Coroanei la Expoziția generală română din București 1906, București 1906

Comptes rendus des séances de L'Académie des Sciences, Paris 1949

Convorbiri literare, Anul I, No. 22, Iassi 15 ianuarie 1868

Cultura Poporului, Nr. 94, Anul V, Cluj, duminică 18 ianuarie 1925

Dezbaterile Senatului, No. 75, 11 iunie 1893, Bucureşti

Die Bergwerks-inspektion in Österreich, Elfter Jahrgand 1902, Wien 1905

Domnia şi detronarea lui Cuza Vodă, Bucureşti, Biblioteca „Flacăra", nr. 8

Epoca, No. 136, marţi 6 mai 1886; No. 262, miercuri 8 / 20 octombrie 1886; No. 416, joi 16/28 aprilie 1887; No. 498, marţi 28 iunie / 9 august 1887; No. 668, joi 18 februarie / 1 martie 1888; No. 752, miercuri 25 mai / 6 iunie 1888; No. 773, duminică 19 iunie / 1 iulie 1888; No. 841, miercuri 14/26 septembrie 1888; No. 979, joi 23 februarie / 7 martie 1889; No. 1034, sâmbătă 29 aprilie / 11 mai 1889; No. 1026, joi 20 aprilie / 2 mai 1889; No. 15, duminică 19 noiembrie 1895; No. 73, duminică 4 februarie 1896; No. 192, sâmbătă 29 iunie 1896; No. 466, sâmbătă 31 mai 1897; No. 478, Anul III, vineri 13 iunie 1897; No. 482, marţi 17 iunie 1897; No. 536, Anul III, duminică 17 august 1897; No. 545, Anul III, joi 28 august 1897; No. 738, Anul IV, joi 16 aprilie 1898;

Gazette de France, No. 104, Vendredi 29 Décembre 1786

Gazeta Bucovinei, nr. 12, Duminecă 9/21 Iunie 1891; Nr. 15, Joi 20 Iunie (2 Iulie) 1891; Nr. 22/1891; Nr. 29/1891; Nr. 40/1891; Nr. 41/1891; Nr. 44/1891; Nr. 64/1891; Nr. 62/1892; Nr. 7/1893; Nr. 12/1893; Nr. 18/1895; Nr. 42/1896; Nr. 46/1896; Nr. 48/1896; Nr. 53/1896; Nr. 78/1896; Nr. 88/1896; Nr. 8/1906; Nr. 9/1906; Nr. 14/1906;

Gazeta Mazililor şi Răzeşilor Bucovineni, Anul I, Nr. 1, bilunar – proprietar şi editor: Prof. Dr. Iancu cav. De Cuparencu; redactor responsabil: Teofil cav de Manescul; tipografia lui E. Kanarski, Cernăuţi, 18 noiembrie 1910; Nr. 2, Anul I, 7 decembrie 1910; Nr. 5, Anul I, Cernăuţi, 19 ianuarie 1910; Anul I, Nr. 22, 4 ianuarie 1911; Nr. 6, Anul I, 12 februarie 1911; Nr. 13, Anul I, Cernăuţi 8 iunie 1911; Nr. 14, Anul I, 7 iulie 1911; Nr. 16, Anul I, 12 august 1911; Nr. 17, Anul I, 15 septembrie 1911; Nr. 19, Anul I, 3 noiembrie 1911; Nr. I, Anul II, 10 martie 1912; Nr. 4, Anul II, 1 iunie 1912; Nr. 6 şi 7, Anul II, Cernăuţi, 29 iulie 1912; Nr. 11, Anul II, 7 noiembrie 1912; Nr. 16 şi 17, Anul II, 27 martie 1913; Nr. 2 şi 3, Anul III, 21 iunie 1913; Nr. 5, Anul III, 22 august 1913; Nr. 7-8, Anul III, 18 octombrie 1913; Nr. 9, Anul III, 12 noiembrie 1913; Nr. 13 şi 14, anul III, Cernăuţi 29 mai 1914;

Gazeta Transilvaniei, nr. 90, 9 noiembrie 1855; Nr. 183, duminică 22 august / 4 septembrie 1910;

Geschichte der österreichischen Land und Forstwirtschaft und ihrer Industrien, Wien 1897

Globus. Illustrierte Zeitschrift für Länder- und Völkerkunde, Nr. 17, Anul LXVI, octombrie 1894; Nr. 9, Bd. LXXI, 27 februar 1897

Glückauf, Nr. 46, Anul XXXIX, Essen (Ruhr) 14 noiembrie 1903

Iconar, Nr. 6, Anul III, 1997

Înfrățirea românească, anul V, nr. 1, 1 noiembrie 1928

Journal of the Society for Psychical Research, Volume XXIV 1927-1928

Jahrbuch des Bukowiner Landes-Museums, Zweiter Jahrgang, Czernowitz 1894

Journal of the Society for Psychical Research, Volume XXIV 1927-1928

Katalog des k. k. historischen Museums der österreichischen Eisenhahnen, Wien 1902

La Fraternité, Cinquieme année, No. 2, Paris, le 24 octobre 1894

La Guerre Mondiale, No. 610, 22 août 1916; No. 909, 22 septembrie 1917

La Justice, Neuviéme année, Paris, Samedi 14 avril 1888

La Lanterne, No. 14.452, Vendredi 16 Février 1917; 5 noiembrie 1917

La Liberté, 60 année, No. 22.303, Dimanche 24 mai 1925; 61 année, No. 22804, 5 octobre 1926

Le XIXe siècle, No. 17087, 30 august 1917

L'Echo D'Alger, Lundi 16 Octobre 1916

L'Ouest-Éclair, 8 november 1916

L'Univers Israélite, 2 iulie 1926

Libertatea, Nr. 53, Anul XI, Orăştie 13/26 decembrie 1912; Nr. 76, Anul XIII, Orăştie, luni 15/27 decembrie 1914; Nr. 25, Anul al 33-lea, 27 septembrie 1936

Lupta, Anul IX, No. 1668, duminică 22 martie 1892

Martiri şi mărturisitori ai Bisericii din România, Editura Contact 2004

Minerva, Nr. 3, Anul II, Bistriţa 1/13 februarie 1892

Militär-Schematismus des Österreichischen Kaiserthumes, Wien 1829; Wien 1831

Mittheilungen der k. k. Central-Commission , Wien 1892; Wien 1895

Monatsblatt der Kais. Kön. Heraldischen Gesellschaft „Adler”, III. Band, 1891-1895

Monitorul Bucovinei, Fascicula 17, Cernăuţi, 20 martie nou 1919; Fascicula 19, Cernăuţi în 5 Aprilie nou 1919; fascicula 31, Cernăuţi, în 25 mai nou 1919; Fascicula 38, Cernăuţi în 15 iunie nou 1919; Fascicula 60, Cernăuţi, în 30 August nou 1919; Anul 1919, Cernăuţi, în 10 Septembrie nou, Fascicula 63; Fascicula 65, Cernăuți, în 13 Septemvrie nou 1919; Fascicula 67, Cernăuți, în 24 Septemvrie nou 1919; Fascicula 68, Cernăuţi 30 septembrie nou 1919; Fascicula 69, Cernăuţi, în 3 octombrie nou 1919; Fascicola 73, 13 octombrie nou 1919; Fascicola 73, 13 octombrie nou 1919; Fascicula 80, Cernăuţi în 7 Noiemvrie nou 1919; Fascicula 81, Cernăuţi în 15 Noiemvrie nou 1919; Fascicula 86, 5 decembrie nou 1919; Fascicula 1, Cernăuţi 13 ianuarie nou 1921; Fascicula 2, Cernăuţi 25 ianuarie nou 1921; Fascicula 3, Cernăuţi 3 februarie nou 1921; Fascicula 4, 10 februarie

nou 1921;fascicula 6, Cernăuţi 21 februarie nou 1921; Fascicula 7, Cernăuţi 1 martie nou 1921; Fascicula 9, Cernăuţi 15 martie nou 1921; Fascicula 13, Cernăuţi 15 aprilie nou 1921; Fascicula 14, Cernăuţi 21 aprilie nou 1921; Fascicula 16, Cernăuţi 13 mai nou 1921; Fascicula 17, Cernăuţi, 1 iunie nou 1921; Fascicula 18, Cernăuţi, 15 iunie nou 1921; Fascicula 19, Cernăuţi, 1 iulie nou 1921; Fascicula 16, Cernăuţi 21 iulie nou 1921; Fascicula 8, Cernăuţi 21 aprilie 1922; Fascicula 8, Cernăuţi 21 aprilie 1922

Monitorul Oficial, Nr. 88, 19 aprilie / 1 mai 1877; Nr. 23, 29 ianuarie / 10 februarie 1878; Nr. 51, 4/16 martie 1878; No. 63, 18/30 martie 1878; No. 63, sâmbătă 18/30 mai 1878; Nr. 93, 27 aprilie / 9 mai 1878; No. 152, miercuri 12/24 iulie 1878; Nr. 187, 24 august / 5 septembrie 1878; Nr. 238, 25 octombrie / 6 noiembrie 1878; No. 196, 2/14 decembrie 1881; No. 56, 12/24 iunie 1881; Nr. 85, 16/28 iulie 1881; No. 196, miercuri 2/14 decembrie 1881; No. 196, 2/14 decembrie 1881; No. 1, 1/13 aprilie 1882; No. 9, sâmbătă 10/22 aprilie 1882; No. 126, 1/13 septembrie 1882; Nr. 127, 2/14 septembrie 1882; Nr. 130, 17/29 septembrie 1883; No. 136, 24 septembrie / 6 octombrie 1883; Nr. 157, 20 octombrie / 1 noiembrie 1883; Nr. 216, 1/16 ianuarie 1884; Nr. 236, 29 ianuarie / 10 februarie 1884; No. 256, 24 februarie / 7 martie 1884; No. 138, miercuri 26 sept. / 8 oct. 1884; nr. 1, 2 aprilie 1885; No. 58, 14 iunie 1887; Nr. 85, 18 iulie 1887; Nr. 92, 28 iulie 1887; No. 167, 29 octombrie / 10 noiembrie 1888; No. 185, 20 noiembrie 1888; No. 199, vineri 9/21 decembrie 1888; Nr. 165, 23 octombrie 1890; nr. 176, 6/18 noiembrie 1890; No. 179, 10/22 noiembrie 1890; No. 185, 17/29 noiembrie 1890; Nr. 200, 6

decembrie 1890; No. 209, Marţi 18/30 decembrie 1890; No. 4, 5 aprilie 1891; No. 222, sâmbătă 11/23 ianuarie 1892; Nr. 224, 14 ianuarie 1892; Nr. 114, 23 august 1892; No. 117, joi 27 august / 8 septembrie 1892; No. 237, 29 ianuarie / 10 februarie 1892; No. 253, 16/28 februarie 1892; Nr. 114, 23 august 1892; No. 25, 3/15 mai 1895; No. 107, 12/24 august 1895; 13/25 august 1895; No. 118, 26 august 1895; No. 116, 24 august / 5 septembrie 1895; No. 118, 26 august / 7 septembrie 1895; No. 165, Sâmbătă 23 octombrie / 4 noiembrie 1899; Nr. 172, 2 noiembrie 1899; No. 173, miercuri 3/15 noiembrie 1899; Nr. 173, 3/15 noiembrie 1899; No. 174, 4/16 noiembrie 1899; Nr. 183, 15/27 noiembrie 1899; No. 205, 11/23 decembrie 1899; No. 206, 14/26 decembrie 1900; Nr. 128, 2 septembrie 1903; Nr. 82, 12 iulie 1908; Nr. 229, 17 ianuarie 1908; Nr. 253, 16 februarie 1908; nr. 175, 7 noiembrie 1910; No. 244, sâmbătă 2/15 februarie 1913; Nr. 203, 11 decembrie 1913; Nr. 262, 22 februarie 1914; nr. 213 din 19 decembrie 1914 / 1 ianuarie 191; Nr. 90, 9 august 1919; Nr. 203, 15 decembrie 1920; 7 octombrie 1922; Nr. 210, 26 decembrie 1922; Nr. 44, 28 februarie 1924; nr. 52 din 8 martie 1924; nr. 67 din 27 martie 1924; Nr. 107, 17 mai 1925; nr. 3, 3 ianuarie 1926; nr. 4, 5 ianuarie 1926; nr. 14, 19 ianuarie 1926; nr. 20, 25 ianuarie 1926; nr. 44 din 28 februarie 1926; Nr. 263, 24 noiembrie 1926; Nr. 241, 30 octombrie 1927; Nr. 109, 23 mai 1929; Nr. 2, 2 ianuarie 1940; Nr. 20, 24 ianuarie 1940; Nr. 49, 27 februarie 1941; Nr. 122, 26 mai 1941; Nr. 202, 27 august 1941; Nr. 220, 17 septembrie 1941; Nr. 223, 20 septembrie 1941; Nr. 231, marţi 30 septembrie 1941; Nr. 233, 2 octombrie 1941; Nr. 283, 28 noiembrie 1941; Nr. 24, joi 29 ianuarie 1942; Nr. 123, 30

mai 1942; Nr. 159, 11 iulie 1942; Nr. 167, 21 iulie 1942; Nr. 178, 3 august 1942; Nr. 50, 28 februarie 1943; Nr. 106, 8 mai 1943; nr. 112, 15 mai 1943; Nr. 179, 3 august 1944; Nr. 240, 17 octombrie 1944; Nr. 246, 27 octombrie 1945; Nr. 248, 30 octombrie 1945; Nr. 287, 11 decembrie 1946; Nr. 127, 7 iulie 1947; Nr. 135, 17 iunie 1947; Nr. 178, 6 august 1947; Nr. 179, joi 28 august 1947; Nr. 250, 29 octombrie 1947; Nr. 256, 5 noiembrie 1947; Nr. 268, 19 noiembrie 1947; Nr. 40, 18 februarie 1948; Nr. 140, sâmbătă 19 iunie 1948; Nr. 167, 22 iulie 1948; Nr. 191, 19 august 1948; Nr. 194, 23 august 1948; Nr. 203, 2 septembrie 1948; Nr. 229, 2 octombrie 1948; Nr. 3, 4 ianuarie 1949; Nr. 17, 21 ianuarie 1949; Nr. 20, 25 ianuarie 1949; Nr. 35, 11 februarie 1949

Opinia, Nr. 1876, vineri 10 mai 1913; Nr. 1877, Anul X, duminică 112 mai 1913; Nr. 1880, joi 16 mai 1913; No. 1883, Anul X, duminică 19 mai 1913; No. 1880, Anul X, joi 16 mai 1913; No. 1888, marți 28 mai 1913; No. 1889, Anul X, miercuri 29 mai 1913; No. 1963, duminică 18 august 1913; No. 1965, Iaşi, miercuri 21 august 1913; No. 1985, 13 septembrie 1913; No. 7261, joi 28 august 1914; No. 1266, miercuri 3 septembrie 1914; No. 90, 9 august 1919

Politische und gerichtliche / Organisation / der / im Reichsrathe vertretenen Länder von Öesterreich, Wien 1869

Predicatoriulu sateanului romanu, Numerului 12, Cursulu III, Anulu 1877

Programm des griechisch-oriental. Gymnasium in Suczawa für das Schuljahr 1868, Czernowitz 1868; *1873*, Czernowitz 1873; *1874*, Czernowitz 1874

Recueil des griefs de la minorité hongroise de Roumanie, I (1919-1922), Societatea Naţiunilor, 1922

Reise Liste in die Lager von 1786 (K.-A. II. S. 1786-49-2) Vergl. Auch Radics a. a. O. S. 37

Revue Archéologique, Cinquième série. Tom XXXIII, Janvier-Avril 1931

Revista Fundaţiilor Regale, Nr. 8, p, Anul VIII, 1 august – 1 septembrie 1941, Bucureşti 1941

Revista Politică, Anul I, Nr. 6, august 1886; Anul I, nr. 7, 15 August 1886; Anul I, nr. 9, 15 Septembrie 1886; Anul I, Nr. 13, decembrie 1886; Anul 1, Nr. 16, 20, martie 1887; Anul II, nr. 5, 15 iulie 1887; Anul III, nr. 3, 15 februarie 1888; *Revista Politică*, Anul III, nr. 12 1 iunie 1888; Anul III, nr. 22, 1 decembrie 1888; Nr. 23, Anul V, 1 decembrie 1890; Nr. 3, Anul VI, Suceava 8 februarie 1891; nr. 3/1910; nr. 11/1910; Nr. 17, Anul VII, 5 februarie 1911; Nr, 18, Anul VII, 12 februarie 1911; nr. 18/1911; nr. 19/1911;

Romănulu, Anul VII, vineri 6 decembrie 1863; No. 1, Anul XI, joi 29 iunie 1867;

România Eroică, Nr. 3-4, Anul VII, iulie-august 1943

România Liberă, No. 465, vineri 8 decembrie 1878; No. 902, joi 5 iunie 1880; Nr. 2261, duminică 27 ianuarie 1885; Nr. 2412, Abul IX, joi 8 august 1885; Nr. 2415, Anul IX, duminică 11 august 1885; Nr. 2572, joi 27 februarie / 11 martie 1886; Nr. 2640, duminică 25 mai / 6 iunie 1886; Nr. 2604, 6/18 aprilie 1886; Nr. 2640, duminică 25 mai / 6 iunie 1886; Nr. 2667, Anul X, sâmbătă 28 iunie / 10 iulie 1886; Nr. 2995, joi 20 august / 1 septembrie 1887; Nr. 3121, Anul XII, miercuri 27 ianuarie / 8 februarie 1888; Nr. 3163, Anul XII, vineri

18/30 martie 1888; Nr. 3239, Anul XII, vineri 24 iunie / 6 iulie 1888; Nr. 3233, vineri 17/29 iunie 1888; Nr. 3248, Anul XII, joi 7/19 iulie 1888; Nr. 3250, Anul XII, sâmbătă 9/21 iulie 1888; Nr. 3392, joi 5/17 ianuarie 1889; Nr. 3431, vineri 24 februarie / 8 martie 1889; Nr. 3163, vineri 18/30 martie 1888; Nr. 3470, vineri 14/26 aprilie 1889; Nr. 3429, miercuri 22 februarie / 5 martie 1889; Nr. 3487, Anul XIII, sâmbătă 6/18 mai 1889;

Românimea, No. 187, Anul II, joi, 10 iulie 1919

Schematismus der Bucowinaer, Czernowitz, 1843

Schematismus der Bukowinaer, Czernowitz, 1876

Schematismul der Bucowinaer, Czernowitz, 1907

Schematismus des Österreichischen Kaiserthumes, Wien, mai 1855

Telegraful, No. 3973, Anul XVI, duminică 28 aprilie 1885

Tribuna, Nr. 56, Anul XI, sâmbătă 10/23 martie 1907

The Chicago Tribune, No. 141, 6 noiembrie 1917

Transilvania, Nr. 2, Anul IX, Braşov 15 ianuarie 1876; Nr. 3, Anul XI, 1 februarie 1878; Nr. 12, Anul XXIV, Sibiu 15 decembrie 1893

Tribuna, Nr. 56, Anul XI, sâmbătă 10/23 martie 1907; Nr. 223, Anul XIV, Arad, duminică 17/30 octombrie 1910; Nr. 108, Anul XV, Arad, marţi 17/30 mai 1911

Tribuna Poporului, Nr. 144, Anul II, joi 30 iulie / 11 august 1898

Ţara Fagilor, Cernăuţi 1998

Unirea, Nr. 64, Anul XXV, Blaj, marţi 29 iunie 1915; Nr. 82, Anul XXV, Blaj, marţi 17 august 1915;

Unirea Poporului, Anul IX, Nr. 5, Blaj, 30 ianuarie 1927; Nr. 10, Blaj, 6 martie 1927

Viaţa nouă, anul III, nr. 153, 30 mai 1915

Voinţa Naţională, No. 2234, Anul IX, 1/13 aprilie 1892

Verordnungs-Blatt fűr Eisenbahnen und Schiffahrt, Anul X, Nr. 46, Wien 22 April 1897

Viaţa nouă, Anul III, nr. 140, 1 octombrie 1914; Anul III, nr. 146, 1 noiembrie 1914; anul III, nr. 153, 30 mai 1915*;* IV, nr. 157 – Supliment, din 8 iulie n. 1915; nr. 158 – Supliment, din 25 iulie n. 1915; IV, nr. 159 – Supliment, din 6 august n. 1915; IV, nr. 163 din 3 octombrie n. 1915; IV, nr. 164 din 17 octombrie n. 1915; IV, nr. 165 din 31 octombrie n. 1915; Anul III, nr. 168, 5 decembrie 1915; anul IV, nr.174, 7 februarie 1916; IV, nr. 175 din 5 martie n. 1916; IV, nr. 182, 4 iunie n. 1916; Anul V, nr. 3, 16 iunie 1918;

Viaţa Românească, Volumul 5, anul II, Iași 1907; Anul IV, vol. 13, 6 iunie 1909

Voinţa Naţională, No. 2234, Anul IX, 1/13 aprilie 1892

Wiener Klinische Wochenschrift, 1906, Nr. 29; 1900, Nr. 31, XIII Jahrgang, Wien, 2 August 1900

Cuprins

Precuvântare p. 3

ADÂNCATA p. 7
ADĂŞENI p. 21
ADJUD p. 23
ADJUDENI p. 35
AGAFTON p. 36
AGAPIA p. 38
AGĂŞ p. 42
AGRIŞANI p. 43
ALBEŞTI p. 43
ALBEŞTI p. 47
ALBEŞTI p. 51
ALBEŞTI p. 55
ALBILE p. 58
ALBOTENI p. 60
ALBOTEŞTI p. 60
ALBOTEŞTI p. 62
ALBOTEŞTI p. 64
ALBOTEŞTI p. 66
ALBOTEŞTI p. 67
ALEXANDRENI p. 68
ALEXEŞTI p. 74
ALDEŞTI p. 75
ALDEŞTI p. 79

ALEXĂŞTI p. 79
ALEXEŞTI p. 80
ALEXEŞTI p. 82
ALMAŞ p. 82
AMĂXINEŞTI p. 85
ANDRASFALVA p. 86
ANDREEŞENI p. 96
ANDREICĂUŢI p. 97
ANDRIEŞTI p. 98
ANDRIEUŢI p. 99
ANGHELEŞTI p. 100
ARĂMEŞTI p. 103
ARBORE p. 110
ARBUROAE p. 137
ARDĂNEŞTI p. 138
ARDEOANI p. 139
ARESTEUCA p. 149
ARESTEUCA p. 149
ARIONEŞTI p. 152
ARMĂŞENI p. 155
ARMĂŞOAIA p. 161
ARMENEŞTI p. 163
ARONEANU p. 168
ARPĂŞEŞTI p. 170
AVEREŞTI p. 174
AVEREŞTI p. 175
AVRĂMENI p. 180
AVRĂMENI p. 184
AVRĂMENI p. 185
AVRĂMEŞTI p. 187
AVRĂMEŞTI p. 193
AZĂNCEŞTI p. 194

Bibliografie p. 195
Cuprins p. 226

Dar, vorba lui Vasile Lupu, „apele sunt vii, mereu îşi schimbă matca”, aşa că, lucrând pe obşti rurale distincte şi putând compara lesne mărturiile anterioare, cred că m-am descurcat binişor şi cu localizările, aşa că, precum călugărul Bogza din Todireni, comuna Codăești, Vaslui, care făcuse, în sfârşit şi o milostenie, închei şi eu această primă parte (A) a prefeţei, cu invocaţia, adresată, desigur, cititorului:

„Milostive Doamne, ia și știe!”.